

Cadrul didactic, constructor al viitorului!

Lucrările simpozionului "Învățământul românesc între tradiție și modernism"
desfășurat în cadrul manifestărilor "Săptămâna educației 2015"

*Este cadrul didactic constructor al
viitorului? În ce mod?*

*Care sunt provocările
căroră trebuie să le facă față?
În ce măsură o astfel de calitate
intră în contradicție cu
perspectiva socială asupra sa:
prestator de servicii educaționale?*

**Învățământul românesc
între tradiție și modernism**

Ediția a V-a

**Învățământul românesc
între tradiție și modernism**

”Cadrul didactic, constructor al viitorului!”

**Învățământul românesc
între tradiție și modernism
"Cadrul didactic, constructor al viitorului!"**

**Lucrările simpozionului "Învățământul românesc între tradiție și modernism"
desfășurat în cadrul manifestărilor "Săptămâna educației 2015"**

Simpozionul "Învățământul românesc între tradiție și modernism", cea de a cincea ediție, s-a desfășurat în cadrul manifestărilor "Săptămâna educației", organizate de Sindicatul Învățământ Preuniversitar Hunedoara în perioada 28 septembrie - 5 octombrie 2015.

Tema acestei ediții a simpozionului a fost "Cadrul didactic, constructor al viitorului!".

Simpozionul s-a desfășurat sub coordonarea unei echipe formate din:

Paul Rusu

Victor Bratu

Coordonarea apariției acestui volum a fost realizată de Sindicatul Învățământ Preuniversitar Județul Hunedoara prin:

Victor Bratu

Paul Rusu.

Sindicatul Învățământ Preuniversitar Județul Hunedoara, coordonatorii simpozionului și coordonatorii acestui volum nu își asumă responsabilitatea cu privire la conținutul lucrărilor, acesta revenind autorilor.

Volumul nu cuprinde lucrările care nu s-au încadrat în tematica simpozionului. Verificarea prin sondaj a caracterului original al lucrărilor a condus la eliminarea din cuprinsul volumului a unei serii de lucrări.

ISSN 1844 - 203X

Deva, 2015

Sindicatul Învățământ Preuniversitar Județul Hunedoara

Deva, 330065, str. Gheorghe Barițiu, nr. 2

tel/fax: 0254 211 642

e-mail: sip@siphd.ro

www.siphd.ro

Cadrul didactic, constructor al viitorului!

materialul-suport pentru dezbateră organizată în cadrul manifestărilor „Săptămâna educației 2015”

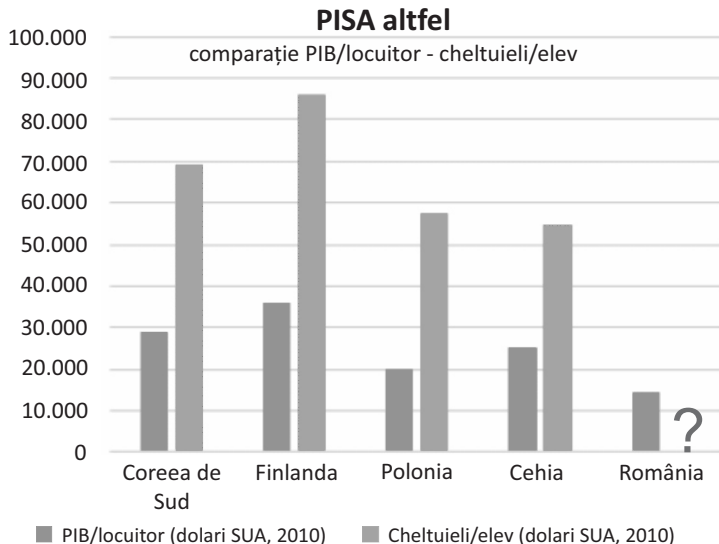
Educația, o știm cu toții, este vectorul cel mai important al unei societăți care dorește să evolueze, care este preocupată de viitorul său. De calitatea educației depinde tot ceea ce va fi o societate, modul în care ea se va construi. Este evident legitim atunci ca educația să fie în centrul preocupărilor oricărei societăți (în toate componentele sale).

Recunoașterea acestei importanțe este prezentă și în societatea românească, legiferarea educației ca prioritate națională fiind o expresie a acestei recunoașteri. Ca atare, astăzi, mai mult ca niciodată, se pune problema **modului CUM cadrul didactic poate deveni constructor al viitorului, a modului în care acesta**, mandat să șlefuiască chiar pe cei care reprezintă viitorul, **poate reuși în activitatea sa**.

Propunerea acestei teme de dezbateră, în cadrul manifestărilor organizate de S.I.P. Județul Hunedoara sub genericul „Săptămâna educației”, încearcă astfel să vină în întâmpinarea preocupărilor care privesc situația educației românești și mai ales a preocupărilor cu privire la rezultatele acesteia, revenite atât de des în atenția opiniei publice mai ales în aspectele negative.

Ca întotdeauna, în realitate, problemele educației românești sunt mult mai nuanțate. Există o anumită recunoaștere și în acest sens, dar ea rămâne doar una formală, la fel cum nu se poate îndepărta caracterul formal al declarării educației ca prioritate națională. Materialul de față, care, în ansamblul său, nu se dorește a fi decât o trecere în revistă a anumitor aspecte, încearcă să supună atenției chiar unele dintre aceste nuanțe.

Resurse și rezultate

Sursa: OCDE, Baza de date PISA 2012, tabelele IV.3.1 și IV.3.2

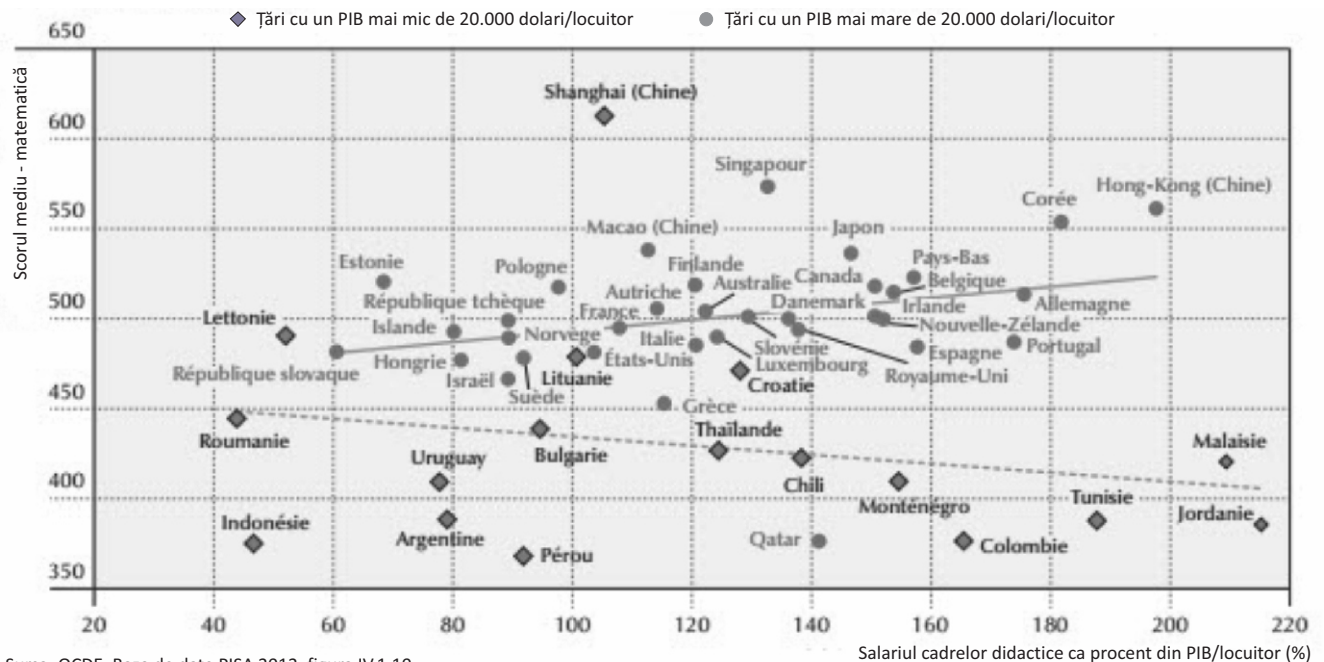
Periodic, în timpul examenelor naționale în special sau, într-un context mai larg, atunci când se fac publice rezultate la diferite testări internaționale (în particular, PISA), societatea românească se întrece în a sublinia rezultatele slabe obținute de sistemul educativ românesc. Ce am putea spune? Într-adevăr, având „mania” locului pe care ne plasăm, fără să încercăm să vedem în sine rezultatele, condițiile în care au fost obținute și mai ales scopul pe care educația trebuie (ar trebui) să îl aibă, reacțiile sunt negative și, doar privind acele clasamente, dezamăgitoare. Publicarea acelor clasamente internaționale nu se reduce însă la a oferi simple rezultate (nu este vorba despre competiții), ci, pe sute de pagini, se încearcă și decantarea a cât mai multor aspecte care, cumulat, conduc la acele rezultate. Din nefericire, atât la nivel de societate, cât și la nivel de decizie, tocmai aceste aspecte sunt ignorate.

Cheltuieli publice cu educația			
(Sursa OCDE, Baza de date TALIS 2013)			
Țara	Cheltuieli publice (% din PIB)	Țara	Cheltuieli publice (% din PIB)
Suedia	7,0	Polonia	5,2
Finlanda	6,8	Germania	5,1
Belgia	6,5	Spania	5,0
Marea Britanie	6,2	Ungaria	4,7
Olanda	5,9	Cehia	4,5
Austria	5,8	Italia	4,3
Franța	5,7	România	2,5
SUA	5,4		

Oricât ar părea de lejeră această profesie din punctul de vedere al timpului de lucru, realitatea - în pofida unor declarații emise de la cel mai înalt nivel - este cu totul alta. Cadrele didactice, în pofida celor doar 18 ore/săptămână normă didactică, depășesc cu mult numărul de ore alocate activității lor (serviciului, mai precis) decât cele 40 ale unui alt loc de muncă. Desigur, aceasta nu este o problemă doar a educației românești, plasându-ne probabil și noi, la un inventar sumar, neexistând studii în acest sens, la un nivel de aproximativ 60-70 ore/săptămână, constatat de altfel curent și în alte state (spre exemplu, Marea Britanie, cu un număr de ore cuprins între 55 și 63). Și aici și acolo, marea problemă a depășirii unui timp de lucru rezonabil este birocrăția, la care la noi se adaugă lipsa personalului, încărcătura mare de activități administrative și de asistență socială etc.

PISA altfel

corelația dintre nivelul salariilor cadrelor didactice și performanțele obținute la matematică (PISA 2012)

Așteptări vs. posibilități

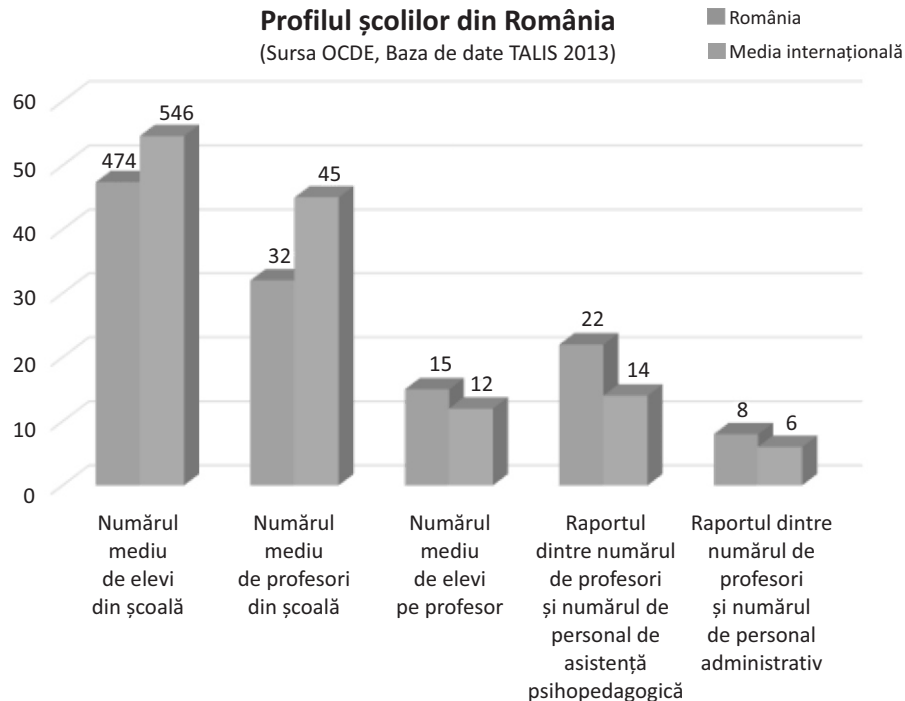
Dezbaterea asupra rezultatelor educației revine periodic în atenția opiniei publice românești. Din nefericire, exceptând anumite situații, insistența este pe aspectele negative ale „produsului educațional”.

„Inadaptat cerințelor actuale”, după cum apreciază unul dintre fragmentele citate, cadrele didactice par a reprezenta un soi de castă (clasă socială?) revolută, al cărei unic scop ar fi acela de a frâna dezvoltarea societății românești.

Coborând însă din birourile pe unde se gândesc astfel de lucruri (interese, până la urmă, legitime, dacă ele ar fi întemeiate într-adevăr pe cauzele realităților școlii românești) și rătăcind, chiar doar la nivel statistic, prin școli, am descoperi

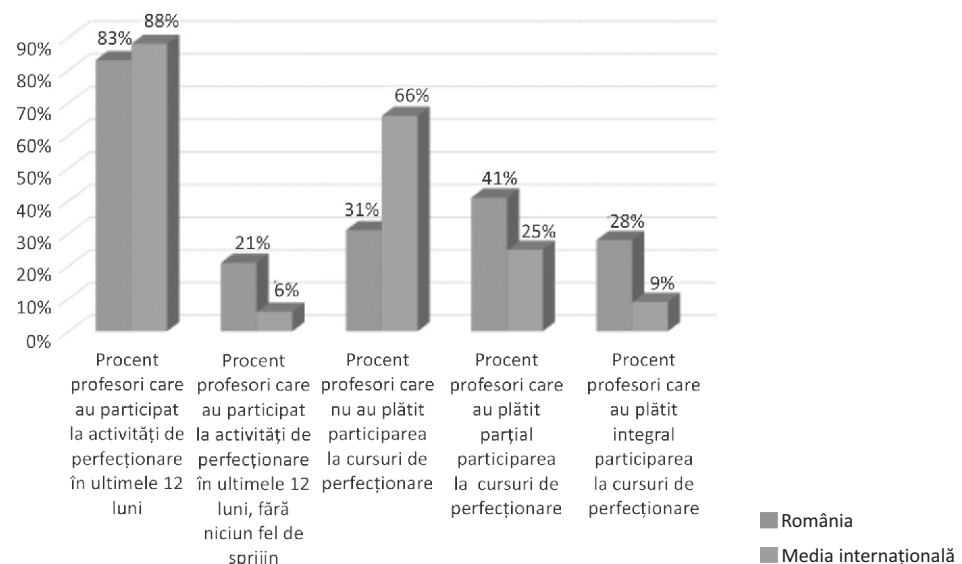
destul de repede cum stau de fapt lucrurile.

Am trece peste salarizarea jenantă în raport cu oricare alt sistem educațional din societăți care obișnuiesc să își gândească viitorul, dar a condiționa o eventuală creștere a acestuia, în mod direct, de o „adaptare la cerințele actuale” sau de mult-clamata „creștere a calității educației” nu poate denota decât, elegant vorbind, o ipocrizie fără margini (indirect, o salarizare performantă - adică un nivel de cel puțin 100% din PIB-ul/locuitor, în timp, va selecta ea însăși, prin concurență).

Îmbinând absurdul cu paradoxul, „reproșurile” citate ignoră diferențele existente, în detrimentul sistemului educațional românesc, în ceea ce privește conținutul acestuia. Dacă vom cerceta cele două grafice alăturate, chiar și printr-o comparație cu mediile internaționale (este totuși un non-sens să realizăm o comparație cu sistemele educative cu rezultate deosebite, chiar dacă acuzele privind calitatea educației pleacă de obicei chiar de la acele sisteme educative), este evident că, punând în balanță resursele și rezultatele, suntem, probabil, unul dintre cele mai eficiente sisteme educative din lume. „Cea mai bună dintre lumile posibile”, în condițiile date, există, chiar dacă personalul este insuficient raportat la numărul de elevi, chiar dacă activitățile de dezvoltare profesională sunt cu precădere problema fiecărui cadru didactic, chiar dacă activitatea didactică se realizează cu ajutorul unor resurse didactice minimale etc. Cadrelor didactice, într-un fel sau altul, li se cere „magie”. Acestea, nu contează cum, trebuie să asigure „progresul (infini) și bunăstarea (absolută)” a elevilor. Important este ca undeva, statistic dacă se poate, lucrurile să capete nuanțe de roz.

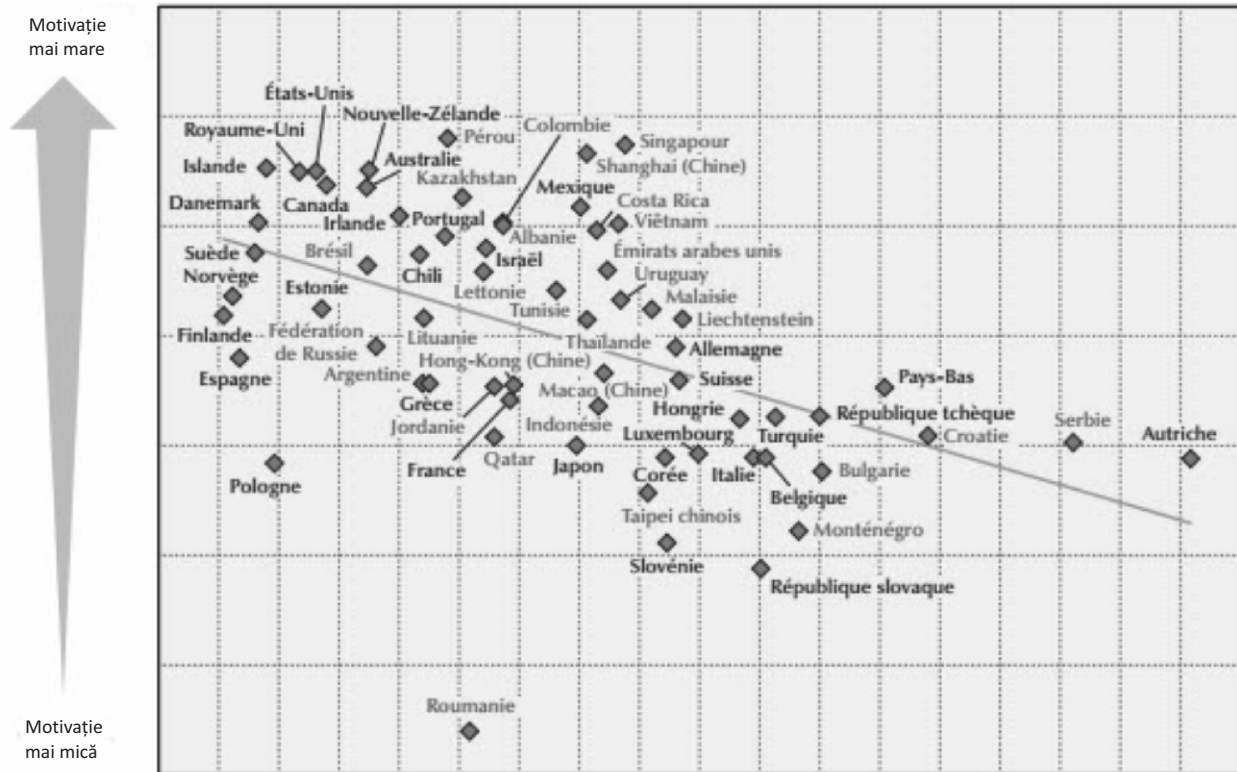
Situația participării la activități de dezvoltare profesională
 (Sursa OCDE, Baza de date TALIS 2013)

Elevii și mediul școlar

PISA altfel

corelația dintre motivația elevilor și regruparea acestora (PISA 2012)

Sursa: OCDE, Baza de date PISA 2012, figura IV.2.9

Utilizare mai puțin
frecventă a regrupării
și selecției

Utilizare mai
frecventă a regrupării
și selecției

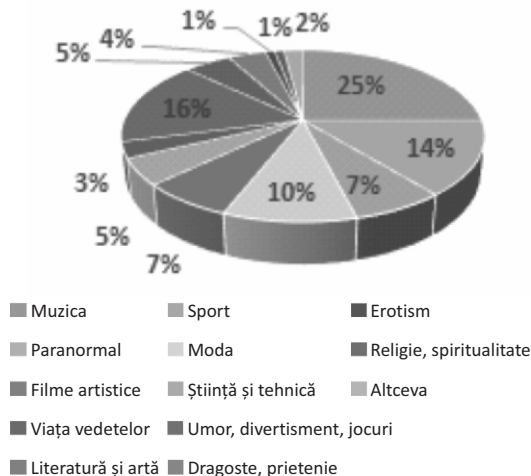
COREEA DE SUD

„nefericire pe termen scurt, fericire pe termen lung”

Coreea de sud deține, începând cu 2014, cel mai eficient sistem educațional din lume, reușind să se plaseze pe primul loc al clasamentului realizat de Pearson. Acest succes vine însă și cu un preț (fără a fi vorba de cheltuielile cu educația): elevii sunt sub o presiune enormă, singura opțiune fiind aceea de a reuși. Talentul nici măcar nu este luat în considerare în acest context, apreciindu-se, la nivel social, că în măsura în care vei studia cât se poate de mult, vei fi suficient de inteligent. Elevii studiază pe tot parcursul anului, atât la școală, cât și cu tutori.

Domenii de interes ale elevilor - România

(Sursa OCDE, Baza de date TALIS 2013)

Ce ar dori elevii să facă la școală? - România

(Sursa OCDE, Baza de date TALIS 2013)

FINLANDA „aproape utopic”

Cultura finlandeză, societatea finlandeză valorizează motivația intrinsecă și urmărirea propriilor interese. Chiar dacă petrec puțin timp efectiv în școală, elevii învață în permanență, experiențele de învățare realizându-se în cadrul unei bogății deosebite de activități extracurriculare (amplu finanțate). Chiar dacă Finlanda a cedat primul loc în cadrul clasamentului Pearson (locul 5 în 2014), stresul este inexistent. Școala a fost și rămâne centrul comunității. Educația este cea care oferă și creează identitate.

Creativitate și inovație

„(...) menționez, în treacăt, că 70% dintre cadrele didactice sunt ostile manualelor digitale (care ar facilita adaptarea curriculară)” (Șerban Iosifescu, 2008-prezent Președinte ARACIP)

Introducerea (începerea acestui proces) manualelor digitale a reprezentat o inițiativă, s-ar spune, salutară. Paradoxal însă, fără a fi vorba de „ostilitate”, precum acuză unul dintre cei care țin într-un fel hăturile educației românești, introducerea acestora nu a avut și nu sunt semne a avea impactul dorit. Avem de-a face însă cu un paradox doar în măsura în care această inițiativă a fost demarată precum multe altele fără a se ține cont în vreun fel de situația existentă în școlile românești. În măsura în care s-ar fi luat în calcul acest aspect (care a stat la baza eșecului și altor inițiative guvernamentale - dintre cele mai celebre, platforma AeL), respectiv dotarea minimală spre neutilizabilă a tehnologiei informatice în sala de clasă, decizia nu ar fi fost decât una singură: încă nu! Creativitatea și inovația, cu alte cuvinte, sunt ușor de proiectat dintr-un birou, dar deosebit de greu de realizat de la catedră când nu ai de niciunele (nici măcar acel banal manual pe hârtie), iar utilizarea manualelor digitale pare așa, un vis de-o noapte.

Gratuitate vs. costuri

„Deși legea prevede gratuitatea învățământului public, realitatea ne arată că părinții trebuie să facă față unor cheltuieli strâns legate de școlarizarea copiilor lor. Fie că este vorba de uniformă, manuale alternative, rechizite, fondul clasei și cel al scolii, transportul spre și dinspre școală sau meditații, costurile „ascunse” ale învățământului reprezintă obstacole greu de depășit în calea dreptului la educație al tuturor copiilor (...)” (*Cercetare cu privire la costurile „ascunse” din educație - „Salvați copiii!”*)

Că ne place sau că nu ne place, școala costă. Atâta vreme cât dorim să dobândim acea educație. Ipocrizia societății românești, fiindcă nu mai este vorba doar de stat, este destul de amplă în acest caz. O știu mai ales formatorii de opinie, care se oripilează pe tema mult-hulitului „fond al clasei” sau cum i s-a mai spus, sau pe tema a ceea ce le cere școala copiilor să cumpere (manuale, auxiliare didactice, materiale, excursii etc.). Nu este problemă... Campaniile dure împotriva acestora au dus aproape la dispariția lor. Cu regret însă, nu s-a pus nimic în locul lor și nici nu se poate pune ceva până când cineva nu își asumă decisiv și transparent faptul că nu pot avea un învățământ de calitate dorită doar cu clădiri, oricât de noi și cadre didactice, oricât de bine pregătite.

Cum se întâmplă prin alte părți? Un fragment ilustrativ: „Nimeni nu cumpără rechizite după cum are chef. Părinții primesc liste clare cu materialele care trebuie cumpărate de către părinte (tip de penar, tip de creion, gumă, carioci, lipici, creioane și pixuri etc.). Materialele auxiliare pentru orele de activități practice NU sunt cumpărate de către părinți. Ele sunt facturate și achiziționate, în fiecare trimestru, de către școală, fiecărui părinte în parte. Varianta 2 este aceea că fiecare profesor poate achiziționa toate aceste materiale și poate prezenta factura părinților care își achită partea! Caietele sunt achiziționate de către școală și facturate părinților în fiecare trimestru.” (Belgia - o mamă de origine română)

Cunoștințe vs. competențe

„Curriculumul actual este perceput de toți actorii implicați (elevi, profesori, părinți) ca fiind supraîncărcat și cu relevanță scăzută pentru viața de adult și pentru piața muncii.” (*Raportul Comisiei Prezidențiale pentru analiza și elaborarea politicilor din domeniile educației și cercetării, 2007*)

Problema curriculumului și a insistenței învățământului românesc pe cunoștințe în detrimentul formării de capacități sunt două dintre problemele educației aduse frecvent în discuție. Având însă în vedere experiența educației românești în perioada post-revoluționară, o privire sinceră relativ la evoluții (puțin nesinceră, în concluzia formulată) ar constata foarte repede că pe măsură ce noi reforme ale acestor aspecte au fost declanșate, rezultatele educației românești au căpătat un trend descendent. Cu alte cuvinte, practicând o aceeași sofistică precum criticii „tradiționalului” învățământ românesc, nu am putea formula decât o singură concluzie: degradarea progresivă a educației românești se datorează implementării progresive a unui învățământ bazat pe (obsedat de) competențe. De fapt, incompetența (la alegere cu interesul personal chiar al „marilor teoreticieni” ai educației românești) s-ar putea rezuma în următoarea întrebare (citită undeva pe Internet): „Bă, voi când ați ajuns la litera C l-ați întrebat pe învățător la ce vă trebuie să învățați tot alfabetul?”

Educație incluzivă și Educație diferențiată

„(...) profesorii nu sunt capabili să lucreze nici cu copii cu dizabilități, cu probleme comportamentale sau cu probleme de învățare (de exemplu, la noi, dislexia nu este tratată ca o dizabilitate), dar nici cu copiii talentați.” (Șerban Iosifescu, 2008-prezent Președinte ARACIP)

Cu alte cuvinte, avem de-a face aici cu ceea ce se numește, tranșant, „incapacitate”. O apreciere dură, la obiect am putea spune, dacă fundamentele nu ar fi sofistice (asumarea deliberată și conștientă a unei erori, a unui fals). Dimpotrivă, am spune, majoritatea cadrelor didactice au această capacitate, dar, fiindcă există un „dar”, nu o fac sau decid să nu o facă. Principiile educației incluzive și diferențiate sunt deosebite, dezirabile la un nivel înalt pentru orice sistem educațional modern... Simple vorbe pe hârtie, atâta vreme cât nu se acordă suport pentru o educație care să își asume la propriu aceste principii. Și nu este vorba în primul rând de diferite proceduri, studii sau simple hârtii, concepute prin diferitele birouri, ci în primul rând de personal.

Miza este foarte simplă... Poți avea într-o clasă 25 de elevi, din care 2-3 (deși adesea cifrele sunt cu mult mai mari) elevi cu dizabilități. Lăsăm de-o parte efortul pregătirii materialelor didactice și lăsăm de-o parte efortul profesional personal. Vom pune doar în cumpănă timpul alocat acestor elevi, cu evidență în detrimentul celorlalți. Am putea să o facem, dar o facem, mai ales la clasele mici, pe stagnarea celorlalți, iar după o vreme, pe seama propriei percepții a capacității profesionale (încet, vor evita acel cadru didactic cei apreciați ca „normali”). Este utopic să credem că se va realiza învățământ incluziv fără ca la acele clase să se asigure, oră de oră, o echipă de cadre didactice, după cum este utopic să credem că va exista o cultivare reală a talentelor fără personal suplimentar și suport logistic.

Cuprins

Apostu Mariana, Liceul Tehnologic „Retezat” Uricani <i>„Microbul” meseriei de dascăl</i>	15
Baciu Carmen, C.T.T.F. „A. Saligny” Simeria Lașiță Doina, C.T.E. „D. Hurmuzescu” Deva <i>Excursia didactică</i>	18
Bakos Carmen, Grădinița P.P. nr. 3 Petroșani <i>Cadrul didactic și sistemul de învățământ</i>	20
Băroiu Cornel, Liceul Tehnologic „Retezat” Uricani <i>Cadrul didactic - transmitător de informații sau formator?</i>	23
Borța Maria, Liceul Tehnologic „Retezat” Uricani <i>Profesorul - profesiune de mentor</i>	25
Cioară Aniela, Școala Gimnazială Zam <i>Cum este să fii profesor...</i>	27
Dărăștean Ionela Cristina, Grădinița P.P. nr. 7 Deva <i>Cadrul didactic - un profesionist în sistemul de învățământ</i>	28
Durlă Maria Mirela, Grădinița P.P. nr. 3 Petroșani <i>„Dezorientarea” în calea cunoașterii: profilul și mobilitatea cadrului didactic</i>	30
Fodor Marcela, C.T.T.F. „A. Saligny” Simeria <i>Dascăli noi pentru timpuri noi</i>	32
Gavrilă Elena, Colegiul Național Pedagogic „Regina Maria” Deva Tripa Iuliana, Colegiul Național Pedagogic „Regina Maria” Deva <i>Cadrul didactic, constructor al viitorului</i>	34
Iacob Ramona Laura, C.T.E. „Dragomir Hurmuzescu” Deva <i>Diplomă pentru viață</i>	36
Iancu Corina, Liceul Tehnologic „Conachi Costache” Pecșea, județul Galați <i>Tradiționalism versus modernism în educație</i>	38
Indrecan Mihaela Elena, Colegiul Național „I.C. Brătianu” Hațeg <i>Contează doar ce lași în urma ta!</i>	40
Iozsa Diana Victorina, C.J.R.A.E. Hunedoara <i>Pledoarie pentru omul de la catedră</i>	42
Iuga Nadia Camelia, C.J.R.A.E. Hunedoara <i>Cadrul didactic - un profesionist în sistemul de învățământ</i>	44
Jitea Nicolae Andreea Simona, Școala Gimnazială Bănița <i>Rolul cadrului didactic contemporan</i>	46
Jorza Andreea Lioara, C.J.R.A.E. Hunedoara <i>Cadrul didactic, constructor al viitorului!</i>	48
Kiss Elena, Liceul Tehnologic „Retezat” Uricani <i>Relația grădiniță-mediul înconjurător în slujba construirii unui viitor sigur și sănătos</i>	50
Lăcătuș Georgeta-Angela, Liceul Tehnologic „O. Densușianu” Călan <i>Cadrul didactic, constructor al viitorului</i>	53
Lașiță Doina, C.T.E. „Dragomir Hurmuzescu” Deva <i>Cadrul didactic, promotor al sistemului de valori</i>	55
Mariș Alina, C.J.R.A.E. Hunedoara <i>Educație întru devenire - strategie și actori</i>	56
Meraru Maria-Marcela, Școala Gimnazială „I.D. Sîrbu” Petrila <i>Rolul educatoarelor și importanța activității lor de consiliere...</i>	58
Moisă Maria-Luiza, C.T.T.F. „A. Saligny” Simeria <i>Rolul cadrului didactic în stimularea și formarea personalității elevilor</i>	61
Morancea Olimpia, C.T.T.F. „A. Saligny” Simeria <i>Dacă ar fi să mai aleg...</i>	66

Moraru Ileana-Daniela, Liceul Tehnologic „Retezat” Uricani <i>Rolul educatoarei în formarea preșcolarului</i>	68
Muntean Anca Delia, C.T.E. „Dragomir Hurmuzescu” Deva <i>Învățământul românesc între tradiție și modernism</i>	71
Oprinesc Gabriela Simona, Colegiul Național „I.C. Brătianu” Hațeg <i>Profesor într-o lume globalizată</i>	75
Oprișan Simona, Școala Gimnazială nr. 2 Hunedoara Rusu Melania, Colegiul Economic „E. Gojdu” Hunedoara <i>Utilizarea metodelor de gândire critică în predarea geografiei</i>	76
Olariu Anca, C.J.R.A.E. Hunedoara <i>Model de dezvoltare personală - Fereastra lui Johari</i>	81
Paraschiv Camelia, Colegiul Tehnic „D. Leonida” Petroșani <i>Descentralizarea - șansă sau risc?</i>	82
Pascu Elena, Școala Gimnazială „Sf. Varvara” Aninoasa <i>Micii cetățeni activi</i>	85
Păunescu Iuliana, Colegiul Național Pedagogic „Regina Maria” Deva <i>Cadrul didactic - misiune nobilă în formarea personalității elevilor</i>	88
Pârlițeanu Alexandru, Liceul Tehnologic „O. Densușianu” Călan <i>Adaptarea socio-afectivă a copiilor cu cerințe educative speciale</i>	90
Petraș Teodora, Colegiul Național de Informatică „T. Lalescu” Hunedoara <i>Lucrul în echipă</i>	93
Popescu Anca-Sorina, Liceul Tehnologic „O. Densușianu” Călan Popescu Florin-Iosif, Liceul Tehnologic „O. Densușianu” Călan <i>Cadrul didactic, constructor al viitorului</i>	95
Popescu Tatiana, Liceul Tehnologic „Retezat” Uricani <i>Elevul și profesorul - parteneri în educație</i>	97
Popescu Mihaela Mirela, C.T.T.F. „A. Saligny” Simeria <i>Profesorul, cheia viitorului educației</i>	99
Rebegea Renata, Grădinița P.P. nr. 3 Petroșani <i>Formarea continuă a cadrului didactic</i>	101
Sava Camelia, Colegiul Național de Informatică „T. Lalescu” Hunedoara <i>Cadrul didactic, constructor al viitorului</i>	103
Slavu Petronela-Vali, Colegiul Tehnic „D. Leonida” Petroșani <i>Viitorul sună bine?</i>	105
Stan Carmen, Colegiul Tehnic „Traian Vuia” Galați, județul Galați <i>Educația modernă în domeniul tehnic</i>	107
Stânga Adriana Maria, Grădinița P.P. nr. 1 Hunedoara <i>Rolul educației în procesul de interiorizare și de socializare</i>	110
Stroe Valentina, Școala Gimnazială „I.G. Duca” Petroșani Fotău Constantin, Școala Gimnazială „I.G. Duca” Petroșani <i>Profilul dascălului în contextul unui învățământ de calitate</i>	112
Todoran Maria, Școala Gimnazială Certeju de Sus <i>Principii în adoptarea unei atitudini favorabile evoluției corecte a copilului în școală</i>	114
Tomuș Adriana, Școala Gimnazială „Sf. Varvara” Aninoasa <i>Stimularea interesului pentru lectură la elevii din ciclul primar</i>	116
Topor Elena-Mihaela, Școala Gimnazială nr. 3 Lupeni <i>Influența benefică a cadrului didactic asupra elevilor săi</i>	119
Trîncă Anișoara Antigona, Școala Gimnazială nr. 7 Petroșani <i>Cadrul didactic, constructor al viitorului!</i>	120
Vanko Jana, Colegiul Tehnic „D. Leonida” Petroșani <i>Statutul profesional al cadrului didactic</i>	123

Vințan Emilia, Colegiul Național Pedagogic „Regina Maria” Deva	
<i>Importanța relației profesor-elev în educația viitorului</i>	126
Voica Tiberiu, C.T.T.F. „A. Saligny” Simeria	
Voica Paula, C.T.T.F. „A. Saligny” Simeria	
<i>Importanța materiilor din catedra socio-umane în educația elevilor din învățământul gimnazial</i>	127

Apostu Mariana
Liceul Tehnologic
„Retezat”
Uricani

„Microbul” meseriei de dascăl

Vocația de dascăl este una de excepție. În ciuda dezaprobării cvasigenerale, în ciuda ponegririlor de tot felul, mai ales în ultimul timp, în ciuda dezacordului, a stigmatizării, a apăsării acestei vocații în mediocritate, orizont cenușiu, rutină searbădă și lehamite pe toate părțile baricadei, vocația aceasta este una hăruită, cu fior tainic, cu bucurii și lumini ascunse. A împărtăși din conștiințele tale, a împărtăși din entuziasmul tău, a transmite realități trăite și verificate, a modela vise, doruri, a deschide orizonturi și a insufla unor învățăcei un vânt de emulație nu poate fi decât ceva excepțional. Atâtea generații ce s-au perindat de-a lungul timpului au fost beneficiarele acestui transfer de cunoștințe, trăiri, modelări și remodelări, încât profesia de dascăl nu poate fi decât apreciată, reanalizată și decorată ca virtute de înalt rang.

În acest moment al dezvoltării societății, trebuie reconsiderate competențele unui dascăl bun, el trebuie să fie eficient când pășește pe poarta școlii și pe ușa sălii de clasă. Dacă elevii s-au schimbat, și dascălii trebuie să se schimbe, să se adapteze noilor necesități ale acestora, să rezolve problemele de indisciplină, lipsa de interes pentru învățatură, lipsa de încredere în forțele lor, teama de a veni la școală, să impună elevilor, părinților și comunității întregi respectul față de dascăli și față de activitatea didactică, care în ultimul timp și-a estompat culorile, fiind zugrăvită mai mult în culori cenușii.

De aceea, măiestria unui dascăl eficient constă în construirea unei relații eficiente între el și elevii săi. Aceasta trebuie să se concretizeze în aspecte precum: tratarea diferențiată a copiilor, permițându-le acestora să-și manifeste unicitatea, individualitatea, creativitatea; oferirea unei satisfacții mutuale, ceea ce înseamnă că nu trebuie să împlinească nevoile unui copil în defavoarea altuia; crearea sentimentului de interdependență, elevul manifestându-se liber, fără să se afle sub lupa imensă a ochiului vigilent al dascălului, pregătit doar pentru sancționare; existența sentimentului reciproc de respect și de grijă a unuia față de celălalt; transparența activității didactice, sinceritatea celor doi poli ai clasei: elev-profesor.

Criticile, dezaprobările, avertizările trebuie înlocuite cu sfaturi, alternative la soluțiile găsite de elevi, pentru ca ei să se simtă apreciați, înțeleși, încurajați să se bazeze pe forțele proprii, căci numai prin eforturi susținute de fiecare în parte se poate ajunge acolo unde îți stabilești ținta. Ascultarea activă este la fel de importantă ca și colaborarea cu familia, pentru a cunoaște personalitatea complexă a copilului, pentru bunul mers al actului educațional.

În ziua de astăzi, dascălul trebuie să-și joace foarte bine rolul pe scena școlii deoarece rolurile sale sunt multiple: expert al actului de predare-învățare-evaluare, agent motivator, lider, consilier, model, profesionist reflexiv, manager.

Misiunea dascălului din prezent este una nu tocmai ușoară, deși este tratată cu superficialitate și cu prejudecăți de societatea noastră românească.

Un dascăl bun este acea persoană care dovedește, în egală măsură, umanism (în general) și dragoste de copii (în special), spirit de obiectivitate, dreptate, principialitate, cinste, curaj, corectitudine, răbdare, optimism, modestie, fermitate, stăpânire de sine. La acestea se adaugă toate calitățile aptitudinale (empatică, organizatorică, tact pedagogic, măiestrie pedagogică). Un dascăl care dovedește măiestrie pedagogică este mai mult decât un reputat profesionist, este artistul desăvârșit în meseria lui. El este cel care are conștiința responsabilității și a misiunii sale, care înseamnă să arzi ca o lumânare pentru a-i lumina pe alții, adică să te dăruiești în totalitate, în mod dezinteresat, să fii oaza de verdeață într-un deșert nesfârșit sau sarea în bucate.

Ceea ce face să crească importanța rolului și personalității dascălului în școală și în societate sunt cele două tipuri fundamentale de activități pe care el le desfășoară zi de zi: activitatea școlară și activitatea extrașcolară. În școală dascălul este conducătorul activității didactice ce se desfășoară în vederea realizării obiectivelor prevăzute în documentele școlare. El este cel care imprimă un sens și o finalitate educativă tuturor premiselor și condițiilor, obiective și subiective, participante și implicate în procesul de învățământ. Privite în sine, informațiile cuprinse în programele și manualele școlare constituie doar premise latente din punct de vedere al formării personalității umane, ele capătă, însă, valențe educative ca urmare a prelucrării și transmiterii lor de către învățător. Tot așa se întâmplă și cu mijloacele de învățământ. Oricât de performante ar fi ele, numai utilizarea lor de către învățător prin integrarea lor într-o situație de învățare le asigură valențele

„Microbul”
meseriei de
dascăl

educative scontate. Sunt un ajutor pentru cadrul didactic dar el rămâne cel care conferă acestor mijloace un sens pedagogic prin modul cum le folosește și prin rezultatele la care ajunge. Relația pedagogică rămâne, oricât s-ar tehniciza, o relație umană. Învățătorul prin personalitatea sa amplifică valențele educative ale tuturor cunoștințelor transmise. Rolul conducător al dascălului în activitatea didactică rămâne una din coordonatele de bază ale misiunii sale. Pentru a-și îndeplini rolul, învățătorul trebuie să fie permanent în mijlocul elevilor, să constituie pentru fiecare dintre ei o personalitate dinamică, entuziasmată. În viziunea lui J. H. Pestalozzi educația trebuie să ajute natura umană să se dezvolte respectând particularitățile individuale. Rolul educației este de a stimula impulsul de afirmare, adică de a activa dezvoltarea, de a face ca „ochiul să vrea să vadă, urechea să vrea să audă, piciorul să vrea să meargă, iar mâna să apuce... La fel inima vrea să creadă și să iubească, spiritul vrea să gândească”. Învățătorul este cel care descoperă metode și procedee eficiente în formarea fiecărui copil în parte. Calitatea educației oferite de unitatea de învățământ depinde de prestația pedagogică a cadrelor didactice, de atitudinea lor față de schimbare, de calitatea metodelor interactive și procedeele didactice practicate. În condițiile actuale, educația de calitate rămâne în totalitate pe seama cadrelor didactice.

Învățăm mereu și niciodată nu vom ști tot! Talentul de dascăl ne permite să le insuflăm copiilor dorința de a ști, curajul de a spune ce gândesc, puterea de a gândi drept, de a nu judeca pe nimeni și puterea de a schimba în bine lumea din jurul lor. Talentul de a fi dascăl ne ajută să gestionăm situațiile critice, să îndrumăm cu dăruire copiii către excelență sau copiii cu nevoi speciale. Latura umană subiectivă și fragilă trebuie cunoscută și stăpânită. Munca în educație înseamnă acumulare de tensiune, presiune, concentrare, stres, înseamnă responsabilitate pentru o clasă întreagă de elevi dar și pentru fiecare elev în parte, responsabilitate în fiecare oră, în fiecare pauză, la fiecare activitate extrașcolară. Impactul factorului uman, cu toate consecințele ce decurg din aceasta, nu este deloc neglijabil în această profesie. Suntem oameni, avem suflet și facem această meserie din pasiune, din dorința de a lăsa moștenire urmașilor dragostea de carte, corectitudinea, seriozitatea, dorința de a fi mai bun, de a reuși. Învățătorul este cel care contribuie la educația pentru o viață de calitate a unui individ și a colectivității. Promovează încrederea, respectul reciproc, gândirea pozitivă, adoptă idei și atitudini democratice. Probează calități umane, profesionale și etice. Recunoaște și pune în valoare aspectele pozitive și rezultatele elevilor, îi sprijină în eforturile lor și le insuflă încredere în forțele proprii. Tot el le dezvoltă elevilor capacitatea de a fi autonomi, de a deveni subiecți ai propriei dezvoltări prin:

- implicare în propria formare;
- sprijinire în folosirea unor surse și mijloace diverse de informare;
- crearea abilităților de a lua decizii;
- responsabilizare și motivare;
- dezvoltarea capacității de a rezolva probleme;
- încurajarea spiritului de inițiativă și a creativității;
- facilitarea colaborării și comunicării între elevi.

În activitatea extrașcolară se șlefuește formarea personalității elevului. Acțiunile de acest fel scot la iveală sufletul copilului, inițiază prietenii, descoperă pasiuni, îndrumă interese. Învățătorul este cel care alege felul activității, locul de desfășurare, formează echipe și sugerează teme de cercetare. Prin astfel de activități elevii vor învăța să aprecieze frumosul, să iubească și să protejeze natura, să participe la concursuri județene sau naționale, să scrie poezie sau proză, să recite, să fie actori, să cânte și să danseze. Orice copil este special dacă i se crează condiții să arate de ce este special! În activitățile extrașcolare își urmează dorințele și aspirațiile personale datorită încrederii inspirate și curajului insuflat de învățător. Orice activitate coborâtă din minte în sufletul copilului are o frumusețe aparte! Învăță să fie curios, să descopere, să aprecieze, să aleagă, să fie creativ, să pună în valoare ceea ce are. Valențele informaționale și corelative ale activităților extrașcolare sunt multiple. Ele devin eficiente dacă au constanță și atractivitate. Definitiv este dorința cadrului didactic de a pune în valoare calitățile elevilor săi în orice moment, în orice loc, cu orice ocazie.

Dacă! nu uită niciodată că trebuie să zâmbească, să lase la ușa clasei toate problemele

personale și să fie mentor și prieten pentru elevii săi. Dacă zâmbeste, zâmbetul se va întoarce aproape mereu. Zâmbetul și râsul întăresc sistemul imunitar, apără de boli, inspiră idei, atrag prietenii și înfrumusețează viața. Am învățat în ani de activitate la catedră generații după generații că unde e mintea, acolo e și comoara. Ceea ce facem pentru noi înșine moare odată cu noi. Ceea ce facem pentru alții și pentru lumea întreagă rămâne și este nemuritor! Rămâneți implicați! Modelați personalități și suflați, îndrumați copiii pe drumul cel bun al vieții și veți rămâne nemuritori! A trăi în lume fără a deveni conștient de sensul ei este ca și când rătăcești într-o bibliotecă fără a atinge nicio carte!

Menirea de dascăl este o șansă. Ea te găsește, vine spre tine. Ești cu totul pregătit pentru a te dăruia pe tine și prin tine cunoașterea ta. Se dezvoltă în sufletul tău dorința de iubire și de cunoaștere. Este legământul sacru făcut Divinității, ție însuși, precum și copiilor și părinților acestora de a dăruia din tot ceea ce ești. Le aparții conștient. O legătură indestructibilă peste ani și vremuri. Dascălul se dăruiește total fără a avea așteptări de la nimeni și nimic și își urmează destinul și și-l împlinește. Tot ceea ce face se raportează la a crește el. Mereu să caute armonia, încrederea, echilibrul. Ca o joacă. Totul să fie de dragul copiilor, a pedagogiei, a sistemului. Tot ce face și transmite ca informație este ceea ce are nevoie copilul din fața lui, respectând programa impusă. Elevului să-i fie drag să vină la școală, are ore cu Doamna sau Domnul, abia așteaptă să învețe și capitolele următoare cu mine, **DASCĂLUL**. Și mai ales așteaptă să-l surprindă cu felul meu de a fi sau de a gestiona o problemă. Modul în care dascălul privește, gestionează și rezolvă o problemă sau o stare creată își va pune amprenta ulterior în dezvoltarea lui. La fel de important pentru elev este și cum arată și felul în care se îmbracă dascălul. Care este relația pe care o are acesta cu colegii, familia lui și părinții elevului. La fel de importantă este și credința dascălului, care sunt valorile reale după care se ghidează. Absolut tot ceea ce dăruiește dascălul își va pune amprenta pe sufletul lui. Tot ceea ce este, spune, gândește și face. Pentru el dascălul este mentorul.

El este modelul lui în viață. Într-un viitor nu foarte îndepărtat, în 5-10 ani, am credința că dascălul va reprezenta maestrul. Se va preocupa constant de el urmând cursuri de cunoaștere, de dezvoltare, de inițiere. Va fi cel care îl va conștientiza pe elev de ceea ce este cu adevărat, îl va readuce pe calea cunoașterii pentru a-și îndeplini lecția pe care a promis că o face când a venit pe Pământ și mai mult decât atât, îi va reda credința că în el este tot. Ce poate fi mai înălțător pe Pământ decât să știi că unul lângă altul, dascăl-elev, elev-elev sau dascăl-părinte, adică împreună aducem Raiul pe Pământ. Dascălul și-a îndeplinit misiunea în momentul în care atunci când părăsește planul fizic rămâne în conștiința elevilor ca fiind Om. Ce mare Om!

A. Resurse bibliografice:

- Chapman, G. – *Cele cinci limbaje ale iubirii*, Editura „Curtea Veche”, București, 2008
Crețu, T. – *Psihologia copilului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2005
Cucoș, C. – *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2000
Ezechil, L. – *Comunicarea educațională în context școlar*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2002
Faber, A.; Maylish, E. – *Comunicarea eficientă cu copiii, acasă și la școală*, Editura „Curtea Veche”, București, 2002
Jude, I. – *Educație și socializare*, Editura Academiei române, București, 2008
Șerban, I. Gr. – *Învățătorul și copiii*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1975
Truță, E.; Mardar, S. – *Relația profesor-elevi*, Editura Aramis, București, 2007

B. Resurse on-line:

- <http://www.tribunainvatamantului.ro/pledoarie-pentru-meseria-de-dascal-ce-inseamna-sa-fii-un-dascal-bun-pentru-elevii-tai/>
<http://www.asociatia-profesorilor.ro/pledoarie-pentru-meseria-de-invator.html>
<http://www.fundatianad.ro/component/content/article/35-articole/82-a-fi-dascal-intre-profesie-si-omenire.html>

Baciu Carmen
C.T.T.F. „A. Saligny” Simeria
Lașița Doina
C.T.E. „D. Hurmuzescu” Deva

Excursia didactică

S-a constatat că, în aceeași măsură, participanții direcți la actul educațional, cadrele didactice și elevii, se mobilizează foarte bine prin aplicarea principiului interdisciplinarității, pe temele din programa. Acest principiu, îi ajută pe elevi să-și formeze o privire de ansamblu asupra vieții.

Timpul și spațiul orei de învățare sunt îngrădite de diferite „praguri” („Pragul” clasei, al celor 45 de minute). Între aceste „hotare” spațiale și temporale se desfășoară lecția obișnuită, în care încap numeroase informații din diferite domenii. Asemenea „praguri” pot fi lesne depășite prin excursii. Ochii atenți ai copiilor devin strălucitori de curiozitate și bucurie când este propusă o excursie sau altă activitate care le oferă posibilitatea de a fi liberi spațial sau temporal. „Unde mergem?” este prima întrebare pe care o pun copiii.

De exemplu lecțiile predate în aer liber sunt mult mai interesante, oferă elevilor posibilitatea de a cunoaște direct elementele despre care învață. Iar atunci când iau parte la un proiect care îi implică direct în îmbunătățirea calității mediului, copiii se ajută între ei, dar și pe ceilalți, asigură o coeziune a grupului care va duce la descoperirea unor lucruri noi, trăind experiențe comune. Astfel, excursiile, drumețiile, investigațiile ne pot oferi posibilitatea înțelegerii fenomenelor naturii și a protejării ei.

Excursia reprezintă un mijloc didactic de mare importanță în raport cu dezvoltarea cognitivă și afectivă a copilului, oferă copiilor posibilitatea să observe, să cerceteze, să cunoască în mod direct o mare varietate de aspecte din natură. Contribuie la educarea și dezvoltarea simțului estetic, trezește dragostea pentru natură și respectul pentru frumusețile ei, stimulează curiozitatea și spiritul de echipă al copiilor și totodată își vor întipări în memorie pentru tot restul vieții imaginile din excursie.

Excursia didactică are ca scop principal lărgirea orizontului didactic, realizând cel mai bine legătura dintre teorie și practică. Etapele ce trebuie parcurse pentru organizarea acestei activități, urmăresc în general structura oricărui tip de excursie, dar importanța majoră o are etapa pregătitoare, organizatorică, de pregătire a colectivului de elevi pentru a fi capabili să realizeze obiectivele propuse pe parcursul activității.

Excursia reprezintă o călătorie de cel puțin o zi, efectuată în afara activității de reședință, cu un mijloc de transport, având ca scop recreerea, vizitarea, informarea, studiul.

În funcție de conținut identificăm mai multe categorii de excursii:

- excursii pentru cunoașterea componentelor naturale ale peisajului geografic;
- excursii pentru cunoașterea anumitor obiective social- economice și culturale din peisajul geografic;
- excursii cu obiective mixte;

Foarte importantă este stabilirea atenta a obiectivelor. Trebuie stimulată dorința și curiozitatea elevilor de a descoperi noi fenomene și elemente, dar și dorința de călătorie în scopul cunoașterii și, nu în ultimul rând, crearea unui suport informativ-educativ pe plan ecologic, pentru protecția mediului.

Excursia este una dintre cele mai atractive, plăcute și utile activități de recreere și odihnă activă, facilitând contactul direct cu mediul. Prin aceste acțiuni copiii dobândesc informații, își formează reprezentări, trăiesc experiențe noi de învățare.

O excursie impune o mare responsabilitate din partea celui care o organizează. De aceea, conținutul trebuie ales cu grijă, bine corelat cu scopul și obiectivele, perioada să fie corespunzătoare unei bune desfășurări a activității. Pentru aceasta, excursia trebuie organizată după un plan bine stabilit, care să parcurgă mai multe etape:

Prima etapă constă în pregătirea teoretică, documentarea, studierea traseului, orientarea:

- pentru o bună pregătire trebuie ca învățătorul să cunoască mai întâi locul, prognoza meteo pentru perioada când se va desfășura excursia, datele plecării și sosirii mijloacelor de transport;
- se va documenta utilizând CD-uri, diverse prezentări ale zonei respective, oferte, hărți, fotografii;

Este foarte important să se realizeze o bună documentație bibliografică, pentru ca, indiferent dacă la fața locului este ghid sau nu, cadrul didactic este coordonatorul activității și trebuie să ofere explicația științifică.

Se încearcă, pe cât posibil, alegerea celei mai reprezentative zone.

Se specifică obiectivele principale, dar nu se ignora nici un aspect care ar putea consolida cunoștințele dobândite anterior.

Se va asigura transportul, masa, se va stabili traseul și se va ține o evidență a numărului de participanți.

Se stabilesc punctele de aplicație practică și activitățile specifice fiecărei opriri. După ce sunt clarificate datele, cadrul didactic prezintă oferta parinților. De asemenea, poate să repartizeze diverse sarcini copiilor, cât și părinților însoțitori.

Se analizează costul excursiei și se întocmește dosarul cu actele și aprobările necesare oricărei excursii.

A doua etapă este desfășurarea propriu-zisă a excursiei, culegerea datelor și cercetarea la fața locului. Excursiile pot studia un fenomen geologic (peșteră, salină, carieră de piatră), un aspect geografic (un lac, un munte, baraj natural), elemente de etnografie (datini, port), aspecte din viață culturală și religioasă (o biserică, un monument), aspecte din viața socio- economică (o fabrică, un magazin), aspecte ale trecutului istoric (cetăți, ruine).

A treia etapă constă în trierea, selecția, prelucrarea materialului cules și valorificarea observațiilor elevilor. După finalizarea excursiei, informațiile se păstrează, se ordonează evenimentele, se sortează sarcinile de lucru, se compară anumite aspecte, se conștientizează anumite trăiri ale participanților, se emit concluzii și se fac aprecieri.

Materialul cules poate fi valorificat prin realizarea unor panouri informative, a unor albume cu fotografiile de grup ale elevilor, hărți tematice, etc. Fotografiile au, pe lângă scopul ilustrativ și unul educativ de popularizare a acțiunii pentru trezirea interesului copiilor, pentru cunoașterea patriei. Nu trebuie uitat faptul că orice excursie constituie și un mijloc important de călire a organismului și de unitate a colectivului.

Putem afirma că prin activitățile extrașcolare, în comparație cu cele desfășurate în sala de clasă, conținutul informativ al lecției are o arie mai vastă de cuprindere a elementelor adiacente care definesc categoria de noțiuni propusă în studiu.

Bibliografie

<http://www.scribub.com/profesor-scoala/Excursia-ca-activitate-interdi24355.php>
Dumitru Rus, *Județul Hunedoara. Ghid turistic*, Editura Sigma Plus, Deva, 1998

Bakos Carmen
Grădinița P.P. nr. 3
Petroșani

Cadrul didactic și sistemul de învățământ

Cadrul didactic are ca obiect al muncii atât copilul, cât și părinții, permanent conectat la provocările din sistemul de învățământ.

În cadrul școlii profesorul este conducătorul activității didactice care se desfășoară în vederea atingerii obiectivelor și competențelor, prevăzute în documentele școlare, dând sens și finalitate educativă tuturor componentelor implicate în procesul de învățământ (informații, mijloace, variabile psihice, etc.). Un aspect esențial în ceea ce privește profesia de cadru didactic îl reprezintă competența profesională care include ansamblul de capacități cognitive, afective, motivaționale și manageriale, care interacționează cu trăsăturile de personalitate ale educatorului, conferindu-i acestuia calitățile necesare efectuării unei prestații didactice care să asigure realizarea competențelor de către toți elevii; iar performanțele obținute să se situeze aproape de nivelul maxim al potențialului intelectual al fiecăruia.

Competența profesională a cadrului didactic din învățământ derivă din rolurile pe care acesta le îndeplinește în cadrul școlii. Practica evidențiază diversitatea rolurilor unui cadru didactic:

- expert al actului predare-învățare: selecționează, prelucrează din punct de vedere didactic informațiile pe care le va transmite, adaptându-le la sistemul de gândire al elevilor, la nivelul lor de înțelegere.
- agent motivator: declanșează și întreține interesul elevilor, curiozitatea și dorința lor pentru activitatea de învățare.
- creatorul situațiilor de învățare cât mai favorabile pentru atingerea obiectivelor pedagogice proiectate își imaginează strategii de predare-învățare care să asigure succesul școlar la un număr cât mai mare dintre elevii pe care îi instruieste.
- lider: conduce un grup de elevi, exercitându-și puterea asupra principalelor fenomene ce se produc. Este un prieten și confident al elevului, sprijin în diverse situații.
- consilier: în această ipostază este un observator sensibil al comportamentului elevilor, un îndrumător persuasiv și un sfătuitor al acestora.
- model: prin întreaga sa personalitate, prin acțiunile și comportamentul său; este un exemplu pozitiv pentru elevi.
- manager: supraveghează întreaga activitate din clasă, asigură consensul cu ceilalți profesori, cu părinții și cu ceilalți factori.

Profesorul are de-a face cu un tip special de management și anume: „managementul clasei”. Acesta include toate deciziile și acțiunile solicitate pentru menținerea ordinii în clasă.

Profesorul își asumă o multitudine de roluri a căror exercitare este dependentă de personalitatea lui. Dar pe lângă activitatea didactică desfășoară și o activitate extrașcolară sau cultural educativă. Dintotdeauna profesiunea de dascăl a fost o profesie socială; din această perspectivă profesorul este și un pedagog social preocupat pentru ridicarea gradului de cultură și civilizație.

Din aceste roluri (deși nu sunt singurele) decurg dimensiunile competenței profesionale a cadrului didactic:

A. competența de specialitate care cuprinde trei capacități principale:

- cunoașterea materiei;
- capacitatea de a stabili legături între teorie și practică;
- capacitatea de înnoire a conținuturilor în consens cu noile achiziții ale științei domeniului (dar și cu cele din domenii adiacente)

B. competența psihopedagogică este rezultanta următoarelor capacități:

- capacitatea de a cunoaște elevii și de a lua în considerare particularitățile lor de vârstă și individuale la proiectarea și realizarea activităților instructiv-educative;
- capacitatea de a comunica ușor cu elevii, de a-i influența și motiva pentru activitatea de învățare, în general și pentru învățarea unei anumite discipline de studiu în particular;
- capacitatea de a proiecta și a realiza optim activități instructiv-educative (precizarea obiectivelor

didactice, selecționarea conținuturilor esențiale, elaborarea strategiilor de instruire, crearea unor situații de învățare adecvate, stabilirea corespunzătoare a formelor, metodelor și instrumentelor de evaluare;

- capacitatea de a evalua obiectiv programe și activități de instruire, pregătirea elevilor, precum și șansele lor de reușită;
- capacitatea de a-i pregăti pe elevi pentru autoinstruire și autoeducație.

C. competența psihosocială și managerială presupune următoarele capacități ale profesorului contemporan care-și desfășoară activitatea în învățământ:

- capacitatea de a organiza elevii în raport cu sarcinile instruirii, de a crea situații de învățare adecvate și de a stabili responsabilități în grup;
- capacitatea de a stabili relații de cooperare, un climat adecvat în grupul de elevi și de a soluționa conflictele;
- capacitatea de a-și asuma răspunderi;
- capacitatea de a orienta, organiza și coordona, îndruma și motiva, de a lua decizii în funcție de situație.

Acestor competențe li se mai pot adăuga și altele după cum fiecărei competențe i se pot asocia și alte capacități.

În școala tradițională, profesorul juca rolul de transmitător al informației către elevi, care doar o receptau și o reproduceau cu prilejul verificărilor. În școala modernă, profesorul devine conducătorul unui proces simultan informativ și formativ orientând și sprijinind elevii să ajungă prin efort propriu la descoperirea cunoștințelor, pe care urmează să le prelucereze și să le integreze în structura lor cognitivă.

Educația se sprijină pe 4 piloni importanți: a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța să trăiești împreună cu alții și a învăța să fii. În funcție de această optică, dar și de implicațiile globalizării asupra indivizilor ale problematicei lumii contemporane educatorii din învățământ urmează să îndeplinească roluri noi. Astfel, de exemplu, prin metodologia de aplicare a noului curriculum național, li se cere cadrelor didactice din învățământ să creeze activități (situații de învățare) adecvate competențelor proiectate ținând seama desigur de natura subiectului lecției și de particularitățile clasei sau ale grupeii de elevi. Ideea nu este nouă în pedagogie, dar rolul profesorului este mai recent, el fiind astăzi explicit („creator de situații de învățare”) și specificat în documentele de proiectare didactică. Evident, cu cât situațiile de învățare vor fi mai bine alese sau imaginate de profesor, cu atât mai interesantă și mai eficace în planul învățării va fi activitatea de instruire.

Un alt rol nou ar fi acela de meditator în procesul cunoașterii sau de consiliere alături de rolul tradițional de transmitător de informații (mai sus menționat), la care nu se renunță, dar a cărui pondere este vizibil în scădere, în cadrul învățământului modern centrat pe competențe.

Acest rol este strâns legat de cel de dinainte, dar are o arie de răspândire mult mai largă, în sensul că relațiile de colaborare între profesor și elev se extind și dincolo de lecția propriu-zisă. Astfel profesorul îi poate însoți pe elevi la biblioteci, dar și în călătoriile pe Internet, îi poate consilia în selectarea diverselor surse de informare ca și în alcătuirea unor lucrări legate de disciplina ori adiacente acesteia.

Profesorul se implică în activitatea didactică cu întreaga personalitate: motivații, aptitudini, nivel de competență, experiență personală. Arta de a preda nu se reduce la transmiterea cunoștințelor, ci presupune și o anumită atitudine față de elevi, ca expresie a concepției pedagogice asumate și a propriilor trăsături de personalitate. În cadrul activităților didactice se creează multiple raporturi interpersonale între participanți, antrenați cu toții într-un proces constant de influențare reciprocă. Reușita unui profesor depinde de multe ori de natura relațiilor pe care le stabilește cu elevii săi în cadrul acestei interacțiuni, aspect deosebit de important, deoarece multe dificultăți de învățare și educare se datorează unor relații deficitare. Natura relațiilor pe care profesorul le stabilește cu elevii este determinată nu numai de stilul de abordare a activității și de trăsăturile sale de personalitate, ci și de trăsăturile individuale și de grup ale elevilor. De aceea, profesorul trebuie să aibă abilitatea de a-și cunoaște partenerii de activitate.

*Cadrul
didactic și
sistemul de
învățământ*

Empatia profesorului nu înseamnă o cunoaștere de tip analitic, ci capacitatea de a depune un efort imaginativ pentru a-l înțelege pe celălalt, sub aspectul potențialului de care dispune, al atitudinilor și sentimentelor sale, al semnificației conduitei manifestate. Profesorul trebuie să adopte un stil democratic, caracterizat prin relații deschise bazate pe încredere reciprocă și acceptare, reușind astfel să colaboreze cu elevii într-o atmosferă armonioasă, lipsită de încordare. Calitatea procesului instructiv-educativ este dependentă și de relația afectivă dintre profesor și elevi. De aceea este necesar ca fiecare cadru didactic să fie preocupat de cultivarea unor relații bune cu elevii săi.

Cadrul didactic - transmițător de informații sau formator?

Băroi Cornel
Liceul Tehnologic
„Retezat”
Uricani

Sistemele de educație, organizările școlare, reformele învățământului trebuie să aibă ca bază, înainte de orice intenții bune, sau de orice concepție publică, socială, economică ori morală, cunoașterea copilului. Cunoșcându-și elevul, profesorul va ști cum să procedeze pentru a scoate la lumină din individualitatea celui educat ceea ce el are mai bun. Rațiunea de a fi a școlii este copilul, formarea sa pentru viață, profesorul acționând în școală nu pentru el însuși, ci pentru elev. Pentru ca actul educativ să fie eficient și în același timp plăcut, inegalitatea dintre profesor și elev trebuie depășită. Elevul vrea să găsească în profesorul său un sprijin într-o situație oficială și nu în primul rând un specialist cu competența specifică într-un domeniu științific sau altul.

Crezul acțiunii educative pentru toți formatorii trebuie să devină strădania de a înțelege copilul. O profundă cunoaștere a celui educat reprezintă premisa unei evaluări corecte pe care adultul o exercită asupra activității desfășurate și asupra rezultatelor obținute de elev în mediul școlar.

Acțiunea educativă a presupus mereu opoziție de dependență. Dialogul profesor-educat trebuie să aibă un rol fundamental în procesul de predare-învățare. Dialogul este rareori practicat, elevul fiind întrebă, ascultat, verificat, evaluat. Astfel, educatorul devine un fel de „creuzet” în care se plădește tot ce-i este necesar elevului. Educatorul devine astfel o proiecție a conștiinței educatorului.

În școala tradițională, profesorul juca rolul de transmițător al informației către elevi, care doar o receptau și o reproduceau cu prilejul verificărilor.

În școala modernă, profesorul devine conducătorul unui proces simultan informativ și formativ orientând și sprijinind elevii să ajungă prin efort propriu la descoperirea cunoștințelor, pe care urmează să le prelucereze și să le integreze în structura lor cognitivă.

Un alt rol nou ar fi acela de mediator în procesul cunoașterii sau de consilier alături de rolul tradițional de transmițător de informații (mai sus menționat), la care nu se renunță, dar a cărui pondere este vizibil în scădere, în cadrul învățământului modern centrat pe competențe.

Acest rol este strâns legat de cel de dinainte, dar are o arie de răspândire mult mai largă, în sensul că relațiile de colaborare între profesor și elev se extind și dincolo de lecția propriu zisă. Astfel profesorul îi poate însoți pe elevi la bibliotecă, dar și în călătoriile pe Internet, îi poate consilia în selectarea diverselor surse de informare ca și în alcătuirea unor lucrări legate de disciplină ori adiacente acesteia.

Profesorul se implică în activitatea didactică cu întreaga personalitate: motivații, aptitudini, nivel de competență, experiență personală.

Arta de a preda nu se reduce la transmiterea cunoștințelor, ci presupune și o anumită atitudine față de elevi, ca expresie a concepției pedagogice asumate și a propriilor trăsături de personalitate. În cadrul activităților didactice se creează multiple raporturi interpersonale între participanți, antrenați cu toții într-un proces constant de influențare reciprocă. Reușita unui profesor depinde de multe ori de natura relațiilor pe care le stabilește cu elevii săi în cadrul acestei interacțiuni, aspect deosebit de important, deoarece multe dificultăți de învățare și educare se datorează unor relații deficitare. Natura relațiilor pe care profesorul le stabilește cu elevii este determinată nu numai de stilul de abordare a activității și de trăsăturile sale de personalitate, ci și de trăsăturile individuale și de grup ale elevilor.

De aceea, profesorul trebuie să aibă abilitatea de a-și cunoaște partenerii de activitate. Empatia profesorului nu înseamnă o cunoaștere de tip analitic, ci capacitatea de a depune un efort imaginativ pentru a-l înțelege pe celălalt, sub aspectul potențialului de care dispune, al atitudinilor și sentimentelor sale, al semnificației conduitei manifestate.

Profesorul trebuie să adopte un stil democratic, caracterizat prin relații deschise bazate pe încredere reciprocă și acceptare, reușind astfel să colaboreze cu elevii într-o atmosferă armonioasă, lipsită de încordare. Calitatea procesului instructiv-educativ este dependentă și de relația afectivă dintre profesor și elevi. De aceea este necesar ca fiecare cadru didactic să fie preocupat de cultivarea unor relații bune cu elevii săi.

Formarea continuă a cadrului didactic este reglementată și obligatorie. Aceasta trebuie să asigure evoluția în carieră a cadrului didactic, perfecționarea în acord cu propriile nevoi dar și cu ale elevului și ale societății. Principala direcție în care prin formarea continuă trebuie să se realizeze schimbarea în educație este

**Cadrul
didactic -
transmițător
de
informații
sau
formator?**

următoarea: „Profesorul este figura centrală a reformei educaționale contemporane. El trebuie să renunțe la rolul său tradițional și să se transforme într-un planificator al activităților de grup, într-un facilitator al interacțiunii elevilor și într-un consultant. El este cel care trebuie să știe să-și alieze computerul în acțiunea educativă, să facă din acesta un puternic catalizator al interacțiunii agreabile. Profesorul îndeplinește, în școală, funcții cum ar fi organizator al procesului de învățământ, educatori, partener al educației sau membru al corpului profesoral.

- a) Ca organizator al învățării, profesorul îmbină aspectele obiectiv-logice ale transmiterii cunoștințelor cu aspectele psihologice. Este, deci preocupat atât de aplicarea principiilor didactice, a teoriei instruirii în transmiterea conținutului învățământului, cât și de implicațiile psihologice ale actului transmiterii: psihologia evoluției copilului, psihologia învățării, strategiile comunicării. Profesorul nu este doar un transmițător de informații care se rezumă la a da indicații elevilor în privința modului de învățare și a materialelor pe care trebuie să le învețe, ci și un antrenor care prin întrebări analitice stimulând gândirea elevilor, creează premise pentru ca aceștia, prin aflarea independentă a răspunsurilor, să ajungă la o mai bună înțelegere a problemelor.
- b) Funcția didactică a profesorului se exprimă prin îndeplinirea statutului de model, partener, sfătuitoare. Ea se îndeplinește prin crearea unei atmosfere generale de securitate și încredere în clasă, prin încurajarea succeselor fiecărui elev, prin crearea unui flux de simpatie între profesor și elevi. „A educa” înseamnă a-ți desfășura activitatea sub semnul unor categorii morale, determinându-i pe elevi să ia distanța critică față de atitudinile și performanțele proprii, dezvoltându-le aptitudinea de a stabili contacte pozitive și de a analiza critic propriile prejudecăți.
- c) Conceptul de partener al educației se referă la raporturile profesorului cu alți factori educativi, îndeosebi cu părinții și la concepția conform căreia profesorii și elevii formează împreună o comunitate școlară. Adesea profesorul se găsește în situații conflictuale. O primă situație conflictuală rezultă din raporturile sale cu părinții și cu instituția școlii.

Profesorii sunt puși adesea în dificultate de două sarcini aparent diferite, pe de altă parte, ei sunt responsabili de transmiterea corectă a unui volum de informații și verificarea asimilării acestor cunoștințe. Pe de altă parte, el are datoria să dezvolte elevilor „aptitudini critice”, strategia fiind punerea sub semnul îndoielii a unor adevăruri, prezentarea materialului ca pe o confruntare între teze diferite. Cel mai important conflict de rol este acela dintre transmiterea cunoștințelor de specialitate și calitatea de educator a profesorului. La unii profesori predomină preocuparea pentru transmiterea de cunoștințe, alții sunt cu precădere preocupați de formarea elevilor. Așadar, pentru ca succesul în munca instructiv-educativă să fie unul garantat, totul depinde în cea mai mare măsură de cadrele didactice, de competența și dragostea lor pentru profesie.

A. Resurse bibliografice:

Albulescu I., Albulescu M., *Predarea și învățarea disciplinelor socio-umane*, Editura Polirom, Iași, 2000
Bălan E., Teșileanu A., Chirițescu A., Căstăian D., Stoica E., *Dezvoltare profesională continuă și oportunități de carieră didactică, vizând pregătirea profesorilor în vederea susținerii examenelor de definitivare, gradul II și gradul I*, Modulul II, Editor MECTS – UMPFE, București, 2011
Cucoș C. (coordonator), *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și gradele didactice*, Polirom, Iași, 2009
Gliga L., *Standarde profesionale pentru profesia didactică*, Editura ALL, București, 2002
Ionescu M., Chiș V., *Pedagogie aplicată*, Editura Euristica, București, 2008
Jinga I., Istrate E., *Manual de pedagogie*, Editura BIC ALL, București, 2006

B. Resurse on-line:

<http://socioumane.pmu.ro/ro/comment/1046#comment-1046>
<http://www.samariteanul.ro/statutul-profesional-al-cadrului-didactic/>
<http://socioumane.pmu.ro/content/eseu-cadrul-didactic-un-profesionist-%C3%AE-n-sistemul-de-%C3%AE-nv%C4%83%C5%A3%C4%83m%C3%A2nt-0>
<http://www.didactic.ro/materiale-didactice/cadrul-didactic-un-profesionist-in-sistemul-de-invatamant-profed-gheorghe-anton->

Profesorul - profesiune de mentor

Borța Maria
Liceul Tehnologic "Retezat"
Uricani

Nici o profesiune nu cere posesorului ei atâta competență, dăruire și umanism ca cea de educator pentru că în nici una nu se lucrează cu un material mai prețios, mai complicat și mai sensibil decât este omul în devenire, ancorat în prezent, întrezărind viitorul și sondând dimensiunile posibile ale personalității, educatorul instruieste, educă, îndeamnă, dirijează, cultivă și organizează, corectează, perfecționează și evaluează neîncetat procesul formării și desăvârșirii calităților necesare omului de mâine.

Profesorul, așa cum este cunoscută această meserie pentru societate, este una dintre cele mai vechi ocupații din lume. Fie că se numeau maeștri, învățători, mentori sau înțelepți, profesorii au avut întotdeauna un statut aparte în societate. Pe vremuri, la sate și în micile orașe, învățătorul, preotul și doctorul erau personajele cele mai respectate în comunitate, oamenii de care toată lumea asculta și se rușina, iar tânărul care era luat novice de către unul dintre aceștia era norocosul care va reuși în viață.

Se consideră că „a fi profesor” trebuie înțeles în sensul de „a deveni profesor” adică de a transforma meseria într-o carieră. Devin profesori „excelexenți” acei profesori care știu cum să le capteze elevilor atenția și să le-o mențină pe tot parcursul lecțiilor, să formuleze cu claritate competențele urmărite în cadrul fiecărei activități didactice, să reactualizeze cunoștințele anterioare necesare învățării, să predea accesibil și convingător noile cunoștințe, să creeze situații de învățare adecvate, să dirijeze învățarea și să obțină feed back, ori de câte ori este nevoie, să evalueze prin metode variate.

Acest deziderat focalizează atenția asupra necesității formării continue a cadrului didactic, formarea constituindu-le ca o provocare în cadrul procesului de modernizare a sistemului de educație. Formarea continuă a cadrului didactic este reglementată și obligatorie. Aceasta trebuie să asigure evoluția în carieră a cadrului didactic, perfecționarea în acord cu propriile nevoi dar și cu ale elevului și ale societății. Principala direcție în care prin formarea continuă trebuie să se realizeze schimbarea în educație este următoarea: „Profesorul este figura centrală a reformei educaționale contemporane. El trebuie să renunțe la rolul său tradițional și să se transforme într-un planificator al activităților de grup, într-un facilitator al interacțiunii elevilor și într-un consultant. Acest profesor care se transformă este și profesorul de discipline socio-umane.”

Învățământul românesc actual are nevoie de „profesori foarte buni” capabili să ofere elevilor lor o educație de calitate. Standardele precizează într-o manieră clară ce trebuie să se înțeleagă prin „profesori foarte buni”. Aceasta înseamnă că ele trebuie să specifice cunoștințele și abilitățile considerate a fi cele mai importante pentru practicarea profesiei didactice, nivelul de stăpânire al acestora, condițiile în care urmează a fi probate și modul în care vor fi măsurate și evaluate aceste competențe.

Profesia de cadru didactic implică o serie de responsabilități, roluri, deziderate, calități, competențe, care o fac să se distingă de multe alte profesii al căror „obiect” al muncii este omul.

În cadrul școlii profesorul este conducătorul activității didactice care se desfășoară în vederea atingerii obiectivelor și competențelor, prevăzute în documentele școlare, dând sens și finalitate educativă tuturor componentelor implicate în procesul de învățământ (informații, mijloace, variabile psihice, etc.).

Profesorul în calitate sa de formator trebuie să fie în permanență preocupat de imaginea sa oferită elevilor, aspecte minore ca punctualitatea, valorificarea integrală a timpului lecției, modul de adresare, ținuta, gestica, mimica sunt încărcate de semnificație și au valoare formativă.

Talentul pedagogic asociat cu ansamblul capacităților care determină competența profesională și ansamblul calităților personale conferă acea măiestrie pedagogică care definește profesia de educator sau cadru didactic. Se consideră că „a fi profesor” trebuie înțeles în sensul de „a deveni profesor” adică de a transforma meseria într-o carieră.

O altă calitate importantă care-l caracterizează pe profesor este dragostea față de copii. Cine iubește copiii și știe să și-i apropie găsește mai ușor drumul spre inima lor și-i poate influența mai profund. Dascălul care și iubește elevii are o atitudine atentă, caldă, delicată față de fiecare dintre ei, este sensibil la toate succesele și insuccesele lor, dar dragostea față de copii nu trebuie să capete forma sentimentalismului dulceag. Ea trebuie să fie o dragoste exigentă, să îmbine blândețea cu severitatea.

**Profesorul -
profesiune
de mentor**

Optimismul pedagogic este o altă trăsătură caracteristică educatorului. Încrederea în elev, în posibilitățile lui de dezvoltare, încrederea în reușita acțiunilor educative stau la baza muncii multor învățători și profesori. Ei sunt siguri că în fiecare elev, dacă este ajutat și îndrumat la timp, se poate forma un cetățean capabil să desfășoare o muncă folositoare. În activitatea de instruire și educare a elevilor, cadrul didactic poate să aibă uneori și insuccese, care îi provoacă sentimente de amărăciune și nemulțumire. În ceea ce privește calitățile de voință și de caracter, principala caracteristică este răbdarea pentru că atunci când lucrează cu copiii de vârstă mică, cadrul didactic trebuie să fie răbdător. A fi profesor înseamnă a iubi copiii și a-ți dori să le împărtășești din cunoștințele tale. Se spune că un profesor este bun dacă cel puțin un singur elev a înțeles lecția.

Profesorul este omul de la catedra, dar care poate fi și un bun prieten pt învățăceii săi. Din păcate, elevii nu prea au încredere în profesori întrucât cred că aceștia nu-i înțeleg. Greșit! Și profesorul a fost odată elev și cunoaște emoțiile, împlinirile sau tristețea unei note mici. El poate înțelege problemele tale familiale și te poate îndruma, îți poate fi alături.

Dascălul este omul care îți predă și apoi îți evaluează cunoștințele dobândite sub îndrumarea lui.

Așadar a fi profesor înseamnă un risc asumat. Și asta deoarece pregătirea pentru a predă, pentru a-i învăța pe alții cum să învețe este o operă niciodată încheiată și care implică multă răbdare, multe momente de incertitudine, de descurajare și multe ore de studiu, iar rezultatele nu pot fi măsurate nici cantitativ și nici imediat. Astfel misiunea cadrelor didactice devine înalțătoare, nobilă. Învățătorii și profesorii transmit generațiilor tinere, în mod organizat și planificat, valorile culturale create de generațiile trecute, le îndrumă primii pași în vastul domeniu al științelor, veghează asupra formării personalității lor, asupra orientării lor școlare și profesionale. Și totuși, la capătul acestui drum te pot aștepta multe bucurii și satisfacții.

În concluzie, un cadru didactic trebuie să aibă calitățile pozitive a unui om, o pregătire de specialitate să dețină un orizont cultural larg, deci să știe să lucreze cu copiii și să le ofere acestora informații necesare în viața de zi cu zi.

Resurse bibliografice

- Albulescu I., Albulescu M., *Predarea și învățarea disciplinelor socio-umane*, Editura Polirom, Iași, 2000
- Bălan E., Teșileanu A., Chirițescu A., Căstăian D., Stoica E., *Dezvoltare profesională continuă și oportunități de carieră didactică, vizând pregătirea profesorilor în vederea susținerii examenelor de definitivare, gradul II și gradul I, Modulul II*, Editor MECS – UMPFE, București, 2011
- Cucoș C. (coordonator), *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și gradele didactice*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Polirom, Iași, 2009
- Gliga L., *Standarde profesionale pentru profesia didactică*, Editura ALL, București, 2002
- Ionescu M., Chiș V., *Pedagogie aplicată*, Editura Euristica, București, 2008
- Jinga I., Istrate E., *Manual de pedagogie*, Editura BIC ALL, București, 2006

Resurse on-line

- <http://www.samariteanul.ro/statutul-profesional-al-cadrului-didactic/>
- <http://socioumane.pmu.ro/content/eseu-cadrul-didactic-un-profesionist-%C3%AEn-sistemul-de-%C3%AEenv%C4%83%C5%A3%C4%83m%C3%A2nt-0>
- <http://www.didactic.ro/materiale-didactice/cadrul-didactic-un-profesionist-in-sistemul-de-invatamant-profed-gheorghe-anton->
- <http://www.scribd.com/doc/146445687/Cadru-Didactic-Un-Profesionist>
- <http://stiri.acasa.ro/cariera-189/profesorul-meserie-de-invatat-cu-multa-dragoste-4973.html>

Cum este să fii profesor...

**Cioară Aniela
Școala Gimnazială
Zam**

În aceste vremuri să fi profesor este o adevărată provocare. Este destul de greu să faci față la toate presiunile și să fi întotdeauna capabil să gestionezi o situație indiferent de natura ei. Toate acestea cu ajutorul competențelor sale dar și dragostea și devotamentul pentru profesie, cadrul didactic rămâne neclintit.

Prin toate demersurile de cunoaștere, profesorul dovedește că situează trebuințele de educație ale copilului în centrul preocupărilor sale. El este cel care dovedește că fiecare copil e unic, armonizează ceea ce poate vrea și știe fiecare copil.

În ciuda tuturor neajunsurilor, lipsa de manuale, mobilier școlar depășit de mult, de care dispun majoritatea școlilor, cadrul didactic găsește metode și mijloace pentru a crea condiții optime spre a conduce activitatea elevilor astfel încât dispozițiile se dezvoltă și se transformă în calități. Din totdeauna profesia de dascăl a fost o profesie socială. Tocmai de aceea profesorul este și un pedagog social preocupat pentru ridicarea gradului de cultură și civilizație. În școala modernă profesorul devine conducătorul unui proces simultan informativ și formativ orientând și sprijinind elevii să ajungă, prin efort propriu la descoperirea unor noi cunoștințe pe care urmează să le prelucreze. Fiecare copil se manifestă diferit în situații diferite și în grupuri diferite. De aceea pentru a se asigura de reușită, cadrul didactic este cel care caută mijloace să descopere manifestările copilului în familie, în școală și în comunitate.

Din dragoste pentru elevi, el, cadrul didactic, este atent cu fiecare în parte, îi tratează în mod egal cu aceiași grijă, respect, răbdare și înțelegere. Astfel nu ezită să laude și să aprecieze chiar și cele mai mărunte reușite ale propriilor elevi.

În calitate sa de formator, cadrul didactic, trebuie să fie permanent preocupat de imaginea sa oferită elevilor. De aceea, nu de puține ori, aspecte minore ca punctualitatea, modul de adresare, ținuta, gestică, sunt încărcate de semnificație și au valoare formativă.

Cred că orice profesor are un țel bine stabilit și anume de a îmbunătăți semnificativ, în bine viața fiecărui elev. Ei adoptă permanent aptitudini, și metode prin care își ajută cu mare dragoste, elevii să-și găsească propria direcție, responsabilitate și propriul drum în viață.

Cadrul didactic nu va obosi niciodată să lupte pentru asigurarea unei relații armonioase cu elevii și familia acestora pentru a avea un efect clar în eficiența actului de educație. Profesorul de succes este dedicat, conștient de nevoile fiecărui elev, de aceea are întotdeauna așteptări foarte mari de la proprii elevi.

Dărăștean Ionela Cristina
Grădinița P.P. nr. 7
Deva

Cadrul didactic - un profesionist în sistemul de învățământ

A fi profesor înseamnă un risc asumat. Și asta deoarece pregătirea pentru a predă, pentru a-i învăța pe alții cum să învețe este o operă niciodată încheiată și care implică multă răbdare, multe momente de incertitudine, de descurajare și multe ore de studiu, iar rezultatele nu pot fi măsurate nici cantitativ și nici imediat. Totuși, la capatul acestui drum te pot aștepta multe bucurii și satisfacții. Cadrul didactic are în primul rând rolul de a organiza și conduce activitatea didactică. Succesul în munca instructiv-educativă depinde în cea mai mare măsură de cadrele didactice, de competența și dragostea lor pentru profesie. Nici planurile de învățământ, nici programele școlare, nici manualele, nici baza materială de care dispune școala nu pot avea asupra elevului o influență care să se poată compara cu aceea a cadrelor didactice. Educatorul creează condițiile necesare de muncă, organizează și conduce activitatea elevului, prin care dispozițiile lui se dezvoltă neconținut și se transformă în calități.

Misiunea cadrelor didactice este înaltă, nobilă. Învățătorii și profesorii transmit generațiilor tinere, în mod organizat și planificat, valorile culturale create de generațiile trecute, le îndrumă primii pași în vastul domeniu al științelor, veghează asupra formării personalității lor, asupra orientării lor școlare și profesionale. La intrarea în școala generală, elevii nu știu nici să citească, nici să scrie, nici să socotească. Prin munca metodică și perseverență a învățătorului și a profesorilor ei ajung ca la absolvirea școlii generale să aibă un larg orizont de cunoștințe despre natură și societate, ceea ce-i ajută să înțeleagă mai adânc obiectele și fenomenele cu care vin în contact, să interpreteze mai corect evenimentele la care participă, să-și dea mai bine seama de rostul lor în viață. În concepția pedagogică modernă, pentru ca profesorul să poată concepe, organiza, proiecta actul educațional, are nevoie de: pregătire, tact și măiestrie psihopedagogică, care sunt cerute, îndeosebi, de ipostaza de educator. Standardele profesiei didactice reprezintă un ansamblu de așteptări și cerințe, explicit formulate, referitoare la cunoștințele, abilitățile și mentalitățile pe care trebuie să le probeze un profesor în activitatea sa cu elevii, pentru a se considera că își îndeplinește îndatoririle profesionale la un nivel calitativ acceptat de societate. Învățământul românesc actual are nevoie de „profesori foarte buni” capabili să ofere elevilor lor o educație de calitate. Standardele precizează într-o manieră clară ce trebuie să se înțeleagă prin „profesori foarte buni”. Aceasta înseamnă că ele trebuie să specifice cunoștințele și abilitățile considerate a fi cele mai importante pentru practicarea profesiei didactice, nivelul de stăpânire al acestora, condițiile în care urmează a fi probate și modul în care vor fi măsurate și evaluate aceste competențe. Calitățile care se cer oricărui profesionist derivă din esența activității lui, din ceea ce cere societatea de la un asemenea profesionist. Pe lângă unele însușiri generale cerute fiecărui om într-o anumită orânduire socială, fiecărui profesionist i se cer însușiri specifice meseriei, care să asigure randamentul maxim al profesiei lui.

În primul rând orice profesor trebuie să fie mesagerul unor valori sociale, al unui ideal de viață. În munca sa cu elevii el îi conduce pas cu pas, treptat, spre a-i pregăti pentru sarcinile prezente și de viitor ale societății și această calitate este printre cele mai importante ale cadrului didactic. Pe lângă această calitate mai sus menționată, cadrul didactic trebuie să dețină și calități fizice, calități intelectuale, calități afective și calități de voință și de caracter. Din calitățile fizice cerute cadrului didactic face parte în primul rând o bună sănătate. Munca didactică impune o mare cheltuie de energie, prin solicitările multiple și variate din partea fiecărui elev din clasă. Imperfecțiunea văzului și auzului, bătăia, unele malformații corporale creează dificultăți în exercitarea funcției didactice, iar unele cazuri chiar incompatibilități reale. Profesia didactică provoacă mai ales o mare cheltuie de energie nervoasă: atenție continuă, efort de gândire și imaginație, stăpânire de sine. E necesar ca profesorul să aibă un sistem nervos echilibrat. O calitate care-l caracterizează pe profesor este dragostea față de copii. Cine iubește copiii și știe să și-i apropie găsește mai ușor drumul spre inima lor și-i poate

influența mai profund.. Dascălul care-și iubește elevii are o atitudine atentă, caldă, delicată față de fiecare dintre ei, este sensibil la toate succesele și insuccesele lor, dar dragostea față de copii nu trebuie să capete forma sentimentalismului dulceag. Ea trebuie să fie o dragoste exigentă, să îmbine blândețea cu severitatea. Optimismul pedagogic este o altă trăsătură caracteristică educatorului. Încrederea în elev, în posibilitățile lui de dezvoltare, încrederea în reușita acțiunilor educative stau la baza muncii multor învățători și profesori. Ei sunt siguri că în fiecare elev, dacă este ajutat și îndrumat la timp, se poate forma un cetățean capabil să desfășoare o muncă folositoare. În activitatea de instruire și educare a elevilor, cadrul didactic poate să aibă uneori și insuccese, care îi provoacă sentimente de amărăciune și nemulțumire. În ceea ce privește calitățile de voință și de caracter, principala caracteristică este răbdarea pentru că atunci când lucrează cu copiii de vârstă mică, cadrul didactic trebuie să fie răbdător.

În concluzie, un cadru didactic trebuie să aibă calitățile pozitive a unui om, o pregătire de specialitate să dețină un orizont cultural larg, deci să știe să lucreze cu copiii și să le ofere acestora informații necesare în viața de zi cu zi.

Durlă Maria Mirela
Grădinița PP nr. 3
Petroșani

„Dezorientarea” în calea cunoașterii: profilul și mobilitatea cadrului didactic

Este binecunoscut faptul că în timpul desfășurării unei lecții, pe lângă metodele activ-participative folosite de cadre didactice, contează foarte mult și înfățișarea pe care o are profesorul, precum și modul în care își desfășoară viața personală, întrucât elevii se raportează la profesori atunci când sunt întrebați dacă și-au ales modele în viață. Mi-am propus să evidențiez anumite aspecte cu privire la calitatea procesului de învățământ, pornind de la o serie de situații regăsite recent într-un roman (Zaharia Stancu, *Descult*).

Cum orice ficțiune are la bază crâmpie din realitate, mi-au atras atenția câteva pasaje relevante cu privire la consecințele schimbării dascălilor în fiecare an.

În primul rând, întâlnirea la prima vedere cu elevii este marcată de aspectul fizic al profesorului. Cu siguranță, prima dată povestesc despre cum arată „doamna”/„domnu”, cum zâmbeste, cum vorbește etc. Ideal este ca profesorul să aibă o îmbrăcăminte adecvată statutului pe care îl deține, pentru a servi drept exemplu pentru elevii săi: „Nu ne-a plăcut cum arăta la înfățișare. Avea o față gălbuie, trasă, ochii mult prea triști. Ne-a răspuns la „bună dimineața”. S-a așezat sfios la catedră, a strigat catalogul. Vorbea pe nas, fonf, ca Băca lui Tebe, și trebuia să ne ascuțim auzul ca să pricepem ce spune. Am prins numaidecât a ne mișca, a ne da cu coatele, a vorbi tare. Pe loc am băgat de seamă că e surd. Am început să facem lecțiile. Noul nostru dascăl nu cunoștea cine știe ce carte... Asta s-a văzut îndată” (ibidem: 273). De multe ori, aceștia se apropie de profesori prin complimente precum: „Ce frumoasă sunteți astăzi, doamna!”, „Ce pantofi frumoși aveți!”, „Ce bine vă stă părul!”, „V-ați schimbat oja?” etc.

Procesul instructiv-educativ se bazează pe o relație optimă între cadrul didactic și elev. Astfel, lecția trebuie văzută drept un joc de roluri sau o piesă de teatru, în care actorii se deghizează în costume adecvate rolului pe care îl joacă, iar spectatorii empatizează sau nu cu personajele. Așa cum actorul își duce la îndeplinire rolul, indiferent de situație sau de starea pe care o are, tot așa și profesorul trebuie să întrebuințeze cu dibăcie metodele care pun în lumină noțiunile ce se intenționează a fi înșușite de către elev. Acum, nu se dorește să se creadă că profesorul mediocru trebuie să se ascundă în spatele unui costum elegant, iar lecțiile să fie o „prezentare de modă”. În zadar se folosesc metode activ-participative, dacă profesorul adoptă o ținută neobișnuită, intervenind astfel distanțarea și lipsa de respect.

Elevii sunt niște critici desăvârșiți și speculează orice gest, mișcare, atitudine, ca mai apoi să le distragă atenția tuturor: „Am aflat curând că învățătorul Iliescu studiase... o clasă de liceu. Treceam prin apropierea catedrei: ne lovea în nas duhoarea care izvora din trupul și din hainele lui. Băieții spuneau: << Mă, acesta nu s-a spălat de la botez, de când l-a cufundat popa de trei ori în cristelniță. Miroase ca un hoit de cal >>” (ibidem: 274). Iată cum elevii sunt „victime” ale unui proces instructiv defectuos: „Îi spun tatii: << Ne-a venit un dascăl nou. L-am văzut pe linia satului. Nu ne învață nimic. Mi se pare că nici nu știe ce să spună și cum să se poarte în clasă. De ce ni l-or mai fi trimis? >> << O fi având propte, tată. >>” (ibidem).

În al doilea rând, alături de aspectul fizic, se află comportamentul moral al dascălului și devotamentul față de profesia pe care o practică. Elevii care au frați mai mari realizează comparații între dascăli noi și vechi. Spre exemplu, elevului îi rămâne întipărită în minte imaginea cadrului didactic care l-a ajutat foarte mult, s-a implicat în educația acestuia și a depus efort pentru a-l vedea ajuns cât mai departe: „În casa noastră învățase carte, mai înainte, frate-meu Gheorghe. Învățase cu sete. Fusesse pe atunci învățătoare o femeie bălană, venită de dincolo de munți, de prin țara Moșilor. Berta o chema. ... A terminat frate-meu școala. Învățătoarea a plecat toamna cu el la București, la rudele ei, și l-a dus pe frate-meu la examen, la seminar. A trecut examenul și a rămas la oraș să învețe carte.” (ibidem: 275); „Dascălul și-a pus lacăt la ușa odăii lui și a plecat la oraș. Iliescu nu citea decât jurnale. Am trecut în clasa a treia. A plecat și Iliescu. Ne-a fost trimis alt învățător.” (ibidem: 282); „Ne-a venit alt dascăl, unul tare bătrân, trecut, poate, de șaptezeci de ani. Abia își târăște picioarele. Poartă barbă și ochelari prinși după ureche. Are nas lung, subțire, căzut peste mustață. Aude ca o pisică, numai de văzut nu vede bine. Haine ponosite, ghetе scâlciate, căciula roasă pe margini – iată tot ce are domnul Inocenți Cocuz.” (ibidem: 284).

Viața personală poate fi un impediment în realizarea optimă a procesului instructiv-educativ: „Ăsta are

altă boală: umblă seara prin sat după muieri, după fete. Îl ciomăgesc flăcăii, îl ciomăgesc bărbații. Fusulan vine la școală bătut măr. Strigă catalogul. Ne dă să scriem ceva. Pe urmă, ne lasă singuri. Pune pe unul din clasa a cincea să ne noteze, dacă facem, cumva, nebunii. Cine e notat de monitor că n-a fost cuminte e deznodat în bătăi de Dudu Fusulan. Învățătorul se îndeletnicește cu altceva. În cafeneaua de peste drum de școală, în cafeneaua țatei Lenca, învățătorul, cu notarul, cu popa, cu agentul de percepție joacă. Uneori câștigă, și, când câștigă, bea tot ce a câștigat. De cele mai multe ori pierde. Se întoarce furios în clasă. << A vorbit cineva?>> <<Ăștia, domnule!>> răspunde monitorul și-i dă lista. Ia nuiua, strigă băieții, îi scoate lângă tablă, îi bate de-i zvântă. Ne dă drumul să ne întoarcem acasă. Din nou merge la cafenea învățătorul” (ibidem: 282).

În concluzie, elevii din mediul rural sunt, în general, cei privați de un proces instructiv-educativ de calitate. Schimbarea cadrelor didactice atrage după sine dezorientarea în calea cunoașterii: „Nu învățăm nimic. Mi-e sete de cărți” (ibidem: 284). Dacă au neșansa să le vină un cadru didactic care nu manifestă interes față de profesia pe care o are, se trezesc pe la mijlocul anului școlar că rămân fără profesor/învățător, pur și simplu abandonați în mijlocul universului necunoscut: „Pe la mijlocul iernii, dascălul nostru s-a făcut nevăzut. Unii au spus că s-ar fi înecat în gârlă, că s-a rupt gheața sub el, noaptea, când a vrut să treacă după muieri, în cătun. Alții, că și-a luat lumea-n cap...” (ibidem: 284). Afecțiunea elevilor se limitează la întrebarea: „Mai veniți și la anul?”, urmată de enunțul „Noi am vrea să fiți tot dumneavoastră.” și argumentele de rigoare. Se urmărește, în mod special, creșterea interesului pentru profesia practică, cu scopul de a crea o imagine agreabilă elevilor, întrucât aceștia sunt „victime” ale mobilității personalului didactic și rămân cu un gust amar atunci când un dascăl îndrăgit îi părăsește. Ideal este ca profesorul să reușească să introducă în practica zilnică a elevului un regim de învățare sănătos, să știe cum să folosească manualele și să sintetizeze informațiile.

Bibliografie:

- Gherguț, Alois; Ceobanu, Ciprian; Diac, Georgeta; Curelaru, Verșavia; Marian, Andrei; Criu, Roxana (2010), *Introducere în managementul clasei de elevi*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași
- Sălăvăstru, Dorina (2004), *Psihologia educației*, Editura Polirom, Iași
- Stan, Emil (2005), *Managementul clasei*, Editura Aramis, București
- Stancu, Zaharia (1968), *Descult*, Editura pentru Literatură, București
- Frățilă, Alina-Mihaela (2004), *Valorile morale ale cadrului didactic*, în „iTeach: Experiențe didactice”, nr. 39 / noiembrie 2014
- <http://iteach.ro/experiencedidactice/valorile-morale-ale-cadrului-didactic>

Fodor Marcela
Colegiul Tehnic de Transport Feroviar
„A. Saligny”
Simeria

Dascăli noi
pentru timpuri noi

Fluxul informational este ireversibil!

Restructurările la care a fost supus sistemul de învățământ din țara noastră în ultimul timp, ilustrează eforturile de reînnoire menite să asigure o calitate superioară în pregătirea elevilor. Rostul educației este de a-l pregăti pe individ conform nevoilor societății și într-un raport nemijlocit cu el. Asumându-și responsabilitățile de instruire și educare a tinerei generații, școala este nevoită să-și adapteze schimbările ce survin la nivelul practicii sociale și să își deschidă porțile elevului ce urmează să crească sub supravegherea și îndrumarea unui cadru competent.

Învățătorul eficient este unul din actorii principali, alături de elev, de pe scena educației. Trebuie să învețe continuu pentru că mereu apare ceva nou. Profesorul clasic, un personaj sobru și autoritar, distant și sever, doct și infailibil, este înlocuit cu succes astăzi de profesorul democratic, un reformator care va cere „formație și nu informație”, se va implica într-o relație permisivă și democratică, deschisă și amicală cu elevii, instaurând între aceștia un climat de comunicare liberă, deschisă și complexă. Un profesor care știe să comunice cu elevii săi trebuie să fie sociabil, dezinvolt, deschis, să aibă abilități de relaționare dezvoltate. Un profesor introvertit și închis în sine nu va avea rezultate și nu va impresiona prin nimic pe elevii săi. Gândiți-vă la profesorul vostru preferat: nu era oare acela care știa cum să vorbească cu elevii, care era capabil să facă și glume, care impunea respect nu prin teamă și pedepse, ci tocmai prin respectul pe care îl acordă el însuși elevilor? Acest gen de profesor se face iubit și influențează impresionant de mult pe copii, astfel încât chiar dacă predă o materie, în general respinsă de către cei mici, aceștia vor ajunge să o placă prin asocierea acesteia cu profesorul! Același mecanism funcționează din pacate și în sens invers: dacă un profesor se face detestat de către elevi, aceștia vor ajunge să urască și materia asociată cu persoana acelui profesor!

Elevii, materia via a educației, sunt mereu alții! Dacă învățătorul nu este capabil să sesizeze aceste schimbări, devine o frână în calea devenirii copiilor și își pierde calitatea și menirea pe care le are, de a călăuzi sufletele și mințile discipolilor săi pe drumul cunoașterii.

Activitățile educative – categorie complexă- implicite și explicite – desfășurate bidimensional în spațiu și în timp școlar și extrașcolar, reprezintă procesul etapizat de pregătire pentru viață a elevului. Calitatea acestor activități este, în mod firesc, produsul unei interrelaționări pozitive la nivelul tuturor partenerilor educaționali.

Raporturile dintre profesor și elev nu prezintă numai o latură intelectuală. Factorul afectiv are o importanță deosebită asupra randamentului intelectual al elevului. Crearea de bună dispoziție în clasă reprezintă o condiție necesară în evitarea eșecului școlar. Fiecare lecție este recomandat să se desfășoare într-un climat afectiv particular, securizant, dispoziția afectivă a elevilor fiind coordonată de cadrul didactic. Nu am apreciat niciodată profesorul care venea cu diferite probleme în clasă, fie plângea, fie era nervos, fie agresiv. Efectele sunt catastrofale în cazurile acestea, elevii plecând dezamăgiți, frustrați, angoasați, sau preluând starea defectuoasă de spirit a profesorului.

Un cadru didactic model ar trebui astfel să își formeze un stil pedagogic democratic și nu autoritar, să țină cont de nevoile elevului, nu numai de obligațiile lui, să aibă acea vocație pentru cariera lui, vocație ce înseamnă atât motivație interioară, cât și dragoste pentru copii. Printre calitățile ideale ale unui bun cadru didactic se numără și talentul pedagogic, abilitățile sociale și empatice și capacitatea de a relaționa nu doar cu clasa de elevi, ci și cu fiecare elev în parte. Copiii au nevoie de afecțiune, securitate și de stima de sine, iar aceste nevoi trebuie asigurate atât în mediul familial, cât și în cel școlar, asta pentru o dezvoltare personală armonioasă a viitorului adult. Un profesor care își ignoră elevii, îi ironizează, este nervos și se bazează exclusiv pe autoritatea sa, nu numai că nu va avea rezultate didactice bune, ci va afecta și dezvoltarea personalității copilului.

Relația dintre un învățător și elevul său este asemănătoare celei dintre părinți și copii. Elevul trebuie să-și respecte învățătorul în același mod în care își respectă și părinții.

Părinții ți-au dăruit viață, iar învățătorii îți dăruiesc cunoaștere. Cunoașterea este ca și viața deoarece ai la fel de multă nevoie de ea ca și de viață...

La școală, învățătorul le dăruiește cunoaștere copiilor, dar are și grijă de ei ca și cum ar fi proprii lui copii, deoarece un învățător bun, adevărat, dedicat, trebuie să își iubească elevii ca pe proprii lui copii.

Pentru viitorul și desăvârșirea fiecărui copil, este important ca acesta să primească o învățătură adevărată și de folos de la învățătorii săi.

Bibliografie

Abric, J., *Psihologia comunicării*, Iași, Editura Polirom, 2002;

Baban, A., *Consiliere educațională*, Cluj-Napoca, Editura Ardealul, 2001

Truță, E., Mardar, S., *Relația profesor-elevi: blocaje și deblocaje*, București, Editura Aramis, 2002

Gavrilă Elena - Tripa Iuliana
Colegiul Național Pedagogic
„Regina Maria”
Deva

Cadrul didactic, constructor al viitorului

Educația este considerată drept o sarcină ambițioasă pentru dezvoltarea individului și a societății. Fiecare individ este încurajat și ajutat să se folosească de posibilitățile de a învăța oferite pe parcursul întregii sale vieți. Din acest motiv se așteaptă și se cere foarte mult din partea profesorilor, fiindcă transformarea acestei viziuni în realitate depinde în mare măsură de ei.

Profesorii joacă un rol hotărâtor în pregătirea tinerilor, dat fiind rolul lor de a-i învăța nu numai să privească încrezători spre viitor, ci și să clădească acel viitor cu responsabilitate și în cunoștință de cauză. Importanța rolului pe care îl deține cadrul didactic, ca agent al schimbării, care promovează înțelegerea și toleranța, este foarte mare. De aceea, și responsabilitatea așezată pe umerii profesorilor este enormă, fiindcă ei sunt printre cei care participă la modelarea caracterelor noii generații.

Îmbunătățirea calității educației depinde și de îmbunătățirea procesului de selecție, a pregătirii, a poziției sociale și a condițiilor de muncă de care beneficiază profesorii. Ei trebuie să dețină cunoștințele și deprinderile adecvate, să aibă anumite caracteristici individuale adecvate profesiei și să li se ofere motivația și perspectivele profesionale potrivite, dacă se dorește ca speranțele investite în ei să devină realitate, iar „produsul”, adică absolventul, să încorporeze un anumit savoir și savoir-faire.

Se simte nevoia unei reconsiderări a educației profesorului, în general, a profesorului universitar, în special, pentru ca, prin aceasta, să se pregătească în viitor profesori care să dețină exact acele calități intelectuale și umane în măsură să faciliteze o abordare novatoare a tehnicii predării. Acest fapt devine necesar, pentru că lumea contemporană evoluează într-un ritm atât de alert, încât profesorii, asemeni multor alte categorii profesionale, sunt obligați să accepte faptul că pregătirea lor inițială nu le va fi suficientă pe parcursul întregii lor vieți: în cadrul activității didactice, ei sunt nevoiți să-și actualizeze și să-și îmbunătățească permanent propriul nivel de cunoștințe, precum și tehnicile de predare.

Într-o accepțiune generală, educația este procesul (acțiunea) prin care se realizează formarea și dezvoltarea personalității umane. Ea constituie o necesitate pentru individ și pentru societate. Ca urmare, este o activitate specific umană, realizată în contextul existenței sociale a omului și, în același timp, este un fenomen social specific, un atribut al societății, o condiție a perpetuării și progresului acesteia. Așadar, ea se raportează, în același timp, la societate și la individ.

Între formele educației figurează și educația formală, care are un caracter organizat, sistematizat, instituționalizat. În ansamblul procesului permanent al educației, ea constituie o perioadă de formare intensivă care face din acțiunea educativă un obiectiv central. Ea se adresează vârstei de formare și asigură asimilarea sistematică a cunoștințelor, exersarea intensivă a comportamentelor sociale și dezvoltarea capacităților individuale.

Numeroase cercetări arată că, pentru orice problemă care apare în dezvoltarea unui copil, cu cât intervenția este mai timpurie, cu atât șansa de remediere este mai mare. De asemenea, cu cât intervenția se produce mai târziu, cu atât mai mari sunt costurile asociate și prognosticul poate fi nefavorabil. În acest context, analizând procentul de repetenție în învățământul primar, dar și rata de părăsire timpurie a școlii (tineri 18-24 ani) în ultimii ani, în România, constatăm că acestea au valori relativ ridicate în comparație cu statele Uniunii Europene.

Anul 2000 aduce o nouă viziune despre educația preșcolară, văzută, în cadrul programului educațional „Organizarea învățământului preprimar”, ca un prim pas pentru formarea tânărului și specialistului de mâine. Astfel, primii ani de viață și educația la această vârstă au devenit probleme cruciale pentru evoluția ulterioară a oricărei persoane. În anul 2002 este inițiat programul „Generalizarea grupei mari pregătitoare în învățământul preșcolar românesc” și, în cadrul acestuia, în conformitate cu modificările și completările la Legea învățământului (stabilirea duratei învățământului obligatoriu de 10 ani și coborârea vârstei de școlarizare de la 7 la 6 ani), este revizuită Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii și sunt realizate corelările cu programa claselor I-IV.

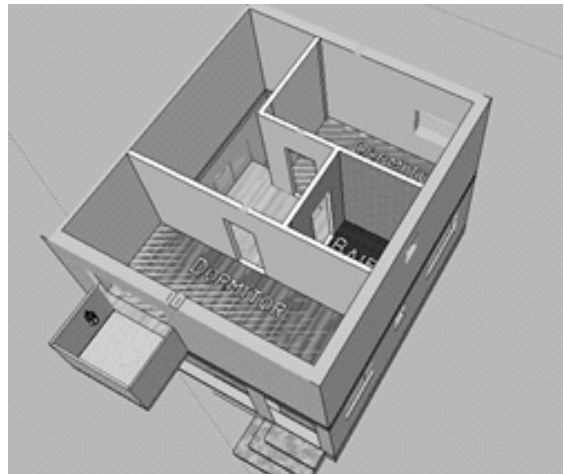
O preocupare constantă în ideile pedagogice și practicile educaționale în ultima perioadă o reprezintă

pregătirea elevilor pentru a răspunde nevoilor comunității și pentru a infuza societatea cu persoane competente pentru viața privată, profesională și publică. În lucrarea intitulată *Consiliere educațională* (2005, p. 7) autoarea E. Dimitriu-Tiron susține că în condițiile libertății de expresie, ale democratizării vieții sociale, educația își descoperă în mod necesar și dimensiunea sa de consiliere în interacțiune cu cea de informare și formare a personalității umane, cu cea de mediere a transformărilor sociale, cu cea de gestionare și soluționare a problematicii educaționale. Fiecare cadru didactic din școală are misiunea de a contribui la realizarea unei perfecte armonizări a laturii cognitive cu cea afectivă, comportamentală, atitudinală și socială. Interesul pentru acest subiect este legat de faptul că provocările lumii contemporane, care solicită capacitate de adaptare la schimbare și de a învăța pe parcursul întregii vieți, precum și creșterea alarmantă a dificultăților emoționale și sociale în cazul elevilor determină factorii decizionali din domeniul educației să acorde o mare importanță activităților de consiliere și orientare, acestea dobândind în prezent legitimitate la toate nivelurile sistemului de educație.

Iacob Ramona Laura
Colegiul Tehnic Energetic
„D. Hurmuzescu”
Deva

Diplomă pentru viață

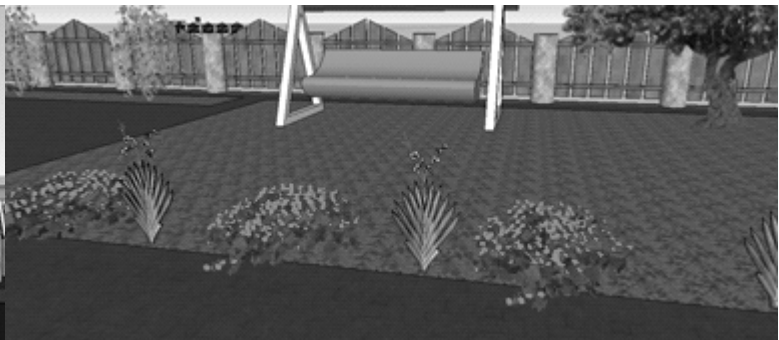
Construim viitorul, suntem profesori. Avem rezultate sau cei cu care lucrăm au rezultate? Eu zic că satisfacția este reciprocă. Aprecieră și autoaprecieră ne aduce spre o stimulare pozitivă, atât pe noi profesorii, cât și pe elevii nostri.

Susțin progresul. Am început printr-un progres personal. Am elevi cărora le predau și care progresează și în domenii care încă nu sunt studiate prin curriculum. În continuare voi prezenta o perspectivă a unui elev care își folosește imaginația prin desenarea unor case.

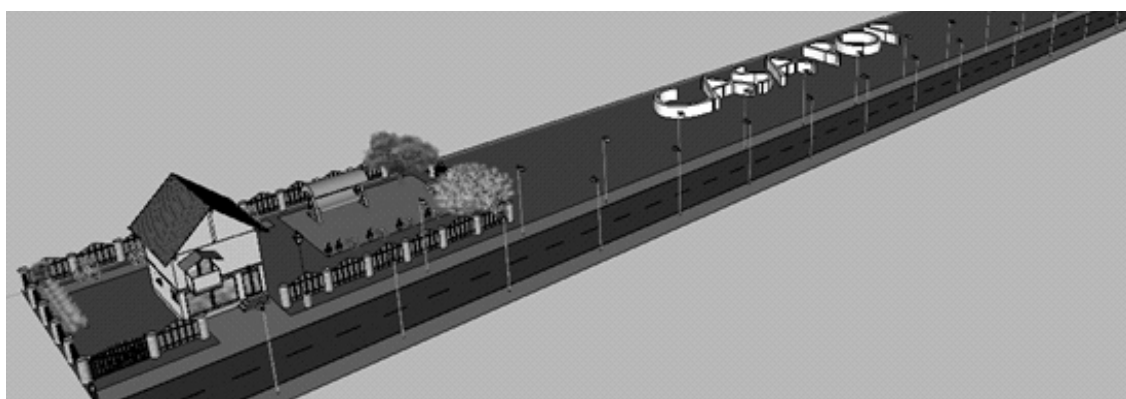
Pe parcursul a doi ani și-a dezvoltat o stimă de sine sănătoasă în urma realizărilor avute, a diplomelor obținute în urma prezentărilor la care au participat lucrările sale. Vorbesc despre un elev de etnie romă, cu părinți divorțați, cu un interes scăzut pentru învățătură, care se pregătea pentru viață megând la sală să facă mușchi. Viața pentru el era o luptă, o luptă care se dădea și în interior și pe stradă. În clasa a IX-a învățământ profesional a participat la primul lui concurs ce urma să îi aducă aprecierea în domeniul școlii. Am stat ore în șir să învețe un program în care acum se poate exprima. Vine cu drag la școală și abia așteaptă să mergem în cabinetul de informatică să deseneze. Anul acesta a stat și a lucrat în două zile, mai multe ore, ca să reprezinte o fereastră așa cum și-o imagina. A durat mult timp până și-a desenat casa pe care și-a imaginat-o. Față de anul trecut a făcut mari progrese. Prima lui casă, care a primit premiul I la Sesiunea de comunicări științifice, a fost realizată punându-se accent exclusiv pe partea estetică. A doua casă, cea care anul trecut școlar cu care a obținut premiu II, clasată tot pe primul loc - premiul I nu a fost acordat, a fost gândită diferit. Toate elementele au fost gândite și din punct de vedere funcțional. Se pot vedea toate elementele care sunt realizate individual, care pot fi detaliate și care sunt așezate la locul stabilit.

Urmărind-i progresul, discutând cu el despre lucrare, se vede satisfacția față de rezultate.

Închei scurta descriere a realizărilor obținute prin a vă lăsa să priviți și să apreciați singuri valoarea. Unul dintre elevii cu situație socială problematică a reușit să obțină, prin dezvoltarea stimei de sine, diplomă pentru viață. Felicitări Darius!

*Diplomă
pentru viață*

Iancu Corina
Liceul Tehnologic „Conachi Costache”
Pechea
Județul Galați

Tradiționalism versus modernism în educație

„Să nu-i educăm pe copii pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari. Și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze.” (Maria Montessori)

Cuvântul **educație** derivă din substantivul „*educatio*” care înseamnă creștere, hrănire, cultivare. Educația are sarcina de a pregăti omul ca element activ al vieții sociale.

Societatea zilelor noastre solicită, mai mult ca oricând, inteligența și capacitatea creatoare a omului. Prin educație se dorește dezvoltarea conștiinței a potențialului biopsihic al omului și formarea unui tip de personalitate solicitat de condițiile prezente și de perspectiva societății.

Educația are următoarele caracteristici: pune accent pe oameni, urmărește dezvoltarea unor calități umane și explorarea orizonturilor, este orientată predominant spre pregătirea pentru viață, are în vedere, cu precădere, întrebări asupra existenței, vizează cu precădere dezvoltarea unei stări sau a unei structuri atinse, finalitatea în educație îmbină viziunea pe termen scurt cu cea pe termen lung. Activitatea educațională este dinamică și flexibilă în același timp, iar educația stimulează idealul ființei umane exprimat prin „a fi și a deveni.”

Educația de calitate naște cu adevărat „oameni.” De aceea avem nevoie de consolidarea unor valori în sistemul nostru educațional. În România există două realități de educație: elevi cu un nivel de pregătire foarte ridicat, de aici și rezultate foarte bune la învățătură, performanțe școlare prin participări la diferite concursuri, olimpiade. Părinții sunt în permanență, într-o relație strânsă cu școala, interesați de educația copiilor lor, de ceea ce fac, iar școala încurajează performanța și accesul la educație nonformală (diferite dotări). Partea mai puțin plăcută e că, elevii noștri, viitori specialiști în diverse domenii de activitate devin „creiere exportate.” A doua categorie se referă la elevii cu un nivel mediu de pregătire, care nu au susținerea de acasă, deoarece părinții, fie sunt plecați în străinătate, pentru ca odrasla să aibă acces la educație și să învețe, fie provin din familii dezorganizate. În România există până și la ora actuală unități de învățământ, care „stau să cadă,” condițiile de desfășurare a procesului educativ sunt deplorabile, școala neavând nici un fel de finanțare, susținere. Lipsa manualelor, toceala, analfabetismul funcțional, accesul scăzut la informații, condițiile improprii din școli, precum și cele de acasă, în cazul unor elevi ce provin dintr-un mediu familial „cu probleme,” toate acestea duc la ceea ce numim „eșec școlar”.

Realitatea contemporană demonstrează că rolul școlii nu numai că nu s-a diminuat, ci a devenit tot mai complex. În acest context avem nevoie de o educație dinamică, formativă, centrată pe valori autentice. Marile probleme cu care se confruntă omenirea cer o rezolvare urgentă, prin folosirea celor mai eficiente mijloace și forme de educație. Se consideră că abandonarea valorilor tradiționale ale educației, prin lipsa unui sistem axiologic de educație prin valori și pentru valori, prin criza de conștiință morală și spirituală, au adus școala și educația în fața imperativelor lumii contemporane.

Atât educația tradițională cât și educația modernă reprezintă o temă de reflectare pentru toate persoanele, care au un rol în instruirea și educarea copiilor. Bineînțeles, că primele vizate sunt cadrele didactice, începând cu educatoarele și ajungând la profesorii din universități, care trebuie să cunoască tendințele și orientările noii educații, dar în același timp să depășească cadrul tradițional al conceperii activităților, să-l activeze pe copil, elev, student în propria formare, educare. Educația modernă prin diversele sale posibilități materiale oferă intensificarea învățării pe toate planurile, astfel că școala trebuie să-și schimbe abordarea față de desfășurarea învățării și să utilizeze metode noi, interactive, care să conducă la o învățare superioară și într-un ritm accelerat potrivit tendințelor actuale.

Trebuie să existe un echilibru între școala tradițională și școala modernă înglobându-se caracteristici dintr-una în cealaltă. Totodată și dotările se regăsesc ca principale materiale pentru o educație mai bună. Deși școala virtuală este o variantă preferată de unii elevi, aceasta nu o poate înlocui pe cea reală. Putem sublinia faptul că inovarea didactică este un proces în derulare. Nu suntem încă convinși de valoarea acestor metode. Mai credem în comoditatea noastră, în reticența față de nou, în inerția în care ne aflăm. Riscăm în acest fel să

rămânem în urmă, ceea ce este destul de nociv pentru calitatea demersului didactic.

Elevul are și el un rol important anume de a fi pus permanentă în situația de a face, a judeca, a coopera, a da răspunsuri, a avea păreri, a analiza răspunsurile auzite, a ajunge la identificarea răspunsurilor corecte, din care apoi să descopere cunoștințele noi.

Școala viitorului" presupune însă, folosirea în mod obligatoriu a unor metode moderne. Nu e cazul să absolutizăm utilizarea acestor metode în detrimentul celor clasice. Un adevărat profesionist în predare, indiferent de disciplină, va trebui să știe să adapteze demersul didactic. Sunt lecții care în mod cert produc performanțe școlare, numai cu ajutorul metodelor moderne, dar sunt și lecții în care prezența acestora nu este obligatorie. Interesul elevilor pentru lecții crește ori de câte ori sunt folosite astfel de metode în predare. Prestanța profesorului, care le folosește este și ea, în mod sigur, mai ridicată.

Trebuie să purtăm în sufletul nostru iubirea pentru profesie, pentru copii, căci ei sunt desăvârșirea educației primite în școală. De aceea atenția trebuie și mai mult îndreptată spre nevoile reale ale elevului, să-i dedicăm acestuia timpul necesar spre a-l îndruma pe drumul cel bun. „Educatorul, ca să aprinzi făcliile, trebuie să porți focul în inima ta. Însuflește-ți vorbirea, fiecare lecție trebuie să fie ca o ființă. Iubește! Dacă nu poți iubi peste măsură, să nu iei copii în grijă! Gândește-te că ai singura profesie care depășește propria-ți viață: aceea de a crea lumea de mâine.”

Indrean Mihaela Emilia
Colegiul Național
„I.C. Brătianu”
Hațeg

Contează doar ce lași în urma ta!

*„E de admirat omul care plantează arbori la umbra
cărora nu va apuca să stea. Dar se bucură că vor sta
alții...mulți alții, multă vreme.” (Cătălin Stoica)*

Din categoria oamenilor demni de toată admirația și respectul societății, oameni care își dăruiesc întreaga viață în folosul generațiilor viitoare, care ard zi de zi pentru cei din jurul lor, consider că fac parte și dascălii, cadrele didactice. Așa numiții „slujitori ai școlii” sunt, în mod voluntar, modele de viață, de profesionalism, de respectare a drepturilor omului în general și ale copilului în special.

Până în 1989, școala era o instituție relativ închisă, scopul ei fiind acela de a forma oameni pentru tipul de muncă încurajat de sistemul social și politic în care exista. Obligatorie fiind, ea cuprindea pe toți copiii și tinerii care îndeplineau, cronologic, condițiile parcurgerii ei. Era organizată centralizat și impunea respect și teamă, activitatea profesorilor și a elevilor fiind strict reglementată și mereu sub presiunea sancțiunii politice sau administrative.

Elevii erau uniformizați prin îmbrăcăminte, individualizați prin numere matricole și erau mereu puși în situația de a se supune profesorului, indiferent de calitatea acestuia. Ei erau puțin informați extrașcolar, oricând gata să acumuleze tot ceea li se oferea în școală în limitele unei ideologii care mai mult le îngusta orizontul de cunoaștere, neavând curajul să riposteze în fața profesorului. Atașați unor norme morale rigide și lipsiți de informația specific occidentală, elevii au crescut cu frică de profesor și cu respect pentru lumea din care făceau parte.

Școala și elevii aveau nevoie de un profesor pe măsură. Acesta, deținător al unor informații la care elevii nu avea acces singuri, avea ferma convingere că, în fața sa, elevul este un obiect de instruit. Dar și el era un înregimentat politic care răspundea comenzilor și care trăia preocupat de propria pregătire, nu numai profesională, ci și generală, compatibilă cu rostul său social recunoscut. Însă era oarecum sigur, știa că ziua de mâine nu-i rezervă mari surprize în privința locului de muncă și, de aceea, își petrecea timpul între școală și casă, fără să caute alte surse de venit. Era orientat spre profesie, motivat, în special profesional, mai puțin general-uman, iar conduita sa impunea respect elevilor și era exemplară pentru cei din afara profesiei.

Revoluția din decembrie 1989 a generat o distanțare, ușor de sesizat, față de ceea ce a fost odată. În prezent, școala se află într-un proces profund de transformare în care vechii săi piloni de susținere se clatină pe zi ce trece. Deși este obligatorie prin lege, școala nu mai reușește să-i adune pe toți copiii, așa cum făcea odată. Cu un buget mai mult decât sărac, face apel la sponsori și la părinți pentru a putea exista. Mai mult chiar, elevii au început să-și conteste profesorii, după criterii inventate chiar de ei, prețuindu-i pe cei mai puțin exigenți sau pe cei care nu le creează probleme. Fiind promovate non-valorile, elevul nu mai sesizează aproape deloc ținta spre care-l poate duce parcurgerea procesului de învățământ și simte tot mai inutil actul la care participă. În aceste condiții, misiunea profesorului devine din ce în ce mai dificilă. În societatea actuală, profesorul nu mai deține monopolul informației formatoare, fiind parte egală cu elevii, sau doar cu unii dintre aceștia, în acțiunea de cucerire a acesteia. Relația de autoritate cu elevii se manifestă pe noi coordonate, dascălul e mai mult un îndrumător al formării individuale decât formator exterior și atotputernic, trezind și însuflețind, la fiecare elev, pasiunea și dorința de a se forma. În ziua de astăzi, dascălul trebuie să-și joace foarte bine rolul pe scena școlii, deoarece rolurile sale sunt multiple: expert al actului de predare-învățare-evaluare, agent motivator, lider, consilier, model, profesionist reflexiv, manager.

Indiferent din ce generație fac parte, dascălii au aceeași menire – menirea de a educa și a deschide ferestrele sufletului și minții învățăcelilor lor, de a le fi exemple demne de urmat. Ca dascăl, trebuie să îndrăgești profesia, să o exerciți cu pasiune, dragoste, blândețe, toleranță, sinceritate, optimism, tact, consecvență în cerințe, creativitate, înaltă moralitate, modestie, profesionalism, dăruire și deschidere către nou. Aș mai adăuga: naturalețe, diplomație, intuiție... apoi altruism, bunătate, generozitate față de cei pe care îi educi. Dascălii adevărați au avut și „atunci” și „acum” soarta lumânării - luminează pentru cei din jur, consumându-se pe ei. Și preocupările dascălilor de „atunci” și a celor de „acum” sunt aceleași: - a-i învăța pe elevi că munca,

*Contează
doar ce lași
în urma ta!*

cinstea, omenia sunt cel mai potrivit fel de conviețuire - pentru că generează progres atât pentru individ, cât și pentru societate.

A fi profesor înseamnă a avea integritatea morală și inteligența nativă necesară pentru a educa tineri în formare, a fi profesor înseamnă a fi modelator de caractere cu scopul de a crea generații demne, oneste, cu dorință de progres. Asemenea unui artist ce creează opere pentru posteritate, profesorul creează modele de viață care definesc societatea în care trăim, lasă în urma lui mărturii ale trecerii sale prin viață, care nu pot fi uitate sau nu trebuie să fie uitate.

Consider că fiecare dintre noi dascălii trebuie să ne străduim a fi un exemplu prin viața personală și profesională, să ne putem scrie numele în memoria eternă, să aducem o clipă de fericire celor care-și vor aminti peste timp că a existat cândva un profesor, care, cu căldură și înțelepciune, le-a arătat drumul de urmat în viață.

Iozsa Diana Victorina
C.J.R.A.E.
Hunedoara

Pledoarie pentru omul de la catedră

"Educația copiilor e un lucru gingaș. Când duce la rezultate bune ea n-a fost decât luptă și grijă, când nu reușește, durerea nu mai cunoaște margini." (Democrit)

Învățământul românesc a fost și este un învățământ de calitate, recunoscut de-a lungul anilor prin rezultatele obținute din confruntările internaționale, când elevii români au ocupat locuri fruntașe. De pe băncile școlii s-au ridicat savanți și oameni de cultură renumiți, care au contribuit esențial la dezvoltarea științei și culturii românești și mondiale.

Activitatea cadrelor didactice în instruirea și educarea tinerei generații are o importanță uriașă pentru progresul societății. De aceea, cu toate greutățile perioadei actuale, este necesar să punem înaintea intereselor personale interesul general al elevului și, implicit, al societății.

Personalitatea educatorului este factorul decisiv pentru reușita învățământului. Pentru a-și îndeplini adevăratul rol de mentor, cadrul didactic trebuie să fie permanent în mijlocul elevilor, să constituie pentru fiecare dintre ei o personalitate vie, dinamică. O asemenea prezență îi va ajuta în conturarea idealului lor etic. Educația nu trebuie să devină însă o obsesie nici pentru profesor, nici pentru elevi. „Fiecare trebuie să-și facă în așa fel datoria încât să și-o facă în mod natural, cu plăcere și fără greutate, să sufere când nu și-ar face-o”- spunea Spiru Haret.

În căutarea unor modele de viață, de conduită, de spirit și morală, tinerii elevi își îndreaptă atenția spre acei dascăli cu o bună pregătire de specialitate și orizont de cultură, dar, în primul rând, spre cei cu vocație pedagogică.

Ținând seama de rolul și locul omului de la catedră - consfătuitor, animator, organizator și coordonator al colectivului de elevi- se impune ca acesta să îndeplinească o serie de calități:

- * competență științifică și metodică - de pregătirea și modul cum predă depinde în cea mai mare măsură autoritatea sa ; se știe faptul că, odată cu dragostea pentru obiect se înfiripează și dragostea față de profesor, ca rezultat al măiestriei sale pedagogice.

- * autoritate morală – cadrul didactic nu-i educă pe copii numai atunci când îi sfătuiește sau când îi trage la răspundere pentru neîndeplinirea unor sarcini școlare; îi educă și prin comportamentul său în orice împrejurare, prin poziția sa socială;

- * principialitate și spirit de dreptate – adesea, omul de la catedră este chemat să rezolve anumite litigii intervenite în clasa de elevi ; orice pedeapsă sau orice recompensă dacă nu este dată în mod echitabil, nu va atrage adeziunea tacită a opiniei colectivului ; pripeala sau părtinirea, fără o evaluare critică a pedepsei sau recompensei, va avea consecințe de ordin educativ, mergând până la ivirea unei prăpastii între colectiv și cadrul didactic.

- * tact pedagogic – reclamă o cunoaștere a psihologiei copilului, a grupului și a metodelor educative; înseamnă calm, răbdare, inițiativă și orientare, ton afectiv și mobilizator, chibzuială și prudență în decizie.

A fi profesor înseamnă un risc asumat. Și asta deoarece pregătirea pentru a predă, pentru a-i învăța pe alții cum să învețe este o operă niciodată încheiată și care implică multă răbdare, dăruire, multe momente de incertitudine, de descurajare și multe ore de studiu, iar rezultatele nu pot fi măsurate nici cantitativ și nici imediat. Totuși, la capatul acestui drum te pot aștepta multe bucurii și satisfacții.

Cadrul didactic are în primul rând rolul de a organiza și conduce activitatea didactică. Succesul în munca instructiv-educativă depinde în cea mai mare măsură de cadrele didactice, de competența și dragostea lor pentru profesie. Nici planurile de învățământ, nici programele școlare, nici manualele, nici baza materială de care dispune școala nu pot avea asupra elevului o influență care să se poată compara cu aceea a cadrelor didactice. Educatorul creează condițiile necesare de muncă, organizează și conduce activitatea elevului, prin care dispozițiile lui se dezvoltă neconținut și se transformă în calitate.

Misiunea dascălilor este nobile. Cadrele didactice transmit generațiilor tinere, în mod organizat și planificat, valorile culturale create de generațiile trecute, le îndrumă primii pași în vastul domeniu al

științelor, veghează asupra formării personalității lor, asupra orientării lor școlare și profesionale. Pentru ca profesorul să poată concepe, organiza, proiecta actul educațional, are nevoie de: pregătire, tact și măiestrie psihopedagogică, care sunt cerute, îndeosebi, de ipostaza de educator.

Calitățile care se cer oricărui profesionist derivă din esența activității lui, din ceea ce cere societatea de la un asemenea profesionist. Pe lângă unele însușiri generale cerute fiecărui om într-o anumită orânduire socială, fiecărui profesionist i se cer însușiri specifice meseriei, care să asigure randamentul maxim al profesiei lui. În primul rând orice profesor trebuie să fie mesagerul unor valori sociale, al unui ideal de viață. În munca sa cu elevii el îi conduce pas cu pas, treptat, spre a-i pregăti pentru sarcinile prezente și de viitor ale societății și această calitate este printre cele mai importante ale cadrului didactic. Pe lângă această calitate mai sus menționată, cadrul didactic trebuie să dețină și calități fizice, calități intelectuale, calități afective și calități de voință și de caracter. Din calitățile fizice cerute cadrului didactic face parte în primul rând o bună sănătate. Munca didactică impune o mare cheltuire de energie, prin solicitările multiple și variate din partea fiecărui elev din clasă. Imperfecțiunea văzului și auzului, bătăia, unele malformații corporale creează dificultăți în exercitarea funcției didactice, iar unele cazuri chiar incompatibilități reale. Profesia didactică provoacă mai ales o mare cheltuire de energie nervoasă: atenție continuă, efort de gândire și imaginație, stăpânire de sine. E necesar ca profesorul să aibă un sistem nervos echilibrat.

O calitate care-l caracterizează pe profesor este dragostea față de copii. Cine iubește copiii și știe să și-i apropie găsește mai ușor drumul spre inima lor și-i poate influența mai profund. Dascălul care și iubește elevii are o atitudine atentă, caldă, delicată față de fiecare dintre ei, este sensibil la toate succesele și insuccesele lor, dar dragostea față de copii nu trebuie să capete forma sentimentalismului dulceag. Ea trebuie să fie o dragoste exigentă, să îmbine blândețea cu severitatea.

Optimismul pedagogic este o altă trăsătură caracteristică educatorului. Încrederea în elev, în posibilitățile lui de dezvoltare, încrederea în reușita acțiunilor educative stau la baza muncii multor învățători și profesori. Ei sunt siguri că în fiecare elev, dacă este ajutat și îndrumat la timp, se poate forma un cetățean capabil să desfășoare o muncă folositoare. În activitatea de instruire și educare a elevilor, cadrul didactic poate să aibă uneori și insuccese, care îi provoacă sentimente de amărăciune și nemulțumire.

În ceea ce privește calitățile de voință și de caracter, principala caracteristică este răbdarea pentru că atunci când lucrează cu copiii de vârstă mică, cadrul didactic trebuie să fie răbdător. Dascălul ar trebui astfel să își formeze un stil pedagogic democratic și nu autoritar, să țină cont de nevoile elevului, nu numai de obligațiile lui, să aibă acea vocație pentru cariera lui, vocație ce înseamnă atât motivație interioară, cât și dragoste pentru copii. Printre calitățile ideale ale unui bun profesor se numără și talentul pedagogic, abilitățile sociale și empatice precum și capacitatea de a relationa nu doar cu clasa de elevi, ci și cu fiecare elev în parte.

Copiii au nevoie de afecțiune, securitate iar aceste nevoi trebuie asigurate atât în mediul familial, cât și în cel școlar, asta pentru o dezvoltare personală armonioasă a viitorului adult.

Putem concluziona că, un cadru didactic trebuie să aibă calitățile pozitive a unui om, o pregătire de specialitate să dețină un orizont cultural larg, deci să știe să lucreze cu copiii și să le ofere acestora informații necesare în viața de zi cu zi.

Înainte de a fi profesor trebuie să fii mai întâi OM, iar când ai trecut poarta școlii trebuie să-ți lași toate grijile, supărările, problemele afară, să te transformi în profesorul adorat de elevi!!!

Bibliografie

Cucoș Constantin - *Pedagogie* (Ediția a II-a revăzută și adăugită), Editura Polirom, Iași, 2002
Gliga Lucia - *Standarde profesionale pentru profesia didactică*, MEC, București, 2002
Ionescu Miron, Vasile Chiș - *Pedagogie aplicată*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000
Sălăvăstru Dorina - *Psihologia educației*, Editura Polirom, Iași, 2004

Iuga Nadia Camelia
C.J.R.A.E.
Hunedoara

Cadrul didactic - un profesionist în sistemul de învățământ

A fi profesor înseamnă un risc asumat. Și asta deoarece pregătirea pentru a predă, pentru a-i învăța pe alții cum să învețe este o operă niciodată încheiată și care implică multă răbdare, multe momente de incertitudine, de descurajare și multe ore de studiu, iar rezultatele nu pot fi măsurate nici cantitativ și nici imediat. Totuși, la capătul acestui drum te pot aștepta multe bucurii și satisfacții. Iată de ce este necesar să atragem atenția celor ce doresc să îmbrățișeze această meserie asupra calităților pe care trebuie să le posedă un profesor bun, precum și asupra celor mai eficiente practici educaționale.

Clasa școlară nu este atât un spațiu unde, după un ritual academic, se tratează un subiect din programă, iar profesorul nu este doar persoana care propune conținuturi, formulează sarcini și cere anumite conduite. În clasă se învață mai mult decât o materie, se învață o lecție de viață. Profesorul stimulează și întreține curiozitatea elevilor pentru lucruri noi, le modelează comportamentele sociale, le întărește încrederea în forțele proprii și îi ajută să își găsească identitatea. Realizarea acestor sarcini depinde de măsura în care profesorul posedă calitățile și competența necesare lăcrării cu precădere pe așteptările, trebuințele și interesele elevilor.

Care sunt aceste calități? Sunt ele înăscute sau dobândite? Poți învăța să fii un profesor bun? Iată tot atâtea întrebări la care vom încerca să oferim răspunsuri. După Rene Hubert, principala calitate a profesorului este *vocația pedagogică*, exprimată în „a te simți chemat, ales pentru această sarcină și apt pentru a o îndeplini”.

Aptitudine, tact și competență pedagogică

Aptitudinea pedagogică este considerată unul dintre principalii factori de succes în procesul instructiv-educativ. Nicolae Mitrofan stabilește, pe baza unor cercetări experimentale, drept principalele componente ale aptitudinii pedagogice următoarele (cele trei tipuri de competență nu acționează izolat, ci sunt integrate în structura personalității profesorului):

Competența științifică presupune o solidă pregătire de specialitate.

Competența psihopedagogică este asigurată de ansamblul capacităților necesare pentru „construirea” diferitelor componente ale personalității elevilor și cuprinde: capacitatea de a determina gradul de dificultate al materialului de învățare pentru elevi, capacitatea de a face materialul de învățare accesibil prin găsirea celor mai adecvate metode și mijloace, capacitatea de a înțelege elevul, de a pătrunde în lumea sa interioară, creativitatea în munca psihopedagogică și capacitatea de a crea noi modele de influențare instructiv-educativă, în funcție de cerințele fiecărei situații educaționale.

Competența psihosocială, cuprinde ansamblul de capacități necesare optimizării relațiilor interumane, cum ar fi: capacitatea de a adopta un rol diferit, capacitatea de a stabili ușor și adecvat relații cu ceilalți, capacitatea de a influența grupul de elevi, dar și elevi izolați, capacitatea de a comunica ușor și eficient cu elevii, capacitatea de a utiliza adecvat puterea și autoritatea pe care le conferă statutul de cadru didactic.

Aptitudinea pedagogică este o sinteză de factori înăscuți și dobândiți. Ea conferă o mare flexibilitate comportamentului didactic, favorizând o adaptare rapidă și ușoară la cerințele unei situații educative.

Cercetările care s-au concentrat pe profilul psihologic al cadrului didactic eficient nu au reușit să evidențieze o „rețetă” de acest gen, însă în unanimitate au sugerat necesitatea EMPATIEI. Capacitățile empatice vizează *capacități de transpunere în situația psihologică a elevului și dorința de a-l înțelege de pe pozițiile lui*.

Nu putem obține date certe privind factorii care influențează decisiv eficiența predării. Astfel, au apărut o serie de cercetări care să se orienteze către analiza interacțiunii profesor-elev, a particularităților procesului de comunicare sau a gradului de dirijare a activității de învățare. Diferențele de comportament ale profesorilor au fost cauzate de folosirea unor *stiluri educaționale* diferite.

După unii autori stilul educațional reprezintă maniera preferențială de a ne comporta în activitatea de predare, modul specific în care constant reacționăm în raport cu educabilii (elevii sau studenții).

În plan comportamental, *stilul educațional* se exprimă în modul de conducere și organizare al unei clase, în modalitățile de sancțiune și control, planificare a conținuturilor, strategiilor de instruire folosite, a tehnicilor motivaționale și a procedeelelor de evaluare.

Studiile psihosociale au evidențiat 3 stiluri diferite de conducere a unui grup: *autoritar*, *democratic* și *laissez-faire*.

Stilul de conducere autoritar se caracterizează prin faptul că liderul (în cazul clasei școlare, profesorul) determină întreaga desfășurare a activității: el dictează tehnicile și etapele activității, fixează fiecărui membru al grupului sarcinile de muncă și colegii cu care va lucra, distribuie aprecieri (critici și laude) într-o manieră personală, fără a face cunoscute copiilor criteriile de evaluare, se menține în afara activităților concrete ale grupului. În acest caz, de obicei, cadrele didactice nu oferă variante (opțiuni) de realizare a sarcinilor școlare sau de realizare a evaluării, profesorul își impune propria manieră de tratare a subiectelor ca și cum ar fi unica și cea mai bună, neacceptând nici o altă abatere sau alternativă.

Stilul de conducere democratic se caracterizează prin faptul că problemele sunt discutate și deciziile sunt luate cu participarea întregului grup, care beneficiază de încurajarea și asistența liderului. Perspectivele și etapele activității sunt schițate de la început. Liderul (respectiv, cadrul didactic) sugerează două-trei tehnici de lucru, între care membrii grupului pot alege. Aceștia din urmă sunt liberi să se asocieze cu cine doresc în vederea realizării sarcinilor. Liderul este obligat să justifice aprecierile pe care le face asupra realizărilor individuale sau de grup. El caută să fie un membru obișnuit al grupului, fără a lua asupra lui prea multe sarcini și oferă posibilitatea elevilor de a lua anumite decizii în activitatea de învățare.

Stilul de conducere laissez-faire presupune un rol pasiv al liderului. Membrii grupului au întreaga libertate de decizie în ceea ce privește etapele de desfășurare a activității și metodele utilizate. Liderul nu se amestecă în activitatea grupului. El furnizează unele materiale și, dacă i se cere, oferă explicații suplimentare, fără să participe însă la discuții și fără să se intereseze de mersul evenimentelor. Liderul laissez-faire ia minimum de inițiative posibile și face minimum de sugestii.

Fiecare dintre cele trei stiluri educaționale are avantajele și dezavantajele sale în activitatea de formare și pregătire a educabililor (elevilor sau studenților). O analiză comparativă a efectelor celor trei stiluri a evidențiat următoarele constatări:

Profesorul autoritar – poate genera fie foarte multe reacții agresive (mai mult sau mai puțin directe, dar prezente). În cazul unui stil autoritar elevii își dezvoltă mai greu o motivație proprie (intrinsecă), rezolvarea sarcinilor școlare apărând mai degrabă ca o înlănțuire de comenzi și ordine externe, care blochează calea spre independența în acțiune a elevului. Educabilii se simt încorsetați, ei lucrând doar atâta timp cât sunt sub stricta observație sau evaluare a cadrului didactic, în absența acestuia abandonând orice acțiune de învățare.

Profesorul democratic – reușește să creeze o atmosferă mai destinsă, relații mai puțin tensionate și între elevi, dar și ale elevilor cu el. Elevii simt o libertate mai mare de acțiune, care de obicei are drept efect un grad mai mare de implicare. Se dezvoltă mai mult capacitatea elevilor de a lua decizii și de a-și asuma responsabilități (prin opțiunile pe care le exprimă personal).

Profesorul laissez-faire – generează adeseori neatenție și neimplicare mai ales dacă este aplicat în educația elevilor cu vârste mai mici. Acest lucru se întâmplă datorită faptului că într-o asemenea manieră de predare elevii resimt mai degrabă absența orientării și suportului pe care cadrul didactic ar trebui să li-l ofere, înregistrându-se adeseori o scădere a eficienței în activitatea didactică.

Dacă toate aceste condiții ar fi îndeplinite meseria de dascăl ar fi foarte simplă. Însă uneori pentru desfășurarea actului educațional sunt implicați mai mulți factori care își pun amprenta asupra calității educației.

Jitea Nicolae Andreea Simona
Școala Gimnazială
Bănița

Rolul cadrului didactic contemporan

*"Îmi iau angajamentul solemn să îmi pun viața în serviciul nobilei cauze a educării copiilor.
Îmi voi exercita meseria cu conștiință și demnitate, voi vedea, în elevii mei, viitori cetățeni și nu
voi uita niciodată că, pentru partea ce îmi revine, sunt răspunzător de destinul lor.
Nu voi aduce prejudicii și nu voi defăima profesia de dascăl, ci o voi exercita cu conștiință și
dignitate.
În toate împrejurările, voi fi corect, cinstit, drept și voi menține, pe măsura mijloacelor mele
onoarea și noblețea profesiei de dascăl.
Colegii mei vor fi prietenii mei.
Voi fi cinstit și corect în evaluare, promovând prin toate mijloacele de care dispun valorile.
Fac aceste promisiuni în mod solemn și liber, fiind conștient de responsabilitatea ce îmi revine în
viitor.
Așa să îmi ajute Dumnezeu!" (Jurământul Dascălului, după R. Dottrens)*

Am început lucrarea cu acest jurământ al dascălului, pentru a arăta importanța acestei minunate meserii. Misiunea de dascăl este nobilă deoarece un cadru didactic este omul care formează oameni, își pune semnătura pe personalitatea generațiilor ce îi trec pragul clasei, ajutându-i astfel să se transforme.

"Ancorat în prezent, întrezărind viitorul și sondând dimensiunile posibile ale personalității, educatorul instruieste, educă, îndeamnă, dirijează, cultivă, corectează, perfecționează și evaluează neîncetat procesul formării și desăvârșirii calităților necesare omului de mâine." (Salade. D.)

De-a lungul timpului meseria de cadru didactic a fost elogiată, asta putem observa și în literatură, studiind pietrele marilor noștri scriitori și poeți: Octavian Goga, Mihail Sadoveanu, Cezar Petrescu și alții. Astăzi lucrurile sunt puțin schimbate, nici elevii, nici părinții și nici societatea în ansamblul ei nu mai privesc cadrele didactice cu aceeași ochi.

Este adevărat că și avalanșa de reforme date după anul 1989, au avut numeroase consecințe în acest sens. Astfel prof. Elena Siminceanu identifică, la nivel de unitate școlară, următoarele disfuncționalități:

1. Datorită faptului că recrutarea și selecția personalului școlar se realizau de către Inspectoratele Școlare Județene, cei selectați erau repartizați în școli de care poate nici nu auziseră, până la momentul respectiv, fără să cunoască în prealabil specificul locului de muncă, elemente de cultură a instituției respective, specificul comunității locale;
2. Accesul la formare și dezvoltare (atât de necesare într-o societate în continuă schimbare) este limitat, datorită slabei situații financiare a cadrelor didactice sau datorită distanțelor mari până la centrele care mai oferă cursuri gratuite sau cel puțin subvenționate de stat sau de Uniunea Europeană;
3. Instabilitatea resursei umane, prin menținerea unui număr mare de posturi pentru suplinire;
4. Acceptarea în sistem a personalului necalificat, astfel multe școli au ajuns să își compromită imaginea și prestigiul;
5. Salariile mici determina multe cadre didactice valoroase fie să nu mai intre în sistem, fie să îl părăsească. (<http://www.scribd.com/doc/30323733/Managementul-Resurselor-Umane-Din-Educatie>)

Cu toate acestea, responsabilitatea cadrelor didactice crește de la o zi la alta, acestea trebuind să fie și ele într-o permanentă schimbare și adaptare, pentru a face față schimbărilor accelerate ce se petrec în jurul nostru și pentru a forma la elevii lor competente, aptitudini și atitudini corespunzătoare zilelor în care trăim, precum și să anticipeze cele necesare unui viitor în permanentă schimbare. Se identifică astfel patru roluri esențiale care trebuie să le îndeplinească cu succes cadrul didactic contemporan: simulator, facilitator, mediator și partener.

Astfel, cadrul didactic stimulează învățarea, prin stimuli senzoriali, cognitivi, implicând copilul în

activități fizice; facilitează învățarea prin interacțiune, comunicare, organizarea mediului fizic și social, încurajarea curiozității; mediază comunicarea, rapoartele sociale copii-copii, copii-adulți (negocieri, conflicte); este partener în învățare, de joc, al familiei.

Ca urmare a integrării României în Uniunea Europeană, au apărut anumite orientări moderne în ceea ce privește formarea continuă a cadrelor didactice:

- asigurarea dimensiunii europene a proceselor de formare a personalului didactic prin utilizarea Cadrului European al Calificărilor drept instrument de referință;
- îmbunătățirea participării personale a cadrului didactic la dezvoltarea profesională și promovarea învățării pe tot parcursul vieții (*Lifelong Learning*);
- descentralizarea în domeniul formării continue a educatorilor, trecerea de la abordarea sistemică la abordarea pe programe și proiecte;
- implementarea programelor de incluziune profesională a tinerilor specialiști, a programelor de mentorat, menite să sprijine debutul în cariera didactică;
- utilizarea sistemului de e-learning/învățământ deschis la distanță în formarea continuă a cadrelor didactice.

Este unanim cunoscut faptul ca fiecare organizație caută să angajeze doar cei mai buni angajați. În educație, profesorii adevărați reprezintă căi către o învățare eficientă și implicit spre satisfacerea renumele sociale.

În concluzie, pentru societatea românească a sosit momentul în care managementul resurselor umane trebuie să își orienteze interesul asupra utilizării optime a potențialului uman, asupra investițiilor pentru dezvoltarea resurselor umane existente și mai ales pentru estimarea necesarului de competențe pentru intervalul următor.

Jorza Andreea Lioara
C.J.R.A.E.
Hunedoara

Cadrul didactic, constructor al viitorului!

În prezent, tehnologia nu mai este un lux sau o alternativă, ea devine tot mai mult o realitate indispensabilă de care nu mai poți face abstracție. Tehnologiile informației au modificat multe dintre activitățile umane: modul în care comunicăm (telefoane mobile, e-mail), în care ne relaționăm (Facebook), în care facem plata facturilor (e-banking), etc. Astfel, orice activitate care necesită procesare de informații va fi modificată de aceste tehnologii. Printre activitățile asupra cărora IT-ul și-a pus amprenta era normal să se regăsească și învățarea, o activitate umană suprasaturată informațional. E-learning-ul, utilizarea TIC în învățare a apărut în anii '90, odată cu apariția internetului.

TIC a avut un impact mai mare asupra învățării non-formale și informale. În timp ce cauți informații pe internet, înveți foarte multe lucruri informal sau non-formal. În era internetului, avem acces la mult mai multe informații decât înainte, când accesul la informație era limitat, iar mediul digital inexistent. Motoarele de căutare, platformele de e-learning, forumurile ne permit să știm mai mult decât alte generații. Dar, nu înseamnă că știm neapărat ceea ce este valid sau ceea ce este relevant. Calitatea informației din mediul virtual e variată, putând să găsești la o simplă căutare, informații de calitate, dar și informații lipsite de calitate, chiar aberații. E interesant de știut care a fost impactul TIC asupra învățării formale... Chiar dacă s-a vehiculat ideea că TIC va schimba radical învățarea școlară, constatăm în prezent că realitatea nu confirmă această ipoteză. Simpla introducere în școli a laboratoarelor de informatică, oferta de e-content-uri pe diverse platforme de e-learning, nu a dus la performanțe școlare mai bune. La noi în țară, sistemul AeL nu a produs saltul calitativ în învățare, dovadă stau rezultatele de la examenele naționale și internaționale (Bacalaureat, PISA).

Impactul redus al TIC asupra învățării formale nu înseamnă că trebuie renunțat la e-learning. Soluțiile de e-learning sunt principala modalitate la care poate recurge profesorul pentru a reduce discrepanța dintre oferta școlară și mintea generației digitale. Nativii digitali/generația digitală reprezintă generația născută după 1995, cei care au crescut interacționând cu mijloace digitale: jocuri pe calculator, telefoane mobile, internet, SMS-uri. Dacă pentru emigranții digitali, computerele sunt lucruri pe care trebuie să învețe să le folosească, pentru nativul digital, acestea sunt parte din lumea în care s-a născut. Așa cum la un moment dat caietele, pixurile, cărțile au fost o inovație, la fel și tehnologia informației este pentru imigranții digitali o inovație pe care învață să o utilizeze. Pentru nativul digital nu mai este o inovație, ci o realitate pe care o acceptă și o utilizează.

Interacțiunea masivă cu mijloacele digitale a dus la o nouă formă a minții, diferită de cea a elevilor tradiționali. Conform studiilor, caracteristicile principale ale minții generației digitale sunt:

- obiceiul de a fi permanent conectat;
- obiceiul de a accesa rapid informație abundentă și multimedia
- obiceiul de a personaliza materialele de învățare
- obiceiul de a primi feedback rapid.

Aceste obiceiuri reprezintă rezultatul interacțiunii permanente cu mijloacele multimedia. Ele constituie, deopotrivă, așteptări pe care elevul le are față de oferta școlii. Dar, în momentul acesta școala nu satisface aceste expectanțe ale generației digitale, dat fiind faptul că oferă acces la manuale print, la biblioteci uneori, prost dotate, la un singur profesor- cel alocat clasei în care studiază elevul; activități predominant independente și evaluare independentă; posibilități reduse de a personaliza materialele de învățare; feedback lent, deseori nespecific.

Astfel, se poate constata discrepanța mare dintre mintea generației digitale și oferta școlară. Așadar, școala are două alternative: fie reduce discrepanța și se axează pe expectanțele generației digitale, fie ignoră aceste expectanțe și riscă să se devalorizeze în ochii acestei generații. Cu siguranță, pentru profesori este o provocare, dar și o responsabilitate pe care trebuie să și-o asume. Cadrele didactice alături de specialiști IT ar trebui să propună și să implementeze soluții de e-learning care să fie în acord cu caracteristicile minții generației digitale. Se poate aprecia că actualul context este unul favorabil construirii unei noi generații de soluții de e-learning, deoarece există suport legislativ (legea actuală a educației stipulează construirea unei Platforme școlare de e-learning și a Bibliotecii Școlare Virtuale), există resurse umane și financiare (țara noastră are specialiști IT, precum și fonduri structurale accesibile).

Mediul în care are loc învățarea s-a schimbat, în timp ce practicile de învățare, cele pedagogice și teoriile învățării au rămas neschimbate. Integrarea e-learning-ului în sistemele de învățare poate să schimbe radical educația. E-learning-ul aduce flexibilitate experiențelor de învățare prin aceea că nu mai există dependența de timp și spațiu, iar cursantul (elevul) are parte de o experiență personalizată de învățare, de un traseu educațional propriu, posibilitatea de a accesa simultan resurse de învățare din domenii diferite, în funcție de nevoia și de interesul propriu.

E-learning-ul nu neagă necesitatea profesorului (chiar dacă prezența sa nu trebuie să fie neapărat fizică, ci poate fi virtuală). Din contră, profesorul are rol de expert într-un domeniu, deoarece elevul nu știe întotdeauna ce nu știe și ce ar trebui să învețe. Profesorul e cel care îți spune ce nu știi și ce ar trebui să știi pentru a înțelege domeniul respectiv. În e-learning rolurile se schimbă: elevul este responsabil de ce anume învață, are autonomie și control asupra timpului și locului în care învață. Cadrul didactic este responsabil de monitorizarea procesului de învățare și de a asigura o experiență de învățare structurată și secvențială. Mai mult, în cazul cursurilor de tip blended-learning, în care învățarea digitală se combină cu predarea față în față, prezența și ghidajul profesorului sunt esențiale. În concluzie, se impune ca profesorul eficient să fie unul adaptat la exigențele pedagogiei digitale, astfel încât această nouă generație să beneficieze de o educație în acord cu trăsăturile pe care le prezintă, iar cadrul didactic să contribuie din plin la acest aspect, fiind astfel, cu adevărat, un constructor al viitorului.

Kiss Elena
Liceul Tehnologic
„Retezat”
Uricani

Relația grădiniță-mediul înconjurător în slujba construirii unui viitor sigur și sănătos

Preocuparea pentru protejarea și apărarea mediului înconjurător, ca și acțiuni de eliminare a surselor de perturbare a echilibrelor naturale au existat încă din antichitate. Ritualizarea unor obiceiuri, ca și metamorfozarea unor plante sau animale în totemuri au relevat faptul că omul arhaic înțelegea bine funcția naturii, aceea de a fii temei pentru supraviețuirea lui și în același timp, de a constitui cadru său protector în raport cu fenomenele atmosferice.

Ca „operă de artă produsă de către natură” și ca ființă rezultată dintr-un lanț causal, omul datorează mediului nu numai geneza, ci și faptul că trăiește pe seama ei. Condiția primordială a existenței lui, ca și resursele supraviețuirii se află tot în realitatea naturală și, deci, depinde de ea.

În ultimii ani situația a scăpat întrucâtva de sub control și a dus la o accentuată degradare a mediului. Din atari motive, s-a impus elaborarea unor legi cu caracter protector, care să ocrotească așa zisele specii și să reducă fenomenele globalizării cu efecte distructive. Prin anii 1970 s-a lansat Educația ecologică, când Suedia a propus organizarea unui program de educație ecologică pe plan internațional. În România, programele de educație ecologică s-au aplicat după anul 1989.

Problemele legate de mediu trebuie studiate de la cele mai fragede vârste. În grădiniță, educația ecologică se realizează mai ales la nivel afectiv, îndeosebi prin accentuarea aspectelor ce țin de legăturile emoționale. Copilul preșcolar este mai sensibil și se află la începutul acumulărilor sale teoretice privind elementele structurale și funcționale ale mediului. Acum se conturează sentimente ce se vor manifesta prin atitudini ce dovedesc atenția acordată de acesta mediului. Pornind de la aceste premise, în cadrul activităților complementare mi-am propus, printre altele, și activități de Educație ecologică care au ca scop :

- dezvoltarea capacității de cunoaștere și înțelegere a mediului înconjurător și a factorilor care acționează asupra lui, precum și stimularea curiozității pentru investigarea acestuia și a legăturilor dintre om și mediu ;
- utilizarea unui limbaj adecvat în prezentarea unor fenomene din natură și din mediul înconjurător și a unor acțiuni directe sau indirecte ale omului asupra mediului ,
- formarea și exersarea unor deprinderi de îngrijire și ocrotire a mediului înconjurător, în vederea educării unei atitudini pozitive față de acesta ,
- conștientizarea necesității protejării mediului înconjurător ,
- încurajarea copiilor pentru a devenii factori activi ai protecției mediului, acționând, realizând proiecte, modificându-și propriul stil de viață, precum și pe cel al persoanelor din jurul lor.

Am început prin *activități de observare* a mediului ambiant în care își desfășoară activitatea: grădiniță, curtea grădiniței, casa în care locuiesc, copiii fiind obișnuiți să păstreze curățenia și ordinea în sala de grupă și acasă, în curte, să îngrijească florile de la fereastră sau din curtea grădiniței, să întrețină spațiile verzi.

S-au observat diferite animale și plante (fructe, legume, flori, arbori) evidențiindu-se de fiecare dată foloasele aduse de acestea sănătății noastre și încercând să ne imaginăm ce s-ar întâmpla dacă pe pământ nu ar exista plante. De aici am reușit să formăm câteva lanțuri trofice, copiii observând relațiile care există între toate sistemele de viață de pe pământ. Tot acum copiii au aflat de importanța aerului, apei și soarelui în menținerea vieții pe pământ.

La *colțul „Micii ecologiști”* copiii au plantat diferite plante în condiții cât mai variate pentru a observa influența fastă sau nefastă a diferiților factori asupra plantelor (lumină sau întuneric, căldură sau frig, apă sau lipsa ei, apă curată sau apă poluată, aer poluat, aer curat etc.).

În cadrul acestor activități practice și experimente, copiii au găsit răspuns la unele întrebări: - *De ce cad frunzele?*, - *Cum se înmulțesc și se hrănesc plantele?*, - *De ce mor plantele și viețuitoarele?*

O activitate care a trezit interes și care i-a făcut pe copii să înțeleagă unele lucruri despre poluarea apelor a fost cea intitulată „*Circuitul apei în natură*”- activitate cu caracter practic și experimental. Cu această ocazie copiii și-au reamintit importanța apei în păstrarea și continuarea vieții pe pământ și au observat influența pe care o are poluarea acesteia asupra plantelor și viețuitoarelor. Pentru aceasta am efectuat câteva experiențe simple de evaporare și condensare a apei curate și poluate, de decantare a apei în mai multe vase,

folosind un sistem etajat, și am udat florile cu apă curată și cu apă poluată (apă murdară cu acuarelă, apă cu petrol). Tot cu acest prilej copiii au observat că pe planeta Pământ este mai multă apă decât pământ și au aflat că doar o mică parte este apă pură și de aceea trebuie economisită și ferită de agenți poluanți.

În cadrul activității „*Focul și efectele lui*”, copiii au putut observa atât foloasele aduse de acesta în condițiile folosirii adecvate, cât și catastrofele naturale pe care le poate provoca în cazul folosirii neatențe și nesupravegheate.

În toamnă am desfășurat o acțiune cu copiii și părinții acestora, de *ecologizare a curții grădiniței* în cadrul Parteneriatului cu familiile copiilor. Cu această ocazie s-au adunat frunzele și crengile uscate și toate deșeurile aruncate în curte (hârtii, dopuri, sticle de plastic, mingi sparte, coji de semințe, jucării stricate și abandonate de cei din afara grădiniței) sub deviza „Nu lăsați deșeurile să ne sufoce pământul”.

Cu o parte din frunzele adunate am confecționat diferite ghirlande, după ce acestea au fost cerate, sau colaje după model sau din imaginația copiilor. De asemenea am creat costume pentru carnavalul desfășurat cu prilejul altei acțiuni – Program educativ-distractiv – „*Sărbătoarea toamnei*”. În cadrul acestei activități, copiii, ajutați de părinți sau bunici, au realizat câte o lucrare dedicate „*Zânei Toamna*”. Lucrările au fost realizate în general din fructe, legume (dintre care nu a lipsit dovleacul), frunze, nuci, ghinde, conuri de brad, semințe, hârtie glasată și creponată, deșeuri textile. Cu aceste lucrări s-a realizat o expoziție pe care au putut-o admira și copiii și părinții celorlalte grupe. S-au stabilit câștigătorii și s-au împărțit „medalii” de ciocolată, după care a urmat un concurs de cântece, poezii și ghicitori cu tematică de toamnă.

Literatura pentru copii, fiind, în general, foarte ușor asimilată de către aceștia, ne este de un real folos în realizarea educației ecologice în grădiniță.

Acțiunea s-a încheiat cu dans, dar nu înainte de a se face o remarcă: toamna ne-a dăruit atâtea datorită rodniciei pământului, dar și a muncii depuse de om. Am scos în evidență grija pe care trebuie să o avem față de pământ, față de natură, pentru ca aceasta să fie darnică cu noi.

Alte activități prin care copiii învață să protejeze mediul sunt lecturile după imagini cu tema „*Munci specifice anotimpului...*” sau jocurile didactice în care copiii își fixează și își verifică cunoștințele despre uneltele grădinarului și acțiunile ce se pot realiza cu acestea, cât și efectele pozitive ale acțiunii omului asupra mediului. O astfel de activitate a fost jocul „*Micii grădinari*”, în cadrul căruia copiii trebuiau să recunoască și să denumească acțiunile practice de îngrijire/ocrotire a naturii, uneltele și acțiunile realizate cu ajutorul acestora.

Exemplu: „Aici este un grădinar care taie crengile uscate ale unui copăcel. Dacă taie crengile uscate, vor crește altele noi”; „...un băiat care plantează o floare. Dacă o va uda, floarea va crește mare și va înflori”; „...câțiva copii care plantează pomișori în parc. Dacă vor fi udați, ei se vor face mari și frunzele lor ne vor da oxigen”; „Eu am o greblă cu care voi aduna frunzele uscate”; „Este o mașină de tuns iarba. Cu ea tata va tăia iarba care a crescut prea mare”...etc.

„*Facem curățenie*” este o altă activitate ce i-a sensibilizat pe copii în direcția protejării mediului înconjurător. Scopul acestei activități a fost exersarea unor deprinderi de îngrijire și ocrotire a mediului înconjurător și educarea unei atitudini pozitive față de mediul înconjurător. În cadrul acestei activități copiii descriau și selectau unele imagini care reproduceau comportamente pozitive și negative față de mediu. Ex.: „Andrei mănâncă o bomboană și pune hârtia la coșul de gunoi.” Copiii care considerau că a procedat corect aplaudau. Dacă nu ar fi procedat corect, îl negau și explicau de ce nu a procedat corect și cum ar fi trebuit să procedeze.

În urma unor astfel de activități, nu o dată, au venit părinți să-mi spună: „Doamna educatoare, ieri am fost la bunici și fetița mea ne-a pus la treabă pe toți. Nu cumva să rămână mizerie prin curte că se sufocă Pământul”; „...copilul meu le-a certat pe niște vecine la bloc că mâncau semințe și aruncau cojile pe jos”, etc.

Acest lucru m-a bucurat și am invitat părinții la o activitate deschisă de Educație ecologică să vadă ce au învățat copiii lor despre protecția mediului și să încercăm ca, împreună, să spunem NU poluării acestuia.

A fost un concurs pe echipe pe tema „*Să protejăm natura*”. Fiecare echipă a primit câte un

*Relația
grădiniță-
mediul
înconjurător
în slujba
construirii
unui viitor
sigur și
sănătos*

set de imagini pe care trebuiau să le așeze pe panou după următoarele criterii:

- pe panoul alb așezau imaginile care reprezentau acțiuni de îngrijire a mediului (sădirea pomilor, adunarea și aruncarea gunoaielor în locuri special amenajate, îngrijirea animalelor, etc.);
- pe panoul gri așezau imaginile care reprezentau acțiuni de deteriorare a mediului: (tăierea pomilor, foc în pădure, aruncarea gunoaielor pe jos, omorârea animalelor, strivirea florilor, fabrici care poluează cu fum și reziduuri deversate în ape, etc).

În final copiii au lipit imagini cu acțiuni ale omului asupra mediului în două albume cu nume diferite:

1. Să ocrotim natura.
2. Efectele poluării asupra natuii.

Pe un panou am așezat un copac care avea crengile înfrunzite în partea dreaptă și uscate în partea stângă. Am cerut copiilor să motiveze de ce cred ei că sunt așa crengile și să așeze imaginile potrivite în fiecare parte a copacului. Am obținut o imagine care a fost proiectul unui afiș pe care l-am afișat apoi în holul grădiniței și pe care l-am intitulat „Salvați natura, ea ne oferă viață”.

În finalul activității, împreună cu copiii și părinții, am întocmit o scrisoare adresată umanității care a fost afișată apoi în holul grădiniței alături de afiș. Iată conținutul scrisorii:

„Ne naștem și trăim în mijlocul naturii. Ea ne dă elementele vitale: apă, aer, hrană, adăpost, lumină și căldură. Dar noi cum o răsplătim?!

Să ne unim forțele și să facem tot ce ne stă în putință pentru a o proteja de elementele nefaste. Cu cât o vom proteja mai mult, cu atât ne va oferi o viață mai frumoasă și mai sănătoasă.

Spuneți NU gunoaielor și reziduurilor de tot felul. Pământul are nevoie de aer curat asemeni nouă. A înghițit prea multe toxine și acum strigă disperat după ajutor. Ascultați-l și veniți-i în ajutor până nu e prea târziu. Într-o natură bolnavă va fi și o lume bolnavă, iar noi facem parte din ea.”

În cadrul acestor activități, copiii au învățat să exploreze lumea înconjurătoare, să o analizeze și să înțeleagă că noi toți formăm un întreg, că depindem unii de alții și că de noi depinde cum trăim. Le-a trezit interesul pentru cunoaștere, le-a lărgit orizontul intelectual și afectiv, dezvoltându-le capacitatea de a cerceta și de a descoperii relațiile dintre fenomene. Au învățat să-și exprime opinii și stări sufletești și să inițieze acțiuni.

Curiozitatea pe care o manifestă copiii față de mediul înconjurător trebuie permanent menținută și transformată într-o puternică dorință de a afla mai mult și mai multe și de a înțelege ceea ce se întâmplă dincolo de aparențe. Ei sunt cei care pot sensibiliza adulții în lupta pentru protejarea mediului înconjurător și de aici să contribuie la construirea unui viitor sigur și sănătos.

Bibliografie

Nicoleta Adriana Geamăna – *Educația ecologică la vârsta preșcolară*, Revista Învățământului Preșcolar, nr. 3-4/2005, Ministerul Educației și Cercetării

Ștefania Antonovici, Gabriela Nicu – *Jocuri interdisciplinare*, Editura Aramis, București, 2003, pag. 69

Anca Vodiță – *Jocuri didactice pentru cunoașterea mediului*, Editura Aramis, București, 2002, pag. 58-62

Cadru didactic, constructor al viitorului

Lăcătuș Georgeta-Angela
Liceul Tehnologic
„O. Densușianu”
Călan

Din punct de vedere deontologic, vocația profesională înseamnă reunirea într-un tot unitar a dorinței și „putinței” familiei, a aspirațiilor profesionale ale fiecăruia și ale recomandărilor psiho-pedagogice ale dascălilor. Un astfel de cadru didactic, care întrunește toate aceste elemente, este omul care-și îndeplinește cu plăcere toate îndatoririle profesionale, este omul de școală, este omul conștient că ține în mâinile sale destinul unor ființe umane; evident că prin aceasta este responsabil față de destinul întregii societăți. A-ți face datoria reprezintă astăzi țelul suprem al fiecărui dascăl în contextul sporirii caracterului formativ al întregului proces instructiv-educativ.

Calitatea de educator, tactul, măiestria și talentul de educator se însușesc și se dezvoltă sub forma profesiei de educator, de profesor, așa cum se însușește și calitatea de specialist.

Statutul social al profesorului, în societatea contemporană, pare să fie statutul clasei mijlocii. Meseria de profesor nu se află printre meseriile cele mai solicitate, dar nici printre cele evitate. Profesiunea intelectuală, respectată, nu conferă deținătorului putere, influență sau venituri superioare, ci c prestigiu și satisfacții, vocația fiind considerată unul dintre motivele de bază în alegerea acestei profesii. Profesiunea de profesor în țara noastră, se transmite, mulți dintre tinerii aspiranți la această profesiune având părinți tot profesori sau învățători. Cei ce îmbrățișează această meserie provin din familii în care profesiunile intelectuale sunt prețuite.

Exercitarea profesiei de profesor presupune însușirea a trei competențe specifice :

a) *competență profesională*, constând dintr-o cultură tehnică specifică și o competență interumană care-i permite să lucreze totdeauna cu un public, (clasa de elevi) și să coopereze cu ceilalți profesori; capacitatea de a organiza și componenta etică ;

b) *capacitatea de a întreține raporturi satisfăcătoare cu eșaloanele ierarhiei superioare* : directori, inspectori. Profesorii suportă cu regularitate presiunea controlului, ei sunt evaluați periodic de superiori, avansarea nu este posibilă fără o probă practică în fața unor comisii. Responsabilii ierarhiei notează nu numai punctualitatea și asiduitatea profesorilor, calitatea activităților și eficacitatea, dar și „prezența scenică”, autoritatea în fața elevilor, calitatea dialogului didactic etc. ;

c) *competența de a dezvolta bune relații cu „beneficiarii” - elevi, părinți, comunitate*. Profesorul nu lucrează cu „clienți” individuali, ci cu grupe de elevi. Aceștia sunt asistați și supravegheați de părinți și comunitate. Cota profesorilor este fixată adesea în funcție de priceperea „de a ține clasa”, de a utiliza corespunzător autonomia și libertatea de care se bucură clasa.

Profesorul îndeplinește, în școală, următoarele funcții:

a) *organizator al procesului de învățământ* ;

b) *educator* ;

c) *partener al educației* ;

d) *membru al corpului profesoral*.

a) Ca *organizator al învățării*, profesorul îmbină aspectele obiectiv-logice ale transmiterii cunoștințelor cu aspectele psihologice. Este preocupat atât de aplicarea principiilor didactice, a teoriei instruirii în transmiterea conținutului învățământului, cât și de implicațiile psihologice ale actului transmiterii: psihologia evoluției copilului, psihologia învățării, strategiile comunicării etc.

Organizarea învățământului trebuie să se orienteze după criterii proprii disciplinei, urmărindu-se aplicarea celor mai potrivite strategii de rezolvare a problemelor, dezvoltarea gândirii elevilor și a aptitudinilor de obținere independentă a informațiilor, de prelucrare critică și aplicare în situații diferite. Profesorul nu este doar un transmițător de informații, care se rezumă la a da indicații elevilor în privința modului de învățare și a materialelor pe care trebuie să le învețe, ci și un antrenor care, prin întrebări analitice, stimulând gândirea elevilor, creează premise pentru ca aceștia, prin aflarea independentă a răspunsurilor, să ajungă la o mai bună înțelegere a problemelor. Trezirea interesului elevilor, stimularea motivației acestora este un rezultat al conducerii procesului instructiv.

b) *Exercitarea funcției de educator* este dependentă de concepția care stă la baza semnificației care se

*Cadrul
didactic,
constructor
al viitorului*

acordă școlii și organizării ei, de felul în care profesorul își înțelege misiunea, de totalitatea sarcinilor cuprinse în funcția de profesor și, nu în ultimul rând, de atitudinile părinților.

Funcția didactică a profesorului se exprimă prin îndeplinirea statutului de model, partener, sfătuitor. Ea se îndeplinește prin crearea unei atmosfere generale de securitate și încredere în clasă, prin încurajarea succeselor fiecărui elev, prin crearea unui flux de simpatie între profesor și elevi.

A educa, alături de a instrui, înseamnă, pentru profesor: folosirea unor metode care să formeze elevilor atenția pentru munca independentă, să dezvolte virtuți sociale, să întărească încrederea elevilor în propria valoare, ajutându-i să-și găsească identitatea.

c) Conceptul de *partener al educației* se referă la raporturile profesorului cu alți factori educativi, îndeosebi cu părinții și la concepția conform căreia profesorii și elevii formează împreună o comunitate școlară. Școala este a doua instanță de socializare, după familie, iar profesorul trebuie să colaboreze cu toți factorii educativi, să armonizeze educația formală cu cea nonformală și informală. El poate juca rolul de consultant al părinților, el împarte răspunderea formării copiilor cu familia.

d) *Ca membru al corpului profesoral*, profesorul se găsește într-o strânsă interdependentă cu colegii, cu directorii și alți educatori. Complexitatea problemelor pe care le pune școala ca organizație face imposibilă izolarea și „independența” profesorilor. Nu se poate realiza o instrucție și o educație unitară prin simpla adăugare a unor influențe disparate, oferite de diverse discipline. Cele trei laturi ale influenței educative - învățarea socială, formarea independenței de a lucra metodic și dezvoltarea eului elevilor - vor rămâne întâmplătoare atât timp cât se rezumă la acțiuni separate și necoordonate. E nevoie de un „consens” al atitudinilor și acțiunilor pedagogice. Ideea de a lucra în echipă (*team-teaching*), în vederea unei acțiuni convergente, presupune discuții între profesorii de specialitate care predau la aceeași clasă, pregătirea comună pentru procesul instructiv, repartizarea funcțiilor în cazul unor sarcini speciale, organizarea unor discuții în grup sau consfătuiri ale profesorilor din aceeași specialitate, pentru sarcinile instructive, și ale tuturor profesorilor pentru cele educative.

Rolul de profesor presupune argumentarea într-un multiplu păienjeniș de grup de referință care impun profesorului cerințe diferențiate: el reprezintă autoritatea publică, este reprezentant al statului, transmitător de cunoștințe și educator, evaluator al elevilor, partenerul părinților în sarcina educativă, membru în colectivul școlii, coleg.

Profesiunea de educator este încărcată de tensiune. Pentru a putea răspunde atâtor cerințe și a articula oferta sa comportamentală unor solicitări diverse, el trebuie să aibă conștiința misiunii sale, are obligația de a observa și evalua, disponibilitatea de a primi sugestii, aptitudinea de a organiza și regiza procesul de instruire.

Cel mai important conflict de rol este acela dintre transmiterea cunoștințelor de specialitate și calitatea de educator a profesorului. La unii profesori predomină preocuparea pentru transmiterea de cunoștințe, alții sunt cu precădere preocupați de formarea elevilor.

Stările tensionale sunt inevitabile. Soluția e organizarea unui „învățământ educativ” articulând cele două tendințe: educația fără instrucție e imposibilă, componenta educativă stimulează și motivează instruirea.

Prin urmare, profesorul trebuie pas cu pas să-și îndrepte și să-și concentreze întreaga activitate spre propria-i formare și perfecționare. El trebuie să înțeleagă faptul că o carieră didactică este probabil una din puținele profesii care nu încetează odată cu schimbarea hainelor de lucru. El este profesor în fiecare moment și în fiecare conjunctură a vieții sale. El reprezintă lumea civilizată a adultului în mintea și sufletul copilului și al tânărului.

Bibliografie

Gliga, Lucia, *Standarde profesionale pentru profesia didactică*
Ionescu, Miron, Chiș, Vasile, *Pedagogie aplicată*
Sălăvăstru, Dorina, *Didactica psihologiei*

Cadrul didactic, promotor al sistemului de valori

Lașiță Doina
Liceul Tehnologic
„D. Hurmuzescu”
Deva

Valoarea este o etichetă pe care o punem lucrurilor, gesturilor, faptelor, oamenilor pentru a contabiliza greutatea lor materială sau spiritual. Am stat și m-am gândit puțin la țâțul acestui eseu, la cadrul didactic și la valoarea impusă de sistemul său educațional, moral și civic. Da, poate e puțin întortocheată fraza mea, dar cred că a fi promotor de valori, dragi dascăli, este o datorie inclusă în fișa postului.

E clar, nu toți facem educație la fel, cum nu toți avem aceleași valori pe care să le promovăm. Dar când tragem linie la sfârșit de zi, de an școlar, de ciclu educațional observăm că toți imprimăm în personalitatea copilului valori prețioase cum ar fi iubirea, dăruirea, înțelegerea aproapelui, spiritul de echipă, individualitatea și multe alte valori educaționale, spiritual și morale.

Închid ochii și nu mă imaginez pe mine că promotor în acest moment, ci pe dascălii mei dragi care și-au pus amprenta formării mele socio-educative. Îmi aduc aminte cu drag de lecțiile de solidaritate oferite de doamna învățătoare când adunăm mâncare să o dădeam copiilor sărmani, de domnul profesor de limba română care ne-a învățat valoarea inestimabilă a identității naționale și frumusețea culturii noastre. De dirigintele nostrum drag care ne ținea ore în șir lecții de morală.

Când ești prins în mijlocul vârtorii nici nu îți dai seama cât de important este să fii dascăl. Ce povara plăcută porți pe umeri, în minte și în suflet, pe care din altruism o împarți zi de zi cu elevii tăi dragi. Suntem responsabili și martorii transformării lor, din „rățușca cea urâtă în lebăda cea grațioasă”. E datoria noastră să fim exemple morale și educaționale pentru că ele vor fi trimise mai departe generațiilor următoare. Și dacă noi nu ne facem datoria cu dăruire și responsabilitate suntem vinovați de eșecul sufletelor plâpânde ce ne sunt date pe mână. Din păcate societatea actuală este într-un colaps al valorilor și cred că noi avem datoria să îi îndrumăm pe elevi pe căi bune, sigure și ortodoxe în obținerea notelor, a informațiilor, a succesului.

Privesc cu stupeoare cum sistemul educațional e bulversat de schimbări frecvente și inconsistente, de nevoia de nou, dar uita de elementele de bază: reguli, continuitate și valorificarea informațiilor învățate. Nu poți construi o casă în aer, cu bani puțini, cu schițe și ingineri constructori care se schimbă când bate vântul. Așa e și cu educația, ea se construiește în timp, pe baza solidă și cu oameni de valoare care trebuie lăsați și încurajați să își facă meseria cum știu mai bine pentru că astfel pot fi promotori de valori și idealuri educaționale și nu numai.

Exemple de indicatori de performanță pentru învățământul primar:

1. Gradul de cuprindere în activitatea didactică a programei școlare
2. Gradul de realizare a programei școlare
3. Gradul de utilizare a timpului disponibil
4. Gradul de promovabilitate al elevilor
5. Ponderea calificativelor B și FB din total calificative
6. Numărul elevilor participanți la concursurile județene și naționale

Bibliografie selectivă

Craft, A. (ed.) *Quality Assurance in Higher Education*, The Falmer Press, Londra, 1992

SR EN ISO 9001:2008 *Sisteme de management al calității. Cerințe*

SR EN ISO 9004:2010 *Conducerea unei organizații către un succes durabil. O abordare bazată pe managementul calității*

Mariș Alina
C.J.R.A.E.
Hunedoara

Educație întru devenire **- strategie și actori -**

Sistemul educațional reprezintă un subsistem al sistemului social, ale cărui finalități converg în direcția formării unui individ care să trăiască și să construiască societatea viitorului. Prin intermediul sistemului educațional se realizează prioritar educație formală, instrucția și educația fiind coordonatele procesului de formare. Educatul și Educatorul constituie rațiunea existenței școlii, cel din urmă fiind profesionistul care pune în mișcare, construiește, valorifică și adaptează acțiuni, resurse și rezultate în favoarea, sau pentru a oferi elevului experiențe de cunoaștere, în acord cu paradigma - adaptarea școlii la nevoile elevului, dar și cu exigențele integrării socio-profesionale.

Noile provocări ale contemporaneității (globalizarea, diversitatea culturală, democrația, noile tehnologii informatice, etc.) determină schimbări de paradigmă în educație, cu influență directă asupra activității cadrului didactic și asupra formării acestuia.

Redăm în continuare -repere ale devenirii prin educație- referiri la cadrele normative internaționale și naționale care reglementează organizarea actului paideutic:

- Devenirea umană, prin educație și întru educație, este pusă de UNESCO în cadrele unei „cetăți educative” (Faure, E., 1974) și organizată în jurul a patru piloni ai cunoașterii/educației: „a învăța să știi- dobândirea instrumentelor cunoașterii”, „a învăța să faci, astfel încât să intre în relație cu mediul înconjurător”, „a învăța să trăiești împreună cu alții-pentru a coopera cu alte popoare, participând la activitățile umane”, „a învăța să fii- un element important ce rezultă din primele trei”. (Delors, J.(coord.), p.69, 2000);
- „«Educație și formare 2020» (ET 2020) este un nou cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale ale cărui obiective strategice sunt: 1) realizarea în practică a învățării pe tot parcursul vieții și a mobilității; 2) îmbunătățirea calității și a eficienței educației și formării; 3) promovarea echității, a coeziunii sociale și a cetățeniei active; 4) stimularea creativității și a inovării, inclusiv a spiritului întreprinzător, la toate nivelurile de educație și formare.”
- “Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial, pentru participarea cetățenească activă în societate, pentru incluziune socială și pentru angajare pe piața muncii.” (Legea educației naționale Nr.1/2011)

Analiza reperelor anterior prezentate arată importanța tot mai mare acordată educației, și conduc la aprecieri cu privire la responsabilitatea, seriozitatea și profesionalismul agenților schimbării educaționale-cadrele didactice.

Reconsiderând reperele politicii educaționale într-o perspectivă praxiologică, propunem câteva **repere ale devenirii întru educație**, care să asigure cadrul unei intervenții educaționale modelatoare, de calitate și în acord cu finalitățile educaționale:

- școala trebuie să constituie un cadru democratic, care trebuie să asigure condițiile optime pentru participare a elevului la propria devenire;
- realizarea parteneriatului școală-comunitate devine premisa pentru asigurarea unei integrări optime a viitorului cetățean;
- facilitarea trecerii treptate de la heteroeducație la autoeducație, pentru asigurarea principiului educației permanente;
- realizarea alfabetizării tehnologice;
- reconsiderarea implicării active a elevului în procesul construcției cunoașterii;
- dezvoltarea competențelor transversale devine o prioritate a sistemului educațional contemporan;
- facilitarea /construirii unor parcursuri individuale de învățare prin asigurarea interdependenței dintre educația formală, nonformală și informală;

- formarea și exersarea deprinderilor de muncă intelectuală/ „a învăța să înveți”;
- propunerea unor parcursuri educaționale flexibile și adaptate nevoilor elevilor, prin realizarea de adaptări curriculare ;
- facilitarea realizării învățării inovatoare;
- democratizarea relației profesor-elev;
- accentul se mută de pe CE-ul cunoașterii, pe CUM-ul cunoașterii, pe formarea de competențe (a ști + a ști să faci);
- obținerea adeziunii elevului pentru programul de instruire;
- respectarea individualității, diversității și egalității de șanse.

În cadrul universului școlar, climatul educațional reprezintă condiția esențială a reușitei oricărei acțiuni întreprinse de actorii educației. Calitatea actului didactic este condiționată de calitatea prestației didactice, dar și de calitatea implicării în actul didactic a subiecților educației. Desfășurarea cu succes a procesului didactic este dependentă de calitatea resurselor umane implicate, de relațiile existente și de corectitudinea și relevanța informațiilor vehiculate. Cadrul didactic este constructor, facilitator și mediator al unor experiențe de învățare și formare, în acord cu exigențe educaționale actuale, dar mai ales de perspectivă.

Bibliografie

Delors, J.(coord.)(2000), *Comoara lăuntrică. Raportul către UNESCO al Comisiei Internaționale pentru Educație în secolul XXI*, Editura Polirom

Faure, E., (1974), *A învăța să fii. Un raport al UNESCO*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Ionescu, M. (2011), *Instrucție și educație*, Ediția a IV-a, revăzută și adăugită, Editura Eikon, Cluj-Napoca

www.edu.ro/index.php/articles/c785

www.edu.ro/index.php/articles/c21

Meraru Maria-Marcela
Școala Gimnazială
„I.D. Sîrbu”
Petrila

Rolul educatoarelor și importanța activităților de consiliere a părinților preșcolarilor în grădiniță pentru o alimentație sănătosă

Am desfășurat în cariera mea didactică, mai ales în ultimii ani, activități frecvente de consiliere a părinților preșcolarilor și am început primele discuții cu câteva expresii intrate în practica populară: „-Mănâncă și ultima îmbucătură, să nu-ți pierzi norocul!”, sau, mai grav: „-Dacă nu mănânci tot nu te mai iubește mama!”. Au urmat reflecțiile: „-Procedau corect mamele care își stimulau astfel copiii spre a mânca mai mult la vârstele mici pentru „a crește mai repede mari”? Desigur, nu. Poate era un joc nevinovat, dar ar fi putut provoca unor copii grave dereglări biologice și endocrinologice pe termen lung”. Deși creșterea în timpul perioadei preșcolare este mai lentă în comparație cu cea din primii 2 ani de viață, copiii preșcolari au nevoie de aproximativ 1200 – 1600 de calorii pe zi – calorii care ar trebui să provină dintr-un regim alimentar echilibrat ce include cereale, carne fără grăsimi, fasole, lapte degresat, fructe și legume. Uneori e mai ușor de zis decât de făcut. Unii preșcolari nu mănâncă bine în timpul meselor. Alții poate vor să mănânce, dar doar o anumită mâncare. Acesta poate duce la lipsuri de nutrienți în regimul copilului. Dar gustările sănătoase, servite la un anumit interval orar pot compensa aceste lipsuri. Acest lucru îi poate ajuta pe copii să nu ajungă să le fie foarte foame și să nu devină irascibili.

Am învățat că cele mai multe practici culinare ale poporului român, transmise prin tradiții și obiceiuri în bucătăria românească sunt valoroase, sănătoase nu numai prin alchimia îmbinării înțelepte a alimentelor în procesul fabricării acestora, cât mai ales prin calitatea soiurilor de plante, legume, ori fructe cultivate natural, pe un pământ binecuvântat de Dumnezeu. Alimentația copilului, începând cu vârsta de 3 ani, are un rol copleșitor asupra dezvoltării lui. Mai mult, influențează și rezultatele pe care le obține în primii ani de școală. La vârsta de 3 ani, un copil ar trebui să mănânce cât mai sănătos, în principal multe legume și fructe. Mama, bunica și înaintașii noștri cunoșteau ce este „cumințenia” și cumpătarea la masă. Din păcate, astăzi nu se întâmplă întotdeauna așa. Unii părinți sunt mult prea ocupați ca să le pregătească copiilor masa acasă și le cumpără, în grabă, mâncare preparată din oraș. E modern? Alții cedează foarte ușor la insistențele copilului care vrea hamburgeri și alte preparate asemănătoare. Fiindcă micuții care le-au gustat o dată au fost încântați de aromele lor (deloc sănătoase, dar îmbietoare) și recurg la tot felul de tertipuri pentru ca părinții să le satisfacă dorința. Pot chiar să refuze orice fel de mâncare, iar părinții, în disperare de cauză, le cumpără ce doresc ei. Există și o a treia categorie de părinți care, pur și simplu nu au resursele necesare pentru a-și hrăni sănătos copiii, acesta fiind motivul real al alimentației lor deficitare.

Un impact deosebit de puternic îl are concepția mamei despre ce înseamnă o alimentație sănătoasă, atitudinea ei față de educație și comportamentul alimentar al părinților. Asta înseamnă că dacă micuțul își vede părinții mănâcând acasă, de exemplu, numai sandvișuri și cartofi prăjiți cu friptură, atunci va fi greu de convins că el trebuie să mănânce supă, salata de legume și peștele.

Cercetătorii afirmă că, în ansamblu, deficiențele nutriționale anterioare intrării la școală au un impact negativ asupra rezultatelor din timpul școlii. De asemenea, poate fi făcută o asociere între consumul excesiv al produselor bogate în zahăr și problemele comportamentale, precum hiperactivitatea care poate interfera cu atenția în timpul orelor. De timpuriu copiii trebuie ajutați să își formeze obiceiuri sănătoase în ceea ce privește dieta și comportamentul la masă. Toata lumea știe că obiceiurile sănătoase își au bazele în copilărie și că, trasând anumite reguli în comportamentul unui copil, succesul va fi garantat.

La fel se întâmplă și când vine vorba de obiceiurile alimentare. Niciodată nu va fi „prea devreme” ca micuțul să învețe să mănânce sănătos, urmând în același timp niște reguli clare de igienă și comportament. În primul rând, trebuie să-ți obișnuiești copilul să servească cel puțin trei mese pe zi (micul dejun, prânzul și cina), pe cât posibil la aceleași ore, la care se pot adăuga două gustări (una dimineața și una după-amiaza). Micul dejun nu trebuie sărit niciodată, căci reprezintă sursa principală de energie a întregii zile. La mesele principale trebuie să asociezi alimentele, astfel încât copilul să-și facă plinul de elemente nutritive (proteine, fibre, vitamine și minerale): cărnața, pește, cereale, legume și fructe, ouă, lapte și produse lactate. Gustările pot fi alcătuite dintr-un fruct sau o legumă, sau dintr-un păhărel de iaurt natural. Medicii recomandă să nu servească dulciuri între mese, ci doar la desert. Astfel, nu le va fi afectat apetitul. Observ deseori, în calitatea mea de educatoare, gustări copioase în gentuțele copiilor care frecventează programul normal în grădiniță și nu mi se pare chiar corect că unele mame îmbie copiii cu fel de fel de dulciuri concentrate sau pungi cu „bombe calorice”,

pline de sare și conservanți, arome care, în timp, denaturează gustul copiilor și îi vor face dependenți de o astfel de „mâncare” negătită de mama. Ar fi mult mai sănătos ca mama să își pună amprenta și dragostea în pachetul propriului copil pregătit zilnic cu grijă de mâna ei, un sandwich ușor cu carne pregătită în casă, nu mezeluri, un fruct cumpărat împreună de la piață și spălat chiar de către copil, transferând în gustarea aleasă, chiar la dorința copilului, toată energia pozitivă și gândul ei bun. Copilul observă aceasta zilnic, se simte îngrijit, apreciat și, spunem noi, iese mai câștigat la capitolul „să ne hrănim sănătos”.

Din motivele mai sus amintite nici apa nu trebuie băută înainte de masă, cu toate că aspectul hidratării este foarte important. O altă regulă care se impune este aceea de a se consuma zilnic, cel puțin cinci porții de fructe și legume, care asigură buna funcționare a sistemului digestiv și a celui imunitar. Mâncarea trebuie servită întotdeauna la masă, și nu în altă parte (pe oliță, la televizor, etc.) pentru a nu se naște un conflict între mamă și copil, care ar putea duce la refuzul lui de a mânca.

În asemenea situații ce exemple pot fi mai bune decât acelea ale propriilor părinți? De aceea, este bine ca măcar o masă pe zi (cina) să fie servită de către întreaga familie, într-o atmosferă calmă și liniștită. O alimentație sănătoasă, bogată în elemente nutritive, nu va avea efect maxim asupra organismului unui copil, dacă nu sunt îndeplinite anumite reguli de igienă, reguli asupra cărora educatoarea insistă foarte mult în grădiniță, incluse fiind în rutina zilnică a activității grupelor de preșcolari.

Dezvoltarea sănătoasă a micuților merge mână în mână cu o hrană sănătoasă și o igienă riguroasă. Însușirea acestor reguli elementare (spălătul pe mâni înainte de fiecare masă, spălătul fructelor și al legumelor înainte de a fi consumate, spălătul pe dinți după fiecare masă, etc), îl vor ajuta pe copil să se apere singur împotriva microbilor, punând bazele deprinderilor de igienă personală care se vor întipări în personalitatea sa și pe care nu le va uita toată viața. Să ne amintim doar de cuvintele „cei șapte ani de acasă...”. De ce nu ar fi și „cei 3-4 ani de la grădiniță”?

Nici un copil nu este mai aglomerat decât preșcolarul. Preșcolarii sunt atât de activi și plini de imaginație încât nu e de mirare că li se face foame între mese și au nevoie de o gustare.

Iată câteva sfaturi de urmat, ca de la educatoare la părinți: *Ce gustări le dăm copiilor?*

- Lăsați-l pe copil să aleagă ce vrea să mănânce, din câteva variante hrănitoare. Ar fi bine să aveți în frigider sau în dulap și ceva bun și hrănitor pentru el. Apoi, când e vremea gustării, lăsați-l să meargă la locul unde se află aceste bunătăți.
- Oferiți-i o varietate de gustări, nu doar pe cele care îi plac. Oferiți-i noi alternative, dar nu renunțați la mâncarea care în trecut a fost refuzată. Poate fi foarte greu mai ales dacă cel mic e pretențios la mâncare, dar studiile au arătat că se poate ajunge și până la 15 încercări până va accepta noua mâncare).
- Păstrați un orar pentru mese și gustări. Așa îl veți ajuta pe copil să își controleze foamea și să învețe că este bine să sară peste o masă pentru că va putea mânca la următoarea. Nu-l lăsați pe copil să ciugulească în timpul zilei. În felul acesta copilul va fi predispus să mănânce mai mult.
- Nu-l lăsați pe copil să mănânce la televizor. Serviți mâncarea și gustările la masă.
- Este bine să aveți mâncare sănătoasă în casă și foarte puține dintre cele cu multe calorii, grăsimi și adaos de zahăr.
- Dați-i lapte degresat sau apă în loc de sucuri cu adaos de zahăr.
- Copiii de vârstă aceasta se simt importanți când adulții îi lasă să ajute. Lăsați-i și pe ei să prepare ceea ce pot – chiar dacă e vorba de amestecarea salatei de fructe, sau să pună tacâmurile și șervețelele pe masă.
- Fiți atenți dacă dispoziția copilului afectează programul său de a mânca. Preșcolarii confundă deseori plictiseala sau oboseala cu foamea. Dacă el tocmai a mâncat și se plânge că îi este foame, vedeți dacă o modificare de scenariu sau puțină joacă îl ajută.
- Mâncați o gustare sănătoasă alături de copil, care vă va urma exemplul.

În consilierea copiilor am apelat la sugestii și modele: să faceți forme amuzante din legume, brânză, cașcaval ori din sandwich cu ajutorul unui cuțit de bucătărie, atractive, sau creați

*Rolul
educatoa-
relor și
importanța
activității
lor de
consiliere a
părinților
preșcolarilor
în grădiniță
pentru o
alimentație
sănătoasă*

„artă din mâncare” pentru a atrage în mod plăcut atenția și interesul copilului pentru a mânca ceea ce ați creat. Jucați-vă cu mâncarea! Transformați masa într-un joc. De exemplu, puteți încerca “curcubeul de mâncare” în farfuria copilului. Lăsați-l pe el să aleagă ce culori va mânca întâi. Data viitoare puteți încerca ceva asemănător cu forme diferite-pătrate sau triunghiuri. Spre a „concura” cu ambalajele produselor din magazinele alimentare sau din reclamele agasante din media puteți chiar voi alege șervețele decorative sau hârtie de ambalaj viu colorată, legați pachetul artistic iar copilul va fi foarte încântat să facă o adevărată concurență televizorului. În concluzie, trebuie avut mare grijă de sănătatea și viitorul copiilor noștri. Prin atitudinea noastră de astăzi, luând ceea ce este bun din ceea ce este modern, ceea ce este benefic din bucătăria tradițională, condimentând cu atenție, bună informare, parteneriat eficient familie – grădiniță, igienă și exercițiu fizic ne vom hrăni sănătos trupul, dar, să nu uităm de minte și suflet. Hrana spirituală completează în mod armonios pe fiecare dintre noi, deoarece „mâncăm ca să trăim și nu trăim ca să mâncăm”.

Bibliografie

Ivan Aurel, Medicina omului sănătos, Editura Medicală, București, 1993
Doina Ciocanaru, „Secretul unui zâmbet frumos”
”Ascultați și învățați”- Direcția Sanitară a județului Galați
Zoica Iancu, „Copiii răspund”
Revista de pedagogie, nr. 1-2/ 2005, nr.3-4/2005

Rolul cadrului didactic în stimularea și formarea personalității elevilor

Moisă Maria-Luiza
Colegiul Tehnic de Transport Feroviar
„A. Saligny”
Simeria

1. Concepte, definiții

Încă din antichitate, în operele unor autori (Homer, Teofrast, Sofocle, Aristofan) se atestă faptul că aprecierea și cunoașterea personalității reprezintă una din cele mai străvechi preocupări ale omului, izvorâtă dintr-o necesitate practică a vieții colectivității. Cunoașterea trăsăturilor psihice, a trăsăturilor de personalitate ale colaboratorilor, ale partenerilor, ale subalternilor, ale prietenilor sau dușmanilor a fost și este una din condițiile luării unor decizii adecvate, una din premisele indispensabile ale eficienței în acțiunile întreprinse de om. Desigur, în trecutul îndepărtat cunoașterea și aprecierea trăsăturilor de personalitate, a manifestărilor semenilor nu s-a bazat pe studii de psihologie, ci pe experiența practică, pe intuiția și receptivitatea unor oameni înzestrați în acest sens.

Pentru a se desemna realitatea umană se folosesc diverși termeni. Termenul de **individ** semnifică în primul rând, caracterul de sistem al organismului pe latura indivizibilității acestuia. Termenul nu desemnează decât o prezență și nu cuprinde descripții sau evaluări. Individ este orice organism, inclusiv omul.

Individualitatea este individul luat în ansamblul proprietăților sale distinctive și originale. Totuși specificarea umanului nu este întotdeauna pregnantă. S-a discutat despre individualitate și în biologie.

Cu termenul de **persoană** specificarea umanului este prezentă. Se folosește în special în context statistic. Implică ideea că omul, ca persoană, îndeplinește roluri și dispune de statusuri sociale. **Personalitatea** este un concept care cuprinde întreg sistemul atributelor, structurilor și valorilor de care dispune o persoană. Termenul implică și evaluări privind calitățile personale, rolurile și statutele de care dispune respectiva persoană.

În accepțiunea sa cea mai largă, termenul de personalitate denumește ființa umană considerată în existența ei socială și înzestrarea ei culturală. Personalitatea este subiectul uman privit în cele trei ipostaze ale sale:

1. subiect pragmatic, al acțiunii (*homo faber*);
2. subiect epistemic, al cunoașterii (*homo sapiens*);
3. subiect axiologic, purtător și generator al valorilor (*homo valens*).

2. Structura personalității

Personalitatea este întotdeauna unică și originală, întrucât fiecare pornește de la o zestre ereditară unică, singulară și mai departe în câmpul existenței sociale concrete, fiecare străbate un drum anume cu efecte anumite asupra cursului dezvoltării și construirii edificiului de personalitate. Fiecare om are un mod propriu și concret, irepetabil de a fi, de a gândi și a simți. Și totuși între oameni nu sunt numai deosebiri, ci și asemănări. Într-o populație relativ omogenă, sub raport etnic, cultural ocupațional, într-o epocă dată se întâlnesc persoane care pot fi grupate într-un anumit tip după însușirile lor fizice sau psihice comune. Se înțelege că asemănările nu sunt totale, dar tipurile reprezintă o schemă ce permite o grupare prin aproximație, situată la un nivel intermediar între singular și general-uman. Sistemul general-uman de personalitate este propriu tuturor oamenilor din toate locurile și timpurile, din toate societățile și culturile, cuprinzând obligatoriu următoarele:

1. apartenența la speța umană;
2. calitatea de ființă socială și deci membru al societății;
3. calitatea de ființă conștientă dotată cu gândire și voință;
4. participarea la cultură, dotarea cu valori și orientarea după aceste valori;
5. potențialul creativității.

În funcție de raportul dintre particular și general, în structura oricărei personalități se disting trei laturi (sfere):

- a) o latură generală;
- b) o latură tipologică;
- c) o latură individuală.

Latura generală se referă la acele mecanisme și scheme psihofiziologice de integrare a conținuturilor

reflectorii, la acele atribute care pot aparține oricărui om și pe care le numim general-umane.

Latura tipologică (particulară) se referă la anumite componente interne ale personalității (atitudini, convingeri, obiceiuri, mentalități etc.) care se formează sub influența anumitor condiții social-istorice.

Latura individuală exprimă caracteristicile de gândire, simțire și acțiune, prin care personalitatea dată se deosebește de toți ceilalți oameni, impunându-se ca entitate unică, originală.

În funcție de natura conținutului părților componente, structura personalității este un ansamblu de însușiri, aflate în raporturi de interdependență și intercondiționare dinamică, fiecare însușire desemnând o rezultată a modului de integrare a diferitelor funcții și procese psihice și psihofiziologice particulare (reactivitate, mobilitate, fond energetic, procese cognitive, emoționale, volitive, motivaționale). Se disting 3 asemenea însușiri, după care putem efectua analiza de conținut a profilului personalității: temperamentul, aptitudinile și caracterul.

3. Formarea personalității

Educația, care vizează deplina înflorire a personalității umane, se străduiește să acționeze asupra componentelor ei pentru a dezvolta posibilitățile de care dispune individul pe baza zestrei sale biologice, mintale și afective, posibilități pe care să le folosească nu în mod egoist, în profitul său, ci spre a crea împreună cu semenii săi relații care să înlesnească viața în comun.

În sensul în care se vorbește despre înflorirea personalității se are în vedere o ființă morală însuflețită de spiritul datoriei; un individ slab, fără energie, fără voință, nu este o personalitate, așa cum nu este nici avarul, nici egoistul, nici răufăcătorul.

A face să înflorească personalitatea, înseamnă a cunoaște copilul așa cum este el, pentru ca, dându-ne seama de posibilitățile sale, să-l ajutăm să-și dezvolte calitățile și să-și corecteze defectele. Fiecare educator trebuie să aibă mereu în minte un adevăr elementar: copilul nu este un individ imperfect, ci un candidat la viață, căci persoana sa în curs de dezvoltare prezintă, pe plan intelectual și afectiv, structuri și funcții care evoluează pe etape, în decursul anilor, până în momentul în care dezvoltarea psihicului și a organismului este terminată: atunci copilul devine adult.

Dezvoltarea psihică a copilului este un proces complex cu rădăcini adânci în mediul social, familial și cultural. Fiecare vârstă are particularitățile ei. Copilul parcurge diferite stadii care înseamnă tot atâtea etape de dezvoltare a personalității.

Dezvoltarea mintală

La naștere, inteligența nu este un aparat desăvârșit căruia nu-i lipsesc decât cunoștințele care sa-i asigure funcționarea; ea este o posibilitate de adaptare, care se schimbă, se perfecționează prin experiență, prin activitate, prin contactul cu alții. Fiecare copil are ritmul său personal de creștere, inteligența sa, caracterul său, temperamentul său. Desigur, este greu să se țină seama de acest lucru, în ceea ce privește cunoștințele pe care învățătorul le predă unei clase, nu este mai puțin adevărat că se vor putea îmbunătăți în mare măsură condițiile muncii școlare prin efortul de a diminua inconvenientele învățământului colectiv, care se adresează tuturor, pretinzând de la toți aceeași capacitate și același efort, același ritm de muncă, același randament.

Termenul de inteligență are o dublă accepțiune:

1. proces de asimilare și prelucrare a informațiilor variabile în scopul unor adaptări optime;
2. aptitudine rezidând în structuri operaționale dotate cu anumite calități (complexitate, flexibilitate, fluiditate, productivitate), prin care se asigură eficiența conduitei.

Aceste calități sunt caracteristice subiectului, reprezintă invarianți care pot fi evaluați la un anumit nivel de evaluare funcțională. Inteligența apare ca un sistem de însușiri stabile proprii subiectului individual și care se manifestă în calitatea activității intelectuale centrată pe gândire.

Psihologul american *Thorstone* a stabilit mai mulți factori ai inteligenței și anume: de raționament (deductiv și inductiv); de memorie, de capacitate de calcul, de rapiditate perceptuală, de operare spațială, de înțelegerea cuvintelor și de fluență verbală.

Psihologia genetică confirmă inteligența ca aptitudine generală cu o anumită bază nativă. Adaptarea rezultă din asimilarea informațională la schemele preexistente și restructurarea impusă de noile informații ce nu se potrivesc perfect cu vechile scheme. Măsura inteligenței este echivalentă cu rata acomodărilor ce permit o bună înțelegere și rezolvare de probleme. Dacă asimilarea este superficială, iar acomodarea (prin prelucrarea informațiilor) nu se produce decât anevoios și insuficient, vorbim de o „vâscozitate” mentală sau fixitate funcțională, echilibrarea inteligenței fiind insuficientă.

Interesul și motivația

Copiii sunt insensibili față de interesele indirecte ori îndepărtate la care pot să răspundă adulții capabili să reflecteze și să aprecieze profitul pe care îl vor obține mai târziu, printr-o activitate care astăzi li se impune.

A vorbi copiilor despre viitorul lor, despre ceea ce vor realiza când vor fi mari, despre sânguința cu care trebuie să lucreze la clasă înseamnă a-ți face iluzii. Trebuie căutată satisfacția imediată, care determină sânguința, trezind interesele care s-o susțină.

Recunoașterea importanței pe care o are interesul ca motor al activității a dus la punerea la punct a „metodelor active” care se străduiesc să capteze și să rețină atenția. Ele susțin că învățământul trebuie să răspundă totdeauna unor interese. În felul acesta, învățământul va fi justificat în ochii elevilor, ceea ce îi va asigura eficacitatea, căci motivația este o forță care propulsează acțiunea și efortul.

Fiecare sarcină care are o motivație clară în conștiința elevului naște în el dorința ori trebuința de a o realiza; fiecare muncă ce îl atrage și pe care vrea să o ducă la bun sfârșit necesită un efort, atenție, perseverență, pe care le realizează cu ușurință și mulțumire, fără să-și dea seama de starea de tensiune în care se află.

Există o vârstă la care în mod normal, copilul învață să meargă, o altă la care învață să vorbească, să chibzuiască, să raționeze. Fiecare vârstă are posibilitățile și limitele ei: nicio învățătură nu este eficientă dacă este predată prematur, adică într-un moment în care funcțiunile mintale necesare înțelegerii și asimilării sale nu au atins gradul corespunzător de dezvoltare, de maturizare.

Cuvintele psihologului francez dr. R. Bize îndeamnă la reflexie:

Nu se ară când este îngheț;

Nu se seceră când crește grâul;

Părinți și profesori, nu forțați natura, ci observați-o;

Respectați transformarea progresivă a fiecăruia;

Creșteți fără să uniformizați;

Diferențiați fără a disproporționa.

Antrenamentul la efort

Orice activitate educativă (formarea bunelor deprinderi, întregul proces de învățare: a asculta pentru a înțelege, apoi a-și învăța lecțiile), face apel la voință și trebuie să tindă la dezvoltarea energiei mintale, la dezvoltarea aptitudinii de a depune efort, căci necesitățile le solicită tuturor în permanență.

Cu toții știm cât de diferită este atitudinea pe care o luăm față de o sarcină pe care o executăm de bună voie, de atitudinea pe care o avem de o altă sarcină care ne este impusă. În primul caz suntem mulțumiți, în al doilea avem sentimentul constrângerii; într-un caz, munca este ca un joc, în celălalt devine o corvoadă. În ambele situații s-au făcut eforturi pentru a duce la bun sfârșit o acțiune, însă natura lor este cu totul diferită.

Educarea capacității de a face efort pornind de la interesele copilului este condiționată de atitudinea și intervențiile profesorului, care trebuie să instaureze o disciplină a încrederii, în care este inclusă o oarecare doză de libertate. Idealul educării capacității de a depune efort, al exersării

voinței și perseverenței este de a ajunge ca bucuria de a munci având ca motiv conștiința ori ambiția de buna calitate.

4. Rolul educatorului

În toate timpurile și orânduirile sociale a existat o atitudine favorabilă de încredere în forța și rolul educației. Astfel Democrit afirmase că în fiecare individ educația poate crea „o a doua natură”. Kant susținuse că „în educație stă marele secret al perfecțiunii naturii omenești”. Comenius arătase că „nu se află alt mijloc mai puternic sub Soare pentru îmbunătățirea vieții omenești decât o bună educație a tineretului”.

Școala trebuie să deschidă perspective. Nu mai este suficient să predăm, să-l facem pe copil să învețe și să recite, trebuie altceva: să-l învățăm să învețe! E limpede că trebuie să înzestrăm copilul cu cunoștințele de bază, dar să-l determinăm să și le însușească astfel încât să-i trezim dorința de a le aprofunda el însuși.

Chiar din școala primară trebuie să se nască și să se dezvolte setea de cultură, căci două cauze o cer imperios:

1. educația permanentă, care durează tot timpul vieții, care începe din școală și fiecare o continuă pe cont propriu, după cum îi cer interesele și în funcție de voința sa;

2. fiecare dintre noi trebuie să se înarmeze împotriva efectelor mereu crescânde ale automatizării, ale raționalizării vieții, pe care o determină în toate domeniile aplicațiile tehnicii.

Dacă oamenii nu vor să devină roboți telecomandați, sau indivizi care să suporte pasiv condițiile de viață impuse de lumea modernă, atunci trebuie să posede mijloacele de a pune în valoare însușirile care constituie apanajul creaturilor umane și ale căror manifestări au constituit, în decursul dezvoltării civilizației, ceea ce numim cultură: imaginația creatoare, căutarea frumosului, îmbogățirea spiritului, realizări de ordin artistic sau practic etc.

Inteligența și instinctul

Fiecare om dispune, de la naștere, de două instrumente care îi permit să supraviețuiască: instinctul și inteligența. Dezvoltarea inteligenței limitează treptat instinctul la reflexe de apărare sau de protecție. Instinctul nu dispăre însă; în funcție de caracter și de temperament, ținând seama de educația primită și de mediul ambiant, manifestările sale pot fi avantajoase ori nefaste individului și celor din jurul său. La anumiți indivizi, în mod excepțional, instinctul poate deveni un fel de-al șaselea simț, care permite celui care îl are să reacționeze în avantajul său mai repede și mai bine decât alții. Se vorbește în acest sens, de instinctul de colecționar, de cei „care văd cum bate vântul”, de cei care sunt dotați cu posibilitatea de a presimți. Instinctul de curiozitate pe care îl are copilul mic este prima manifestare a inteligenței. Educația trebuie să alimenteze această curiozitate, să o transforme în instrument intelectual și nu să contribuie la dispariția ei printr-un învățământ din cale afară de verbal și de abstract.

Curiozitatea

Curiozitatea, condiție primordială a culturii, este un excelent mijloc de învățare și de educație, căci ea își are sursa în interes.

Cinci greșeli trebuie evitate în folosirea avantajelor pe care le prezintă curiozitatea copilului:

1. Nu trebuie grăbită disciplinarea și slăbirea ei; este o greșală, așa cum a spus Auguste Lumiere, să descurajăm copilul, care nu va mai acorda activității sale atenția necesară.

2. Nu trebuie să satisfacem pe deplin curiozitatea copilului; astfel ar însemna să-l privăm de bucuria de a căuta el însuși răspuns întrebărilor pe care și le pune. În multe cazuri, răspunsuri ca: „dacă te gândești bine, ai să afli tu singur” ori mai bine „du-te să vezi tu însuși” sunt stimulente necesare ale activității și cercetării personale. Evităm o nefastă lene intelectuală.

3. Nu trebuie să stimulăm exagerat curiozitatea, să o trezim cu orice preț, printr-un învățământ prea precoce și prea încărcat; fiecărei vârste îi corespunde un anumit efort, fiecare vârstă are o anumită capacitate de înțelegere.

4. Nu trebuie să deviem curiozitatea printr-un învățământ neadaptat, care se vrea bogat în detalii inutile ori este încărcat de o erudiție deplasată sau amestecată cu fapte, noțiuni, anecdote, care nu au nici o legătură cu subiectul tratat.

5. Nu trebuie să neglijăm curiozitatea vicioasă sau indiscretă, care își are cauza în nesatisfacerea la timpul potrivit a unei curiozități legitime.

Observația

Este evident că observația poate fi folosită diferențiat în metodologie:

- în predarea intuitivă, unde învățătorul conduce de la un capăt la altul lecția, este vorba de observația dirijată (lecția de intuiție, de exemplu);
- în predarea activă, prin observațiile personale sau colective, pe echipe;

Pe plan social, limbajul curent exprimă bine avantajul unei observații perspicace; a spune despre cineva că este orb înseamnă că acesta nu știe să-și fondeze acțiunea sau judecata pe ceea ce i-a fost dat să vadă.

Lectura

Pentru adult, lectura este mijlocul principal de a-și completa cultura fără ajutorul altuia. A învăța pe copii să citească, înseamnă a le deschide calea dezvoltării intelectuale. Să ne ferim totuși de o iluzie. A ști să citești nu înseamnă numai să traduci în limbajul vorbit semnele grafice ale unui text imprimat ori ale unui manuscris: aceasta nu este lectură, ci descifrare.

Gândirea, meditația

Cu excepția examenelor, școala se mărginește prea de multe ori să realizeze evaluarea cunoștințelor, deprinderilor etc. fără să ofere și mijloacele de a le utiliza. Ea pune pe prim plan exersarea memoriei și lasă pe planul al doilea cultivarea raționamentului și a judecății, deși ar trebui să-și orienteze eforturile spre crearea a cât mai multor ocazii în care elevii să fie puși în fața unor probleme de rezolvat pentru a le ascuți spiritul critic. Într-o epocă în care oamenii sunt tot mai mult victimele propagandei, ale reclamei, ale mijloacelor moderne de presiune de tot felul, se impune ca educația intelectuală și morală să determine pe individ să reflecteze.

Libertatea conștiinței este cel mai de bun preț pe care îl au oamenii. Nimeni nu le-o poate răpi; o păstrează chiar în cele mai dramatice împrejurări din viața lor. Dar omul poate pierde acest bun de preț, prin propria greșală, acționând altfel decât o face din obișnuință.

A trăi, în sens uman, moral și spiritual, înseamnă a acționa având ca îndreptar propria rațiune și conștiință.

Bibliografie

Dottrens, Robert, *A educa și a instrui*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1970, p. 23-43
Lăzărescu, Olga, *Personalitatea copilului*, Editura Enciclopedică Română, București, 1969, p. 5-22
Vartolomei, Eugen, *Curs de psihologie generală*, Academia Română de Management, 1991, p. 127-130
Zisulescu, Ștefan, *Characterul*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978, p. 24-42
Zlate, Mielu, *Fundamentele psihologiei*, Editura Universitară, București, 2006, p. 337-353
Zorgo, Beniamin, Radu, Ion, *Studii de psihologie școlară*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1979, p. 9-58

Morancea Olimpia
Colegiul Tehnic de Transport Feroviar
„A. Saligny”
Simeria

Dacă ar fi să mai aleg...

Cu zeci de ani în urmă, elevă fiind, am citit un interviu dat de diriginta mea din liceu, profesoara de biologie Zorina Timar, în revista de atunci a Liceului Teoretic din Simeria, „Murerșana”. Vorbind despre învățământ, despre cariera sa didactică ce se întindea pe câteva decenii, doamna dirigintă spunea: „Dacă ar fi să mai aleg, acum, cu experiența de o viață în școală, tot profesor m-aș face.” Mi-au rămas în minte cuvintele sale, așa cum mi-o amintesc că ne-a învățat și educat patru ani. Învățăturile domniei sale m-au urmărit, cel puțin pe mine, în toată viața mea de profesoară, de trei decenii. Ne spunea: „Dacă trebuie să faceți un pas hotărâtor în viață și aveți îndoieli, să vă gândiți la mine, la ce v-aș sfătui eu, și nu faceți nimic cu care eu nu aș fi de acord. Așa sigur nu veți greși.”

Și azi, când eu însămi mai am puțin până la vârsta pensionării, cuvintele dirigintei și ale altor dascăli minunați pe care i-am avut, sunt la fel de vii în inima mea.

Ca și profesoara mea de literatură, Natalia Nicula, mă străduiesc și eu să însemn ceva pentru viața și evoluția profesională a elevilor mei. Mi-o amintesc și acum, totdeauna cu cartea despre care vorbea, în mână, citindu-ne, povestind și încercând să ne împărtășească din tainele literaturii, o lume fascinantă de care m-am dovedit interesată și pe care, cu multă trudă, continui să o descopăr și să o revelez copiilor mei.

Chiar dacă cele două profesoare, dragi mie, au trecut de mult timp „în lumea fără dor”, pentru mine au rămas modele demne de urmat, icoane vii purtate mereu în suflet.

În cabinetul de matematică exista inscripționată o cugetare pe care, deși n-am urmat-o, mi-o amintesc perfect: „Intrarea în țara cunoașterii se face pe podul matematicii!”. Pentru mulți dintre colegii mei de clasă (de Real), acela a fost drumul, eu am urmat cărarea sinuoasă dar fascinantă a literaturii, fanteziei, creației dar nu pot să nu evoc personalitatea extraordinară a profesorului nostru de matematică din liceu, Pompiliu Benea, aflat acum la o varstă venerabilă și căruia, mai pot să-i spun, față în față „Mulțumesc”!

Mulțumirile sunt pentru dascălul devotat, bine pregătit, ferm și drept dar mai ales pentru omul cald, apropiat de noi, un adevărat apostol al învățământului din Simeria timp de foarte mulți ani.

Parafrazând spusele lui Creangă, nu știu alții cum gândesc, dar eu îmi aduc aminte cu drag și cu emoție de anii de școală, de dascălii mei, de ceea ce ne-au învățat și mă străduiesc să fiu, la rândul meu, o profesoară bine pregătită, apropiată de copii, să-i ajut să devină ceea ce-și doresc ei și părinții lor: oameni compentenți, citiți, integri.

Am împlinit, în acest miez de septembrie cinci decenii de când am poposit pe băncile școlii din Simeria, întâi ca elevă iar apoi, mult mai târziu, ca profesor. Au fost ani de muncă, de eforturi, de împliniri și speranțe că învățământul din orașul meu trebuie să fie susținut cu devotament, și de mine, așa cum, odinioară, dascălii mei au dăruit o părticică din sufletul lor elevilor pe care i-au învățat carte, printre care, cu bucurie, cu mândrie, m-am numărat și eu. Un „Domn Trandafir” trăia în fiecare din ei, și ar trebui să existe și în noi, slujitorii încă activi ai școlii românești de azi.

După mai mult de treizeci de ani de carieră didactică, de profesor de Limba și literatura română, pot afirma clar, fără ezitare, asemeni dirigintei mele că, dacă ar fi să aleg, acum, după atâția ani de experiență la catedră, tot profesor m-aș face!

Ca un modest dar sincer omagiu, dedic dascălilor mei câteva gânduri:

„Vorba voastră – cuvânt.

Chipul vostru – lumină.

Înțelepciunea – proverb.

Zâmbetul vostru – răsărit.

Glasul răstit – mângâiere.

Faptele vestre – îndemn.

Erați,
unii mai sunteți și azi,
deopotrivă,

mereu,
cuvânt,
mângâiere,
lumină,
proverb
și îndemn,

*Dacă ar fi să
mai aleg...*

Răsărit, niciodată Apus,
ce-ndeamnă, din suflet, firesc
la un clar, răspicat,
MUȚUMESC!"

(Olimpia Morancea, **Dacărilor mei**, în vol. *Surâsul salciei plângătoare*)

Moraru Ileana-Daniela
Liceul Tehnologic
„Retezat”
Uricani

Rolul educatoarei în formarea preșcolarului

Educația preșcolară este o treaptă ce intră cu siguranță în componența educației continue și în procesul complex al formării individului pentru școală și viață. De modul în care ne creștem și educăm copii depinde lumea de azi și cea de mâine. Poate fi o lume a progresului sau o lume plină de conflicte, de ură și distrugerii. Este deci foarte important să se identifice soluții pentru ca toți copiii să aibă acces la educație și să participe la viața socială, să se integreze în societate și să fie cât mai adaptați deoarece este un drept al tuturor copiilor, dar și o obligație a tuturor adulților de a da copiilor lor un impuls pozitiv față de educație.

Pentru organizarea adecvată a situațiilor de învățare în copilăria mică este necesar să implicăm atât instituțiile specializate (grădinițe), cât și familia și întreaga comunitate. La vârsta mică se pune temelia personalității, iar societatea nu-și poate permite să lase la voia întâmplării procesele și situațiile în care se formează copilul.

Procesul activităților cu caracter instructiv-educativ din grădiniță constituie un proces de învățare în care strategiile didactice sunt determinate de modul specific preșcolarului de a percepe lumea, de nevoia acestuia de formare și de personalitatea lui. Este vorba de un proces inițial al unei modelări sistematice, gradate, de comunicare în sistemul conexiunii inverse unde finalitățile se proiectează în raport de cerințele programei și de posibilitățile reale ale grupului de preșcolari. Dezvoltarea afectivă la vârsta preșcolarilor poate fi foarte diferită, iar mediul sociocultural, familial are o mai mare valoare care își poate cu ușurință pune amprenta asupra copilului.

În activitatea instructiv-educativă se urmărește și inițierea copilului pentru a deveni un viitor bun cetățean, în practicarea unui comportament activ, responsabil, capabil de toleranță și respect față de sine și față de ceilalți, conștient de drepturi și datorii, liber și deschis spre alte culturi, dar și pregătirea lui pentru a trece la o altă treaptă de educație - școală. Realizarea activităților didactice cere educatorilor profesionalism, pricepere în a selecta și organiza tipuri de activități cât mai atractive, în funcție de particularitățile de vârstă ale copiilor, care pot fi realizate și cu ajutorul părinților, acest lucru le pot permite acestora să îi cunoască și în acest mediu, nu numai în cel familial. De aceea este imperios necesar să se creeze un climat afectiv plăcut, participativ și stimulat pentru copii educatoarei, model civic al copiilor, deoarece sunt părinți care spun că ceea ce spune educatoarea este un lucru bun și demn de urmat, și îi sunt necesare clarificarea obiectivelor și optimizarea formelor organizatorice și participative, prin evitarea tendințelor expozitive, a îndoctrinării reproductive, ineficiente pentru cultivarea demnității și libertății individuale.

Prin caracterul său de mediu instituționalizat, grădinița oferă repere specifice în care se va înscrie relația educatoare-copil, în procesul educațional și dincolo de acesta. Deși împrumută foarte mult din încărcătura afectivă a relației părinte-copil, noua relaționare cu adultul pe care preșcolarul o face odată cu intrarea în grădiniță are câteva trăsături aparte:

- implică o anumită distanță;
- presupune respectarea unor reguli de comunicare și relaționare cu un adult, altul decât părintele;
- este marcată de preocupările explicite ale educatoarei în atingerea finalităților instructiv-educative propuse;
- este mediată de preocuparea copilului preșcolar pentru rezolvarea sarcinilor didactice;
- este influențată de condițiile particulare pe care le are instituția educațională: spațiul unde este situată, dotarea, mobilierul, pregătirea cadrului didactic, programul special de instruire și formare.

Educatoarea este repede percepută de copilul nou intrat în grădiniță drept un adult semnificativ, în afara părinților, pe care nu îl acceptă întotdeauna foarte ușor, mai ales ca acest proces se suprapune adesea peste primele situații în care copilul se desparte temporar de părinți.

Mediul stimulat al grădiniței și experiența de comunicare în astfel de situații a educatoarei facilitează adaptarea preșcolarului la noul său statut.

Educatoarea devine pentru acesta un punct de reper în contextul bogat în provocări al grădiniței. Copilul se străduiește să obțină atenția și aprecierea educatoarei, acceptă fără condiționări regulile impuse de aceasta și îi recunoaște autoritatea absolută. Acest lucru nu înseamnă renunțarea copilului la manifestarea

unor trebuințe firești precum: afirmarea de sine, împărtășirea impresiilor și a unor puncte de vedere personale, nevoia de a avea un anumit control asupra unor situații educaționale și de a-și exersa capacitatea de a alege și de a lua decizii iar aceste nevoi trebuie încurajate și îndeplinite de educatoare ori de câte ori este posibil.

Rolul educatoarei în procesul instructiv-educativ presupune în primul rând transmiterea de noi cunoștințe pentru copilul preșcolar. Asumarea de către educatoare a acestui rol presupune înțelegerea faptului că fiecare copil învață într-un mod aparte și are nevoi de cunoaștere diferite. Angajați în activități de învățare, copiii sunt încurajați să gândească singuri, să ia decizii și să găsească soluții pentru problemele întâlnite.

Educatoarea este și organizatorul activității de joc a copilului, activitate în care se poate angaja uneori ca partener, însă întotdeauna observă, asistă și reglează conduita de joc a copiilor. Observarea activității ludice este pentru educatoare prilej de cunoaștere a identității copiilor, a trăirilor emoționale și a experiențelor de viață trăite, a calității cunoștințelor, fapt care îi permite adaptarea și diferențierea modalităților de relaționare individuală cu fiecare copil.

Rolul educatoarei în relația cu copiii este și acela de mediator al comportamentului copiilor. Activitatea de disciplinare în grădiniță este de natura pozitivă și implică respectarea de către educatoare a unor principii de bază:

- formularea regulilor de comportament într-o manieră pozitivă și implicarea de câte ori este posibil a copiilor în stabilirea regulilor;
- evitarea diminuării respectului de sine și a motivării, argumentării prin comparații între copii;
- redirectionarea comportamentelor inadecvate, grija de a nu amplifica sentimentul de vinovăție și rușine;
- utilizarea cu discernământ a recompensei și pedepsei, folosirea cuvântului și a tonalității vocii ca instrumente pedagogice.

Nu trebuie uitat nici rolul de model pe care educatoarea îl joacă în relația cu copilul. Înclinația spre imitație a preșcolarilor se manifestă și în preluarea rapidă și fidelă a comportamentelor, limbajului și atitudinilor pe care educatoarea le manifestă.

De aceea, încrederea în sine, echilibrul psihic, capacitatea de comunicare eficientă, preocuparea pentru comunicarea interindividuală, dinamismul, simțul ordinii și a frumosului, calități absolut necesare cadrului didactic se vor regăsi și în personalitatea copiilor.

Pregătirea pentru viață a omului de mâine începe din primele luni de existență și primii care pun bazele educației sale sunt părinții, familia. Conturarea principalelor trăsături ale viitorului cetățean începe în primii 5-6 ani. După această vârstă, școala și societatea intervin, dar factorul hotărâtor îl constituie bazele educației din primii ani din grădiniță și familie.

Copilul preșcolar ar trebui să aibă toate condițiile unui cadru optim în care să se dezvolte: aceasta răspundere revine în mare măsură familiei care poate îndeplini această sarcină printr-o colaborare eficientă cu instituția preșcolarului.

Familia ar trebui să ofere copilului un mediu afectiv, social și cultural. Mediul familial, sub aspect afectiv, este o școală a sentimentelor în care se modelează personalitatea preșcolarului. Copilul trăiește în familia sa relații interindividuale copiindu-le prin joc în propria conduită. Familia poate să-i facă copilului mult bine, dar poate să și greșască mai ales din cauza lipsei de viziune în legătură cu perspectivele asupra viitorului copilului. Unitatea de acțiune a doi factori foarte importanți în conturarea personalității copilului (grădiniță-familie) este condiționată de un mod comun de lucru și de o bună cunoaștere reciprocă.

Relația cu familia și responsabilizarea acesteia față de educația copiilor, precum și implicarea comunității în activitatea și decizia educativă reprezintă preocupări fundamentale din domeniul preșcolar. Comunicarea dintre grădiniță/familie și comunitate depinde de gradul de înțelegere a necesității acestor acțiuni și decizii comune, precum și de respectarea statutului fiecăruia, prin prisma rolului pe care îl are în devenirea copilului. Părinții doresc adesea să participe în grădiniță la educația și dezvoltarea programului copiilor lor. Din colaborarea educatoare-copil-familie-comunitate, fiecare are de câștigat, dar cel mai important câștig îl

**Rolul
educatoarei
în formarea
preșcolarului**

reprezintă creșterea, dezvoltarea și educarea copiilor. Copilul vine în grădiniță cu o experiență importantă, iar influențele educative de aici trebuie să fie în consens cu celelalte influențe educative permanente sau temporare care acționează asupra copilului.

Preșcolarul nu este o materie de modelat, ci o personalitate în devenire care se poate constitui în partener al propriei sale formări. Depinde de educatoare să ofere ocazii de dezvoltare și să construiască împreună cu familia condițiile experimentării acționale și socializării copilului și realizării de activități în care să poată contribui și copilul și părintele. Dacă tu ca și cadru didactic știi ce trebuie să primească copilul și ceea ce primește el concret din partea familiei, conjugat cu o muncă metodică din grădiniță, în condițiile unei colaborări permanente dintre familie și grădiniță, a unei îndrumări suficiente a familiei reprezintă pârgii de bază în munca preșcolarului și atunci munca ta va fi încununată de succes.

Educatoarea trebuie să cunoască bine condițiile vieții de familie unde trăiește copilul. Vizitele la domiciliul copilului cer mult tact și delicatețe, atât în privința modului de a intra în mijlocul familiei, cât și în privința felului de a interveni cu sfaturi. De multe ori neajunsurile în comportamentul copiilor sunt consecințele nefericite din familiile acestora, situații ascunse atât de părinți, cât și de copii cu un sentiment de jenă justificată de aceea noi, ca și educatori, nu vom evidenția niciodată acest lucru. Munca de la care trebuie să pornească întreaga activitate didactică este unitatea, egalitatea, continuitatea și competența în munca educativă.

Atât grădinița, cât și familia vor urmări tot timpul ca maria sa copilul să-și formeze o personalitate armonioasă care să poată răspunde situațiilor variate ale vieții. Dacă el a învățat să se comporte, își va găsi cu siguranță drumul și va fi pregătit pentru a se adapta progresului și schimbărilor. Munca de educator este atât de frumoasă atunci când noi putem forma și modela aceste ființe minunate, dar și atunci când reușești să stabilești o strânsă legătură între tine, ca educator și familie, dar nu în ultimul rând și cu copilul. Abia atunci vei fi mulțumit de rodul muncii tale.

Tot acest ansamblu de relaționari interpersonale condiționate de rolurile sociale și facilitate de specificul activității din grădiniță se reflectă în climatul psihosocial al grupei și al instituției, cu amprenta sa asupra activității și dezvoltării copiilor preșcolari.

Învățământul românesc între tradiție și modernism

Muntean Anca Delia
Colegiul Tehnic Energetic
„D. Hurmuzescu”
Deva

Învățământul modern românesc trebuie să aibă ca scop nu doar absolvenți bine formați, ci formarea de persoane cu resurse adaptative la solicitările sociale și psihologice ale vieții. Scopul ultim al educației este pregătirea pentru viață a elevului.

Educația se realizează în familie, dar mai ales în cadru instituționalizat (școală, biserică, armată, asociații sportive, etc.)

Școala este însă instituția socială de bază, concepută să răspundă eficient nevoilor psihologice și sociale ale elevului, să-l formeze pe viitorul cetățean responsabil al societății civile. Importanți parteneri ai școlii în procesul formativ-educativ sunt părinții dar și comunitatea, care în calitate și de beneficiar al demersului școlii are nevoie de persoane echilibrate, creative, responsabile și adaptabile, optimiste și eficiente.

Între toți partenerii implicați în procesul de formare a viitorului cetățean, rolul principal îl joacă școala prin factorii implicați direct în acțiune: profesorii și elevii.

Cuplul „educator-educat” nu poate fi înțeles, în toată complexitatea sa, decât dacă este privit ca o unitate. Fiecare dintre cei doi termeni ai cuplului nu poate fi gândit decât raportat la celălalt; nici educatorul nici educatul nu pot exista unul independent de celălalt. În același timp, nici cuplul nu poate exista prin el însuși, ci numai integrat într-un sistem social, într-o organizație (școala), în colectivitatea pe care o formează elevii și educatorii.

Procesul de învățământ nu este numai o acțiune de transmitere de cunoștințe (din partea profesorului) și de achiziționare a acestora (din partea elevului), ci un proces social și psihosocial. Un proces ce nu poate avea loc decât prin interacțiune, prin inter-relație, prin intercunoaștere. Aceste procese psihosociale, de factură interpersonală, însoțesc și facilitează acțiunea de predare-învățare, constituie fundalul care asigură sau frânează efortul cognitiv.

Calitatea prestațiilor fiecărui elev, poziția sa în colectivitatea școlară, competența sa psihosocială sunt o rezultată a unui întreg sistem de influențe și o contribuție, concomitent, la conturarea profilului acestei rezultante. Personalitatea elevului este un efect și o cauză – în același timp. Tot acest sistem de relații, în care elevul este implicat, trebuie decodificat prin perspectiva proprie. Dar numai această perspectivă nu este satisfăcătoare. Pentru a-și înțelege condiția, elevul trebuie să cunoască și perspectiva educatorului, să înțeleagă semnificația actelor și gesturilor acestuia față de elevii săi.

Acțiunea educativă a presupus, dintotdeauna, o poziție de dependență, chiar de obediență. „Educatul” a fost supus unui tir de influențe în scopul ameliorării cunoștințelor sale, conduitelor sale, dorințelor sale. Rareori a fost întrebat. Secole întregi, dialogul utilizat de antici ca metodă de cunoaștere a universului celuilalt, a fost uitat. Abia în epoca noastră cooperarea educator-educat a devenit o realitate. Dar nu totdeauna!

Rezidurile scolasticii mai sunt încă resimțite în școala contemporană. Elevul este întrebat, ascultat, verificat, evaluat, dirijat în funcție de un model proiectat și furnizat de educator și numai de acesta. Educatorul este „creuzetul” în care se plămădește tot ceea ce-i este necesar elevului. Educatul a devenit astfel o proiecție a conștiinței educatorului. Ce este educatul, ce trebuie să devină, pe ce căi și prin ce mijloace – a stabilit și adesea încă stabilește educatorul.

Minți deschise, care au dat naștere unor curente de gândire și școli pedagogice, au atras atenția, nu o dată, asupra copilului, a personalității sale, a universului său. Uneori aceste tendințe au dat roade. Dar, în practica muncii curente a educatorilor au rămas cu îndărătnicie metodele care obligă copilul la situația de „recipient”, în care educatorul „toarnă” ceea ce crede el de cuviință. A trecut mult timp de când J. J. Rousseau a lansat teoria „adultului în devenire”.

Totuși, încet, încet, concepția despre o educație nouă, în care cunoașterea copilului a devenit o problemă de căpetenie, prinde rădăcini. Ed. Claparède și adepții săi au impus ideea că nu cunoștințele predate sunt mai importante, ci persoana instruită.

Pentru a educa este necesar, în primul rând, să-l cunoști pe cel educat. „A cunoaște în mod precis ființele asupra cărora trebuie să se exercite acțiunea educatorului este prima condiție a succesului pedagogic” (Planchard). Este evident că, prin natura proceselor, educația este o activitate psihologică. Numai prin

cunoașterea evoluției psihologice a copilului, a dezvoltării sale stadiale se vor putea furniza soluții adecvate pentru fiecare etapă.

Aportul psihologiei și sociologiei la cunoașterea legităților dezvoltării copilului/adolescentului ne conturează perspectiva studierii obiectului educației, o perspectivă în care inițiativa este numai a primului termen al cuplului educator-educat. Într-o structură educațională cooperativă, însă, elevul devine coparticipant, el devine și subiect al educației. Putem vorbi de o învățare participativă, conștientă, interacțională și, de asemenea, anticipativă pentru situații noi. Este drept că, după ce timp de secole relația educativă s-a bazat pe transmitere și antrenament individual, pe comandă și execuție, introducerea relațiilor de cooperare întâmpină rezistență.

Cunoașterea adolescentului

Ca profesori de liceu, trebuie să cunoaștem foarte bine profilul psihologic al adolescentului. O schemă de interpretare a drumului urmat de adolescent, în căutarea unei formule proprii de realizare, ar putea fi următoarea:

- a) „individualizarea”, ca tendință spre sine (autocunoaștere, identitate);
- b) „socializarea”, ca tendință spre alții (cunoașterea altora, identificare);
- c) „personalizarea”, ca revenire la afirmarea individualizării, dar prin integrarea și depășirea condiției inițiale, printr-o sinteză și prelucrare a modelelor întâlnite și formarea idealului.

Adolescența este, deci, o căutare a identității prin confruntare cu alții și integrare socială, o perioadă de mari căutări, de noi aspirații și nevoi, o mentalitate intermediară între egocentrismul copilului și mentalitatea mai obiectivă a omului matur.

Nevoia de afecțiune din partea părinților, dar și a altor adulți, chiar a profesorilor, corelată cu nevoia de securitate, de siguranță, par să condiționeze, de asemenea, căutările adolescentului. Chiar existența unor situații de confort psihic nu exclude apariția nevoii de visare, de meditație cu evadare din realitate și chiar nevoia de singurătate. O pendulare, deci, între acțiune și resemnare, între angajare și retragere.

Dominantă este nevoia dialogului cu adulții, a confruntării. Adolescenții simt nevoia societății, o caută, doresc afirmarea socială. „Soluția grupului” pare să fie cadrul social ideal în interiorul căruia, adolescentul se poate valoriza pe deplin. Grupul oferă adolescentului nu numai cadru de afirmare, mijlocul de exprimare liberă, ci și securitate, siguranță, distanțarea de ironiile adulților și de autoritatea, care anihilează, a superiorilor (= profesorilor). În grup adolescentul găsește nivele de aspirații și valori comune cu ale sale. Curajul (de multe ori neacoperit), loialitatea și fidelitatea față de camarazi, cuvântul dat sunt mai presus decât propriul eu.

Două funcții pare să îndeplinească adolescența, în procesul de dezvoltare a individului uman: o funcție de adaptare, de integrare în societatea adultă și o funcție de depășire, de progres moral și spiritual – adevărată forță de șoc în fața lumii adulților, pe care adolescentul o descoperă și pe care o judecă fără menajamente. În fața atâtor disponibilități (intelectuale, afective, sociale), educatorul trebuie să trateze nu cu un „până mai ieri copil”, ci cu un „viitor adult”, solicitându-i nu supunere, ci înțelegere. Dacă adolescentul acceptă cu bună știință această situație și se mândrește cu colaborarea ce i se solicită, nu-i este îngăduit educatorului să modifice această relație de încredere. Crearea unui climat de camaraderie, favorizând coeziunea colectivității școlare, netezind asperitățile și susținând inițiativele, respectând aspirația spre un comportament matur și dorința de acces la statusul de adult – iată câteva cerințe pentru asistența psihopedagogică a acestei vârste.

Pentru cunoașterea elevului avem la îndemână două căi de cunoaștere:

- calea cunoașterii empirice, prin observație curentă și participare, căreia i se reproșează însă lipsa rigorii și posibilității de standardizare;
- utilizarea unei metodologii științifice (teste, chestionare).

În investigarea „fenomenului școlar” (personalitatea educatului, integrarea sa în exigențele muncii școlare etc.) aceste două modalități de cunoaștere se pot corela.

Climatul de muncă în școală

În școală, climatul are un rol cu totul deosebit, deoarece acționează nu numai asupra unei categorii de membri – profesorii – chiar dacă este declanșat de aceștia. „Produsul” școlii – elevii – sunt influențați, pozitiv sau negativ, de calitatea climatului. Pe scurt, procesul instructiv-educativ, randamentul învățământului este determinat, în bună parte, de climatul psihosocial de muncă.

Cercetările au arătat că un bun climat ferește pe membrii unui colectiv de frică și inhibiții, le permite să se concentreze asupra sarcinilor, le stimulează participarea creativă, îi solicită să se realizeze social. Iar ca efect: stimulează sau frânează – după caz – nivelul activității participanților. Indicatorii unui bun climat rezultă, deci, din perceperea, de către fiecare participant, a relațiilor sale cu colectivul, cu unitatea, cu munca.

Calitatea regulamentelor și normelor interioare, relațiile de colaborare și prietenie pe care le întrețin elevii fiecărei clase cu colegii de clasă sau școală, calitatea muncii educative din școală contribuie, de asemenea la calitatea activității.

Un alt indicator al climatului organizațional este reprezentat de „consultarea în luarea deciziilor”, adică receptivitatea profesorilor la sugestiile și propunerile elevilor privitoare la desfășurarea procesului de învățământ; solicitarea părerilor elevilor și a părinților când se iau hotărâri privind activitatea acestora și punerea în practică a unor astfel de sugestii. Pentru elevi, important este să li se comunice hotărârile privitoare la munca și viața lor, să fie considerați co-participanți la viața școlii.

Climatul de muncă are ca indicator și „motivația colectivă”, raportată la muncă. În școală, aprecierile profesorilor pot constitui motive care să angajeze (sau nu) elevii la acțiune, la intensificarea eforturilor. Este deosebit de semnificativ că elevii percep evaluarea profesorilor ca factor motivator al eforturilor de a obține rezultate și mai bune. Fetele sunt mai receptive decât băieții, anii mai mici sunt mai „dependenți” decât anii mai mari. Comportamentul cu care răspunde profesorul este, deci, un factor al succesului școlar, al randamentului muncii în școală.

Satisfacțiile elevilor în școală

Satisfacțiile elevilor în școală constituie un indicator important al calității activității și analizarea lor conduce la sugestii pentru eficientizarea acțiunii educative din școală, a relațiilor dintre profesori și elevi, după cum urmează:

1. Elevii acumulează, în școală, multe cunoștințe, dar mai puțin despre modalitățile de acțiune socială, despre diagnosticarea și rezolvarea situațiilor sociale. Ei resimt capacitatea scăzută a instituției școlii de a-i „învăța” să acționeze în situații sociale, de a-i pregăti pentru muncă și viață. Ei doresc „învățare prin acțiune”, învățare practică, apropiată de cerințele vieții, singura posibilitate eficientă de pregătire socială.
2. Climatul de muncă și viață în școală nu este totdeauna satisfăcător, nu îndeamnă la colaborare și deplină încredere reciprocă. De acest lucru, în bună parte sunt răspunzători și profesorii care impun „distanțe sociale”, întrețin relații reci, birocratice și nu un climat de colaborare. Elevii doresc o mai mare angajare a lor în acțiunile școlii, în luarea hotărârilor din școală. Ei doresc participarea la viața socială a școlii.
3. Elevii nu pot fi satisfăcuți decât în parte de activitatea lor la școală. Acest aspect merită atenție deosebită, deoarece din „satisfacții” va rezulta activismul social, atitudinea de participare, iar din „insatisfacții” va rezulta, de regulă, apatie, lipsa de angajare socială, marginalizare.

În concluzie, ridicarea calității actului educației prin eficientizarea relației profesor-elev, presupune un educator total, capabil să fie „prezent” în conștiința și conduita fiecărui elev, la școală, în familie, în societate, în viața diurnă. Educatorul este „total” numai dacă se preocupă de gândirea și simțirea elevului, de viața sa în școală și în afara ei, de preocupările sale extrașcolare, de integrarea sa socială. A ignora faptul că unii elevi sunt mai competenți, interesați, strălucitori în activități ce nu se desfășoară în școală și datorită cărora și-au dobândit un ascendent asupra celorlalți colegi – de pildă – înseamnă a nu fi un bun educator. Dimpotrivă, a utiliza cu tact și

*Învățământul
românesc
între tradiție
și
modernism*

pricepere toate prilejurile pe care viața școlară și extrașcolară le furnizează, cu scop educativ, în beneficiul elevului și al colectivului de elevi, înseamnă a dovedi nu numai talent pedagogic, vocație profesională, ci și atașament afectiv – calitate esențială în munca didactică.

Referințe

- Băban, A., *Consiliere educațională*, Cluj-Napoca, 2001
Cosmovici, A., *Psihologie generală*, Editura Polirom, Iași, 1996
Dumitrescu, I., *Adolescenții*, Scrisul Românesc, Craiova, 1980
Niculau, A., *Afi elev*, Editura Albatros, București, 1983
Planchard, E., *Introducere în pedagogie*, E.D.P., București, 1976

Profesor într-o lume globalizată

Oprinesc Gabriela Simona
Colegiul Național
„I.C. Brătianu”
Hațeg

Fenomenul globalizării cunoaște în ultima perioadă o amploare fără precedent. Am sperat, ne-am dorit și în sfârșit am reușit să trăim și să putem munci aproape oriunde în Europa. Nu putem spune că Europa ne-a primit tocmai brațele cu deschise, dar încet, încet cei mai ambițioși și, mai corecți, mai harnici, mai disciplinați și nu în ultimul rând mai curajoși și-au făcut loc... Cei mai mulți dintre noi au plecat visând că vor avea o viață mai bună câștigând mai mult, că vor putea astfel să ofere celor care depind de ei o viață mai bună, să le fie mai bine... Uneori visele s-au împlinit, dar au existat și situații în care nu au știut ce să facă, fiind la un pas de eșec. Plecatul dincolo și lăsatul copiilor la te miri cine (unchi, mătuși, vecini, o bunică bătrână...sau chiar nimănui) nu reprezintă o soluție.

Părintele responsabil va avea mereu un sentiment de frustrare față de copilul lăsat acasă și, din păcate, va încerca să suplinească acea vină trimițând sume mai mari, sau mai mici, care pot ajunge să dezechilibreze chiar și un copil initial echilibrat. Copiii, la rândul lor, trăiesc adevărate drame mai mult sau mai puțin vizibile. Lipsa părinților îi afectează atât de mult, încât se poate ajunge la adevărate tragedii... Ce sumă poate compensa suferința unui copil? Evident, niciuna.

Părintele care spune: m-am sacrificat pentru tine! -nu va înțelege niciodată sacrificarea copilului său. Există și varianta în care părinții își iau copiii alături de ei, din păcate o mare parte dintre aceștia nu reușesc să se adapteze și după ce se străduiesc un an să se adapteze, un an, doi, să se integreze, principala problemă fiind învățarea limbii, se reîntorc în sistemul nostru fără să reușească însă să-și găsească nici aici locul. Și astfel, copii aflați în fruntea clasei ajung în situații de corigență și repetenție...Dacă cei care se întorc depășesc vârsta de 18 ani nu mai pot merge decât la liceul seral sau la școala profesională, urmând o rută progresivă, indiferent de nivelul lor intelectual...

Soluții!... Greu de găsit, într-o Europă debusolată, care, de fapt, nu ne dorește decât ca brațe de muncă sau ca minți strălucite, fără să plece măcar urechea la problemele celor care vin să lucreze...

Din partea „română” interesul care se manifestă este mai mult aparent concretizându-se în statistici și în cifre în tabele „cu copii și părinți plecați în străinătate”. Cine are timp și resurse să asculte acești copii și să-și deschidă ușa și sufletul pentru problemele lor? Aproape nimeni. Primăria „pasează” responsabilitatea școlii, iar școala primăriei sau părinților cei duși departe, comunității în general...

Poate ar fi momentul să se gândească cineva la un sistem on-line, după model canadian sau australian, țări cu vechi tradiții în învățământul la distanță, cu ajutorul căruia copilul să poată învăța oriunde s-ar afla, ...poate! Eu personal cred că aceste vremuri sunt încă departe, că noi „vorbim vorbe frumoase”, iar părinții și copiii se zbat între ziduri înalte și reci, visând la o posibilă „educație fără frontiere”.

Oprîșan Simona
Școala Gimnazială nr. 2
Rusu Melania
Colegiul Economic „E. Gojdu”

Utilizarea metodelor de gândire critică în predarea geografiei

EDUCAȚIA este un fenomen social. "Cei pe care îi educăm acum sunt generațiile de mâine", drept urmare este de datoria societății de a avea grijă încotro se îndreaptă. Educația este deci o investiție pe termen lung.

Esențial pentru elevi este să știe cum să învețe eficient și să gândească critic, determinând valoarea de ansamblu a ideilor pe baza propriilor lor nevoi și scopuri, în așa fel încât informațiile să devină utile.

O altă cerință a viitorului, dar și a prezentului, este munca în echipă.

ACTIVITATEA ÎN ECHIPĂ presupune realizarea unei sarcini de către toți membrii echipei împreună, contribuind fiecare după puterile sale; să-și asume responsabilități pentru rezolvarea problemelor.

În condițiile actuale, teoria pedagogică de tip formativ presupune un puternic accent pe structurile de personalitate ale elevilor, un stil pedagogic flexibil, o continuă ajustare a strategiilor didactice la obiectivele propuse. Un bun exemplu pentru elevi, vizând munca în echipă, ar fi PARTENERIATUL învățător-învățător sau învățător-profesor.

GÂNDIREA CRITICĂ este o capacitate esențială într-o societate deschisă și democratică. Implică procese complexe de gândire care încep cu informații și se termină cu luarea deciziilor.

Gândirea critică este posibilă la toate vârstele. Copiii sunt capabili de o gândire "sofisticată" la nivelul lor de dezvoltare. Ei sunt chiar dornici să se implice în rezolvări de probleme complexe și să ia decizii de complexitate ridicată.

Se știe că în funcție de cum este organizată și orientată activitatea de învățare se poate ajunge la dezvoltarea gândirii critice, exprimând puncte de vedere proprii, realizând schimb de idei cu ceilalți, argumentând, cooperând, punând întrebări cu scopul de a înțelege lucrurile, de a realiza sensul unor idei și de a rezolva sarcinile primite, după cum se poate ajunge la formarea unei gândiri șablon, acceptând în totalitate ideile altora, încercând să le rețină și să le reproducă.

Desigur, acest lucru presupune o organizare participativă a instruirii, în care climatul să fie destins fără, însă, a se cădea în superficialitate. În cazurile în care există o soluție unică la o anumită problemă, organizarea participativă a instruirii va viza numai procesul prin care elevii vor găsi răspunsul corect.

Geografia, ca știință a relațiilor și interrelațiilor dintre învelișurile terestre și dintre ansamblul acestora și societate, ca disciplină de învățământ trebuie să pună accentul mai ales pe formarea gândirii corelate asupra modului în care se produc și se înlanțuie fenomenele în natura intactă și cea transformată prin acțiunea omului.

Se poate afirma că scopul predării geografiei în școală nu este doar informativ, de acumulări enciclopedice, ci mai ales de formare și dezvoltare a gândirii geografice, de înțelegere a fenomenelor, de corelare a proceselor, de pătrundere a interdependenței lor reciproce.

Cunoștințele însușite de către elevi la orele de geografie nu reprezintă deci un scop în sine, ci, prezentate sub formă de informații, structurate ca generalizări, ele trebuie să constituie mijlocul de realizare, de formare a noțiunilor, a conceptelor, ideilor și valorilor geografice. Geografia, disciplină de învățământ cu un puternic potențial informativ, are totodată mari posibilități formativ-educative. Prin geografie, concomitent cu efectuarea operațiilor mintale, elevii își formează deprinderi de citire și interpretare a hărților ca și a altor materiale grafice și cartografice. În felul acesta, cunoștințele de geografie asimilate de către elevi nu mai constituie un bagaj care să-i împovăreze ci un mijloc de creație în activitatea școlară iar mai târziu cunoștințe utile pentru fiecare membru al societății.

Modernizarea predării geografiei este un concept care se referă atât la înnoirea laturilor procesului instructiv-educativ (conținut, metode și mijloace, relația profesor-elev etc.) cât și a procesului însuși, a organizării acestuia în școală și în afara sa. Ca urmare, se impune necesitatea creșterii interesului și a preocupărilor noastre, pentru realizarea unor lecții de geografie deosebit de atractive. Potențialul formativ al geografiei poate fi valorificat în totalitate numai prin promovarea unei metodologii active în procesul instructiv-educativ.

"Învățarea activă - spunea marele geograf G.Vâlsan (1942, p.19) e cea care răscolește personalitatea, întărește caracterul, deșteaptă gândul de independență în judecată, provoacă interesul și aduce satisfacția descoperirii personale".

Pentru ca elevii să fie pregătiți pentru o societate în continuă schimbare, este important ca și ei să aibă

capacitatea de a selecta și prelucra informațiile în mod eficient, de a integra cunoștințele noi în sistemul celor deja existente, pentru a putea conferi un sens întregului sistem, scop în care este important ca ei să poată gândi critic, să poată determina valoarea unor idei în raport cu propriile lor repere, fapt posibil mai ales în abordarea problemelor susceptibile de a fi privite din mai multe perspective. Aceasta dezvoltă capacitatea de a respecta diversitatea de opinii, receptivitatea la argumentele formulate de alții. Desigur, acest lucru presupune o organizare participativă a instruirii, în care climatul să fie destins fără, însă, a se cădea în superficialitate. În cazurile în care există o soluție unică la o anumită problemă, organizarea participativă a instruirii va viza numai procesul prin care elevii vor găsi răspunsul corect. Este importantă valorizarea pozitivă de către cadrul didactic a independenței și a spiritului critic de care dă dovadă gândirea elevilor, ceea ce le-ar putea da celor evidențiați încredere în propriile capacități de gândire și ar putea antrena în discuții și pe cei care se arată la început mai reticenți.

S-a elaborat un cadru metodologic menit să stimuleze gândirea critică, aplicabil numai la lecțiile care prezintă conținuturi familiare într-o oarecare măsură.

Etapele acestui cadru sunt: a) Evocarea; b) Realizarea sensului; c) Reflecția

Exemple de metode pentru dezvoltarea gândirii critice: brainstorming-ul, ciorchinele, categorizarea, metoda "gândiți / lucrați în perechi / comunicați", scrierea liberă, analiza trăsăturilor semantice, predarea reciprocă, SINELG, metoda "gândiți/lucrați în perechi / comunicați", cvintetul, miniesul, cubul, prelegerea intensificată, "Termeni- cheie", metoda "Știu / Vreau să știu /Am învățat", jurnalul cu dublă intrare, ghidul de studiu.

1. EVOCAREA. Este etapa în care li se cere elevilor să enunțe ceea ce cred ei că știu în legătură cu tema pusă în discuție, stabilindu-se un punct de plecare, un sistem de idei în care vor fi integrate informațiile noi, puse astfel în relație cu unele cunoștințe și convingeri anterioare. De asemenea cadrul didactic își poate da seama de confuziile și erorile tipice. În această etapă se pot utiliza metode ca:

- Brainstorming-ul;
- Ciorchinele;
- Categorizarea-constă în organizarea de către elevii a ideilor apărute în timpul brainstormingului.
- Metoda "gândiți / lucrați în perechi / comunicați";
- Scrierea liberă;
- Analiza trăsăturilor semantice - constă în compararea unui subiect nou cu altele două, familiare elevilor. Mai întâi se vor compara cele două subiecte familiare. Se vor face predicții, pe baza acelorași trăsături în legătură cu subiectul al treilea (cel necunoscut).

2. REALIZAREA SENSULUI. Este faza în care elevul vine contact cu informațiile/ideile noi, prin lectura, audierea unei prelegeri, efectuarea unui experiment sau vizionarea unor imagini. Aici este important să fie menținut interesul elevilor care își pot monitoriza propria înțelegere, corelând informațiile noi cu cele cunoscute. Astfel se menține implicarea elevilor în învățare.

Metode specifice:

- a) Predarea reciprocă, realizată pe grupe de 4-7 elevi, fiecare dintre ei parcurgând mai multe etape:
 - lectura individuală a unui paragraf dintr-un text;
 - rezumarea, cu voce tare, a paragrafului, de către moderator;
 - formularea/adresarea unei întrebări celorlalți colegi de grupă, în legătură cu paragraful respectiv;
 - clarificarea eventualelor nelămuriri;
 - efectuarea, împreună cu colegii de grupă, a unor predicții cu paragraful următor;
 - citirea individuală a paragrafului următor de către fiecare membru al grupei și nominalizarea unui alt moderator.
- b) Procedeul recăutării se poate realiza:
 - pe perechi și grupe: membrii grupei citesc individual un paragraf, după care își pun întrebări unul altuia; apoi, se citește următorul paragraf, după care se pun întrebări etc.,

Utilizarea
metodelor
de gândire
critică în
predarea
geografiei

până la epuizarea textului;

- frontal: elevii citesc unul, două paragrafe, după care adresează cadrului didactic întrebări, apoi, lectura continuă, urmând ca acum cadrul didactic să fie cel care pune întrebări, cerându-le să facă predicții în legătură cu felul în care va continua textul și să-și justifice predicțiile făcute.

c) Metoda SINELG – constă în lectura unui text, însoțită de unele adnotări marginale cu anumite semnificații:

- o bifă () acolo unde conținutul confirmă cunoștințele sau opiniile elevilor
- semnul "–" acolo unde conținutul textului infirmă opiniile lor;
- semnul "+" când informația citită este nouă;
- semnul " ? " acolo unde se consideră că un anumit aspect este tratat confuz sau unde există neclarități;

Elevilor de vârstă școlară mică li se poate cere să adnoteze doar cu "–", "+" sau "?".

3. REFLECȚIA- este faza în care elevii își consolidează cunoștințele noi pe care încep să le exprime cu propriile lor cuvinte și își pot modifica felul de a gândi și chiar de a se comporta.

Cele mai indicate metode sunt:

a) Ciorchinele;

b) Metoda "gândiți/lucrați în perechi/comunicați";

c) Cvintetul - pentru realizarea căruia se acordă 5-7 minute și care conține cinci rânduri:

- pe primul rând se scrie un substantiv care desemnează subiectul despre care este vorba;
- pe rândul al doilea două adjective care descriu subiectul;
- pe următorul rând se pot scrie trei verbe la modul gerunziu, care exprimă diferite acțiuni;
- pe rândul patru se scrie patru cuvinte prin care se exprimă sentimente și atitudini față de subiectul respectiv;
- pe ultimul rând se scrie un singur cuvânt care să exprime din nou esența subiectului în cauză.

Acest mod de alcătuire al cvintetului trebuie prezentat elevilor, după care li se vor oferi exemple și abia după aceea li se va cere să scrie propriile cvintete.

d) Minieseul. Îl ajută pe elevi la ordonarea ideilor. Se poate practica la sfârșitul lecției

- li se va cere elevilor să scrie liber timp de 10 minute, despre un anumit aspect relevant al lecției;
- elevii vor scrie timp de cinci minute un anumit lucru pe care ei îl consideră că l-au învățat din lecția respectivă și să formuleze o întrebare pe care o au în legătură cu subiectul discutat;

Se mai pot practica și alte activități:

- scrierea de către elev a ideii pe care o consideră cea mai importantă/interesantă din lecția respectivă;
- refacerea de către elev a succesiunii corecte etapelor unui algoritm dat în dezordine;
- scrierea, la sfârșitul lecției a unor întrebări legate de aceasta la care cadrul didactic să răspundă în ora următoare.

e) Cubul - permite studierea unei teme din perspective diferite și presupune utilizarea unui cub pe ale cărui fețe se notează următoarele cerințe:

- a) descrie;
- b) compară;
- c) asociază;
- d) analizează;
- e) aplică;
- f) argumentează (pro sau contra).

Elevi vor parcurge cele șase etape desemnate, după care urmează o activitate în perechi.

f) Prelegerea intensificată - metodă ce readuce în atenție cu anumite modificări, prelegerea clasică. Are mai multe etape:

- faza de evocare care constă în răspunsuri la câteva întrebări legate de subiectul prelegerii

- sau în elaborarea unei liste de idei referitoare la el, urmărindu-se reactualizarea cunoștințelor anterioare;
- prelegerea parțială, care durează maximum 20 de minute, fază asimilată etapei de realizare a sensului;
 - verificarea însemnărilor;
 - o nouă fază de evocare care constă într-o nouă tentativă de reactivare a unor cunoștințe anterioare;
 - continuarea prelegerii (o nouă realizare a sensului) și din nou verificarea cunoștințelor;
 - exercițiul destinat reflecției asupra materialului prezentat (minieseuri sau itemi cu mai multe răspunsuri.)
- g) "Termeni-cheie" este o metodă menită să focalizeze atenția elevilor.
Constă în:
- selectarea și scrierea pe tablă a 4-5 termeni relevanți din conținutul care urmează a fi prezentat;
 - o activitate în perechi care durează 3-5 minute. Elevii vor anticipa ce relație ar putea exista între acești termeni. Se realizează etapa de evocare;
 - parcurgerea conținutului (realizarea sensului);
 - compararea relațiilor dintre termenii-cheie care există în cadrul materialului prezentat cu cele anticipate înainte de parcurgerea lui și găsirea de noi conexiuni.
- h) Metoda "Știu / Vreau să știu / Am învățat". Este un tabel cu trei rubrici, care se realizează astfel:
- în rubrica, "Știu" elevii notează ceea ce consideră cunoscut deja în legătură cu tema;
 - în rubrica "Vreau să știu" vor nota ideile despre care au dubii și ceea ce ar dori să știe în plus în legătură cu tema respectivă;
 - dobândirea noilor cunoștințe și notarea noilor idei asimilate în rubrica "Am învățat" (realizarea sensului).
- i) Stabilirea succesiunii evenimentelor rezidă în:
- selectarea de către cadrul didactic a 5-6 evenimente care vor fi prezentate în cadrul lecției;
 - invitație adresată elevilor de a anticipa ordinea în care evenimentele vor apare în conținutul care va fi prezentat (realizarea evocării);
 - parcurgerea conținutului (realizarea sensului);
 - refacerea succesiunii în conformitate cu noua achiziție (reflecția).
- j) Jurnalul cu dublă intrare - metodă de lectură utilă în cazul textelor mai ample și se realizează și se realizează cu ajutorul unei foi de hârtie împărțită în două. În partea stângă elevii notează un fragment din text care le-a atras atenția în mod deosebit iar în partea dreaptă comentează acest fragment, motivându-și alegerea. Apoi, lectura continuă în același fel. În altă oră elevii își comunică comentariile, iar, dacă este necesar, cadrul didactic le relevă anumite pasaje.
- k) Ghidul de studiu este o metodă de învățare semidirijată, care implică lectura unui text cu ajutorul unei fișe ce conține întrebări ale căror răspunsuri să se găsească în text, ele fiind menite să focalizeze atenția elevilor asupra unor anumite aspecte, să antreneze gândirea critică, analiza, compararea, evaluarea. Pentru a se evita unele confuzii sau interpretări greșite, ar putea fi necesară evidențierea aspectelor esențiale ale textului studiat, demers care corespunde etapei de reflecție.

EVALUAREA

1. Evaluarea orală are ca forme:

- a. Observația curentă;
- b. Examinarea orală.

2. Evaluarea scrisă este utilizată pentru a se putea verifica întregul colectiv. Se poate face în mai multe moduri:

- a. Verificarea curentă (extemporalul). Sunt evaluate cunoștințele din lecția de zi și de

obicei se solicită formularea de răspunsuri la întrebări precise.

b. *Lucrarea de sfârșit de semestru (teza).*

c. *Testul de evaluare sumativă (testul de cunoștințe/docimologic).* Formă de verificare care grupează o serie de subprobe numite itemi și prevede un barem precis de notare, care îi conferă obiectivitate. Se practică periodic - nu prea des - la încheierea unor capitole, de pildă.

3. *Evaluarea practică.*

4. **Portofoliul.** Este un ansamblu format din produse ale activității de învățare a elevului (comentarii de texte, rezolvări de probleme, referate, eseuri, proiecte) realizate într-o perioadă determinată, selectate de elev și însoțite de reflecțiile sale personale. În timpul întocmirii portofoliului „elevii învață despre ei înșiși”, iar cadrul didactic obține informații despre autoaprecierea elevului, despre așteptările și obiectivele lui. Este de dorit ca portofoliul să conțină în medie 6-8 piese (maximum 12) și elevilor să li se comunice de la început scopul portofoliului, conținutul, criteriile de evaluare, termenele de control etc.

După scop portofoliul se clasifică în:

- *Portofolii de celebrare* - recomandate mai ales la clasele primare. Au ca scop inițierea elevilor în realizarea unor astfel de colecții.
- *Portofolii de dezvoltare* - studiază în timp dezvoltarea unei componente, care trebuie specificată cu precizie;
- *Portofolii de competență* - arată nivelul de dezvoltare a unor abilități și competențe.

EXEMPLU de portofoliu pentru o lecție de recapitulare: „Forme de relief”, „Ape”.

PORTOFOLIUL VA CUPRINDE:

1. Inteligența lingvistică:

- Informare cu privire la varietatea pământului românesc;
- Lecturi referitoare la relieful județului și al țării;
- Legende create de către elevi sau aflate din diferite surse;
- Ghicitori despre formele de relief și ape;
- Compuneri cu expresii date.

2. Inteligența logico-matematică:

- Probleme create de către elevi cu date geografice;
- Realizarea unui puzzle (harta fizica a României);
- Realizarea unui rebus;
- Realizarea unui ciorchine (schema unei lecții);

3. Inteligența spațial-vizuală:

- Desene (formele de relief, ape);
- Colaj (harta României);
- Mulaj (relieful României).

4. Inteligența naturalistă:

- Vederi grupate pe diferite teme;
- Curiozități geografice.

5. Inteligența muzicală-ritmică:

- Cântec de drumeție.

6. Inteligența interpersonală:

O scrisoare care conține exprimarea sentimentelor pentru frumusețile naturale ale României sau motivarea preferințelor pentru o anumită zonă din țara noastră.

7. Inteligența intrapersonală:

Un dialog prin care să convingă o altă persoană să viziteze un alt loc din România decât cel dorit de aceasta.

8. O probă de evaluare.

9. Fișe de lucru și de documentare.

Model de dezvoltare personală - Fereastra lui Johari

**Olariu Anca
C.J.R.A.E.
Hunedoara**

Fereastra lui Johari este un instrument utilizat frecvent în dezvoltarea personală. A fost descris în 1955 de către doi psihologi americani, Joseph Luft și Harry Ingham. Fereastra lui Johari ne dă posibilitatea de a ne cunoaște din două perspective: perspectiva personală și perspectiva celorlalți. Adesea, cele două perspective nu coincid sau coincid puțin, adică ceea ce știm noi despre noi și ceea ce vrem noi să lășăm să se „vadă” despre noi înafara noastră este cu totul altceva decât ceea ce percepe ceilalți despre noi.

Instrumentul presupune existența a două axe: Eu – Ceilalți.

Cunoscut – Necunoscut

Intersecția celor două axe ne lasă să construim patru cadrane cu ajutorul cărora ne putem descrie:

- cadranul 1: *Eu știu/ceilalți știu* (arena sau scena)
- cadranul 2: *Eu nu știu/ceilalți știu* (punctul orb)
- cadranul 3: *Eu știu/ceilalți nu știu* (zona ascunsă)
- cadranul 4: *Eu nu știu/ceilalți nu știu* (necunoscutul)

Unul dintre exercițiile care ajută la autocunoaștere și utilizează fereastra lui Johari este parcurgerea unei liste de adjective, 56 la număr, de către persoana care dorește să se cunoască și de către 2-5 persoane din anturajul propriu, care funcționează ca „oglinzi”.

Cele 56 de adjective care se utilizează sunt: afectuos, agil, altruist, brav, bun, calm, capabil, complex, conștiincios, curajos, curios, demn, de încredere, energic, erudit, extrovert, fericit, flexibil, generos, grijuliu, idealist, independent, ingenios, inteligent, introvert, isteț, iubitor, încrezut, înțelept, matur, mândru, modest, nervos, organizat, perspicace, prietenos, prostuț, puternic, rațional, răbdător, reflexiv, relaxat, religios, sensibil, sentimental, spontan, șiret, tăcut, timid, tolerant.

Fiecăruia i se cere să marcheze pe listă 5 - 10 caractere considerate foarte importante/pregnante la persoana pe care o evaluează (respectiv persoana evaluată se va descrie prin intermediul acestor adjective pe sine).

Astfel apar caracteristici pe care le putem plasa în cele 4 cadrane ale ferestrei lui Johari:

1. Arena sau scena conține acele caracteristici personale pe care le cunoștem și le lășăm să se vadă în afară, deci ceilalți au posibilitatea să le vadă și să le conștientizeze. Pe lista de adjective vor fi acele caracteristici care sunt marcate atât de persoana evaluată, cât și de ceilalți evaluatori.
2. Caracteristicile care nu sunt marcate de persoana evaluată, în schimb sunt marcate de ceilalți evaluatori fac parte din așa numita **Pată oarbă**. Ele reprezintă informații de care persoana evaluată nu este conștientă, însă ceilalți sunt. Aceste informații rămân la latitudinea evaluatorilor dacă și cum anume pot fi transmise persoanei evaluate pentru ca aceasta să devină conștientă de ele.
3. Zona ascunsă va conține caracteristicile pe care doar persoana evaluată le va marca și nu vor apărea și la ceilalți (ceilalți nu sunt conștienți de acele caractere ale persoanei). Aceste caracteristici fac parte din Zona ascunsă deoarece persoana este capabilă să le arate sau nu, în diferite situații/relații.
4. Pentru a afla caracteristicile din ultimul cadran, Zona necunoscută ar fi necesar să lășăm evaluatorii, respectiv persoana evaluată să marcheze toate adjectivele din listă, considerate ca aparținând persoanei evaluate. În acest fel, adjectivele rămase ne-marcate ar putea fi considerate ca făcând parte din zona Necunoscută. Totuși, ar trebui să presupunem că toate aceste adjective descriu persoana evaluată ceea ce poate fi discutabil.

Este important să ținem seama de zona de PATA OARBĂ și să înțelegem faptul că, în momentul în care încetăm a ne mai simți jigniți și ascultăm observațiile celorlalți la adresa noastră, chiar dacă pe moment acestea par să ne incomodeze, putem începe să ne îmbogățim cunoașterea în ceea ce ne privește.

Una dintre variantele de a descoperi ceea ce ne caracterizează ca parte Necunoscută din noi este să ne implicăm în situații noi, necunoscute, prin care nu am mai trecut până în prezent, pentru a observa cum reacționăm și cum anume ne percepe ceilalți că reacționăm la respectivele situații.

Paraschiv Camelia
Colegiul Tehnic „D. Leonida”
Petroșani

Descentralizarea - șansă sau risc?

Descentralizarea sistemului educațional este o opțiune de politică educațională necesară din perspectiva democratizării vieții interne și a eficientizării administrației serviciilor publice. Experiența ultimilor ani a demonstrat faptul că deciziile luate la nivel central nu au cum să ia în considerare toate situațiile și, mai ales, toate nevoile și interesele concrete ale diverselor instituții și persoane. O societate democratică presupune apropierea procesului decizional de locul de aplicare, cetățenii având posibilitatea să participe la luarea deciziilor care îi afectează în mod direct sau indirect. În esență descentralizarea învățământului preuniversitar reprezintă transferul de autoritate, responsabilitate și resurse în privința luării deciziilor și a managementului general și financiar către unitățile de învățământ și comunitatea locală. Se crează astfel cadrul unei colaborări eficiente între școală și comunitate. Teoriile moderne privind conducerea învățământului pledează pentru adoptarea măsurilor de descentralizare și a strategiilor participative. Numeroase țări, confruntate cu impasul educativ au făcut apel la aceste strategii. Proiectele reformatoare au inițiat aplicarea unor modele de descentralizare diversificate și nuanțate în funcție de situația socială și educațională specifică. Analiza prevederilor legale și a măsurilor adoptate în cadrul procesului de reformă ne indică faptul că, cel puțin formal, descentralizarea este soluția aleasă.

Avantaje ale descentralizării:

1. Învățământul devine mai democratic prin creșterea participării la deciziile privind educația a mai multor factori;
 2. Responsabilizarea diverșilor actori ai educației asigură școlilor un puternic suport comunitar, transformarea școlilor într-un liant comunitar și sporirea relevanței sociale a educației;
 3. Ameliorarea eficienței utilizării resurselor în cadrul sistemului de învățământ și a eficienței economice a școlii;
 4. Îmbunătățirea managementului sistemului de învățământ prin:
 5. Degrevarea nivelului central de o serie de sarcini rutiniere (îi permite concentrarea spre strategiile generale în domeniul educației);
 6. Creșterea mobilității, flexibilității și capacității de a se adapta la schimbare;
 7. Planificarea participativă ce implică aportul efectiv al tuturor agenților educaționali la procesul decizional sporește gradul de motivare al acestora etc.
 8. Creșterea calității învățământului prin individualizarea formării și prin stimularea creativității și capacității de autodezvoltare a agenților educaționali;
 9. Flexibilitatea la schimbare asigurată prin proiectarea și aplicarea măsurilor de dezvoltare emise și gestionate de la (și la) baza sistemului de învățământ;
 10. Dă posibilitatea de îmbinare a inițiativelor centrale, regionale, locale. Fiecare dintre aceste nivele poate dezvolta obiectivele specifice în cadrul unei strategii coerente;
 11. Răspunde simultan și corelat exigențelor globale, particulare, individuale. Astfel școala poate deveni un pivot al societății civile, un liant comunitar, un temel al consensului în cadrul societății pluraliste;
 12. Creșterea rolului principalilor "clienți" ai școlii, elevi și părinți, în luarea deciziilor ce privesc educația;
 13. Refacerea cooperării pe orizontală între școlile aflate într-o anumită zonă geografică, etc.
- Autonomia, participarea, inițiativa, motivarea, pluralismul sunt pe scurt cele mai importante avantaje oferite de descentralizare, în stare de potențialitate, ce pot fi activate printr-o strategie managerială coerentă.

Riscurile descentralizării pot fi identificate în:

1. Multiplicarea centrelor de decizie, birocratizarea structurilor descentralizate și dublarea inutilă și (costisitoare) a structurilor centralizate ce reușesc să se conserve;
2. Neconcordanța deciziilor, proliferarea contradicțiilor și incoerenței în cadrul sistemului de învățământ;
3. Incompatibilități între resursele existente și măsurile propuse pentru descentralizare;

4. Menținerea mentalităților, a tiparelor de gândire, a atitudinilor și comportamentelor de către persoanele păstrate în centrele decizionale;
5. Accentuarea decalajelor între regiuni, între zonele "centrale" și zonele "periferice";
6. În condițiile unor opțiuni incorecte, descentralizarea poate produce decalaje între strategiile generale și obiectivele particulare;
7. Sub pretextul descentralizării nivelul central poate preda nivelului inferior sarcini pe care nu vrea sau nu poate să le rezolve;
8. Pot apărea contradicții între nivele, incoerență între strategii, tensiuni, dificultăți în evaluare, situații de promovare a intereselor particulare, subiectivism;
9. Menținerea centrelor ajută la contracararea tendințelor de autonomie și federalizare sistemelor de învățământ (cazul minorităților naționale);
10. Există riscul abandonării unor domenii funcționale precum: cercetarea, dezvoltarea și perfecționarea cadrelor didactice etc.;
11. Apariția fenomenului de recentralizare ca fenomen pervers al descentralizării.

Managerii școlari, insuficient formați și motivați pentru a adpta deciziile care le revin într-un sistem descentralizat vor avea tendința de a face apel la structurile superioare pentru a rezolva o problemă locală. Decizia presupune și asumarea responsabilității și răspunderii pentru deciziile luate. Tendința de recentralizare poate fi privită și ca o fugă de responsabilitate din partea celor care au atribuții în domeniul deciziei. Totuși, nu putem generaliza. Sunt comunități locale care nu pot susține unele servicii sociale fără ajutor și, de aceea, se impune o regândire a modului în care vor fi alocate resursele descentralizate către susținerea unor nevoi locale. Adoptarea unui management contextual, și situațional, păstrarea unui echilibru între măsurile de descentralizare și centralizare, pregătirea adecvată și responsabilizarea managerilor școlari sunt măsuri ce reduc riscurile descentralizării.

Impactul procesului de descentralizare

Impactul estimat al procesului de descentralizare vizează aspecte importante:

- a) la nivelul școlii: - democratizarea vieții școlii; - inovație și diversificare a ofertei școlare; - asumarea responsabilă a deciziilor privind calitatea procesului instructiv-educativ și a condițiilor de realizare a acestuia;
- b) la nivelul consiliului local: - implicarea reală și efectivă în funcționarea și dezvoltarea serviciului educațional; - asumarea de către autoritățile locale a responsabilității privind furnizarea de servicii educaționale; - dezvoltarea comunității prin transformarea școlii în centru de informare și dezvoltare pentru comunitate;
- c) la nivelul societății: - corelarea mai bună dintre oferta și cererea pe piața muncii;

Blocaje ale descentralizării

1. Lipsa capacității instituționale;
2. Lipsa de pregătire a celor implicați, bariere culturale – individuale, de grup și comunitate;
3. Inadecvarea politicilor și strategiilor la situațiile și la nevoile reale.
4. Persistența mentalităților centraliste și paternaliste manifestate prin dorința de a-și conserva forța decizională și reticenta nivelurilor administrative locale în a-și asuma răspunderea;
5. Absența unor prevederi constituționale și legislative adecvate;
6. Tradiția învățământului românesc. Istoria ne arată că orientarea sistemului de învățământ este una centralistă de-a lungul timpului. Învățământul românesc până la sfârșitul celui de-al doilea război mondial (1948) s-a caracterizat printr-un centralism moderat, comunitățile locale se implicau mai ales în învățământul primar și gimnazial. După 1948 s-a produs o anihilare a centrelor de decizie autonome și concentrarea competențelor decizionale la nivelul organismelor centrale (ministere);
7. Implicarea în procesul decizional din sectorul educației a factorilor comunității locale slab reprezentată. Structurile societății civile sunt încă fragile, nu există solidaritate între membrii

*Descentrali-
zarea -
șansă sau
risc?*

comunităților, conștientizarea unor interese comune;

8. Reglementarea strictă a activităților din cadrul școlii;

9. Resursele de putere la nivel local sunt insuficient dezvoltate;

10. Există posibilitatea abandonării școlilor incapabile să-și proiecteze și gestioneze autonomia și propria dezvoltare. Școala trebuie pregătită pentru autonomie prin: acordarea unui anumit nivel de independență financiară, creșterea competențelor manageriale, responsabilizarea școlilor pentru rezultatele obținute etc.;

11. Lipsa interesului oamenilor pentru progresul instituției pe care o reprezintă;

12. Insuficienta pregătire și explicare a măsurilor de descentralizare astfel încât să fie înțelese și puse în practică de principalii agenți educaționali (blocaj informațional și cognitiv);

13. Importanța strategică pe care opinia publică și factorii de decizie politică o acordă descentralizării;

14. Blocajul financiar, lipsa acută de resurse duce la amânarea sau aplicarea nedecvată a măsurilor de descentralizare, incoerența aplicării lor etc.

Bibliografie

*** Legea educației naționale, publicată în MO Nr. 18/10.I.2011

*** Legea nr. 84/ 1995 (Legea Învățământului)

*** Legea nr. 87/ 2006 pentru aprobarea OUG nr. 75/ 2005 privind asigurarea calității educației

*** Ordinul MEN nr. 4609/21.09.2000 cu privire la competențele și responsabilitățile directorilor de unități școlare în vederea descentralizării și consolidării autonomiei instituționale a școlilor și liceelor

*** Regulament de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, 2005

Cojocaru, Venera- Mihaela, *Introducere în managementul educației*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004

Cristea, Sorin, *Managementul organizației școlare*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2003

Iorga, Gheorghe ș.a., *Ghidul practic al directorului unității de învățământ preuniversitar*, Editura Paralela 45, Pitești, 2003

Iosifescu, Șerban, *Manual de management educațional pentru directorii de unități școlare*, Editura Gnosis, București, 2000

Micii cetățeni activi

Pascu Elena
Școala Gimnazială „Sf. Varvara”
Aninoasa

Ca și cadru didactic, m-am întrebat mereu, cum în modelarea educativ- didactică a elevilor, pot insera pregătirea acestora pentru lumea în afara școlii. Succesul didactic reprezentat de fostul elev acum ajuns cetățean în comunitate, consolidează importanța și rolul școlii în comunitate. **Viitorul unei comunități stă într-un triumghi format din laturile: Școală, Administrație Publică Locală și Cetățeni.** În misiunea mea de dascăl, am depășit barierele educației și am creat premisele modelării micuțelor personalități ale elevilor, în dublul rol asumat: **educativ și constructor al viitorului cetățean.**

Dacă cele două laturi ale triumghiului, reprezentate de **Administrația Publică Locală și Cetățeni**, erau subrede în comunitatea orașului minier Aninoasa, am consolidat latura triumghiului numită **Școală**, prin fondarea **Asociației „PRO ANINOASA”**, cu ajutorul căreia să pot transfera, cunoștințele elevilor în activități cu caracter cetățenesc, cuprinse în proiecte și parteneriate: ȘCOALĂ - PRIMĂRIE - Asociația „PRO ANINOASA”. O primă etapă de inițiere și formare a micuților elevi, în care au explorat comportamente și trăiri, în acțiuni și activități derulate în comunitate, prin proiectele realizate până în prezent.

Misiunea de dascăl am transformat-o astfel într-o **misiune civică**, în care se regăsesc cuvintele: inițiativă, efort, etică, participare, mobilizare, atitudine, voluntariat, organizare, dialog, acțiune, democrație, drepturi, parteneriat, responsabilități, schimbare, management....

Proiectul „Micii Cetățeni Activi”, dorește să demonstreze că școala reprezentată de cadrele didactice, este baza dezvoltării unei comunități, o construcție a viitorului acesteia. Proiectul a trecut de etapa Scrisorii de intenție, în cadrul programului Fondul pentru Inovare Civică. Din 723 de proiecte, s-au calificat 53, printre care și proiectul Micii Cetățeni Activi.

Scopul proiectului este:

Educație și Implementare

Educația înseamnă, un modul săptămânal de educație cu privire la mediul construit și implicarea civică în conturarea acestuia, și constă în 10 cursuri în cadrul a 3 instituții (Școala Gimnazială „Sfânta Varvara” Aninoasa, Școala Gimnazială Iscroni - structură și Centrul Comunitar „Speranță pentru Colonie” din Petroșani), realizat de către studenți voluntari ai Facultăților de Arhitectură Timișoara, Cluj și București, cu cadre didactice din cele 3 instituții. Prin realizarea a 4 ateliere tematice pentru proiectarea spațiilor publice vor fi implicați 70 de copii din trei instituții, împreună cu părinții acestora, 6 cadre didactice și 10 studenți arhitecți.

Implementarea presupune amenajarea a trei spații publice recreative, în conformitate cu competențele dobândite de către copii în cadrul modulelor educaționale.

Obiectivul principal (OP) este educarea copiilor din comunitățile Aninoasei și Petroșanilor cu privire la drepturile și responsabilitățile în conturarea mediului construit și dezvoltarea armonioasă a acestuia în relație cu necesitățile mediului și ale comunității locale.

Obiectivele secundare sunt:

OS1 Transferul între partea teoretică și cea practică în educația copiilor cu privire la responsabilitatea civică în ceea ce privește mediul construit și relația acestuia cu cel natural;

OS2 Amenajarea a 3 spații publice recreative în conformitate cu nevoile tuturor categoriilor de vârstă, din perspectiva copiilor;

OS3 Crearea unei legături între mediul școlar și cel universitar, creând perspective de continuitate între acestea într-un domeniu vocațional (arhitectură, peisagistică, administrarea domeniului public etc.);

OS4 Deschiderea unor perspective pentru implicarea studenților voluntari în rezolvarea problemelor specifice ale arealelor urbane adresate în acest proiect.

În cadrul proiectului Micii Cetățeni Activi vor fi înregistrați beneficiari direcți și indirecti, după cum urmează:

Beneficiari direcți: 35 de elevi din clasele III – IV ale Școlii Gimnaziale „Sf. Varvara” Aninoasa, 17 elevi ai Școlii Gimnaziale Iscroni- structură, respectiv 18 de elevi din clasele III - IV care frecventează Centrul Comunitar Speranță pentru Colonie din Petroșani. Aceștia vor lua parte la: **Implementare modul de arhitectură.** Dintre aceștia, vor fi aleși un 20 de elevi ai școlilor din Aninoasa, respectiv 10 elevi care frecventează Centrul

*Micii
cetățeni
activi*

Comunitar „Speranță pentru Colonie” din Petroșani pentru a participa la activitățile ulterioare ale proiectului. Criteriile de selecție vor fi stabilite ulterior, pe baza nivelului de interes dovedit în cadrul activității implementării modulului de arhitectură și al proximității spațiale față de spațiul public ales pentru amenajare.

Beneficiari indirecti: aprox. 3000 de locuitorii aflați pe o rază de 500 de metri față de fiecare amplasament a amenajărilor (aprox. 500 de persoane din Aninoasa - zona Cartierului Sus pe Vale, aprox. 1000 de persoane din Aninoasa, cartier Iscroni, aprox. 1500 de persoane din Petroșani - cartier Colonie). Printre aceștia enumerăm și cele 30 de persoane (părinții elevilor calificați în etapa a II a, a modulului de educație), beneficiari indirecti, care vor lua cunoștință de activitățile din cadrul proiectului și intențiile de dezvoltare în cadrul evenimentelor dedicate, atrăgând un număr de cel puțin 15 voluntari, câte 5 pentru fiecare spațiu amenajat. Totuși, considerăm întregile comunități ca fiind beneficiari indirecti datorita creșterii personalității și a respectului față de sine câștigat al cetățenilor, totodată fiind îmbunătățită imaginea celor două contexte urbane.

Un astfel de proiect este inovativ la nivelul întregii Depresiuni Petroșani. Inovația este introdusă prin:

- a) transferul în ateliere practice de concepție, proiectare și amenajare a cunoștințelor dobândite în perioada de formare;
- b) dublul rol al proiectului: de educație al elevilor și transfer în practică a rezultatelor obținute în cadrul modulului de învățare prin amenajarea unor locuri de joacă, aduc în fața micii generații provocări care marchează primii pași ai maturizării și încrederii în forțele lor;
- c) colaborarea utilizatorilor de bază (copiii) împreună cu părinții și formatorii din mediul universitar în cadrul atelierelor participative cu contribuție directă a acestora la creșterea calității vieții;
- d) implicarea școlii, respectiv a elevilor, dascălilor și a părinților în viața comunității, concept care sudează relațiile intercomunitare,
- e) crearea ideii de „misiune în comunitate” a generației de elevi „concept care pe termen lung, aduce stabilitate și încredere, aceștia fiind cei care vor conduce ulterior, destinele urbei;
- f) această construcție de implicare și formare are rol de prevenție a abandonului școlar;
- g) amenajarea locurilor de joacă după principii contemporane, pentru o mai bună percepție, dezvoltare a capacităților senzoriale și stimularea aptitudinilor.

Impactul proiectului conduce la:

1. Copiii vor înțelege necesitatea participării beneficiarilor în cadrul proiectelor de amenajare a spațiului public, atât în etapa de planificare, cât și în cea de implementare;
2. Copiii își vor forma abilități de lucru în echipă pentru rezolvarea problemelor specifice de conturare a spațiilor publice;
3. Copiii vor înțelege necesitatea raționalizării cheltuielilor pentru realizarea unui obiectiv de utilitate publică;
4. Părinții vor înțelege rolul și modul de implicare în amenajarea spațiilor publice.

Impactul asupra mediului este unul pozitiv; se vor utiliza materiale reciclabile sau reciclate.

Potențialul de replicare este explicat prin:

1. Proiectul are potențial de a fi implementat la nivelul tuturor instituțiilor care lucrează cu copii din Valea Jiului, cu precădere în zonele urbane marginalizate;
2. Proiectul este cu impact pe termen lung, care se adresează unui număr mare de beneficiari, atât din generațiile prezente, cât și din cele viitoare;
3. Locul de joacă ca spațiu public creează un mediu sănătos, caracterizat prin încurajarea vieții sociale;
4. Astfel, proiectul va continua cu amenajarea spațiilor de odihnă pentru părinți și bunici, plantarea unor pomișori ornamentali, care va conduce în final, la realizarea unui parculeț.

Parteneri: Școala Gimnazială „Sfânta Varvara” Aninoasa, Primăria Aninoasa, Centrul Comunitar

„Speranță pentru Colonie” - Petroșani.

Promovarea și vizibilitatea proiectului:

1. Promovare în: mediul universitar, internet, grupuri de socializare, forumuri instituții de arhitectură și organizații studențești: Facultatea de Arhitectură din Timișoara, Universitatea de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu din București, Facultatea de Arhitectură din Cluj;
2. Expoziție rezultate Module de Educație și Implementare;
3. Eveniment inaugurare spații de recreere.

Misiunea profesiei didactice care este un ansamblu de așteptări și cerințe, și pentru a se considera că îndeplinește îndatoririle profesionale la un nivel calitativ acceptat de comunitate și societate, trebuie ca în fiecare clipă să exploreze și să modeleze ținutul de mici conștiințe, pentru siguranța și satisfacția formării unei construcții sigure a viitorului.

Cred în misiunea mea și continui să explorez și să modelez.

Păunescu Iuliana
Colegiul Național Pedagogic
„Regina Maria”
Deva

***Cadrul didactic -
misiune nobilă în formarea
personalității elevilor***

A fi profesor înseamnă un risc asumat. Și asta deoarece pregătirea pentru a predă, pentru a-i învăța pe alții cum să învețe este o operă niciodată încheiată și care implică multă răbdare, multe momente de incertitudine, de descurajare și multe ore de studiu, iar rezultatele nu pot fi măsurate nici cantitativ și nici imediat. Totuși, la capatul acestui drum te pot aștepta multe bucurii și satisfacții.

Profesia de cadru didactic implică o serie de responsabilități, roluri, deziderate, calități, competențe, care o fac să se distingă de multe alte profesii al căror „obiect” al muncii este omul.

Misiunea cadrelor didactice este înaltă, nobilă. Învățătorii și profesorii transmit generațiilor tinere, în mod organizat și planificat, valorile culturale create de generațiile trecute, le îndrumă primii pași în vastul domeniu al științelor, veghează asupra formării personalității lor, asupra orientării lor școlare și profesionale.

În cadrul școlii profesorul este conducătorul activității didactice care se desfășoară în vederea atingerii obiectivelor și competențelor, prevăzute în documentele școlare, dând sens și finalitate educativă tuturor componentelor implicate în procesul de învățământ (informații, mijloace, variabile psihice, etc.). Un aspect esențial în ceea ce privește profesia de cadru didactic îl reprezintă competența profesională care include ansamblul de capacități cognitive, afective, motivaționale și manageriale, care interacționează cu trăsăturile de personalitate ale educatorului, conferindu-i acestuia calitățile necesare efectuării unei prestații didactice care să asigure realizarea competențelor de către toți elevii; iar performanțele obținute să se situeze aproape de nivelul maxim al potențialului intelectual al fiecăruia.

Potrivit raportului către UNESCO al Consiliului Internațional pentru Educație, în secolul XX, în acest prim secol al mileniului III, educația se sprijină pe 4 piloni importanți: a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța să trăiești împreună cu alții și a învăța să fii.

În funcție de această optică, dar și de implicațiile globalizării asupra indivizilor ale problematicii lumii contemporane educatorii din învățământ urmează să îndeplinească roluri noi. Astfel, de exemplu, prin metodologia de aplicare a noului curriculum național, li se cere cadrelor didactice din învățământ să creeze activități (situații de învățare) adecvate competențelor proiectate ținând seama desigur de natura subiectului lecției și de particularitățile clasei sau ale grupeii de elevi.

Ideea nu este nouă în pedagogie, dar rolul profesorului este mai recent, el fiind astăzi explicit („creator de situații de învățare”) și specificat în documentele de proiectare didactică. Evident, cu cât situațiile de învățare vor fi mai bine alese sau imaginate de profesor, cu atât mai interesantă și mai eficace în planul învățării va fi activitatea de instruire.

Un alt rol nou ar fi acela de mediator în procesul cunoașterii sau de consiliere alături de rolul tradițional de transmitător de informații (mai sus menționat), la care nu se renunță, dar a cărui pondere este vizibil în scădere, în cadrul învățământului modern centrat pe competențe.

Echilibrul intelectual și psihic, luciditatea, intuiția, bunul-simț, tactul pedagogic sunt calități indispensabile cadrului didactic. Acestea li se adaugă calități morale: probitatea, obiectivitatea, generozitatea, modestia, blândețea, cinstea, sinceritatea, demnitatea, conștiinciozitatea. Profesorul în calitate de formator trebuie să fie în permanență preocupat de imaginea sa oferită elevilor, aspecte minore ca punctualitatea, valorificarea integrală a timpului lecției, modul de adresare, ținuta, gestică, mimica sunt încărcate de semnificație și au valoare formativă.

Profesorul se implică în activitatea didactică cu întreaga personalitate: motivații, aptitudini, nivel de competență, experiență personală. Arta de a predă nu se reduce la transmiterea cunoștințelor, ci presupune și o anumită atitudine față de elevi, ca expresie a concepției pedagogice asumate și a propriilor trăsături de personalitate. În cadrul activităților didactice se creează multiple raporturi interpersonale între participanți, antrenați cu toții într-un proces constant de influențare reciprocă. Reușita unui profesor depinde de multe ori de natura relațiilor pe care le stabilește cu elevii săi în cadrul acestei interacțiuni, aspect deosebit de important, deoarece multe dificultăți de învățare și educare se datorează unor relații deficitare. Natura relațiilor pe care profesorul le stabilește cu elevii este determinată nu numai de stilul de abordare a activității și de trăsăturile

sale de personalitate, ci și de trăsăturile individuale și de grup ale elevilor. De aceea, profesorul trebuie să aibă abilitatea de a-și cunoaște partenerii de activitate. Empatia profesorului nu înseamnă o cunoaștere de tip analitic, ci capacitatea de a depune un efort imaginativ pentru a-l înțelege pe celălalt, sub aspectul potențialului de care dispune, al atitudinilor și sentimentelor sale, al semnificației conduitei manifestate. Profesorul trebuie să adopte un stil democratic, caracterizat prin relații deschise bazate pe încredere reciprocă și acceptare, reușind astfel să colaboreze cu elevii într-o atmosferă armonioasă, lipsită de încordare. Calitatea procesului instructiv-educativ este dependentă și de relația afectivă dintre profesor și elevi. De aceea este necesar ca fiecare cadru didactic să fie preocupat de cultivarea unor relații bune cu elevii săi.

Învățământul românesc actual are nevoie de „profesori foarte buni” capabili să ofere elevilor lor o educație de calitate. Standardele precizează într-o manieră clară ce trebuie să se înțeleagă prin „profesori foarte buni”. Aceasta înseamnă că ele trebuie să specifice cunoștințele și abilitățile considerate a fi cele mai importante pentru practicarea profesiei didactice, nivelul de stăpânire al acestora, condițiile în care urmează a fi probate și modul în care vor fi măsurate și evaluate aceste competențe.

Specialistii români s-au ghidat în elaborarea standardelor după anumite principii – nucleu care „exprimă concepția actuală asupra conținutului specific al profesiei didactice și asupra calităților unui bun profesor” (Gliga, L.):

1. Cadru didactic este un bun cunoscător al domeniului și al didacticii disciplinei pe care o predă.
2. Cadru didactic cunoaște elevul și îl asistă în propria-i dezvoltare
3. Cadru didactic este membru activ al comunității
4. Cadru didactic are o atitudine reflexivă
5. Cadru didactic este promotor al unui sistem de valori în concordanță cu idealul educațional.

Într-o lume digitală bogată în informații, profesorii nu pot rămâne ancorați în tehnologiile informaționale și de învățare care conduc la școală ca instituție, citire și scriere, cartea și lecția, nici nu pot deveni un impediment spre stăpânirea noilor tehnologii de dragul vremurilor bune. Profesorii trebuie să fie capabili să detecteze, de însoțire, stimuleze și orienteze învățarea difuză (învățare care este omniprezentă, permanentă, de tip peer-to-peer, deconcentrată, dezinstituționalizată, dar, de asemenea, nestructurată și neregulată), care deschide calea noilor media, rețele și tehnologii, când educația informală și non-formală se extind mai repede decât educația formală. Nu este necesar, nici nu este posibil pentru profesori să călătorească mai departe pe drumul tehnologic decât elevii lor, dar ei ar trebui să știe cum pot face elevii lor această călătorie și unde pot ajunge; în calitate de profesioniști, aceștia ar trebui să fie, de asemenea, persoane care învață active, aceștia trebuie să fie capabili de a lucra în colaborare cu comunitatea din jurul lor, comunitățile de interes a elevilor lor și propria lor comunitate de practică.

Bibliografie

- Albulescu I., Albulescu M., *Predarea și învățarea disciplinelor socio-umane*, Ed. Polirom, Iași, 2000
Cucoș C. (coordonator), *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și gradele didactice*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Polirom, Iași, 2009
Gliga L., *Standarde profesionale pentru profesia didactică*, București, 2002

Pârlișteanu Alexandru
Liceul Tehnologic „O. Densușianu”
Călan

Adaptarea socio-afectivă a copiilor cu cerințe educative speciale

Asistența psihopedagogică și socială a persoanelor cu cerințe speciale constituie un ansamblu de măsuri de natură psihologică, pedagogică și socială în vederea depistării, diagnosticării, recuperării, educării, instruirii, profesionalizării, adaptării și integrării sociale a persoanelor care prezintă o serie de deficiențe de natură intelectuală, senzorială, fizică, psihică, comportamentală sau de limbaj, precum și a persoanelor aflate în situații de risc datorită mediului în care trăiesc, resurselor insuficiente de subzistență sau prezenței unor boli cronice sau a unor fenomene degenerative care afectează integritatea lor biologică, fiziologică sau psihologică.

Regulile care trebuie să susțină egalizarea șanselor persoanelor cu deficiențe se referă la sporirea gradului de conștientizare a problematicii acestor persoane, la îngrijirea medicală și reabilitarea acestora, la accesibilitatea acestor persoane în mediul fizic înconjurător, etc. În ce privește educația, fiecare stat este responsabil de asigurarea șanselor egale la educație preprimară, primară, secundară, pregătire profesională sau educație superioară a copiilor, tinerilor și adulților, facilitarea învățământului integrat, flexibilizarea, îmbogățirea și adaptarea curriculum-ului școlar, pregătirea continuă a personalului didactic și de specialitate, încurajarea comunităților la folosirea și dezvoltarea propriilor resurse pentru a asigura educația la nivel local a persoanelor cu handicap.

Educația integrată atrage, în mod serios, atenția asupra câtorva condiții de bază ce trebuie îndeplinite, ca niște veritabile etape ce trebuie atent respectate:

- identificarea și înregistrarea resurselor interne, în ansamblul lor, ale unității de învățământ integrate;
- inventarierea, dintre toate aceste resurse interne, a acelor în principiu adecvate educabililor cu nevoi speciale, fără, o subcategorizare riguroasă a acestora pe tipuri de deficiențe, disabilități, nevoi etc.
- identificarea și consemnarea resurselor comunității, ca resurse externe, disponibile în orice moment (din partea altor unități școlare, din partea autorităților locale administrative sau de resort, a diferitelor firme, companii, a O.N.G.-urilor și diverselor asociații, din partea părinților, a rudelor, din partea oricui este interesat să sprijine integrarea educativă).

Integrarea educativă recurge la trei mari categorii de resurse: materiale, acțional-suportive și umane. Aceste din urmă resurse sunt, de departe, cele mai importante pentru integrarea educativă, fie și numai pentru că ele sunt direct implicate în resursele tip-servicii și tot ele activează, practic, resursele materiale, altminteri inerte, doar potențiale.

În opinia generală, resursele umane din sfera educației sunt asociate, aproape exclusiv, cu personalul didactic, cu educatorii și cu prestația directă a acestora, sub forma serviciilor instructiv-educative propriu-zise, nemijlocite: predare, ocazionarea și provocarea învățării, evaluarea etc. Iar, fiecare dintre aceste persoane au, sau ar trebui să aibă, propriile resurse personale, individuale care, la rândul lor, se structurează pe două registre, de preferat coroborate, valorificate împreună într-o manieră sinergică:

- Mentalitatea (atitudinea față de integrarea educativă);
- Competența profesională (pregătirea de bază, inițierea și experiența în maniera abordativ-procedurală a educației integrate).

În integrarea educativă se pleacă de la premise și idei optimiste într-un mod rațional în ceea ce privește căutarea, găsirea, potențarea și valorificarea resurselor umane, conform axiomei: "Cea mai la îndemână, cea mai importantă, dar și cea mai irosită, neluată în seamă resursă este chiar creativitatea, inadecvat încurajată și folosită a educatorilor" (Miclea, M.1994).

Noul model al educatorului mediator al culturii școlare, spre deosebire de cel vechi care doar știe și aplică ce știe, impune ca acesta să "știe că nu știe încă totul și face tocmai pentru a adăuga mereu ceva la ce știe pentru a putea face mereu ceva mai mult, mai bine." (Jinga I., Negreț, I., 1994)

Nu a existat vreo epocă în care să nu se fi înțeles că afectivitatea joacă un rol important în procesul învățării. Interesele, trebuințele și motivațiile copilului, cu atât mai mult ale copilului cu nevoi speciale generate de un handicap sunt, în primul rând, o problemă de afectivitate, nu de intelect. Procesul de exprimare a simțămintelor, în moduri care promovează sănătatea emoțională și nu lezează copilul, nu este un proces simplu. El constituie unul dintre cele mai importante obiective pentru educatoare, în activitatea sa cu copilul cu

cerințe speciale.

Domeniul afectiv, cu întreaga sa gamă de trăiri emoționale, se dezvoltă în procesul relațiilor interpersonale dintre copil și adult. Socializarea copilului se produce în strânsă legătură și unitate cu dezvoltarea lui cognitivă. Rolul scolii este de a nu lăsa copilul cu cerințe speciale să se orienteze singur în multitudinea de fapte și atitudini ce se manifestă în jurul lui, ci de a organiza o ambianță potrivită, din care copilul să se alimenteze cu impresii pozitive, necesare evoluției sale normale.

Procese afective reflectă raporturile ce se stabilesc între copii, în relațiile lor interpersonale, între copii și obiectele, lucrurile, fenomenele realității, în funcție de specificul împrejurărilor existente la un moment dat. Procesul explorării lumii înconjurătoare, ca și procesul socializării, cunosc o traiectorie diferită și mult încetinită în cazul copiilor cu cerințe speciale. Preferințele și respingerile față de ceilalți se manifestă în funcție de divergența trăirilor afective ale acestora. Se știe că trăirile emoționale ale acestor copii au dimensiuni sensibil diferite, centrate mai ales pe propria persoană. Varietatea stărilor afective și a reacțiilor emoționale este mai săracă, iar acestea din urmă au, adesea, o foarte pronunțată încărcătură impulsivă. Ele sunt difuze, nediferențiate și implică un mare consum de energie nervoasă. Doar socializarea afectivă, prin modelul oferit de cadrul didactic și relaționarea cu grupul, va reuși să tempereze și să nuanțeze trăirile.

Se cunosc, cu siguranță, cele două categorii de condiții ce trebuie luate în considerare, în cazul instruirii proiectate: pe de o parte, condițiile interne-predispozițiile, aptitudinile, adică ceea ce depinde de copil, și, pe de altă parte, condițiile externe-metode, materiale, stimuli exteriori, adică ceea ce este independent de copil.

Organizând în mod adecvat condițiile externe, educatorul se poate aștepta să declanșeze și să dirijeze, în sensul dorit, condițiile interne de dezvoltare. Această organizare ia în calcul următoarele repere:

- Caracteristicile personale ale unui copil cu nevoi speciale;
- Scopul și obiectivele urmărite;
- Consecvența –atitudinea de a persevera după obținerea unor rezultate;
- Reacția la împotrivire, în condițiile în care această categorie de copii se împotrivesc sarcinii de rezolvat atunci când a cunoscut eșecuri.

Este esențială organizarea activității astfel încât să fie evitate demobilizarea sau stresul, tendințe care le sunt specifice acestor copii. În principiu, este vorba de importanța actului declanșării principalelor elemente motivaționale: interesul față de ceea ce urmează a se întâmpla, dorința de activitate, atenția, activismul propriu-zis. Este vorba de condiționări ale comportamentului prin sancțiuni pozitive.

Prezentarea sarcinilor de lucru și a condițiilor de realizare a acestora (informațiile necesare, materialele, tehnica de lucru, timpul alocat realizării sarcinii) va fi urmată de o dirijare nemijlocită pe care educatorul trebuie să o acorde cu precădere copilului cu nevoi speciale, cel care, alături de copiii cu ritm lent sau cu lacune de învățare, se află în pericol de a nu reuși să rezolve sarcina.

Prin natura deficienței sale, copilul este dependent, în mare măsură, de adultul de alături (părinte, educator) iar, mai apoi, urmare a socializării secundare în cadrul colectivității de copii și a conștientizării de către aceștia a necesității de a-l ajuta pe colegul vitregit de soartă, el devine dependent și de copiii din clasă. Complexitatea demersului educațional constă, în acest caz, pe de o parte, în a conduce perceperea handicapului de către copiii spre acceptarea lui ca pe un fapt de viață care le poate oferi lor prilejul de a-și dovedi prietenia, generozitatea, afecțiunea față de colegul lor. Pe de altă parte, este complicat, dar nu imposibil de dirijat, procesul percepției, de către copilul cu cerințe speciale, al ajutorului oferit de copii, fără a se simți umilit, profund diferit și inferior colegilor săi. Este o problemă de atitudine afectuoasă, dar demnă, în care excesele emoționale și excesul de zel mai mult dăunează, decât acționează. Totul se construiește în jurul educatorului, al atitudinii sale față de copilul cu deficiențe. Acesta este modelul atitudinal, copiii vor fi mici replici ale acestuia..

**Adaptarea
socio-
afectivă a
copiilor cu
cerințe
educative
speciale**

Rolul educatorului este de "...a învăța treptat copilul, prin experiențe orânduite cu logică, să deosebească locul său în marea colectivitate a existenței și responsabilitatea față de tot ce-l înconjoară, iar, pe de altă parte, el nu va trebui să reprime în copil nici una din manifestările vieții individuale, atâta timp cât acestea nu sunt susceptibile de a produce vreun rău copilului însuși sau celorlalți."

În cazul jocurilor didactice ce presupun deplasarea în scopul manipulării unor obiecte, mulțimi (selectarea, gruparea, separarea, ordonarea), acești copii sunt motivați să se deplaseze de la locul pe care stau, la panou, de multe ori, fără a invoca oboseala, dacă sarcina de rezolvat conduce la o performanță scontată și, implicit, la aprecierea celorlalți.

Indiferent de natura fenomenului social sau al afecțiunii care-l include pe acest copil într-o categorie aparte, este extrem de importantă cunoașterea particularităților activității cognitive, astfel încât să fie evitat un eventual eșec în rezolvarea sarcinii. Dacă educatorul nu identifică și nu respectă optimul cognitiv al acestui copil, este previzibilă producerea unor eșecuri repetate care îl vor demobiliza pe copil și îl vor readuce la stadiul inițial – cel al neîncrederii în sine care induce timiditate, izolare, frustrare. Este deosebit de importantă, deci, inițierea unui program de recuperare, menit să dezvolte abilitățile perceptiv-motorii..

Copilul cu cerințe speciale vede piedicile, limitele care-l deosebesc de ceilalți copii. Pentru el explorarea mediului implică incidente neplăcute, dificultăți, și devine oarecum încurcat, frustrat, amenințat de situații care nu seamănă în nici un fel cu cele anterioare. În fiecare moment, copilul are nevoie de încurajare, înțelegere și cooperare. Dacă nu este evitat, ridiculizat, nu i se refuză compania acest copil va putea fi condus spre acceptarea problemelor sale și spre depășirea acestora, el va putea deveni mai comprehensibil în ceea ce privește propriile inhibiții, mai tolerant cu sine și, prin dobândirea unei siguranțe mai mari, va deveni mai puțin defensiv, mai liber să perceapă lucrurile fără a le deforma.

Dezvoltarea socio-afectivă, ca și cea intelectuală sunt puternic influențate de ambianța educativă în care evoluează copilul cu nevoi speciale. Rolul scolii de masă este, deci, decisiv.

Bibliografie

Berger, G., *Omul modern și educația sa. Psihologie și educație*, E.D.P, București, 1973.
Jinga, I. și Negreț, I., *Eficiența învățării*, Editura Editis, București, 1994;
Miclea, M., *Psihologie cognitivă*, Editura Polirom, Cluj-Napoca, 1994.

Lucrul în echipă

Petraș Teodora
Colegiul Național de Informatică
„T. Lalescu”
Hunedoara

Tema simpozionului este fantastic de generoasă și asta m-a pus într-o mare încurcătură. Probabil dintre toate disciplinele, informatica este disciplina unde lucrurile se mișcă cel mai repede. De fiecare dată când îmi proiectez planificările calendaristice mă întreb ținând cont evident de cerințele programei ce vreau să știe elevii mei la sfârșitul anului.

Din păcate nu pot spune că și programele se modifică în pas cu cerințele societății.

Discuțiile pe care le port atât eu cât și colegii mei cu foștii elevi ne ajută să aflăm ce doresc marile corporații informatice care își aleg angajații încă de pe băncile facultății; așa am aflat că în afara cunoștințelor de informatică foarte important este ca studentul, absolventul să fie o persoană comunicativă care lucrează foarte bine în echipă.

Învățarea prin proiecte a fost un curs care mi s-a părut foarte dificil și greu de aplicat în condițiile în care materia de la clasă este prea încărcată și elevii nu sunt prea entuziaști atunci când li se propune să lucreze în afara orelor. Această metodă s-a dovedit însă cea care m-a ajutat să lucrez cu elevii. Proiectul își propune prin activitățile sale să sprijine elevii în procesul auto-formării lor, să dezvolte aspecte esențiale ale abilităților de gândire necesare în secolul XXI.

Iată cele mai importante abilități *în contextul prezentat mai sus* pe care această metodă, Metoda proiectului, ne permite să le dezvoltăm elevilor:

- Abilități de comunicare;
- Creativitate și curiozitate intelectuală;
- Abilități de informare și educare media;
- Abilități interpersonale și de colaborare - adaptarea la diverse roluri și responsabilități, lucrul productiv în echipă, exercitarea empatiei;
- Învățare independentă;
- Dezvoltarea personală prin comunicare, cooperare și gestiunea propriei învățări.

Am pornit la drum folosind această metodă cu elevii care doresc să participe la Sesiuni de comunicări științifice. Evident că rolurile în grup au fost asumate de elevi, fiecare a ales să facă ceea ce știa mai bine și colaborarea a fost reușită pentru că participarea la concursuri a fost încununată cu premii.

Am constatat ulterior că liderii grupurilor și-au menținut poziția de lider și în alte activități la care au participat.

Lucrul în echipă și metoda proiectelor sunt două modalități principale de a stimula inițiativa, cooperarea între membrii unei echipe, asumarea de responsabilități.

Bineînțeles că instrumentele multimedia le permit elevilor să colaboreze în vederea finalizării proiectului lucrând fiecare acasă. Totuși am văzut că lucrul în echipă, prezența în aceeași încăpere asigură o comunicare mai eficientă, un schimb mai rapid de informații și mai ales m-am bucurat că elevii au învățat unii de la alții cum să utilizeze diverse instrumente multimedia.

Într-adevăr, noi cadrele didactice suntem constructori ai viitorului. Important este însă să reușim să ne păstrăm dorința de a învăța lucruri noi, de a pune în centrul activității noastre elevul privindu-l ca pe un miracol, o oportunitate de a ajuta la dezvoltarea lui, ajutându-l să învețe să învețe păstrându-și bucuria de copil care descoperă lucruri noi și finalizează ceea ce începe.

Recent am întâlnit un fost elev care la terminarea clasei a XII-a mi-a promis că își va trece proiectul de atestat la informatică pe telefon. A reușit să facă ceea ce mi-a promis, peste 13000 de persoane au descărcat aplicația lui plătind pentru ea. Știți de ce sunt mândră de el, pentru că deși nu și-a luat examenul de bacalaureat decât în această toamnă (matematica bat-o vina) a muncit la această aplicație, a perfecționat-o, a devenit încrezător în propriile forțe, și-a gestionat propria învățare și a reușit. Cu lumină în ochi mi-a spus că a realizat că muncind și matematica devine accesibilă.

Cred că dacă s-ar aplica o propunere mai veche care presupunea o aerisire a programei astfel încât profesorul să aibă suficient timp să lucreze în funcție de nivelul clasei am putea construi un viitor mai bun

**Lucrul în
echipă**

pentru elevi și prin elevi și pentru noi.

Dorința mea de a cunoaște noi modalități de predare și așa cum am mai spus anterior schimbările din domeniul meu – informatica – m-au ajutat să nu mă plafonez și să privesc elevii ca pe o provocare. Mă întreb însă cum pot să schimb atitudinea elevilor care sunt blazați ; băieții care vor să fie șoferi pe tir și fetele hairstylist pentru că se câștigă repede și bine fără efort prea mare (zic ei).

Surpriză, și aceștia lucrează foarte bine folosind metoda proiectului și lucrul în echipă. Este foarte important faptul că lucrând în echipă și primind, alegând sarcini pe care le pot îndeplini capătă încredere în ei și devin mai deschiși, comunicativi.

Lumea contemporană evoluează într-un ritm atât de alert, încât noi profesorii suntem nevoiți să ne actualizăm și îmbunătățim permanent propriul nivel de cunoștințe și tehnicile de predare; informația este multă și aproape la îndemâna tuturor. Cred că important în acest moment pentru a participa la construirea viitorului elevilor (implicit și al nostru) nu mai este transferul de informații ci dezvoltarea abilităților mai sus menționate , cultivarea calităților umane astfel încât elevii să știe să învețe și să aplice ceea ce au învățat. De aceea pledez pentru lucrul în echipă și utilizarea metodei proiectului atunci când este posibil.

***Cadrul didactic,
constructor al viitorului***

**Popescu Anca-Sorina
Popescu Florin-Iosif
Liceul Tehnologic „O. Densușianu”
Călan**

*Profesorul mediocru spune... Profesorul bun explică și
demonstrează... Profesorul perfect inspiră...*
William George Ward

Profesorul deține o poziție cheie în organizarea și conducerea procesului de învățământ. Oricât de variate și de complexe ar fi sarcinile sale, este de netăgăduit că cel mai important rol al său este și rămâne cel didactic. A conduce procesul de învățământ înseamnă a face ceea ce trebuie făcut pentru a se face. De modul cum el își îndeplinește acest rol didactic depind: structura activităților de învățare în care sunt angajați elevii, gradul de implicare a acestora în învățare, participarea activă și responsabilă, dar, mai ales, efectele imediate și pe termen lung ale instruirii și educației școlare. Profesorul devine astfel, formator al personalității elevului, un deschizător de drumuri. Munca didactică a unui inițiator se bazează pe imaginație, inițiative, creație personală, soluții originale.

Un element esențial al măiestriei pedagogice este tactul pedagogic. Acțiunea pedagogică trebuie să respecte măsura: măsură în exigențe, în atitudine și gesturi, în vorbe și în ton, devenind astfel o problemă de tact, de simț al măsurii. Tactul presupune, așadar, autocontrol, stăpânire de sine, sensibilitate, simț al diferențierii, putere de discernământ, capacitate de a reține învățăminte corecte asupra activității și personalității fiecărui elev în parte, de a descifra motivele reale ale conduitei elevilor și de a adopta măsurile cuvenite. Astfel, doar printr-o anume suplețe psihologică, prin capacitatea de a vedea în fiecare copil un exemplar unic și în fiecare situație de instruire ceva nou și original, profesorul devine un model, un creator al viitorului elevilor săi. Aptitudinile, competențele profesionale, personalitatea cadrului didactic, perfecționarea continuă îi asigură acestuia capacitatea de a face față cerințelor mereu reînnoite ale școlii și, totodată ale societății.

Prin "formarea formatorilor", prin alegerea cu grijă și neîncetat a propriilor cadre, școala își asigură continuu propriile condiții de existent și afirmare ca un puternic factor de instruire și educare, de progres al culturii și civilizației. Întrucât evoluția învățământului și a societății sunt supuse mereu unor cerințe noi, se impune o mare mobilitate a cunoștințelor și o înprospătare neîncetată a practicilor școlare, acordarea unei atenții speciale de către profesor, însușirii unor tehnici eficiente de muncă intelectuală. De aceste instrumente cadrul didactic se va servi o viață întreagă, pentru a ține pasul neîntrerupt cu progresele științei, ale culturii, deci, ale viitorului. Este un imperativ major ca educatorul de azi și de mâine să știe să se informeze, să se documenteze în mod curent, să studieze cu profunzime și tenacitate, să valorifice operativ în munca elevilor informațiile noi, să contribuie activ și creator la rezolvarea problemelor complexe cu care se confruntă zi de zi, cu precădere în viața școlii, să devină promotor al noului.

Chezășia îndeplinirii, în cele mai bune condiții, a funcțiilor didactice și educative, culturale și sociale ce îi revin profesorului, o constituie personalitatea și complexitatea profesională ale acestuia.

Progresul, pregătirea elevilor pentru viață, pentru viitor și, totodată, întregul sistem școlar, depind atât de pregătirea și aptitudinile cadrelor didactice, dar mai ales, de calitățile lor umane, pedagogice și profesionale. Așadar, educatorul trebuie să aibă o personalitate puternică, întrucât acesta va influența în mod semnificativ procesul de învățământ și totodată formarea intelectuală și morală a elevilor cu care lucrează. Influența personală a educatorului nu poate fi înlocuită nici de manual, nici de instrucțiuni, nici de pedepse și recompense, nici de noile tehnici moderne audio-vizuale.

Printre calitățile și trăsăturile personalității cadrului didactic se regăsesc dragostea și respectul față de copii și tineri, față de om, în general. Acesta trebuie să dovedească atașament, răbdare față de elevi, împletite cu exigență, cu încredere nelimitată în posibilitățile tânărului. Este necesar, de asemenea, ca profesorul să fie pătruns de un înalt spirit de dreptate, să știe să aprecieze obiectiv și nepărtinitor sânguința la învățătură, purtarea disciplinată a elevilor.

Un adevărat formator de personalități umane, găsește în meseria aleasă, rostul principal al existenței sale. Cadrul didactic deschizător de drumuri, promovează înalte sentimente morale, conștiința răspunderii și

sentimentul demnității personale. La acestea se adaugă calități de voință și trăsături de caracter, care se exprimă în energia, fermitatea și perseverența cu care se străduiește să își îndeplinească sarcinile. De asemenea, printre trăsăturile pozitive de caracter, care dau distinctive personalității profesorului, se numără spiritual de inițiative, stăpânirea de sine, spiritul de disciplină, cinstea și modestia, exigența față de sine. Numai un profesor cu o voință puternică și un caracter ferm, consecvent și perseverent, poate constitui un "model" de imitat, un ideal pentru elevii săi, care fac primii pași către desăvârșirea personalității lor.

În calitate de inițiator, formator al viitorului, în cursul activității practice desfășurate cu elevii, profesorul trebuie să dezvolte variate priceperi și deprinderi, capacități și aptitudini, care pot duce, treptat, la o adevărată măiestrie pedagogică. Prin acestea se pot înțelege capacitatea de a acționa în diferite situații de instruire, astfel încât să se asigure cele mai bune rezultate în pregătirea și educarea elevilor. Măiestria pedagogică nu este un complex de însușiri innăscute ci se dezvoltă ca rezultat al pregătirii și al muncii sistematice și creatoare depuse. Este rezultatul acumulării unei bogate experiențe didactice, al stăpânirii unor variate metode și procedee de predare, devenind astfel o expresie a unor aptitudini sau vocații speciale pentru munca de instruire.

Analizând pas cu pas toți acești factori, orice dascăl trebuie să fie conștient că autentică și eficienta carieră didactică trebuie construită în funcție de acești factori, mai ales de propria lui dorință de a fi util, de a înțelege că el oferă societății servicii pentru educație, servicii ce trebuie să fie de cea mai înaltă calitate. Prin această prismă, profesorul trebuie pas cu pas să-și îndrepte și să-și concentreze întreaga activitate spre propria-i formare și perfecționare. El trebuie să înțeleagă faptul că o carieră didactică este probabil una din puținele profesii care nu încetează odată cu schimbarea hainelor de lucru. El este profesor în fiecare moment și în fiecare conjunctură a vieții sale. El reprezintă lumea civilizată a adultului în mintea și sufletul copilului și al tânărului.

Locul, rolul și activitatea profesorului alcătuiesc un microunivers instituțional de educație, care, pentru a avea rezultate eficiente, implică în mod obiectiv și necesar și o funcție managerială. Profesorul, în general, este implicat și în actul conducerii unității de învățământ prin unele funcții pe care le deține cadrul didactic. Omul de vocație este omul care face din plăcere tot ceea ce face, este omul care-și face datoria, este omul care-și asumă responsabilitatea efectelor acțiunilor sale.

Bibliografie

Cucoș, Constantin, *Pedagogie* (Ediția a II-a revăzută și adăugită)
Gliga, Lucia, *Standarde profesionale pentru profesia didactică* (București 2002)
Sălăvăstru, Dorina, *Psihologia Educației* (Polirom 2004)
Ionescu, Miron, Chiș, Vasile, *Pedagogie Aplicată*
Sălăvăstru, Dorina, *Didactica psihologiei*
www.didactic.ro

Elevul și profesorul - parteneri în educație

**Popescu Tatiana
Liceul Tehnologic „Retezat”
Uricani**

Un management eficient al clasei de elevi se fundamentează pe negocierea sistemului de reguli care funcționează la nivelul acesteia. Negocierea presupune implicarea elevilor, activarea lor, într-un câmp esențial pentru individ, acela al exercițiului democratic. Dacă elevul este subiect ignorat în școală, nu i se va putea cere să manifeste ulterior atitudini și comportamente specifice unui cetățean. Școala un spațiu care trebuie să ofere o densitate mare de oportunități, apte să potențeze „creșterea” elevului.

Acest lucru nu este posibil dacă cele mai multe reguli sunt decise de către adulți, conținutul lecțiilor este frecvent ales de către profesori, iar programa analitică lasă prea puțin spațiu la dispoziție pentru a realiza o adaptare convenabilă a conținuturilor la particularitățile și interesele elevilor.

Parteneriatul și negocierea sunt necesare nu numai pentru a asigura un control eficient al clasei, dar și pentru implicarea elevilor într-un exercițiu esențial al democrației: alegerea și acceptarea responsabilității pentru alegerea făcută. În acest sens, o problemă esențială este aceea a comunicării. Thomas Gordon, care s-a ocupat de problema stabilirii unor relații pozitive între profesor și elev, credea că utilizarea unor modalități de comunicare precise și relativ neutre contribuie la reducerea comportamentelor negative din partea elevilor. Analiza lui Gordon se centrează pe întrebarea: „Cine are o problemă?”. Dacă problema este a elevului, profesorul va trebui să se implice și să ajute la rezolvarea ei – profesorul devine sfătuitor și suporter. În astfel de cazuri, se recomandă ascultarea activă, adică acordarea temporară a propriului punct de vedere la punctul de vedere al partenerului.

Ideea este de a-l ajuta pe elev să găsească singur calea de rezolvare, oferindu-i drept suport simpatia profesorului. Iată câteva elemente care susțin ascultarea activă: nu vorbiți despre dumneavoastră; nu schimbați subiectele; nu dați sfaturi, nu diagnosticați, nu încurajați, nu criticați, nu hărțuiți; nu ignorați sau negați sentimentele celuilalt; apreciați ceea ce simte din ceea ce nu spune și din ceea ce spune; urmăriți comunicarea nonverbală.

Dacă profesorul are o problemă, într-un mod sau altul vor fi afectați și elevii. De aceea, elevii trebuie să fie implicați și în soluționare. De exemplu, dacă nu-și poate desfășura lecția datorită zgomotului și agitației unui grup de elevi, profesorul are o problemă. Tot Gordon recomandă o abordare din partea profesorului care să centreze mesajul pe persoană și nu pe elev: „Sunt dezamăgit de comportamentul tău de pe terenul de sport”, „Sunt dezamăgit pentru că ai rupt cartea colegului”. Nu sunt recomandabile: „Ești leneș”, „Ești un elev care creează probleme”.

Dacă situația nu se schimbă, Gordon recomandă o procedură cu mai multe etape, care îi implică pe profesor și elevii în cauză deopotrivă. Această procedură este tipică pentru o anumită modalitate care, în jocurile de putere, se numește „tactică fără învinși” sau „strategia victorie/victorie”. Avantajele acestei strategii sunt: îmbunătățirea și consolidarea relațiilor, se descoperă soluții mai bune, când ambele persoane câștigă, ambele susțin soluția.

În conturarea acestei strategii se recomandă câteva elemente: formulați nevoile fiecăruia; încercați să ieșiți în întimpinarea nevoilor elevilor; sprijiniți atât valorile dumneavoastră, cât și pe ale celorlalți; încercați să fiți obiectiv și disociați problema de persoane; concentrați-vă pe corectitudine, nu pe forță; căutați soluții creative și ingenioase; fiți dur cu problema, dar blând cu oamenii.

Procedura lui Gordon cuprinde șase pași: definirea problemei; generarea soluțiilor posibile; evaluarea acestor soluții; a decide care soluție este cea mai bună; a decide cum se poate implementa soluția aleasă; evaluarea eficacității soluției alese.

Implicați într-un asemenea efort, elevii sunt „constrânși” să-și asume responsabilități mult mai mari decât în așa-zisele situații educative „normale”.

Managementul clasei depinde hotărâtor și de imaginea pe care elevii și-o formează despre profesorul eficient. Plecând de la rezultatele unor interviuri și observații, H. Gannaway a ajuns la concluzia că profesorii sunt supuși în mod sistematic unor teste, care configurează următoarea succesiune: poate profesorul să mențină ordinea?, știe să rădă?, îi înțelege pe elevi?

Trebuie să observăm că, în mod aproape instinctiv, chiar dacă profesorul nu vrea acest lucru, un fel de

*Elevul și
profesorul -
parteneri în
educație*

„negociere”, de „acomodare” se produce deja, începând cu primele întâlniri ale profesorului cu elevii. Pentru a fi acceptat, un profesor trebuie să obțină răspunsuri pozitive la cele trei întrebări anterioare.

Încercând să descopere „imaginea” unui profesor care, deși păstrează ordinea, este agreat de elevi, R. Nash a ajuns la concluzia că: elevii îi privesc favorabil pe acei profesori care păstrează ordinea, sunt stricți și pedepsesc indisciplina; pe acei profesori care-i țin ocupați, le dau exemple, îi ajută și se fac înțeleși; care sunt interesanți, neobișnuiți, aparte; care sunt cinstiți, consecvenți și nu favorizează pe nimeni; care sunt prietenoși, amabili și glumesc.

În urma unor cercetări ample M. Saunders a schițat și el „portretul” profesorului agreat: este hotărât și se controlează pe el însuși; știe ce vrea să predea și verifică dacă elevii învață; ia măsuri pozitive atunci când elevii nu progresează în mod adecvat; este sensibil la reacțiile elevilor săi și încearcă să adopte un comportament adecvat; încearcă să înțeleagă punctul de vedere al celui care învață; arată respect față de elevii săi; se preocupă de toți elevii săi.

Un management adecvat al clasei trebuie să țină cont și de anumite diferențe la nivelul elevilor, diferențe care vor genera în mod firesc în așteptări diferite în raport cu rolul profesorului. Cele mai importante diferențe sunt: diferențe de vârstă; diferențe de abilitate; diferențe de sex; diferențe de statut socio-economic; diferențe culturale. Toate acestea pot crea un câmp de tensiuni greu de aplanat, dacă profesorul le ignoră sau nu este capabil să le facă față.

Dacă am fi puși în situația de a recomanda un anumit tip de relație profesor-elev, fără îndoială că ne-am opri asupra celei democratice. Relația de tip democratic se caracterizează în principal prin spirit de colaborare, de cooperare ce se bazează pe existența unor interese comune. În grupurile democratice relațiile dintre elevi sunt relaxate, aceștia sunt antrenați în stabilirea scopurilor activităților, a mijloacelor de realizare precum și în alegerea metodelor de parcurs. Profesorul va încerca să devină un membru obișnuit al grupului care va sugera anumite idei fără să le impună, iar grupul va fi cel care va decide. Stilul de leadership democratic va induce motivație superioară care va înlătura tensiunea și agresivitatea și va asigura eficiența grupului. Relațiile interpersonale pozitive vor susține dinamica activității. În grupurile democratice elevii pot solicita sfaturi din partea profesorului dar nu sunt obligați să le aplice, se vor putea asocia în subgrupuri în vederea desfășurării unei activități, cunoscându-i toate secvențele ce trebuie parcurse până la finalizare. Inițiativa, curajul, spiritul de independență, dorința de colaborare sunt alimentate de un asemenea tip de lider. Să nu uităm că în procesul de colaborare profesor-elev avem de-a face cu un om format și cu alții în formare care au totuși nevoie de orientare, de îndrumare. De aceea, profesorul chiar dacă nu se implică uneori direct în acțiunile întreprinse de elevi, el veghează ca acestea să-și păstreze un anumit caracter, să nu depășească limitele psiho-fizice de vârstă și individuale. Relația dintre profesor și elevi este în acest caz o relație de muncă în care fiecare știe exact ce are de făcut, știe să respecte pe celalalt și să-l ajute la nevoie. Profesorul este cel care organizează activitatea, mai bine zis, creează condiții pentru buna desfășurare a unei activități care să permită și să ceară în același timp elevilor inițiativă, creativitate, independență, dorință de reușită. Tipul democratic este expresia unei forme superioare a tactului pedagogic. Acest tip își câștigă prestigiul prin apropierea față de elevi care este dinamică, creatoare și facilitează autonomia și independența elevilor.

Bibliografie

Anghel, P., (2003) *Stiluri și metode de comunicare*, Editura Aramis, București
Iucu, R., (2000) *Managementul și gestiunea clasei de elevi*, Editura Polirom, Iași
Stan, E., (1999), *Profesorul între autoritate și putere*, Editura Teora, București

Profesorul, cheia viitorului educației

**Popescu Mihaela Mirela
Colegiul Tehnic de Transport
Feroviar „A. Saligny”
Simeria**

Educația este unul dintre fenomenele care a apărut odată cu societatea umană, suferind pe parcursul evoluției sale, modificări esențiale. Educația viitorului are ca scop dezvoltarea conștientă a potențialului biopsihic al copilului și formarea unui tip de personalitate solicitat de condițiile prezente și de perspectivă ale societății.

În aceste condiții, consider că, în construirea viitorului din punct de vedere al educației, rolul primordial îl are profesorul. Activitatea didactică a profesorului modern, depășește termenii de: vocație, talent, măiestrie, prin faptul că presupune însușirea unui sistem complex de cunoștințe teoretice, formarea unor deprinderi, abilități, competențe, calități și asumarea unor roluri, într-o manieră riguroasă și controlată.

Se știe că profesiunea didactică este asociată cu diferite roluri: proiectare, managementul și organizarea activităților de învățare, consiliere psiho-educatională, managementul clasei de elevi, comunicare cu elevii, părinții și colegii, dezvoltare profesională de-a lungul vieții, participare la perfecționare, aduce inovații în școală, oferă servicii educaționale pentru comunitate etc.

Rolurile profesorului, descrise de către Adrian Nicolau sunt:

- calitatea de educator - „profesorul trebuie să se dedice transmiterii și cultivării valorilor morale, a dezvoltării unor sentimente pozitive atât față de sine cât și de ceilalți, a deprinderii unor comportamente de cooperare, de manifestare liberă, creatoare”, excluzând „dirijismul, autoritarismul, etichetarea, marginalizarea, neîncrederea, suspiciunea, agresivitatea;
- organizator al procesului de predare-învățare-evaluare – profesorul modern trebuie să fie un profesionist, un foarte bun cunoscător atât al domeniului de specialitate, cât și al celui psihopedagogic;
- funcția de partener al educației - vizează relațiile educative pe care personalul didactic trebuie să le stabilească împreună cu alți factori educativi (părinții elevilor, alte instituții educative;
- membru al corpului profesoral – fiecare cadru didactic trebuie să: participe activ la viața școlii, ca și organizație; să colaboreze cu colegii la creșterea actului educativ și la menținerea climatului optim educativ în școală; la pozitivarea imaginii școlii prezentată de mass-media prin cultivarea unor valori autentice; aibă o atitudine responsabilă față de propria pregătire și față de pregătirea elevilor.

Shaun Gallagher a identificat trei tipuri de roluri ale laturii pedagogice ale cadrelor didactice și anume:

- de executor, de aplicant al planurilor și al programelor școlare, al scopurilor obiectivelor cuprinse în paginile acestora;
- de persoană - resursă în rezolvarea problemelor emoționale și motivaționale ale elevilor;
- de facilitator al dezvoltării cognitive și morale ale elevilor.

Anita E. Woolfolk a realizat o altă clasificare a rolurilor aferente statutului cadrelor didactice:

- de expert în actul de predare-învățare, de transmitător de cunoștințe, dar și de metode și de stiluri educaționale;
- de lider în clasa de elevi;
- de manager, de persoană care supraveghează, dirijează și organizează activitățile desfășurate în clasă;
- de model sociomoral pentru elevi, de transmitător de valori și de atitudini;
- de profesionist care analizează, studiază și interpretează fenomenele psihosociale din clasă.

Dar, pe lângă activitatea didactică profesorul desfășoară și o activitate extrașcolară sau cultural-educativă, participă la evenimentele și frământările social-culturale ale timpului în care trăiește și ale poporului din care face parte, profesorul fiind un pedagog social, animat de grija pentru ridicarea gradului de cultură și al națiunii sale.

Cele două laturi ale activității sale, școlare și extrașcolare, nu numai că se presupun, dar se și întregesc și se completează reciproc, imprimând acestei profesiuni un rol sporit în progresul școlar.

Tot profesorul este cel care stimulează curiozitatea naturală și interesul elevilor pentru descoperire, cel care îndrumă și încurajează activitatea de organizare a datelor culese, a cunoștințelor reactualizate în vederea

**Profesorul,
cheia
viitorului
educației**

aplicării lor la soluționarea problemelor date, lăsându-le: libertatea de examinare ori de analiză critică a conținutului unui text, independență, operativitate și rapiditate sau semiautonomie a învățării. Astfel, el este cel care oferă explicații, dă lămuriri, răspunde la întrebări, caută să-i ajute să evite devierile, încercările fără obiect, eventualele erori.

Responsabil al actului educațional, profesorul, orientează ceea ce elevii au de făcut, devine ghid al demersului lor euristic, canalizându-i în direcția obținerii rezultatelor așteptate.

Pe de altă parte, profesorului poate să fie analizat și din perspectiva relației profesor-elev. Având în vedere valorile societății contemporane (libertate, responsabilitate, toleranță, cooperare), se impune o nouă abordare a relației profesor-elev- angajarea afectivă și efectivă în procesul educațional; recunoașterea reciprocă a „dreptului de a fi altfel” și valorizarea fiecărei ființe umane în parte; promovarea autenticității și sincerității – a fi tu însuși este mai important decât a avea dreptate.

Educația se sprijină pe patru piloni importanți: a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța să trăiești împreună cu alții și a învăța să fii. În funcție de această optică, dar și de implicațiile globalizării asupra indivizilor, ale problematicii lumii contemporane, profesorii urmează să îndeplinească roluri noi. De exemplu, prin metodologia de aplicare a noului curriculum național, li se cere profesorilor să creeze activități (situații) de învățare adecvate obiectivelor proiectate, ținând seama de natura subiectului lecției și de particularitățile clasei sau ale grupei de elevi. Ideea nu este nouă în pedagogie, însă rolul profesorului este mai recent, el fiind astăzi formulat explicit și specificat în documentele de proiectare didactică. Evident, cu cât situațiile de învățare vor fi mai bine alese sau imaginate de profesor, cu atât mai interesantă și mai eficace în planul învățării va fi activitatea de instruire.

De asemenea, profesorul este astăzi un veritabil agent al schimbării, pregătindu-și elevii în această perspectivă, care se constituie tot mai mult într-o dimensiune a omului contemporan.

Nu în ultimul rând, profesorul este chemat să se implice în luarea deciziilor de politică educațională la diferite niveluri, precum și în procesul complex, dificil de inserție profesională și socială corespunzătoare noilor condiții. O seamă de roluri noi derivă și din implicațiile educației permanente asupra programelor școlare. Acestea tind să se integreze atât în plan orizontal, cât și pe verticală, să fie centrate pe valori, atitudini și motivație, să cultive independența, propria responsabilitate, flexibilitatea, facilitând dezvoltarea oamenilor.

Specialiștii au hotărât că stilul cel mai potrivit este „stilul centrat pe elev”, concretizat pe: nevoile, trebuințele și dorințele acestuia, situație în care, profesorul devine: „pedagog care nu impune informații științifice, idei, opinii, ci care adoptă o manieră nondirectivă, diferențiată, individualizată în realizarea demersului de predare-învățare; proiectant, tutor, manager, moderator, organizator, persoană care proiectează, simulează, organizează, orientează, reglează și ameliorează activitatea de cunoaștere desfășurată de elevi; mediator al învățării, facilitând legătura dintre cunoaștere și acțiune; partener al elevului într-o relație educațională interactivă; coordonator, consilier al elevilor în munca lor personală, în orientarea lor legată de utilizarea timpului de lucru, de folosirea optimă a materialelor, a mijloacelor; valorizator al schimburilor intelectuale și verbale realizate în cadrul instruirii; persoană resursă pentru organizarea și derularea activităților propuse de/pentru elevi; transmitător de informații, de atitudini, principii; agent, autor și autor în derularea demersurilor educative; evaluator, care pune în practică metode, tehnici de evaluare și care încurajează, susține eforturile de învățare ale elevilor”.

În concluzie, profesorul este cel care construiește viitorul.

Bibliografie

- Cucoș, C. (coordonator), *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2009
Bontaș, I., *Pedagogie. Tratat*, ediția a V-a revăzută și adăugită, Editura BIC ALL, București, 2001
Nicola, I., *Pedagogie*, Ediția a II-a îmbunătățită și adăugită, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1994
Popovici, D., *Didactica. Soluții noi la probleme controversate*, Editura Aramis, București, 2000

Formarea continuă a cadrului didactic

**Rebegea Renata
Grădinița P.P. nr. 3
Petroșani**

Echilibrul intelectual și psihic, luciditatea, intuiția, bunul-simț, tactul pedagogic sunt calități indispensabile cadrului didactic. Acestea li se adaugă calități morale: probitatea, obiectivitatea, generozitatea, modestia, blândețea, cinstea, sinceritatea, demnitatea, conștiinciozitatea. Profesorul în calitate sa de formator trebuie să fie în permanență preocupat de imaginea sa oferită elevilor, aspecte minore ca punctualitatea, valorificarea integrală a timpului lecției, modul de adresare, ținuta, gestică, mimica sunt încărcate de semnificație și au valoare formativă. Talentul pedagogic asociat cu ansamblul capacităților care determină competența profesională și ansamblul calităților personale conferă acea măiestrie pedagogică care definește profesia de educator sau cadru didactic. Se consideră că „a fi profesor” trebuie înțeles în sensul de „a deveni profesor” adică de a transforma meseria într-o carieră.

Devin profesori „excelenți” acei profesori care știu cum să le capteze elevilor atenția și să le-o mențină pe tot parcursul lecțiilor, să formuleze cu claritate competențele urmărite în cadrul fiecărei activități didactice, să reactualizeze cunoștințele anterioare necesare învățării, să predea accesibil și convingător noile cunoștințe, să creeze situații de învățare adecvate, să dirijeze învățarea și să obțină feed-back, ori de câte ori este nevoie, să evalueze prin metode variate.

Formarea continuă a cadrului didactic este reglementată și obligatorie. Aceasta trebuie să asigure evoluția în carieră a cadrului didactic, perfecționarea în acord cu propriile nevoi dar și cu ale elevului și ale societății. Principala direcție în care prin formarea continuă trebuie să se realizeze schimbarea în educație este următoarea: „Profesorul este figura centrală a reformei educaționale contemporane. El trebuie să renunțe la rolul său tradițional și să se transforme într-un planificator al activităților de grup, într-un facilitator al interacțiunii elevilor și într-un consultant. El este cel care trebuie să știe să-și alieze computerul în acțiunea educativă, să facă din acesta un puternic catalizator al interacțiunii agreabile. Acest profesor care se transformă este și profesorul de discipline socio-umane”.

O noutate în Legea Educației Naționale se referă la dezvoltarea profesională calificarea competențelor de excelență după obținerea gradului I. Cadrul didactic cu „performanțe deosebite în activitatea practică și managerială poate dobândi titlul de profesor emerit”. Un titlu care se dorește a fi cât mai aproape de profilul profesorului ideal și care presupune: competență științifică, competență culturală, competență comunicatională și relațională, competență motivațională, competență inovațională și competență socio-morală.

Calitățile unui bun profesor nu se referă doar la competența sa didactică, ci și la capacitățile empatice și sociale. Astfel, a avea competențe de specialitate – în funcție de domeniul predat și pedagogice este important, dar nu de ajuns pentru a fi într-adevăr un profesor apreciat de către elevii săi. În primul rând, calitățile unui bun profesor implică a avea anumite abilități sociale de a pătrunde în viața interioară a grupului de elevi, abilități empatice, de a înțelege copiii și a putea privi lumea prin ochii lor, și nu în ultimul rând, valori superioare, căci profesorul este un model pentru elevii săi (sau ar trebui să fie). Pare imposibil? Un asemenea profesor perfect este un specimen rar, din păcate, și aceasta deoarece este nevoie ca persoana care se hotărăște să devină profesor să ia această decizie în baza unei vocații interioare, a unui ideal de a forma mințile tinere. În schimb, de multe ori se ia decizia pentru o carieră în învățământ din rațiuni pur practice – inexistența unui alt loc de muncă mai bun, statutul social apreciat.

Astfel, printre calitățile unui bun profesor, cele mai importante sunt tactul și talentul pedagogic, capacitatea de a forma mintea tinerilor, de a preda în mod creativ și de a nu se limita doar la un monolog plictisitor. De multe ori, nu ceea ce spune un profesor este important, ci modul în care o spune. Predarea unei lecții printr-un lung monolog (cum, din păcate, încă se întâmpla de cele mai multe ori) nu stârnește interesul elevilor, mai mult, îi deranjează pe aceștia, căci se simt complet ignorați în aceasta interacțiune într-un singur sens. Modul în care un profesor comunica cu elevii săi este esențial, iar dacă acesta găsește moduri atractive de a prezenta informațiile îi încearcă o interacțiune adevărată cu elevii săi, rezultatele se vor observa imediat. Printre calitățile unui bun profesor, dragostea pentru copii este esențială. Un bun profesor are o vocație interioară pentru comunicarea adecvată a informației, dar el trebuie să iubească și să înțeleagă copiii.

*Formarea
continuă a
cadrului
didactic*

Atitudinea profesorului fata de copii pune amprenta asupra relațiilor în clasa, iar daca acesta le arata elevilor sai dragoste, respect și înțelegere, procesul didactic va fi mult simplificat.

Empatia este si ea foarte importanta când se vorbește despre calitățile unui bun profesor: acesta trebuie să cunoască psihologia tinerilor, să știe cum funcționează mintea lor și în primul rând sa poată să îi înțeleagă pe copii. Empatia înseamnă intuiție, înțelegere, a putea să pătrunzi în lumea interioara a copilului sau a tânărului si a putea sa privești lucrurile (și) din perspectiva sa. Înseamnă și a putea sa îți cunoști cat se poate de bine fiecare elev si sa preconizezi care dintre ei va manifesta anumite dificultăți în anumite situații. Nu este o calitate prea des întâlnită.

Printre calitățile unui bun profesor se afla si competentele sociale: un profesor care știe să comunice cu elevii săi trebuie să fie sociabil, dezinvolt, deschis, să aibă abilități de relaționare dezvoltate. Un profesor introvertit și închis în sine nu va avea vreun rezultat și nu va impresiona prin nimic pe elevii săi. Este important să poți stabili o relație adevărată, bazată pe comunicare deschisa, respect reciproc si chiar atașament pentru a avea un efect vizibil asupra minților tinere. Relația profesor-elev nu trebuie să rămână închisată în modelul autoritar. Gândiți-vă la profesorul vostru preferat: nu era oare acela care știa cum sa vorbească cu elevii, care era capabil să facă și glume, care impunea respect nu prin teama si pedepse, ci tocmai prin respectul pe care îl acordă el însuși elevilor? Acest gen de profesor se face iubit și influențează impresionant de mult pe copii, astfel încât chiar dacă predă o materie în general respinsă de către cei mici, aceștia vor ajunge să o placă prin asocierea acesteia cu profesorul! Același mecanism funcționează din păcate și în sens invers: dacă un profesor se face detestat de către elevi, aceștia vor ajunge să urască și materia asociată cu persoana acelu profesor!

Alte calități ale unui bun profesor: abilități organizatorice, capacitatea de a organiza materia predată în segmente ușor de corelat, de a pregăti fiecare lecție astfel încât sa fie mai accesibila, dar si mai interesanta pentru elevii săi. Și mai mult, capacitatea de a tine fiecare lecție într-o maniera interactiva, care sa implice elevii si sa le ceara opinia. Daca elevul este integrat în predare, daca i se cere părerea și se tine cont de aceasta, el va deveni incontestabil mai atent la informațiile oferite.

Legat de aceasta, calitățile unui bun profesor includ si tact, măiestrie pedagogica si talent oratoric. Amintiți-va de acei profesori care va dictau lecția pe un ton monoton atât de plictisitor, încât nu va lipsea decât o perna sa adormiți! Daca profesorul știe nu numai in ce forma sa prezinte informația, ci si cu ce tonalitate si volum sa o prezinte, atunci va capta în mod sigur atenția elevului.

În concluzie, un profesor model ar trebui astfel sa își formeze un stil pedagogic democratic si nu autoritar, sa tina cont de nevoile elevului, nu numai de obligațiile lui, sa aibă acea vocație pentru cariera lui, vocație ce înseamnă atât motivație interioara, cat si dragoste pentru copii. Printre calitățile ideale ale unui bun profesor se numără si talentul pedagogic, abilitățile sociale și empatice si capacitatea de a relaționa nu doar cu clasa de elevi, ci si cu fiecare elev în parte.

Copiii au nevoie de afecțiune, securitate si de stima de sine, iar aceste nevoi trebuie asigurate atât în mediul familial, cât și în cel școlar, asta pentru o dezvoltare personala armonioasa a viitorului adult. Un profesor – cum din nefericire sunt mulți – care își ignora elevii, îi ironizează, este nervos si se bazează exclusiv pe autoritatea sa, nu numai ca nu va avea rezultate didactice bune, ci va afecta si dezvoltarea personalității copilului.

Cadru didactic, constructor al viitorului

Sava Camelia
Colegiul Național de Informatică
„T. Lalescu”
Hunedoara

Să lucrezi cu copii este un dar, deoarece copii, indiferent de vârstă, răspund firilor deschise. Ca și cadru didactic, cel puțin jumătate din zi sunt înconjurată de ei, de visele lor, de dorințele lor, de grijile lor, și, nu în ultimul rând, de problemele lor. Și ei așteaptă de la mine înțelegere, imparțialitate și să le predau într-o atmosferă destinsă și prietenească.

Am marea șansă să lucrez cu adolescenți. Sunt tumultuoși și plini de idei. Își doresc multe de la viață, și, dacă se poate, imediat. Și, uite așa, pe băncile școlii, tinerii noștri învață în primul rând să aibă răbdare. Răbdare atât cu ei înșiși, cât și cu colegii lor, răbdare să asculte, să adune informații și să studieze, răbdare să ducă un lucru la bun sfârșit.

Răbdarea este o calitate majoră a oricărui cadru didactic. Persoana de la catedră dă ritmul, calmul și strălucirea unei ore. Și într-o clasă sunt multe firi diferite: unii doresc să lucreze și sunt atenți, alții au nevoie de încurajări și abia după ceva timp încep să reușească câte ceva, alții nu doresc să lucreze nimic, iar alții sunt copleșiți de grijile și evenimentele din propriile familii. Și profesorul trebuie să-i conducă pe toți și să aducă lumină în mințile lor, cu multă răbdare și fermitate.

Tinerii sunt dornici să-și ia zborul, dar profesorul știe că este un timp pentru acumularea informațiilor, pentru sedimentarea acestor informații și, abia după aceea, este timpul pentru luarea hotărârilor. Și atunci, tot profesorul este cel care vorbește atât cu elevii cât și cu părinții, și, de multe ori reușește să arate direcțiile bune. Și acest dialog ce se menține ani de zile formează modul de interacțiune al unui tânăr cu lumea, cu persoane care gândesc altcumva decât el, care au un alt mod de abordare a evenimentului respectiv. Și, după mai mulți ani după ce a terminat școala, acel tânăr își poate abate pașii pe la școală ca să vorbească cu profesorii care l-au marcat și pe care îi are la suflet, și le mulțumește pentru că l-au format. Sau, acel tânăr te poate opri câteva momente pe stradă, sau la un magazin, cu întrebări frumoase: "Ce mai faceți? ...Vă mai amintiți de mine? ...Sunteți bine?"

Fiecare profesor impune elevilor anumite reguli la orele sale. Regulile sunt foarte strânse de educație. Nu există educație fără reguli și constrângeri. Cu ajutorul lor reușim să comunicăm mai bine cu elevii, și, pe de altă parte, elevii trebuie să se adapteze acestor reguli, să țină cont de regulile fiecărui profesor, chiar dacă unora nu le face o deosebită plăcere. Să respecti pe cei din jurul tău și să comunici într-un mod civilizat este un lucru bun. Iar la aceste calități profesorii își aduc din plin contribuția.

Profesorii sunt acei oameni care îi învață pe elevi să lucreze temeinic și să știe să se verifice, să fie atenți la detalii. Cum? De multe ori elevilor li se dă să pregătească o anumită temă. Profesorul îi alocă respectivei teme un timp suficient pentru ca toată lumea să reușească să o ducă la bun sfârșit. Elevii încep să lucreze, și, unii, într-un timp extrem de scurt spun că au terminat. Dar, la o examinare sumară, apar tot felul de greșeli, sau, se mai pot aduce multe îmbunătățiri. Profesorul întoarce elevul la lucru și-l pune să mai modifice o dată, și încă o dată, și încă o dată până când este temeinic făcut. Și astfel elevul învață să fie atent și să nu se pripească.

Informația în ziua de azi este din ce în ce mai multă și mai accesibilă datorită internetului. În acest ocean al informațiilor elevii trebuie să găsească, să știe să aleagă doar informațiile care le sunt de folos în munca lor, și, apoi pe baza acestor informații să construiască ce le-a cerut profesorul. În tot acest timp profesorul este prezent și el ghidează și supervizează munca elevilor. Acolo unde elevii se poticnesc - profesorul este cel care ajută. Dacă elevii au întrebări - profesorul este cel care le răspunde. Și astfel profesorul este cel care îi învață pe elevi să facă față cerințelor, să știe să caute informațiile necesare și astfel să poată face față situațiilor neprevăzute ce pot apărea.

În ziua de azi mulți dintre părinții elevilor pleacă în străinătate la lucru. Copii lor însă rămân în țară în grija doar a unui părinte sau a bunicilor sau al altor rude. Acești tineri sufletește suferă, și acest lucru îi face să se comporte într-un mod mai tăios cu ceilalți. Pot să apuce pe căi greșite. Dar dialogul dintre ei și profesorul diriginte poate fi ca un balsam pentru ei. Înțelegerea din partea profesorului a situațiilor grele de viață prin care trec unii adolescenți poate fi salvatoare pentru ei. Acest lucru le poate da răgazul necesar să-și adune puterile și să se concentreze și pe alte evenimente. Atunci profesorul este ca un părinte care îi sprijină moral pe adolescenți, care îi ghidează.

*Cadrul
didactic,
constructor
al viitorului!*

Prin felul în care profesorul își împărtășește cunoașterea cu elevii unei clase poate crea diferite situații prin care să dinamizeze mintea elevilor și dorința lor de a ști. În timp încredea elevilor în ei înșiși crește și ei observă că reușesc să ducă de la început până la sfârșit o activitate. Reușesc să aibă o privire de ansamblu a unui eveniment. Lucru în echipă pe care la perfecționat pe parcursul anilor de școală sub îndrumarea profesorului îi măresc adolescentului puterea de a se integra în societate și de a folosi în mod inteligent și creativ informațiile. El reușește să recepteze informațiile, să le prelucereze, apoi să le exprime și să tragă concluzii.

Lumea în care va intra adolescentul după terminarea școlii este plină de incertitudini, iar el, datorită muncii profesorului și muncii personale se poate baza pe un ansamblu de cunoștințe și aptitudini care vor fi ale lui pentru totdeauna.

Dacă ar fi să fac o comparație, i-aș compara pe elevi cu niște copaci fructiferi tineri, dar sălbatici. Unii ar da roade bune, iar alții nu. Pe profesori i-aș compara cu niște grădinari pricepuți care știu să îngrijească copacii. Pe copacii cei buni, doar îi curăță și îi aranjează astfel încât să poată să devină frumoși, armonioși și puternici. Pe ceilalți copaci îi altoiește. Altoiul se face prin incizii, prin tăieri, prin neteziri, inserând și legând ceva nou și bun. În zona altoiului copăcelul se îngroașă, dar după un timp el crește frumos. După mai mulți ani, de roadele bune ale copăcelului se vor bucura cei din jurul lui. Aceasta în cazul în care altoiul s-a prins. Dacă altoiul nu s-a prins, grădinarul este liniștit, măcar a încercat. Va mai încerca și în anul următor. Oricum de toți copacii din livada se ocupă și îi îndreaptă frumos către soare. Dar roadele muncii sale se văd de obicei în timp îndelungat.

Prin munca lui de zi cu zi profesorul pune fundații și clădește cărămidă cu cărămidă în sufletul și comportamentul elevilor cu care lucrează. Înfrumusețează și aduce lumină și înțelegere în mințile elevilor lui. Iar ecourile vorbelor și a comportamentului său se pot răsfrânge ani și ani de zile asupra acelor elevi care l-au cunoscut și pe care i-a îndrumat.

Deci, putem zice: *Cadrul didactic este un adevărat constructor al viitorului, pentru că el lucrează cu materialul cel mai prețios – elevii.*

Viitorul sună bine?

Slavu Petronela-Vali
Colegiul Tehnic „D. Leonida”
Petroșani

Citiseam, cândva, că a fi om înseamnă să simți, punând o piatră la temelie, că participi la clădirea lumii. Saint-Exupéry se referea la om, în general, dar cât de bine se potrivesc aceste cuvinte pentru dascăli! Lumea nu poate fi construită fără educație, iar el – Măria Sa Dascălul – pune piatră peste piatră, devenind constructorul lumii. Constructorul viitorului.

Profesia de dascăl este una de suflet. Presupune multe calități, priceperi și, mai presus de toate, vocație. De la o perioadă istorică la alta, statutul dascălului, în societate, a suferit multe schimbări. Chiar în ultimul secol, s-au schimbat foarte multe. Între sfielnica dascăliță a lui Octavian Goga, model și ajutor pentru semeni și dincolo de porțile școlii, și cadrul didactic din zilele noastre, colecționar de hârtii în dosarul personal și, implicit de puncte, diferența este mare.

Când construim o casă, ne alegem cu grijă meseriașul. Dorim o construcție trainică, solidă. Cu aceeași grijă ar trebui selectați și „constructorii viitorului”, pentru ca opera lor să reziste. Voi încerca să conturez o radiografie a „șantierului” zilelor noastre, răspunzând câtorva întrebări pe care mi le pun, uneori. Epigramele care însoțesc întrebările sunt picătura de haz de necaz, pe care epigramista Vali Slavu îl face adesea.

Cine construiește?

Rezultate notorii în învățământul actual

Profesorii, văzând că după bac

Elevii au iscat furtună mare

Și că prostia-i boală fără leac,

S-au „revanșat” la titularizare!

Ca elevă și, apoi, în cei 27 de ani de experiență didactică, am cunoscut tot felul de dascăli. Îmi amintesc, cu drag, de educatoarea, învățătoarele și profesorii mei. Îi revăd, peste ani, relaxați, veseli. N-au cărat după dumnealor sacoșe cu dosare, n-au întocmit hârtii pentru comisii. În ochii mei de copil, erau atâteștiutori. Dar cine ajungea cadru didactic, pe atunci? Elita, cei mai buni elevi.

Mă gândesc ce învățătoare bune ar fi fost cele două colege din școala generală, împreună cu care am dat examen la Liceul Pedagogic Deva. Una a fost respinsă la proba de muzică, probele de aptitudine fiind adevărate furci caudine. Cealaltă, chiar dacă a avut o medie mare la examen, nu a intrat, fiind locuri foarte puține.

Cine-i mai testează, acum, pe învățătorii fără liceu pedagogic, dacă au aptitudini muzicale, sportive, artistice, dacă au o dicție bună și un scris caligrafic? Câte ore de practică pedagogică (reală, nu pe hârtii) se mai fac acum? Cine ajunge, astăzi, la catedră? Cine vrea! Adevărata selecție se face abia la examenele de titularizare.

În aceste condiții, nu este de mirare că a apărut o nouă generație de cadre didactice: generația „Help!”. Îi întâlnești în mediul virtual, neajutorați, cerșind șabloane de ghiocei, întrebând cum se rezolvă o problemă, cerând sugestii pentru orice activitate.

Desigur, există și excepții. Sunt destule cadre didactice dornice să învețe, care fură meserie, umplând golurile unei pregătiri lacunare, oferite de un sistem anapoda.

Cu ce construiește?

Previziuni despre introducerea manualelor digitale

Vom azvârli caietele,

Banale pixuri și penițe

Și, până vin tabletele,

Ne vom întoarce la... tăblițe!

Răsfoind cărțile rupte, folosite de multe generații, elevii anului 2015 încă mai visează că vor învăța după manuale digitale. Alții, mai realiști, speră să primească manuale mirosind a nou, fără pagini lipsă și în concordanță cu programele școlare. Manualele sunt vechi, conțin diverse erori. Lipsa lor a devenit o stare normală. Profitând de situație, editurile oferă auxiliare didactice, care pot fi achiziționate de părinți. Chiar dacă învățământul este gratuit.

Baza didactică, în general, este precară. Multe materiale didactice sunt confecționate, de cadrele

*Viitorul sună
bine?*

didactice, din fonduri proprii.

În ce condiții construiește?

Consultații cu părinții

*Aflând că fata ei a încurcat-o,
O-ntreabă mama, cu o gură mare:
„Ce note sunt acestea, idioato?”
Dar nu pe fată, ci pe-nvățătoare!*

Stresul a devenit și el o stare de normalitate. Cadrele didactice profesează având grija zilei de mâine. Populația școlară fiind în scădere, nu știi când rămâi fără loc de muncă. De aceea, grija cea mai mare este adunarea punctelor care să-ți asigure stabilitatea. Atmosfera, în școli, este destul de tensionată. Goana după puncte aducătoare de gradații de merit sau alte recompense, a învrăjbit colegii.

Mediatizarea unor conflicte a dus la inocularea ideii că părinții și cadrele didactice sunt în tabere rivale, pe un câmp de luptă. În realitate, trebuie să fim în aceeași tabără, parteneri în educație.

Înființarea multor comitete și comisii au atras tot mai multe responsabilități. Cadrul didactic, răpus de birocrație, pierde timp valoros pentru a întocmi rapoarte și referate. Am prins câțiva ani buni, în care singura comisie de asigurare a calității era propria mea conștiință. Funcționa de minune, iar elevii mei de atunci sunt acum oameni cu care societatea se mândrește.

Apăsător de grijile cotidiene, și simțind suflarea părinților în ceafă, cadrul didactic construiește greu. Dar construiește, pentru că aceasta îi este menirea.

Cum este răsplătit?

În Buffalo, bugetarii beneficiază de operații estetice gratuite

*În România, bugetarii
N-au operații garantate,
Dar, fără botox, la salarii,
Rămân cu buzele umflate.*

Nu sper să avem, vreodată, precum profesorii, pompierii sau polițiștii din Buffalo, operații estetice gratuite (măriri de sâni, injecții cu botox), garantate prin contractul colectiv de muncă. Ei beneficiază de toate acestea de peste trei decenii. Dar un salariu bun ar fi de dorit și la noi.

Cum să impui un model de vestimentație, dacă garderoba îți este înnoită de la second-hand? Cum să fii coafată, să folosești un parfum bun, dacă toate acestea costă mai mult decât îți poți permite? Cum să-ți permiți să cumperi cărți, când acestea, având prețuri uriașe, în raport cu salariile, au devenit un lux?

În plus, salariul trebuie drămuț în așa fel încât să ajungă și pentru pavoizarea sălii de clasă, și pentru cursuri de formare sau participări la simpozioane.

Unii dascăli rămân în sistem, pentru că simt că aceasta e menirea lor. Și eu am rămas. Îmi iubesc profesia și nu mă văd făcând altceva. Alții, însă, aleg să plece spre locuri de muncă bine plătite.

Cum sună viitorul?

Schimbări în învățământ

*Parcurgem azi un timp sinistru,
Iar câte-un tip, mai plin de zel,
Din când în când, e uns ministru,
Dar școala scârțâie la fel...*

Asemenea atâtor confrăți, în ciuda problemelor, voi continua să pun piatra, participând la clădirea lumii, la construcția viitorului. Cât de bine sună viitorul... nu depinde de noi, cadrele didactice. Depinde, în primul rând, de cei care au puterea să schimbe ceva, în bine, în acest sistem. Când oamenii valoroși, formați în școlile românești, vor alege să rămână în țară, spre a construi, la rândul lor, abia atunci voi exclama cu încredere: „Da! Viitorul sună bine!”

Educația modernă în domeniul tehnic

Stan Carmen
Colegiul Tehnic „Traian Vuia”
Galați
județul Galați

În școala modernă, dimensiunea de bază în funcție de care sunt considerate metodele de învățământ este caracterul lor activ adică măsura în care sunt capabile să declanșeze angajarea elevilor în activitate, concretă sau mentală, să le stimuleze motivația, capacitățile cognitive și creatoare.

Clasificarea metodelor de învățământ se poate realiza în funcție de diferite criterii, binecunoscute de către toate cadrele didactice.

Acestor categorii li se adaugă **un alt tip de metode** și anume metodele de raționalizare a învățării și predării: metoda activității cu fișele; algoritimizarea; instruirea programată; instruirea asistată de calculator (I.A.C.) etc.

Voi detalia unele dintre acestea, folosite cu precădere în cadrul orelor desfășurate în cadrul ariei curriculare „Tehnologii”:

Experimentul. Ca și observarea, experimentul ca metodă didactică derivă din metoda de cercetare cu același nume, servind însă realizării unor obiective pedagogice.

Experimentul constă în provocarea intenționată a unui fenomen în scopul studierii lui.

Cele mai întâlnite forme ale experimentului sunt:

1. Experimentul cu caracter demonstrativ - realizat de profesor, în fața clasei, în următoarea succesiune de etape: asigurarea unei pregătiri teoretice: sunt actualizate sau prezentate cunoștințele teoretice care vor fi utilizate pe parcursul desfășurării activității experimentale sau la prelucrarea datelor și stabilirea concluziilor; cunoașterea aparaturii de către elevi: sunt descrise trusele, aparatele, instalațiile experimentale; executarea lucrării experimentale de către profesor, cu explicarea demersurilor efectuate și asigurarea unei atitudini active din partea elevilor; elaborarea concluziilor, prin antrenarea elevilor.

2. Experimentul cu caracter de cercetare se aseamănă cel mai mult cu experiența ca metodă de cercetare și parcurge aproximativ etapele unei investigații experimentale autentice: delimitarea unei probleme; emiterea de ipoteze; organizarea unor situații experimentale; desfășurarea propriu-zisă a experimentului, cu folosirea aparaturii de laborator; prelucrarea și interpretarea datelor; confirmarea sau infirmarea ipotezei.

3. Experimentul cu caracter aplicativ urmărește confirmarea experimentală a unor cunoștințe științifice anterior dobândite. Se parcurg următoarele etape: prezentarea sau actualizarea cunoștințelor teoretice; prezentarea sarcinilor de lucru; organizarea activității elevilor: gruparea lor, repartizarea truselor; executarea activității experimentale de către elevi sub îndrumarea cadrului didactic; consemnarea rezultatelor; comentarea rezultatelor și stabilirea concluziilor.

Utilizarea metodei experimentului este condiționată de existența unui spațiu școlar adecvat (laborator școlar) și a unor mijloace de învățământ corespunzătoare (aparatură de laborator, truse, montaje etc.)

În cazul experimentului cu caracter de cercetare și al celui aplicativ activitatea elevilor se poate organiza fie pe grupe, fie individual.

Ca și observarea sistematică, experimentul dispune de importante valențe formative, stimulând activitatea de investigație personală și independența și favorizând dezvoltarea intereselor cognitive.

Modelarea. Această metodă constă în utilizarea modelelor ca sursă pentru dobândirea noilor cunoștințe.

Modelul didactic este un sistem artificial, construit prin analogie cu cel real (original), din care reține numai trăsăturile esențiale, semnificative. Modelul constituie deci o simplificare, o schematizare a realului. Investigând modelul, operând cu acesta, elevii dobândesc informații despre sistemul original.

În funcție de nivelul de abstractizare, pot fi delimitate mai multe forme de modelare, cărora le corespund diferite tipuri de modele : modelarea prin similitudine, care se bazează pe utilizarea de modele materiale (machete, mulaje), care reproduc cu fidelitate sistemul real, dar la alte dimensiuni (de obicei mai mici); modelarea prin analogie, care utilizează modelele ideale (abstracte), cum ar fi modelele grafice (modelul grafic al atomului) sau modelele matematice (formule, ecuații, scheme matematice); modelarea simulatorie, care valorifică modelele simulatoare (simulacre) ale unor fenomene, procese, acțiuni prezentate, de exemplu, prin

intermediul unor filme didactice.

Modelarea poate fi abordată și ca o formă a demonstrației (demonstrația cu ajutorul modelelor).

Metoda lucrărilor practice constă în efectuarea de către elevi a unor sarcini cu caracter aplicativ: de proiectare, de execuție, de fabricație, de reparație. Prin această metodă se realizează: învățarea de priceperi și deprinderi; achiziționarea unor strategii de rezolvare a unor probleme practice; consolidarea, aprofundarea și sistematizarea cunoștințelor.

Lucrările practice se desfășoară individual sau în grup, într-un spațiu școlar specific (atelier, lot școlar), înzestrat cu mijloace și echipamente tehnice.

Raportat la metoda exercițiului, activitatea elevilor are în acest caz un grad sporit de complexitate și de independență.

Cerințele de respectat sunt aceleași ca la metoda anterioară. În plus, se recomandă: efectuarea unui instructaj (care să conțină și prelucrarea normelor de protecție a muncii); organizarea riguroasă a muncii elevilor, prin indicarea sarcinilor și a responsabilităților; diversificarea modalităților de evaluare și valorificare a rezultatelor (de exemplu, prin organizarea de expoziții cu produsele realizate).

Metoda proiectelor. Această metodă se bazează pe anticiparea mentală și efectuarea unor acțiuni complexe, legate de o temă impusă sau aleasă de elevi. Activitatea elevilor se desfășoară în mod independent, individual sau în grup, într-un timp mai îndelungat (o săptămână, o lună etc.), presupune un efort de informare, investigare, proiectare sau elaborare și se soldează în final cu prezentarea unui produs finit (dispozitiv, model, referat etc.), care va fi evaluat (de aceea, proiectul se întâlnește și ca metodă complementară de evaluare).

Printre avantajele acestei metode, menționăm: posibilitatea unei abordări interdisciplinare a temei; consolidarea și valorificarea tehnicilor de activitate intelectuală (de adunare, prelucrare și prezentare a informațiilor); stimularea inițiativei și independenței elevilor în activități; dezvoltarea structurilor cognitive și a capacităților creatoare ale acestora.

Metoda studiului de caz este metoda care valorifică în învățare „cazul”, adică o situație reală, semnificativă pentru un anumit domeniu și care se cere a fi analizată și rezolvată. „Cazul” ales trebuie să fie autentic, reprezentativ, accesibil, să conțină o problemă de rezolvat prin adunare de informații și luarea unei decizii.

În utilizarea metodei se conturează următoarele etape: alegerea cazului de către cadrul didactic; prezentarea lui elevilor; obținerea informațiilor necesare (cu ajutorul cadrului didactic sau în mod independent); prelucrarea informațiilor; elaborarea variantelor de rezolvare; alegerea variantei optime; verificarea deciziei adoptate.

Valoarea metodei rezidă în faptul că favorizează investigarea unor situații reale, dezvoltând capacități de analiză, interpretare, anticipare, luare de decizii ș.a.

De cele mai multe ori metoda se bazează pe activități de grup, putând fi îmbinată și cu jocul cu roluri.

Metode de simulare. Acest grup de metode se bazează pe simularea (imitarea) unor activități reale, urmărindu-se în principal formarea de comportamente specifice (cum ar fi cele profesionale).

Una dintre cele mai practicate metode de simulare este jocul cu roluri, care constă în simularea unor funcții, relații, activități, ceea ce presupune: identificarea unei situații ce se pretează la simulare; distribuirea rolurilor între participanți; învățarea individuală a rolului; interpretarea („jucarea”) rolurilor; discutarea în grup a modului în care au fost interpretate rolurile.

Eficiența metodei este condiționată de capacitatea participanților de a se transpune în rol și de a-și valorifica experiența în acest context. Profesorului, aflat mai ales în ipostază de animator, i se cer și calități regizorale.

Alte metode de simulare se bazează pe utilizarea unor sisteme tehnice (simulatoarele).

Metoda activității cu fișele este o metodă de învățare care presupune utilizarea fișelor elaborate în prealabil de către profesor, conținând sarcini de lucru pe care elevii le rezolvă

individual. Fișele pot avea roluri diverse: de suport în dobândirea de noi cunoștințe, favorizând autoinstruirea; de control, de realizare a conexiunii inverse; de tratare diferențiată a elevilor, conținând sarcini diferite pentru diferitele categorii de elevi din clasă.

În ultimii ani se conturează **o categorie distinctă de metode**, bazată pe învățarea prin colaborare. Învățarea prin colaborare este eficientă în funcție de luarea în considerare a anumitor condiții: componența grupului privită sub raportul vârstei și al nivelului intelectual al participanților, mărimii grupului și a diferențelor dintre membrii grupului („eterogenitatea optimă”); sarcina de lucru (să se preteze la colaborare); existența unor mijloace de comunicare adecvate.

Alegerea, din varietatea metodelor de învățământ, pe cele considerate cele mai eficiente pentru o anumită activitate didactică, este în exclusivitate rezultatul deciziei profesorului. În luarea acestei decizii, cadrul didactic ține seama de următoarele considerente: obiectivele pedagogice urmărite; specificul conținutului de învățat; particularitățile elevilor; condițiile materiale locale (mijloace de învățământ, spațiu școlar etc.); timpul disponibil; propriile sale competențe pedagogice și metodice.

Alternarea metodelor de învățământ, diversificarea procedeelor didactice pe care acestea le includ constituie o expresie a creativității cadrului didactic.

Bibliografie

ecoscoala4.wikispaces.com/.../Metode+moderne+de+predare
www.elearning.ro/valoarea-noilor-tehnologii-pentru-dezvoltarea-profesionala
www.rasfoiesc.com/educatie/.../Metode-de-invatamant
www.asociatia-profesorilor.ro/calitate-si-eficienta-didactica

Stânga Adriana Maria
Grădinița P.P. nr. 1
Hunedoara

Rolul educației în procesul de interiorizare și de socializare

Teoriile funcționaliste asupra educației au evidențiat că orice societate, pentru a supraviețui, trebuie să își pregătească membrii să fie productivi și să-și îndeplinească rolurile care le revin. Funcțiile de bază sau scopurile educației sunt aceleași în cele mai multe societăți, dar importanța acestor funcții și semnificația acordată realizării lor variază de la o societate la alta sau chiar în funcție de grupurile sau clasele sociale din interiorul fiecărei societăți. Din punct de vedere sociologic, educația îndeplinește în societățile contemporane mai multe funcții: funcția de socializare, funcția de transmitere a culturii, funcția de disciplinare și dezvoltare personală, funcția de selectare, pregătire și plasarea indivizilor în societate și funcția de schimbare și dezvoltare.

Socializarea înseamnă pregătirea pentru a deveni membru productiv al societății și integrarea în cultură. Socializarea este procesul prin care o ființă asocială (care nu se comportă sistematic așa cum o fac majoritatea membrilor societății) devine o ființă socială, corespunzătoare tipului mediu individual al societății, prin interiorizarea treptată a modelelor de comportare, atitudinilor, valorilor spațiului social în care trăiește. În acest proces, individul își creează o identitate socială ("eu-l social") și se integrează în spațiul social perpetuându-l. Procesul de socializare cuprinde durata întregii vieți.

Sociologii disting două stadii ale socializării: stadiul socializării primare și stadiul socializării secundare. Stadiul socializării primare (denumită și inculturație) este procesul de dobândire a modelelor de bază ale comportamentului uman și are drept agenți, într-o primă fază, părinții, rudele, vecinii, grupul de joacă ("alții semnificativi" pentru copil), iar într-o a doua etapă, și alte instanțe de socializare cu care familia cooperează, cum ar fi grădinița, alte familii ș.a. Mecanismul ei fundamental este cel al condiționării inconștiente, întrucât copilul face ceea ce vede la părinți, motiv pentru care socializarea primară este strâns dependentă, în conținutul ei, de structura socială, de diviziunea muncii, de cadrul cultural (etc.) ale societății în care trăiesc părinții. (Bădescu, I., Radu, N., 1980, pg. 63) Socializarea secundară are drept agenți diferite instituții sociale, cea mai importantă fiind școala. Conținutul ei este legat de învățarea rolurilor instituționale, iar principalul ei rezultat este dobândirea unei pluralități de "eu-ri sociale". Copilul își însușește limbajul specific diferitelor instituții, împreună cu aparatul de legitimare a acestora. Socializarea secundară (denumită și aculturație), deși se realizează prioritar prin intermediul proceselor educative instituționalizate "le transcende în măsura în care presupune procese integrative necontrolate de școală, ca de pildă: integrarea în profesie (controlată de complexe instituțional productive), integrare socio-instituțională (controlată de complexe instituțional-educative) integrare culturală (controlată de complexe culturale educaționale) integrare în familie etc." (Bădescu, I., Radu, N., 1980, pg. 76)

Astfel, în societatea contemporană, sistemul de educație include, pe lângă vechile instituții ale familiei, școlii și bisericii, numeroase alte instanțe de socializare secundară: organizații profesionale, politice, instituții de artă și cultură etc. Criticii sistemului actual de educație arată că nu toți copiii beneficiază de aceleași experiențe, întrucât acestea diferă în funcție de clasa socială căreia îi aparțin, de apartenența lor rasială sau etnică, de mediul în care trăiesc și de alte variabile, prin care socializarea secundară se realizează în mod discriminatoriu.

Socializarea secundară se constituie pe fundamentele socializării primare și se referă la achiziționarea și interiorizarea unor norme, valori și principia particulare ce ghidează comportamentul individului la nivelul diverselor instituții sau organizații. În general, procesul socializării secundare se produce în condițiile trecerii de la gândirea concretă la cea abstractă și este legat de apariția unor schimbări la nivelul statutului social, școlar sau profesional al individului, fapt ce determină interiorizarea, alături de normele și valorile generale ce reglementează comportamentul său social, a unor prescripții comportamentale particulare, prescripții promovate de instituția/mediul în care acesta își desfășoară activitatea.

Educației îi revine astfel, pe de o parte, sarcina de a corecta eventuale deficiențe apărute pe parcursul socializării primare și de a oferi legitimitate valorilor și normelor promovate la acest nivel, iar pe de altă parte misiunea de a dota individul cu competențele și abilitățile necesare realizării cu succes a socializării secundare. În acest context educației îi revine și sarcina de a pregăti individul pentru procesul socializării anticipative

înțeleasă ca prefigurare a unei viitoare poziții sociale în termeni de valori, norme și reguli de comportament ce urmează a fi respectate.

Indiferent de perspectiva asumată, cert este faptul că socializarea presupune, ca mecanism fundamental, procesul învățării sociale. Învățarea socială se referă, în esență, la ansamblul proceselor prin intermediul cărora individul acumulează cunoștințe, valori, norme și comportamente care îi permit realizarea unei interacțiuni sociale optime cu ceilalți semeni ai săi.

Ansamblul conceptual interiorizare – socializare – individualizare are meritul de a fi deplasat analiza educației de la o paradigmă individualistă, predominant psihologică, la o paradigmă sociologică. Educația nu mai este definită în termenii unor transformări individuale, ci în termeni acționali: "educația este acțiunea exercitată de generațiile adulte asupra celor ce nu sunt coapte pentru viața socială. Ea are ca obiect să provoace și să dezvolte la copil un număr oarecare de stări fizice, intelectuale și morale pe care le reclamă de la el atât societatea politică în ansamblul ei, cât și mediul special căruia îi este cu deosebire destinat". (Durkeim, 1992, traducere în română 1980)

Procesul educativ este definit ca un process bidimensional: el presupune individualizare, dezvoltare a personalității într-un spațiu al posibilităților individuale (incluzând aici și premisele naturale), pe o traiectorie relativ independentă de condițiile sociale, diferită de traiectoriile altor membri ai grupului; el se definește, însă, în primul rând ca socializare, respective evoluție într-un spațiu al posibilităților create de apartenența la grupuri sociale determinate. Dimensiunea socială și dimensiunea individuală a ființei umane nu pot fi separate decât la nivelul analizei abstracte, dar sociologia ca știință are ca obiect individul în calitate de reprezentant al tipului normal (general, mediu) de personalitate, fiind, de aceea interesată de aspectele sociale, dobândite ca urmare a interiorizării constrângerilor exterioare, ale personalității, cu alte cuvinte de procesul de socializare.

Socializarea urmează modelul terapeutic, parcurgând aceeași succesiune a fazelor: permisivitate, stabilirea unui puternic atașament între copil și agentul socializator, prezentarea normelor de comportament admise social, utilizarea recompensei/sanctiunii pentru a-i inocula sistemul normativ și a determina conformitatea la normă. Fiecare fază are ca suport achizițiile fazei anterioare. Socializarea este un proces continuu.

Cadrul didactic, fiind cel care cunoaște modelul de personalitate ce trebuie format într-o etapă dată, care înțelege mecanismul complicat al construirii personalității, care stăpânește tehnologia activității educaționale, care posedă aptitudinile necesare conducerii unui colectiv și priceperea organizării vieții acestuia, este firesc să fie principalul specialist și participant la opera educativă. Aceste calități îl îndreptățesc pe profesor să fie conducătorul procesului educativ.

Pregătirea și specializarea profesorului în activitatea didactică și educativă îl îndreptățește să devină proiectantul, organizatorul și conducătorul principal al operei de formare a personalității elevilor.

Fiecare educator, învățător și profesor din întregul sistem de învățământ, trebuie să fie atât un bun specialist în domeniu, cât și un bun educator. Numai îmbinând aceste două calități, cadrele didactice își vor îndeplini în bune condiții sarcina de înaltă responsabilitate și onoare în formarea tinerei generații.

Bibliografie

- Bădescu I., Radu N., *De la comunitatea rurală la comunitatea urbană*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980
Mihăilescu I., *Sociologie generală*, Editura Universității, București, 2000
Stănculescu E., *Teorii sociologice ale educației*, Editura Polirom, Iași, 1996
Szczepanski J., *Noțiuni elementare de sociologie*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1972

**Stroe Valentina
Fotău Constantin
Școala Gimnazială „I.G. Duca”
Petroșani**

Profilul dascălului în contextul unui învățământ de calitate

Profesorul îndeplinește o profesiune de o deosebită importanță, aceea care asigură formarea și pregătirea personalității tinerelor generații și pregătirea lor profesională în cadrul instituțiilor de învățământ, strâns legate de viața, de activitatea socio-profesională, morala și cetățenească.

Personalitatea profesorului presupune și o serie întreagă de calități, determinate de specificul și complexitatea muncii pe care o desfășoară.

Întrucât profesiunea de educator presupune raportarea și confruntarea continuă cu alții, anumite calități atitudinale sunt indispensabile acelor care își aleg și prestează această profesiune. Umanismul, în general, și dragostea de copii, în special. Aflându-se în fața unor ființe umane, adulte sau în devenire, profesorul trebuie să dea dovadă de multă sensibilitate, atașament și respect față de ele, transformându-se în cele din urmă într-un coparticipant la propriile lor confruntări. O expresie concretă a umanismului este dragostea pentru copii. Dragostea educatorului este altceva decât dragostea maternă. Ea presupune, în primul rând, respect încredere față de posibilitățile latente pe care le posedă oricare copil, dorința sinceră ca aceste posibilități să se dezvolte, încrederea deplină în viitorul său. Ea nu are nimic comun cu sentimentalismul și compătimirea, cu diversele simpatii manifeste sau ascunse față de unii copii, cu toleranța exagerată. Ea trebuie să-i cuprindă pe toți copiii, fără nici o discriminare.

Din categorie calităților atitudinale de natură caracterial-morală face parte corectitudinea, modestia, fermitatea, răbdarea, optimismul, stăpânirea de sine, calități ce ar trebui să se regăsească la fiecare cadru didactic.

Conștiința responsabilității și a misiunii sale reprezintă responsabilitatea ce și-o asumă față de copii, față de patria sa și față de întreaga umanitate. În mâinile sale se află, într-un fel, nu numai viitorul copilului, ci și al națiunii al cărei membru este. Conștiința responsabilității și a misiunii nu pot fi concepute în afara adeziunii și atașamentului față de valorile culturale, naționale și universale, create de-a lungul veacurilor.

Deși nimeni, până acum, nu a putut defini profesorul ideal sau profesorul desăvârșit ori criteriile de apreciere ale unei predări eficiente, totuși, este aproape unanim împărtășită opinia după care predarea poartă amprenta vie a personalității celui care o practică. În consecință, se caută să se determine în ce măsură personalitatea profesorului este o variabilă cauzală, responsabilă de reușita sau nereușita învățării.

În această privință, se estimează că, dincolo de unele caracteristici biologice inerente, ca cele de vârstă și sex, profesorul ar putea să influențeze, în mod satisfăcător, învățarea și rezultatele ei, atitudinile și interesele, aspirațiile și orientările profesionale ale celor care învață prin comportamentele și atitudinile sale, prin empatia și relațiile sale cu aceștia.

Profesiunea de educator implică raportarea și confruntarea continuă cu alții, de aceea anumite calități aptitudinale sunt indispensabile acelor care își aleg și prestează această profesiune.

Aptitudinile pedagogice, solicitate profesorului în acțiune, se manifestă în activitatea de educație și pot fi evidențiate pe baza performanțelor realizate.

Modelul etic demn al profesorului constituie temeiul educării morale. Profesorul nu este numai un instructor profesional, un formator informațional ci este și un modelator uman, etic și cetățenesc al noilor generații.

Pe lângă activitatea didactică profesorul desfășoară și o activitate extrașcolară sau cultural-educativă. Corolarul conținutului social al acestei profesiuni constă în participarea la evenimentele și frământările social-culturale ale timpului în care trăiește și ale poporului din care face parte. În această ipostază profesorul ne apare ca pedagog social, animat de grija pentru ridicarea gradului de cultură și al națiunii sale.

Desfășurându-și activitatea profesională în cadrul școlii, dascălul nu încetează a fi un educator și în afara ei, urmărind, bineînțeles, obiective specifice și apelând la mijloace și forme adecvate. Numai în măsura în care profesorul își continuă misiunea și în afara cadrului profesional pe care îl oferă școala poate fi considerat un educator al poporului său. Cele două laturi ale activității sale, școlare și extrașcolare, nu numai că se presupun, dar se și întregesc și se completează reciproc, imprimând acestei profesiuni un rol sporit în progresul general al unei țări.

Profesorul este cel care orientează și stimulează curiozitatea naturală și interesul spontan al elevilor pentru descoperire, cel care îndrumă și încurajează activitatea de organizare și integrare a datelor culese, a cunoștințelor reactualizate în vederea aplicării lor la soluționarea problemelor date.

Se știe că activitatea didactică este marcată de numeroase situații neprevăzute, care nu sunt avute în vedere la elaborarea programelor de formare inițială și continuă a educatorilor. Din acest motiv, educatorii, dincolo de pregătirea lor de bază și de experiență trebuie să aibă și o mare capacitate de a se adapta la realitățile vieții școlare, fiind capabili să rezolve situații-problemă dintre cele mai diverse.

Tactul, răbdarea, capacitatea de a comunica ușor cu cei din jur, de a soluționa conflictele sunt caracteristici cu care te naști sau pe care le dobândești printr-un efort personal considerabil, pe parcursul carierei didactice.

Todoran Maria
Școala Gimnazială
Certeju de Sus

Principii în adoptarea unei atitudini favorabile evoluției corecte a copilului în școală

Familia are un rol foarte important în viața copilului și este responsabilă de succesul acestuia în viață.

Deși școala este instituția căreia îi revine prin excelență sarcina de a educa tânăra generație, funcția educativă a familiei nu încetează odată cu intrarea copilului în școală, ci aceste atribuții primesc acum noi valențe.

Famiile oscilează adesea între două extreme : fie nu se implică deloc, sau foarte puțin în viața școlară, fie se implică prea mult.

Sesiunile de formare a părinților le oferă acestora prilejul de a se bucura efectiv de rolul lor și de a dirija evoluția copilului într-o direcție potrivită cu înclinațiile, aptitudinile și abilitățile personale ale acestuia. Ele constituie tot atâtea posibilități de a conștientiza faptul că și alți părinți se confruntă cu probleme similare, posibilități de a reflecta în comun, de a conștientiza resursele disponibile și a avea acces la informații fiabile, de a lua distanță față de întâmplările personale și a-și crea o imagine de ansamblu asupra situațiilor, de a-și crea sau îmbogăți « trusa de unelte » pentru educație, de a avansa cu mai multă încredere pe un drum care multora le pare un labirint de nepătruns.

Stimularea motivației pentru învățare trebuie făcută și în familie prin activități comune cu copiii (excursii, vizite la muzeu, grădini zoologice, călătorii, jocuri recreative, lecturi instructive, participări la activități extrașcolare ale copiilor ș.a). Prin aplicarea unui chestionar de cunoaștere a elevilor mei, am aflat cu tristețe că părinții se implică foarte puțin în activități directe cu copiii, alocându-le foarte puțin timp de stat împreună.

Părintele nu trebuie să-l suprasolicite pe elev, să devină un fel de profesor sau să subvalueze profesorii pe care-i are fiul sau. Trebuie să-l susțină moral pe copil și în cazul unui eșec, și să nu pună mereu accentul pe un eventual eșec din trecut, părintele trebuie să-l accepte pe copil așa cum e el cu calități, dar și cu defecte. Se pot stabili obiective clare pe care copilul trebuie să le respecte, în termene realiste de realizare.

Elevul trebuie făcut să înțeleagă că nu învață pentru părinți, ci pentru el însuși, pentru realizarea sa în viață.

Trebuie să existe un orar al familiei de muncă și relaxare pentru a nu se supune copilul la un efort nepotrivit vârstei sale.

Crearea unui mediu intim de studiu este important – dovedind respect pentru școală, iar controlarea efectuării temelor nu trebuie să se transforme în judecată, ci să fie un mod de cunoaștere a capacităților propriului copil.

Puterea exemplului este uluitoare ! Dacă părinții nu iau niciodată o carte în mână, nu au preocupări de informare, nu oferă un model de comportare corectă, nu pot să aibă pretenții prea mari de la copil.

Părinții care își supraveghează atent copiii, observă imediat lipsa de motivare a acestuia față de școală și încearcă împreună cu profesorii să găsească o soluție pentru rezolvarea problemei.

Școala, diriginții, profesorii ar trebui să semnaleze părinților faptul că aparțin comunității școlare : nu prin contribuții financiare sau materiale, ci prin interesul manifestat față de ceea ce se petrece aici : lectorate, ședințe, consultări cu părinții, activități comune elevi – părinți. Esențial este, însă, ca aceste activități să depășească formalismul : la finele fiecăreia părintele trebuie să considere că nu a fost un timp pierdut, ci câștigat, câștigat atât pentru copilul său, cât și pentru el însuși. Fiecare dintre părți trebuie « să iasă din găoacea proprie » : problemele se rezolvă mult mai bine în comun.

Ideală pentru reușita școlară a copilului este activitatea concertată a părintelui și a profesorului, în calitate de aliați. Părintele știe o mulțime de lucruri despre copilul său, profesorul cunoaște multe lucruri despre elevul său, fără ca aceste două tipuri de cunoașteri să se suprapună: ele se pot completa și corecta reciproc, pentru a conduce la deplină înțelegere a personalității și comportamentului copilului.

Orice copil are nevoie să se simtă valorizat în ochii părintelui său, să știe că este iubit și susținut în ceea ce face. Nu toți copiii sunt genii, nu toți copiii sunt performanți la toate disciplinele. Nici nu trebuie să fie astfel ! Dar toți copii au nevoie de iubire, apreciere și respect !

Comunicarea dintre părinte și profesor – condiție a unui parteneriat eficient. Este însă esențial ca această comunicare să fie bilaterală : părintele va trebui să comunice profesorului/dirigințelii tot ceea ce este

important privind copilul, dar și profesorul va trebui să fie atent la comportamentul școlar al acestuia, să-l interpreteze responsabil și să aducă, de îndată, la cunoștința părintelui semnalele, pozitive sau negative demne de luat în seamă. În acest sens, ședințele cu părinții pot constitui ocazii de detensionare a unor eventuale situații neplăcute și neînțelegeri, dar și de sprijin.

Abordarea problemei și din perspectiva celuilalt: părintele care "simte" că vorbește în van, va înceta să mai comunice cu profesorul/dirigintele, iar acesta, în situația similară, va proceda la fel. Este important ca fiecare dintre cei doi «parteneri» să înțeleagă ce tip de ajutor așteaptă celălalt de la el.

Comunicarea educațională este foarte importantă, deoarece ea are un rol interpersonal, un permanent schimb de mesaje între doi sau mai mulți parteneri de dialog. Profesorul trebuie să se asigure că mesajul transmis a fost receptat și înțeles de către elevi, punând foarte mult accentul pe schimbul de informații și semnificații. Din acest punct de vedere, profesorul trebuie să pună un permanent accent pe dimensiunea relațională a comunicării, încurajând schimbul de mesaje atât pe verticală (profesor-elev, elev-profesor) cât și pe orizontală (elev-elev).

O altă caracteristică a comunicării educaționale este ireversibilitatea, mesajul care a fost transmis nemaiputând fi retras, îmbunătățit, „recitat”.

Pentru evitarea apariției barierelor în comunicare trebuie ca profesorul să facă unele demersuri: să-și planifice comunicarea, să-și determine scopul precis al comunicării sale, alegerea momentului potrivit pentru realizarea ei, clarificarea ideilor înaintea comunicării și folosirea unui limbaj adecvat.

Ascultarea activă este deci o atitudine de înțelegere care denotă o puternică dorință de a facilita spusele interlocutorului.

Elementele ascultării active :

1. Stabilirea unui climat confortabil;
2. Sublinierea atitudinii de ascultare prin folosirea corespunzătoare a contactului vizual;
3. Focalizarea pe ce spune vorbitorul – se ascultă cu atenție; adesea suntem pe jumătate atenți la ceea ce ni se spune, încercând să pregătim deja răspunsul;
4. Reformularea afirmațiilor auzite – permite vorbitorului să-și dea seama dacă mesajul său a fost într-adevăr înțeles, dacă nuanțele au fost sesizate corect, uneori evidențiază posibilități care inițial nu fuseseră conștientizate;
5. Punerea de întrebări deschise încurajează vorbitorul să ofere mai multe detalii și astfel pot fi evitate neînțelegerile;
6. Interpretarea emoțiilor vorbitorului;

Feedback-ul este necesar pentru a vedea dacă mesajele transmise au fost înțelese. El are rol evaluativ, prescriptiv, descriptiv.

Relația părinte - elev trebuie să fie foarte strânsă încă din copilărie, părintele acordând acestei relații cât mai mult timp posibil. Copiii care nu beneficiază de această atenție, la pubertate pot da semne de agresivitate, inadaptare socială, delincvență.

Supravegherea democratică a adolescentului de către părinți este favorabilă față de cea autoritară. Comportamentul părinților să fie caracterizat prin căldură afectivă și răsplata meritelor. Dacă în familie există un climat relaxant, favorabil, copilul reține cu mai multă ușurință informația școlară.

În concluzie, eu consider că fără un parteneriat real între școală- copil- familie nu se poate face o educație durabilă și cred că acesta este punctul sensibil al societății în care trăim acum.

Tomuș Adriana
Școala Gimnazială „Sf. Varvara”
Aninoasa

Stimularea interesului pentru lectură la elevii din ciclul primar

I. Importanța cititului în educația copilului

Cititul este o abilitate foarte importantă pe care trebuie să o poată stăpâni copiii noștri. De departe, cea mai eficientă metodă de a-i încuraja pe copii să iubească și să aprecieze cărțile și cititul este să le citim încă de mici. Cu cât începem mai devreme, cu atât șansele de succes sunt mai mari. Copiii cărora li se citește de mici vor învăța să fie buni cititori. Cu cât li se citește mai mult, cu atât sunt mai interesați să învețe să citească. Ideal este ca fiecare copil să ajungă să deschidă o carte de plăcere, singur, nu îndemnat de cineva din familie sau de la școală.

Ca să-și îndeplinească rolul său formator, lectura cere muncă organizată de îndrumare și evaluare. Folosind caracterul divers al lecturii, învățătorul trebuie să dezvolte gusturile și înclinațiile, să-i atenționeze pe elevi asupra operelor cu importanță deosebită și să coreleze lectura cu celelalte obiecte de învățământ și cu evenimentele curente.

II. Metode și tehnici de lucru folosite la ora de lectură

Voi exemplifica câteva metode și tehnici de lucru folosite la ora de lectură, la clasa a III-a, care au contribuit la formarea priceperilor și deprinderilor de a înțelege cărțile citite și la stimularea interesului pentru lectură.

Am folosit *povestirea* alegând basme, povești, povestiri în care personajele sunt înfățișate viu iar succesiunea acțiunilor este clară. Captivați și stimulați de o astfel de povestire, copiii manifestă dorința să recitească ceea ce li s-a povestit în clasă, precum de a citi și alte lecturi recomandate.

Am utilizat *citirea expresivă*, citind povești scurte care se terminau într-o oră. Întreruperea într-un moment interesant al desfășurării acțiunii îi determină pe elevi să continue în mod independent citirea lecturii.

Am recomandat întregii clase să citească 1 – 2 lecturi până la o anumită dată și să știe să le povestească (am folosit termenul de o săptămână). Prin acest procedeu fiecare elev se străduia să prezinte cât mai frumos lectura citită. După povestire se angajază discuții colective care educă deprinderea citirii atente, exprimării frumoase, corecte. Îi stimulează și pe alții să redea povești sau episoade analoage și să solicite să li se recomande și lor cărțile din care au citit colegii.

Aceste activități au creat în cadrul clasei un spirit de întrecere: care să citească mai multe cărți, care să povestească mai frumos și să prezinte în fața colegilor povestiri mai frumoase, mai interesante.

Le-am cerut lunar să prezinte caietele în care să aibă notații referitoare la lecturile citite, conform unui tabel care le-a fost dat ca model și care a avut următoarea rubricatură: *conținutul pe scurt al povestirii; personaje; ce mi-a plăcut mai mult; ce învățătură desprindem; ce cuvinte noi am reținut*.

Aceste însemnări au devenit o preocupare permanentă după fiecare carte citită.

Tot în stimularea interesului pentru lectură am realizat un panou intitulat „Prietenii cărții”, pe care au fost scrise cărțile recomandate pentru a fi citite într-un semestru. Pe acest panou am fixat și plicuri în care elevii au fost obișnuiți să introducă bilețele în care să arate ce le-a plăcut din cărțile citite. În acest fel am putut cunoaște preocupările elevilor, iar lectura a putut fi orientată spre ceea ce le place.

III. Jocuri literare folosite la stimularea interesului pentru lectură

Jocurile literare în diferite variante au ajutat mult la stimularea interesului pentru lectură. De exemplu: jocul „Recunoaște autorul” (se citește un fragment și se cere elevilor să recunoască autorul și din ce operă literară face parte fragmentul respectiv); jocul „Unde ai întâlnit?” (se prezintă ilustrații, cerându-li-se elevilor să răspundă în ce carte le-au întâlnit și ce conținut le corespunde); jocul „Continuă poezia” (se citesc câteva versuri dintr-o poezie iar elevii să continue din memorie).

Am organizat jocul „Cartonașele amestecate”, dintre care unele cuprindeau numele autorului iar altele titlul unei cărți. S-a cerut să se găsească cât mai repede perechea.

Am folosit *dramatizarea* unor povești și schițe, la care elevii au participat cu multă plăcere. De exemplu: „Bunicul” de B. Ștefănescu Delavrancea, „Moș Ion Roată și Unirea” de I. Creangă, „D-I Goe” de I. L. Caragiale.

Completarea fragmentelor lacunare i-a îndemnat pe elevi să rețină citate semnificative.

Completarea rebusurilor a trezit interesul pentru citire și cunoașterea a cât mai multor opere literare, precum și a scriitorilor.

Am căutat ca învățăturile din proverbe și zicători să constituie un imbold pentru activitatea din orele de limba și literatura română. La fiecare oră am găsit momentul potrivit pentru a enunța proverbe sau zicători care să-și aducă contribuția la motivația necesității lecturii („Ai carte, ai parte”, „Cine știe carte are patru ochi”, „Învățătura-i la om comoară și munca, cheia ei”, etc.).

Introducerea elementului de *concurs* le stimulează dorința de a câștiga întrecerea, îndemnându-i să citească cât mai mult. Concursul „Cine știe mai multe” le cere să numească cât mai repede opere scrise de un scriitor, dar citite de ei. Câștigă cel care enumeră și cunoaște mai multe opere. Lecțiile de sinteză sub formă de concurs („Recunoaște personajul”, „Cine știe câștigă”), concentrând în conținutul lor lectura citită anterior, a dus la înțelegerea în ansamblu a operelor mai multor scriitori.

Realizarea sarcinilor lecturii depinde și de devotamentul, priceperea și măiestria învățătorului, de metodele, procedeele și formele de activitate folosite, ținând seama: „Că nu este alta și mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților” (Miron Costin).

IV. Concluzii

Lectura contribuie într-o măsură însemnată la îmbogățirea cunoștințelor, la formarea unui vocabular activ, bogat și colorat, la dezvoltarea gustului estetic. Varietatea de texte literare reprezintă un suport material ce poate asigura dezvoltarea vocabularului și a limbajului literar, a creativității, precum și dezvoltarea capacității intelectuale, imaginative și motivaționale.

Lecturile literare, prin accesibilitatea lor, îi apropie de realitate, le oferă o diversitate de informații și experiențe umane, modele morale, emoții și sentimente, îi ajută să- și formeze personalitatea și să evolueze în viitor.

Bibliografie

Șincan, E., Alexandru, Gh., 1993, *Lecturile literare pentru ciclul primar - Îndrumător metodic pentru învățători, părinți și elevi*, Editura Gheorghe Alexandru, Craiova
Dinu M., 1997, *Comunicarea*, Editura Științifică, București

Topor Elena-Mihaela
Școala Gimnazială nr. 3
Lupeni

Influența benefică a cadrului didactic asupra elevilor săi

*„Școala deschide ușa de cunoaștere și construiește
fundația pentru viitor.” (Autor necunoscut)*

Încă de la naștere, copilului trebuie să i se asigure dreptul la o viață sănătoasă, acesta implicându-l și pe cel la educație, atât în mediu instituționalizat, în grupul școlar, cât și în alte grupuri din care acesta face parte.

Școala își propune ca obiectiv de bază, asigurarea nevoilor de învățare ale tuturor copiilor, fără a face discriminare de niciun fel, privind condiția lor intelectuală, fizică, socială, lingvistică, emoțională ori de altă natură. Se urmărește, astfel, dezvoltarea personalității umane, pentru asigurarea unui viitor mai sigur, bazat pe respectarea drepturilor omului, ale drepturilor copilului.

Dascălului îi revine așadar sarcina de a deveni un model de urmat în viață, un „constructor al viitorului”, de a insufla elevilor săi dorința de cunoaștere, valori nobile, precum: aspirația spre democrație, toleranța, pacea, spirit de înțajutorare, respectarea semenilor, a mediului înconjurător, a tradițiilor culturale.

Pentru a pune bazele unei educații trainice, profesorul îndeplinește mai multe condiții:

- pregătirea profesională continuă, pentru livrarea unui serviciu de calitate;
- actualizarea datelor, a cunoștințelor, în ritmul dezvoltării noilor tehnologii și a științelor;
- asigurarea unei cooperări optime școală-familie-comunitate;
- cunoașterea psihopedagogică a copiilor și a aptitudinilor acestora;
- aplicarea teoriilor educației moderne a căror eficacitate a fost dovedită (metode specifice pedagogiilor alternative, aplicarea teoriei în practică, teoria inteligențelor multiple etc.);
- preocuparea continuă pentru menținerea toleranței, a unui climat favorabil învățării și pentru acceptarea diferențelor existente între oameni.

Dascălul trebuie să fie comunicativ, bun organizator, un exemplu de conduită în fața tuturor celor din jur, să găsească soluții pentru rezolvarea unor situații-problemă.

Profesorul întrunește calitățile unui pedagog, psiholog, sociolog, asistent social, actor... El trebuie să fie mereu informat și pregătit pentru schimbările ce apar. De asemenea, el este un bun îndrumător, găsind locul potrivit pentru ca fiecare elev să se simtă apreciat, încurajat, tot mai sigur în propriile sale forțe. Acesta ia decizii în multe împrejurări, în activitatea instructiv-educativă, implicând elevii în activități școlare și extrașcolare.

Fără a aștepta laude sau mulțumiri, cadrul didactic își va folosi toate calitățile pentru a clădi generații de elevi pregătiți pentru integrarea în societate și pentru adaptare la schimbare.

Libertatea de opinie a elevilor chiar cu riscul de a greși sau de a se opune dascălului, este o altă cale de descătușare a spiritelor acestora, este un exercițiu de creativitate ce trebuie stimulat cu consecvență. Nonconformismul nu înseamnă indisciplină (deși unii elevi îl reduc numai la aceasta), ci un alt fel de a gândi, de a concepe lucrurile; este o cale de creație, de a impune ceva nou, original care depășește vechiul mod de gândire, de soluționare a unei probleme.

Copilului i se pun azi în față probleme mult mai diversificate și mai solicitante decât în trecut. Știința și cultura au ajuns pe culmi fără precedent și este dificil să alegi între atâtea oferte pe cea care ți se potrivește; pe cea, pe care o poți înțelege și duce mai departe îmbogățită. Cu atât mai dificil este acest lucru pentru un om în devenire. Elevul are nevoie de relaxare spirituală și nervoasă ca să se poată exprima. De aceea rolul nostru, al dascălilor, este tot mai mult unul de îndrumător, de susținător.

Elevii doresc de la dascălii lor: competență, zâmbet și încredere. În afară de cunoștințe și informații elevii așteaptă de la noi suflet încălzit la lumina zâmbetului, care se transmite pe chipurile și în ochii lor puri și încrezători.

Cadru didactic, constructor al viitorului!

**Trîncă Anișoara Antigona
Școala Gimnazială nr. 7
Petroșani**

În opinia mea afirmația lui Liviu Rebreanu, potrivit căreia "Viitorul ni-l putem modela după cum vrem. Viața este un lut cărui voință îi dă formă" este adevărată.

Un prim argument pe care îl aduc pentru susținerea ipotezei este de natură psihologică deoarece ținând seama de această lucrare a lui Liviu Rebreanu, înțelegem că viața și viitorul nostru țin de voință, de perspectivele și de idealurile pe care le avem și pe care totodată vrem să le și realizăm.

Un alt argument pe care îl supun atenției pentru veridicitatea ipotezei ar fi vechiul proverb "Cum îți așterni așa dormi" care sugerează faptul că fiecare om își face viitorul singur, omul o viață întreagă muncește și strânge bani pentru a avea un trai decent, fără neliniștea sufletească că nu știe ce îi rezervă ziua de mâine. Se spune că în viața fiecărui are norocul său, dar sunt persoane care au noroc și altele care nu au, iar cei care nu au noroc trebuie să facă unele sacrificii în viață.

În concluzie afirmația lui Liviu Rebreanu este adevărată deoarece viitorul este cel ce ne interesează și ni-l putem face singuri. Dar, pentru o reușită deplină și sigură avem nevoie de ceea ce se numește implicare, dăruire, devotament, toleranță, emoție, ... într-un cuvânt dascăl.

Profesia de cadru didactic implică o serie de responsabilități, roluri, deziderate, calități, competențe, care o fac să se distingă de multe alte profesii al căror „obiect” al muncii este omul. În cadrul școlii profesorul este conducătorul activității didactice care se desfășoară în vederea atingerii obiectivelor și competențelor, prevăzute în documentele școlare, dând sens și finalitate educativă tuturor componentelor implicate în procesul de învățământ (informații, mijloace, variabile psihice, etc.). Un aspect esențial în ceea ce privește profesia de cadru didactic îl reprezintă competența profesională care include ansamblul de capacități cognitive, afective, motivaționale și manageriale, care interacționează cu trăsăturile de personalitate ale educatorului, conferindu-i acestuia calitățile necesare efectuării unei prestații didactice care să asigure realizarea competențelor de către toți elevii; iar performanțele obținute să se situeze aproape de nivelul maxim al potențialului intelectual al fiecăruia.

Competența profesională a cadrului didactic din învățământ derivă din rolurile pe care acesta le îndeplinește în cadrul școlii. Practica evidențiază diversitatea rolurilor unui cadru didactic:

- expert al actului predare-învățare: selecționează, prelucrează din punct de vedere didactic informațiile pe care le va transmite, adaptându-le la sistemul de gândire al elevilor, la nivelul lor de înțelegere;
- agent motivator: declanșează și întreține interesul elevilor, curiozitatea și dorința lor pentru activitatea de învățare;
- creatorul situațiilor de învățare cât mai favorabile pentru atingerea obiectivelor pedagogice proiectate și imaginează strategii de predare-învățare care să asigure succesul școlar la un număr cât mai mare dintre elevii pe care îi instruieste;
- lider: conduce un grup de elevi, exercitându-și puterea asupra principalelor fenomene ce se produc. Este un prieten și confident al elevului, sprijin în diverse situații.
- consilier: în această ipostază este un observator sensibil al comportamentului elevilor, un îndrumător persuasiv și un sfătuitor al acestora;
- model: prin întreaga sa personalitate, prin acțiunile și comportamentul său; este un exemplu pozitiv pentru elevi;
- manager: supraveghează întreaga activitate din clasă, asigură consensul cu ceilalți profesori, cu părinții și cu ceilalți factori.

Profesorul are de-a face cu un tip special de management și anume: „managementul clasei”. Acesta include toate deciziile și acțiunile solicitate pentru menținerea ordinii în clasă. Profesorul își asumă o multitudine de roluri a căror exercitare este dependentă de personalitatea lui. Dar pe lângă activitatea didactică desfășoară și o activitate extrașcolară sau cultural educativă. Dintotdeauna profesiunea de dascăl a fost o profesie socială; din această perspectivă profesorul este și un pedagog social preocupat pentru ridicarea gradului de cultură și civilizație.

*Cadrul
didactic,
constructor
al viitorului!*

În școala tradițională, profesorul juca rolul de transmitător al informației către elevi, care doar o receptau și o reproduceau cu prilejul verificărilor. În școala modernă, profesorul devine conducătorul unui proces simultan informativ și formativ orientând și sprijinind elevii să ajungă prin efort propriu la descoperirea cunoștințelor, pe care urmează să le prelucereze și să le integreze în structura lor cognitivă.

Educația se sprijină pe 4 piloni importanți: a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța să trăiești împreună cu alții și a învăța să fii. În funcție de această optică, dar și de implicațiile globalizării asupra indivizilor ale problematicii lumii contemporane educatorii din învățământ urmează să îndeplinească roluri noi.

Devin profesori „excelenți” acei profesori care știu cum să le capteze elevilor atenția și să le-o mențină pe tot parcursul lecțiilor, să formuleze cu claritate competențele urmărite în cadrul fiecărei activități didactice, să reactualizeze cunoștințele anterioare necesare învățării, să predea accesibil și convingător noile cunoștințe, să creeze situații de învățare adecvate, să dirijeze învățarea și să obțină feed-back, ori de câte ori este nevoie, să evalueze prin metode variate.

Formarea continuă a cadrului didactic este reglementată și obligatorie. Aceasta trebuie să asigure evoluția în carieră a cadrului didactic, perfecționarea în acord cu propriile nevoi dar și cu ale elevului și ale societății. Principala direcție în care prin formarea continuă trebuie să se realizeze schimbarea în educație este următoarea: „ Profesorul este figura centrală a reformei educaționale contemporane. El trebuie să renunțe la rolul său tradițional și să se transforme într-un planificator al activităților de grup, într-un facilitator al interacțiunii elevilor și într-un consultant. El este cel care trebuie să știe să-și alieze computerul în acțiunea educativă, să facă din acesta un puternic catalizator al interacțiunii agreabile.”

Calitățile unui bun profesor nu se referă doar la competența sa didactică, ci și la capacitățile empatice și sociale. Astfel, a avea competențe de specialitate – în funcție de domeniul predat și pedagogice este important, dar nu de ajuns pentru a fi într-adevăr un profesor apreciat de către elevii săi. În primul rând, calitățile unui bun profesor implică a avea anumite abilități sociale de a pătrunde în viața interioară a grupului de elevi, abilități empatice, de a înțelege copiii și a putea privi lumea prin ochii lor, și nu în ultimul rând, valori superioare, căci profesorul este un model pentru elevii săi (sau ar trebui să fie). Pare imposibil? Un asemenea profesor perfect este un specimen rar, din păcate, și aceasta deoarece este nevoie ca persoana care se hotărăște să devină profesor să ia această decizie în baza unei vocații interioare, a unui ideal de a forma mințile tinere. În schimb, de multe ori se ia decizia pentru o carieră în învățământ din rațiuni pur practice – inexistența unui alt loc de muncă mai bun, statutul social apreciat.

Astfel, printre calitățile unui bun profesor, cele mai importante sunt tactul și talentul pedagogic, capacitatea de a forma mintea tinerilor, de a preda în mod creativ și de a nu se limita doar la un monolog plictisitor. De multe ori, nu ceea ce spune un profesor este important, ci modul în care o spune. Predarea unei lecții printr-un lung monolog (cum, din păcate, încă se întâmplă de cele mai multe ori) nu stârnește interesul elevilor, mai mult, îi deranjează pe aceștia, căci se simt complet ignorați în această interacțiune într-un singur sens. Modul în care un profesor comunică cu elevii săi este esențial, iar dacă acesta găsește moduri atractive de a prezenta informațiile și încearcă o interacțiune adevărată cu elevii săi, rezultatele se vor observa imediat. Printre calitățile unui bun profesor, dragostea pentru copii este esențială. Un bun profesor are o vocație interioară pentru comunicarea adecvată a informației, dar el trebuie și să iubească și să înțeleagă copiii. Atitudinea profesorului față de copii pune amprenta asupra relațiilor în clasă, iar dacă acesta le arată elevilor săi dragoste, respect și înțelegere, procesul didactic va fi mult simplificat.

Legat de aceasta, calitățile unui bun profesor includ și tact, măiestrie pedagogică și talent oratoric. Amintiți-vă de acei profesori care va dictau lecția pe un ton monoton atât de plictisitor, încât nu vă lipsea decât o pernă să adormiți! Dacă profesorul știe nu numai în ce formă să prezinte informația, ci și cu ce tonalitate și volum să o prezinte, atunci va căpta în mod sigur atenția elevului.

În concluzie, un profesor model ar trebui astfel să își formeze un stil pedagogic democratic și nu autoritar, să țină cont de nevoile elevului, nu numai de obligațiile lui, să aibă acea vocație pentru cariera lui, vocație ce înseamnă atât motivație interioară, cât și dragoste pentru copii.

Printre calitățile ideale ale unui bun profesor se numără și talentul pedagogic, abilitățile sociale și empatice și capacitatea de a relaționa nu doar cu clasa de elevi, ci și cu fiecare elev în parte.

Copiii au nevoie de afecțiune, securitate și de stima de sine, iar aceste nevoi trebuie asigurate atât în mediul familial, cât și în cel școlar, asta pentru o dezvoltare personală armonioasă a viitorului adult. Un profesor – cum din nefericire sunt mulți – care își ignoră elevii, îi ironizează, este nervos și se bazează exclusiv pe autoritatea sa, nu numai că nu va avea rezultate didactice bune, ci va afecta și dezvoltarea personalității copilului.

Vanko Jana
Colegiul Tehnic „D. Leonida”
Petroșani

Statutul profesional al cadrului didactic

Statutul se caracterizează printr-o colecție de reguli și de obligații care sunt desemnate prin termenul "mama". El prezintă o poziție a persoanei în structura societății. În sensul actual, noțiunea cuprinde și poziția individului în fiecare dintre celelalte sisteme.

În concluzie, statutul se referă la funcțiile, competențele, responsabilitățile drepturile și obligațiile specifice personalului didactic și didactic auxiliar, precum și ale celui de conducere, de îndrumare și control.

1. Meseria de profesor și rolul acesteia

A fi profesor înseamnă un risc asumat. Și asta deoarece pregătirea pentru a predă, pentru a-i învăța pe alții cum să învețe este o operă niciodată încheiată și care implică multă răbdare, multe momente de incertitudine, de descurajare și multe ore de studiu, iar rezultatele nu pot fi măsurate nici cantitativ, nici imediat. Totuși, la capătul acestui drum te pot aștepta multe bucurii și satisfacții.

Cadrul didactic are în primul rând rolul de a organiza și conduce activitatea didactică. Succesul în munca instructiv-educativă depinde în cea mai mare măsură de cadrul didactic, de competența și dragostea lui pentru profesie. Nici planurile de învățământ, nici programele școlare, nici manualele, nici baza materială de care dispune școala nu pot avea asupra elevului o influență care să se poată compara cu cea a cadrului didactic. Educatorul creează condițiile necesare muncă, organizează și conduce activitatea elevului, prin care dispoziția lui se dezvoltă neconștient și se transformă în calitate.

Misiunea cadrului didactic este înaltă, nobilă. Învățătorii și profesorii transmit generațiilor tinere, în mod organizat și planificat, valorile culturale create de generațiile trecute, le îndrumă pașii în vastul domeniu al științei, veghează asupra formării personalității lor, asupra orientării lor școlare și profesionale.

La intrarea lor în școala generală, elevii nu știu nici să citească, nici să scrie, nici să socotească. Prin munca metodică și perseverentă a învățătorilor și profesorilor, ei ajung ca la absolvirea școlii generale să aibă un larg orizont de cunoștințe despre natură și societate, ceea ce îi ajută să înțeleagă mai adânc obiectele și fenomenele cu care vin în contact, să interpreteze mai corect evenimentele la care participă, să-și dea mai bine seama de rostul lor în viață.

2. Competențele cadrului didactic

În concepția pedagogică modernă, pentru ca profesorul să poată concepe, organiza, proiecta actul educațional, are nevoie de : pregătire, tact și măiestrie psihopedagogică, care sunt cerute, îndeosebi, de ipostaza de educator. Într-un program de formare a profesorilor desfășurat în SUA, competența didactică este operaționalizată într-un număr de cinci competențe specifice:

- Competența cognitivă, care cuprinde abilitățile intelectuale și cunoștințele așteptate din partea unui profesor
- Competența afectivă, definită prin atitudinea așteptată din partea profesorilor și considerată a fi specifică profesiei didactice, fiind și cel mai greu de obținut
- Competența exploratorie, care vizează nivelul practicii pedagogice și oferă ocazia viitorilor profesori de a-și exersa abilitățile didactice
- Competența legată de performanță, prin care profesorii dovedesc nu numai că știu, dar și că pot utiliza ceea ce știu.
- Competența de a produce modificări observabile ale elevilor în urma relației pedagogice.

3. Standardele profesiei didactice

Standardele profesiei didactice reprezintă un ansamblu de așteptări și cerințe, explicit formulate, referitoare la cunoștințe, abilități și mentalități pe care trebuie să le probeze un profesor în activitatea sa cu elevii, pentru a se considera că își îndeplinește îndatoririle profesionale la un nivel calitativ acceptat de societate.

Profesorul Dan Potolea definește standardul ca fiind "un enunț exigent care indică un criteriu sau o normă în raport cu care se apreciază calitatea unui program, proces sau performanță; standardul exprimă așteptări valorice, calități pretinse, practici profesionale obligatorii." Învățământul românesc actual are nevoie de "profesori foarte buni", capabili să ofere elevilor lor o educație de calitate. Standardele precizează o manieră clară ce trebuie să se înțeleagă prin "profesori foarte buni". Aceasta înseamnă că ele trebuie să specifice

cunoștințele și abilitățile considerate a fi cele mai importante pentru practicarea profesiei didactice, nivelul de stăpânire al acestora, condițiile în care urmează a fi aprobate și modul în care vor fi măsurate și evaluate aceste competențe.

În concluzie, prin standarde profesionale se asigură:

- Crearea premiselor acordării unor șanse egale tuturor copiilor de a primi o educație de calitate din partea unor profesori pregătiți după aceleași standarde profesionale
- Regândirea conținuturilor și a formelor pregătirii inițiale și continue a profesorilor
- Posibilitatea pregătirii unei categorii speciale de profesori-evaluatori, antrenați în aprecierea calității prestației didactice a colegilor lor, cu scopul de a-i ajuta să se perfecționeze profesional
- Definirea mai clară a unor roluri și responsabilități în sistem, ceea ce va avea efecte în perfecționarea sistemului de educație în general.

Ca în cazul specialiștilor americani, și cei români s-au ghidat în elaborarea standardelor după anumite principii-nucleu care "exprimă concepția actuală asupra conținutului specific al profesiei didactice și asupra calității unui bun profesor". (Gliga L., 2002, pag. 75)

1. Cadrul didactic este un bun cunoscător al domeniului și al didacticii disciplinei pe care o predă
2. Cadrul didactic cunoaște elevul și îl asistă în propria-i dezvoltare
3. Cadrul didactic este membru activ al comunității
4. Cadrul didactic are o atitudine reflexivă
5. Cadrul didactic este promotor al unui sistem de valori în concordanță cu idealul educațional

Observăm faptul că aceste principii sunt în acord cu schimbările promovate de reforma educației și adaptate exigențelor societății românești. Calitatea învățământului depinde direct de calitățile personalului didactic iar formarea acestuia pe baza unor standarde riguroase, unice și chiar în acord cu standardele altor țări este o necesitate stringentă.

4. Calitățile cadrului didactic

Calitățile care se cer oricărui profesor derivă din esența activității lui, din ceea ce cere societatea de la un asemenea profesionist. Pe lângă unele însușiri generale cerute fiecărui om într-o anumită orânduire socială, fiecărui profesionist i se cer însușiri specifice meseriei, care să asigure randamentul maxim al profesiei lui. În primul rând fiecare profesor trebuie să fie mesagerul unor valori sociale, al unui ideal de viață. În munca sa cu elevii el îi conduce pas cu pas, treptat, spre a-i pregăti pentru sarcinile prezente și de viitor ale societății și această calitate este printre cele mai importante ale cadrului didactic. Pe lângă aceste calități mai sus menționate, cadrul didactic trebuie să dețină și calități fizice, calități intelectuale, calități afective și calități de voință și de caracter.

Din calitățile fizice cerute cadrului didactic face parte în primul rând o bună sănătate. Munca didactică impune o mare cheltuie de energie, prin solicitări multiple și variate din partea fiecărui elev în clasă. Imperfecțiunile văzului și auzului, bătăia, unele malformații corporale creează dificultăți în exercitarea funcției didactice, iar în unele cazuri chiar incompatibilități reale. Profesia didactică provoacă mai ales o mare cheltuie de energie nervoasă: atenție continuă, efort de gândire și imaginație, stăpânire de sine. E necesar ca profesorul să aibă un sistem nervos echilibrat.

O calitate care-l caracterizează pe profesor este dragostea față de copii. Cine iubește copiii și știe să și-i apropie, găsește mai ușor drumul spre inima lor și-i poate influența mai profund. Dascălul care și-i iubește elevii are o atitudine atentă, caldă, delicată față de fiecare dintre ei, este sensibil la toate succesele și insuccesele lor, dar dragostea față de copii nu trebuie să capete forma sentimentalismului dulceag. Ea trebuie să fie o dragoste exigentă, să îmbine blândețea cu severitatea.

Optimismul pedagogic este o altă trăsătură caracteristică educatorului. Încrederea în elev, în posibilitățile lui de dezvoltare, încrederea în reușita acțiunii educative stau la baza muncii multor învățători și profesori. Ei sunt siguri că în fiecare elev, dacă este ajutat și îndrumat la timp,

**Statutul
profesional
al cadrului
didactic**

se poate forma un cetățean capabil să desfășoare o muncă folositoare. În activitatea de instruire și educare a elevilor, cadrul didactic poate să aibă uneori și insuccese, care îi provoacă sentimente de amărăciune și nemulțumire.

În ceea ce privește calitățile de voință și de caracter, principala caracteristică este răbdarea pentru că atunci când lucrează cu copiii de vârstă mică, cadrul didactic trebuie să fie răbdător.

În concluzie, un cadru didactic trebuie să aibă calități pozitive ale unui om, o pregătire de specialitate, să dețină un orizont cultural larg, deci să știe să lucreze cu copiii și să le ofere acestora informații necesare în viața de zi cu zi.

5. Formarea formatorilor și pregătirea acestora

Procesul de formare a cadrelor didactice din România cuprinde 2 etape: pregătirea inițială (în timpul studiilor din școlile normale, colegii, universități) și pregătirea continuă (perfecționare din timpul profesării).

Pregătirea inițială vizează introducerea viitorului cadru didactic, prin activități teoretice și practice specifice în universul profesional pentru care acesta se formează. Pregătirea continuă se referă la actualizările și specializările de ordin teoretic, metodic și practic printr-o serie de activități de formare în timpul exercițiului profesional.

Perfecționarea vizează starea profesională actuală. Perfecționarea profesională a profesorilor este necesară, ca în toate profesiile, datorită potențialelor pierderi cognitive. Numai printr-o reactualizare și perfecționare sistematică și constantă a pregătirii profesionale la un nivel înalt de performanță, printr-o formare continuă se poate evita ceea ce se numește plafonare profesională, rutină, pregătire slabă sau mediocră.

Pregătirea inițială a viitoarelor cadre didactice în universități se realizează prin intermediul Departamentului pentru pregătirea personalului didactic (pregătire pedagogică, psihologică și metodică a studenților și absolvenților de învățământ superior care optează pentru profesia de cadru didactic). O importanță aparte o are activitatea de practică pedagogică. Aceasta cuprinde 3 genuri de activitate:

- Activități de cunoaștere generală a școlii
- Activități instructiv-educative de observație, simulare și analiză desfășurate în clase, cabinete, laboratoare
- Activități practice de probă și finale, efectuate de studenți, precum și activități extrașcolare

Bibliografie

Constantin Cucoș, *Pedagogie*

Lucia Gliga, *Standardele profesionale pentru profesia didactică*, București, 2002

Dorina Sălăvăstru, *Psihologia educației*, Editura Polirom, 2004

Dorina Sălăvăstru, *Didactica psihologiei*

***Importanța relației
profesor-elev
în educația viitorului***

**Vințan Emilia
Colegiul Național Pedagogic
„Regina Maria”
Deva**

„Omul e ca litera, are sens numai între semenii săi”

Clasa de elevi este un grup de învățare care se aseamănă, în multe privințe, cu un grup de muncă dar are și câteva caracteristici proprii.

Asemanarea cu un grup de muncă este dată de faptul că scopul fundamental al constituirii grupului îl reprezintă realizarea sarcinilor de muncă (de învățare pentru elevi) pentru satisfacerea cărora sunt mobilizate resursele tuturor membrilor grupului. La nivelul fiecăreia dintre cele două categorii de grupuri se elaborează reguli proprii care dau identitate și personalitate respectivei comunități.

Principala caracteristică a grupului de învățare o constituie situarea în centrul obiectivului său de activitate a sarcinii de organizare și desfășurare a procesului instructiv-educativ. Din aceste cauze școlii îi revine, în primul rând, misiunea de a informa și familiariza pe elevi cu diverse domenii ale cunoașterii, dar și de a-i forma în spiritul cerințelor formulate de societate la un moment dat.

Realizarea acestor aspirații este favorizată de câteva evenimente care s-au produs recent în funcționalitatea școlii și care atrag atenția asupra rolului proceselor de comunicare, respective:

- centrarea activității de predare nu pe profesor, ci pe cel ce învață;
- remarcarea avantajului folosirii metodelor active în procesul de predare învățare;
- democratizarea relației profesor-elev;
- elaborarea unei temeinice fundamentări teoretice privind managementul clasei de elevi în legătură cu care s-a produs reconsiderarea rolurilor actorilor implicați în actul educațional;
- diversificarea surselor de informare pe care le poate folosi elevul.

Cu toate acestea în ciuda numeroaselor semnale privind necesitatea revizuirii unor comportamente profesionale, practicile educaționale continuă să fie dominate de autoritatea excesivă a profesorului care menține monopolul asupra situațiilor de vorbire, care controlează în mod exagerat conținuturile vehiculate. În aceste condiții persistă câteva întrebări justificate:

- De ce se implică elevii atât de puțin în dialogul școlar deși libertatea lor de manifestare și exprimare a crescut simțitor?!
- Ce se poate face pentru a-i ajuta pe elevi să folosească șansa extraordinară pe care au obținut-o de a se dezvolta liber, fără constrângeri ideologice?!
- După ce criterii ar putea fi apreciat gradul de participare reală a elevilor la realizarea schimbului de idei și competențe?

Aceste sunt doar câteva din problemele a căror soluționare ar putea conduce către eficientizarea proceselor de comunicare ce se desfășoară în context școlar.

Se vor obișnui elevii să comunice?

Cauzele pentru care elevii se implică prea puțin sau deloc în dialogul școlar sunt uneori obiective, întemeiate, iar alteori subiective, nejustificate. Chiar și atunci când este vorba despre cauze subiective, simpla constatare a acestui fapt nu este capabilă să rezolve problemele. Într-o intervenție educativă de succes, după identificarea cauzelor se recurge la elaborarea unor strategii acționale de contracarare a manifestărilor nefavorabile și de promovare a celor favorabile. Dar iată câteva dintre cauze:

- natura temperamentală (în mare măsură hotărâtă prin programul genetic!): itrovertit, nesociabil, necomunicativ, timid, pasiv;
- gradul de solicitare în realizarea sarcinilor școlare;
- atractivitatea pe care o inspiră educatorul;
- atractivitatea pe care o inspiră disciplina de învățământ;
- capacitatea stimulativă a educatorului;
- capacitatea stimulativă a clasei de elevi;

**Importanța
relației
profesor-
elev în
educația
viitorului**

- gradul de satisfacție personală pe care îl procură interacțiunea;
- gradul de satisfacție inter-personală pe care îl procură interacțiunea;
- măsura în care interacțiunea poate satisface așteptările, speranțele, aspirațiile elevului;
- climatul psiho-afectiv pe care îl degajă instituția în mod explicit și implicit.

Unii dascăli recurg exclusiv la metode frontale de predare (mai puțin la limbi straine!) și că oferă extrem de rare oportunități elevilor de a interacționa unii cu ceilalți. De altfel- așa cum se poate observa din analiza răspunsurilor de mai sus- multe dintre cauze privesc chiar personalitatea și incapacitatea lui de a provoca interacțiunile dintre elevi. Elevii invocă- în mod deosebit- nu atât cauze de ordin logic, rațional, cât mai ales, cauze de ordin sensibil, emoțional.

Printr-o consultare a celui alt partener al relației- profesorul, a rezultat că, într-adevar, ei recurg arareori la lucrul în grup, pe echipe. Ei argumentează că programele școlare sunt excesiv de încărcate și nu le lasă timp pentru diversificarea metodologiei de lucru, dar nu se sfiesc să recunoască faptul că nu stăpânesc asemenea tehnici de învățare prin cooperare.

Natura celor mai multe dintre aceste probleme ține de slaba informare a cadrelor didactice în domeniul utilizării acestor noi metodologii didactice. Rezultatele procesului educațional și eficiența comunicării didactice continuă să fie apreciate exclusiv după criteriul asimilării cunoștințelor cu caracter școlar.

Bibliografie

- Șoitu, Laurențiu, *Pedagogia comunicării*, Institutul European, Iași, 2001
Golu, P., *Psihologie socială*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1974
Neacșu, I. (coord.) Mariș, T.Hărăbor, C., *The relation educator-child- parent in the educational action, Social Issues and rules*, București, 2000
Păun, E., *Sociopedagogie școlară*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1982
Zlate, M., *Psihologia socială a grupurilor școlare*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972

Importanța materiilor din catedra socio-umane în educația elevilor din învățământul gimnazial

Voica Tiberiu - Voica Paula
Colegiul Tehnic de Transport
Feroviar „A. Saligny”
Simeria

În ultimul deceniu, școala românească a trecut prin nenumărate transformări, reglări, cu o intensitate bulversantă atât pentru elevi, cât și pentru cadrele didactice, dar deopotrivă și pentru părinți.

Rezultatele elevilor de la sfârșitul gimnaziului reflectă această dinamică amețitoare a legislației din domeniul educației. Modificările evaluărilor naționale de la finalul clasei a VIII-a, atât ca și denumire, cât și număr de examene, conținuturi, reflectă lipsa unei viziuni clare asupra drumului pe care școala îl are de parcurs.

Decizia de a scoate din evaluarea națională cele două materii umaniste (Istoria Românilor și Geografia României) apreciez că a fost o greșeală. Reducerea numărului de materii și creșterea timpului alocat pentru învățare celor două probe rămase (Limba română și Matematica) nu adus rezultate mai bune, ba dimpotrivă. Se poate remarca faptul că nu scăderea exigenței este calea spre o promovabilitate mai bună. Consider că evaluarea națională ar trebui regândită în funcție de profilurile pe care elevul le dorește a le urma la nivel liceal.

Elevii apreciază diferit materiile din Planul cadru: în general le preferă pe cele din catedrele umaniste. Pentru a evidenția acest fapt, am utilizat metoda chestionarului la un grupul țintă format din 123 de elevi de gimnaziu (33 clasa a V-a, 42 de clasa a VII-a și 48 elevi de clasa a VIII-a). Întrebarea chestionarului a fost cu răspuns multiplu: *Ce materii vă atrag?* Alegeți 6 materii preferate, relevante.

Interpretarea chestionarului:

Clasa	Istorie	Geografie	Chimie	Limba română	Limba engleză	Mate-matică	Biologie	Fizică
aV-a	88%	90%	-	90%	55%	36,36%	36,36%	-
aVII-a	78,57%	85,71%	64%	71,42%	70%	7,14%	54,28%	28,57%
aVIII-a	75%	87,50%	16%	45,83%	40%	12,50%	25%	21%

Cum motivația în actul de învățare este esențială pentru obținerea succesului, se impune o mai mare ancorare a materiilor umaniste în hotărârea destinului elevilor ce vor urma acest profil.

Menținerea Matematicii ca materie esențială în desemnarea viitorului tuturor elevilor este, în opinia noastră, o greșeală. Matematica este importantă, sigur, la nivelul admiterii pentru profilurile reale. Este esențial, însă, valorificarea mai bună în educație a atracției elevilor spre materiile umaniste, inclusiv prin desemnarea acestora ca materii de evaluare națională.

Exemplu:

Pentru profilurile reale, ar putea fi materii de evaluare următoarele: Limba română, Matematică și, la alegere, între: Fizică, Chimie sau Biologie.

Pentru profilurile umane, materiile de evaluare ar putea să fie următoarele: Limba română, Limba engleză sau franceză, Geografie sau Istorie - la alegere.

Acest volum a fost tipărit într-un tiraj de 200 de exemplare.

S.I.P. HUNEDOARA

5 OCTOMBRIE
2015

ISSN 1844 - 203X

Deva, 330065, str. Gheorghe Barițiu nr. 2
tel/fax: 0254 211 642 - e-mail: sip@siphd.ro
www.siphd.ro